

Ρυθμιστικό Σχέδιο και
Πρόγραμμα Προστασίας
Περιβάλλοντος Οικιστικού
Συγκροτήματος Βόλου.

Β Στάδιο της μελέτης.

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

χωροτάκτης – αρχιτέκτων πολεοδόμος
υπεύθυνη μελέτης

ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΛΟΥΤΣΙΝΙΩΤΗ

αρχιτέκτονες – πολεοδόμοι

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΠΕΖΑΝΤΕ
ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΑΚΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

πολιτικός μηχανικός – χωροτάκτης
συγκοινωνιολόγος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΕΚΚΟΣ

πολιτικός μηχανικός – μηχανικός
περιβάλλοντος
βιολόγος – περιβαλλοντολόγος
χημικός μηχανικός – περιβαλλοντολόγος

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΤΖΑΓΙΩΡΓΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΙΧΑΛΟΓΛΟΥ

οικονομολόγοι

ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΟΡΤΟΠΙΔΗΣ
ΝΙΚΗ ΤΟΡΤΟΠΙΔΗ

αρχαιολόγος, Ομ. Καθ. Παν/ίου Κρήτης
αρχαιολόγος

ΝΙΚΟΛΑΣ ΦΑΡΑΚΛΑΣ
ΙΟΥΛΙΑ ΣΚΟΥΝΑΚΗ

λιμενολόγος μηχανικός, τ.Καθ.ΕΜΠ

ΑΔΕΛΚΗΣ ΡΟΓΚΑΝ

αγρονόμος τοπογράφος μηχανικός
συγκοινωνιολόγος

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΕΜΙΡΙΔΗΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
μηχανικός χωροταξίας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

αγρονόμοι τοπογράφοι μηχανικοί
ειδικοί στα πληροφοριακά συστήματα (G.I.S)

ΣΩΤΗΡΙΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΟΥ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΟΜΙΤΣΟΓΛΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

αρχιτέκτονες μηχανικοί

ΤΙΜΟΚΛΕΙΑ ΔΟΥΓΑΛΗ
ΦΩΤΕΙΝΗ ΓΙΑΛΠΑ
ΜΙΡΕΛΑ ΓΚΟΓΚΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ

εργοδηγός

από τη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ. Θεσσαλίας:
μηχανικός χωροταξίας
τοπογράφος μηχανικός - αναπληρώτρια

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΙΣΣΑΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΕΝΕΤΗ

ΥΠΕΧΩΔΕ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Διευθυντής
συντονίστρια

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΟΥΛΟΥΡΓΑΣ
ANNA ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ: ΟΥΡΑΝΙΑ ΚΛΟΥΤΣΙΝΙΩΤΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΣ
Βουκουρεστίου 23 Αθήνα 10671, τηλ.210 3600711-4, fax:210 3629338, e-mail:rania_kl@hol.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

0	Εισαγωγή	1
ΒΙ	Γενικοί στόχοι.....	5
ΒΙ.1	Ενίσχυση του ρόλου της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου και της ακτινοβολίας του αστικού κέντρου στον περιφερειακό, τον εθνικό και το διεθνή χώρο	5
1	Προώθηση της δυναμικής του διπόλου	6
2	Αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής ΡΣ με τον περιφερειακό και τον εθνικό /βαλκανικό χώρο	10
3	Ενίσχυση της θέσης της περιοχής ΡΣ στον ευρωπαϊκό και μεσογειακό χώρο	13
ΒΙ.2	Τόνωση και ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου	15
1	Το Λιμάνι του Βόλου	15
2	Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	17
3	Το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον / ο τουρισμός / η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων	19
4	Η μεταποιητική δραστηριότητα	21
ΒΙ.3	Ενίσχυση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας	23
1	Φυσικό Περιβάλλον.....	24
2	Υδατικοί πόροι.....	25
3	Έδαφος	26
4	Ατμοσφαιρικό περιβάλλον	27
5	Κλιματικές αλλαγές	28
ΒΙ.4:	Επίτευξη της χωρικής συνοχής. Εξασφάλιση της εταιρικής σχέσης πόλης - υπαίθρου	29
ΒΙ.5	Εξασφάλιση αποτελεσματικής διακυβέρνησης του χώρου.....	31
ΒΙ.6	Ανάδειξη του ρόλου του αστικού κέντρου.....	32
1	Η πόλη του Βόλου στο ευρωπαϊκό αστικό δίκτυο.....	32
2	Τα μεσαίου μεγέθους αστικά κέντρα, σημαντικοί κρίκοι στην πολυκεντρική χωρική ανάπτυξη	33
3	Τα μεσαίου και μικρού μεγέθους αστικά κέντρα και η εξάπλωσή τους στο χώρο.....	34
4	Οι νέοι ρόλοι του αστικού κέντρου	36

ΒΙ.7	Αποτελέσματα εναλλακτικών σεναρίων	38
ΒΙ.8	Καθορισμός επιθυμητών μεγεθών για την ισόρροπη και βιώσιμη χωρική ανάπτυξη	39
1	Εξέλιξη του αναπτυξιακού περιβάλλοντος	39
2	Προβολές πληθυσμιακών, δημογραφικών και αναπτυξιακών μεγεθών	40
2.1	Σύνολο Περιοχής Μελέτης	40
2.2	Στις χωρικές ενότητες της Περιοχής Μελέτης	40
ΒΙΙ	Ειδικόί στόχοι	45
ΒΙΙ.1	Εξειδίκευση στρατηγικής. Πρότυπο χωρικής οργάνωσης	45
1	Χωρικές ενότητες	45
2	Πολιτική γης.....	48
3	Δομή και διάρθρωση οικιστικού δικτύου	50
4	Χωρικές πολιτικές στους άξονες και πόλους ανάπτυξης.....	53
4.1	Παρεμβάσεις στους άξονες ανάπτυξης	54
4.2	Παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης	56
ΒΙΙ.2	Ζώνες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων και μέτρα πολιτικής... 61	
1	Ζώνες ανάπτυξης της γεωργίας / κτηνοτροφίας.....	61
2	Ζώνες ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος ...	63
3	Ζώνες χωροθέτησης των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων.....	66
3.1	Εμπόριο - Τουρισμός.....	66
3.2	Βιομηχανία - βιοτεχνία	67
3.3	Εξόρυξη	68
4	Ζώνες χωροθέτησης των λειτουργιών κατοικίας.....	69
ΒΙΙ.3	Έργα Υποδομής	70
1	Μεταφορές	70
1.1	Οδικές υποδομές	70
1.2	Σιδηροδρομικές υποδομές.....	73
1.3	Λιμενικές υποδομές	74
1.4	Αερολιμενικές υποδομές.....	75
1.5	Σύστημα βιώσιμων αστικών συγκοινωνιών (τραμ, τρενάκι, τηλεφερικό, δίκτυο πεζοδρόμων - ποδηλατοδρόμων, θαλάσσια συγκοινωνία μικρών αποστάσεων)	76
2	Λοιπά έργα υποδομής	77
2.1	Ενέργεια - τηλεπικοινωνίες	77
2.2	Υδάτινοι πόροι	77
2.3	Επεξεργασία λυμάτων	78
2.4	Διαχείριση απορριμμάτων	79
ΒΙΙ.4	Συμπληρωματικές κατευθύνσεις για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού	80

BII.5	Περιβαλλοντική υποστήριξη της Πρότασης.....	81
1	Φυσικό περιβάλλον	83
2	Υδατικοί πόροι.....	88
3	Έδαφος	92
4	Ατμοσφαιρικό περιβάλλον	94
5	Κλιματικές αλλαγές	95
6	Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων - Περιβαλλοντικοί Όροι	96
7	Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ).....	99
BIII	Διοίκηση.....	101
BIII.1	Το περιφερειακό επίπεδο.....	102
BIII.2	Το επίπεδο του διπόλου.....	103
BIII.3	Το επίπεδο της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης.....	104
BIV	Πλαίσιο δράσης.....	105

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 5

Π.0.1 Φωτογραφική Τεκμηρίωση

Κατάλογος χαρτών

Χάρτης ΒΙ.1α: Ενίσχυση της δυναμικής του διπόλου. Αποτελεσματική σύνδεση με τον περιφερειακό χώρο.....	7
Χάρτης ΒΙ.1β: Αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου με τον εθνικό / βαλκανικό / μεσογειακό και ευρωπαϊκό χώρο.....	12

Κατάλογος σχημάτων

Σχήμα ΒΙ.8-2.2α: Ενδιάμεσο σενάριο - Κατανομή πληθυσμού κατά ενότητα	44
Σχήμα ΒΙ.8-2.2β: Ενδιάμεσο σενάριο - Μεταβολή πληθυσμού κατά ενότητα	44

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας ΒΙ.8-2.1: Περιοχή Μελέτης - Εξέλιξη αναπτυξιακών χαρακτηριστικών στο ενδιάμεσο σενάριο.....	40
Πίνακας ΒΙ.8-2.2α: Εξέλιξη πληθυσμού κατά χωρική ενότητα της Περιοχής Μελέτης (1971-2001).....	41
Πίνακας ΒΙ.8-2.2β: Ενδιάμεσο σενάριο - Κατανομή βασικών μεγεθών κατά ενότητα (1991, 2001, 2013, 2021).....	43
Πίνακας ΒΙ.8-2.3: Πλαίσιο δράσης Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου.....	106

Λίστα συντομογραφιών

A/K	Ανισόπεδος Κόμβος
ΑΓΕΤ	Ανώνυμος Γενική Εταιρεία Τσιμέντων ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΕ
ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο (ή Εθνικό) Προϊόν
ΑΜΕΑ	Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες
ΑΝΕΜ	Αναπτυξιακή Εταιρεία Μαγνησίας
ΑΟΝΑΜ	Αθλητικός Οργανισμός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΒΕΠΕ	Βιομηχανική και Επιχειρηματική Περιοχή
ΒΙΟΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΒΙΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΓΓΑ	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
ΓΓΕΤ	Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
Δ.Δ.	Δημοτικό Διαμέρισμα
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΔΕΟΒ	Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός Βόλου
ΔΕΣΜΗΕ	Διαχειριστής Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας
ΔΕΥΑΜΒ	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης-Αποχέτευσης Μείζονος περιοχής Βόλου
ΔΙΚΑΤΣΑ	Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Αναγνώρισεως Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής
ΔΙΠΕΧΩ	(Περιφερειακή) Διεύθυνση Περιβάλλοντος-Χωροταξίας
ΔΟΚΠΥ	Δημοτικός Οργανισμός Κοινωνικής Παρέμβασης και Υγείας Νέας Ιωνίας
ΔΟΥ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
ΔΟΥΚ	Δημοτικός Οργανισμός Υγείας και Κοινωνικών Θεμάτων Βόλου
Ε&Α	Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
Ε.Ο.	Εθνική Οδός
ΕΑΠΤΑ	Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΕΒΑ	Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
ΕΒΕΤΑΜ	Εταιρεία Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΣ	Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών
ΕΘΙΑΓΕ	Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας
ΕΚΒΥ	Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΤΑ	Ελληνικά Ταχυδρομεία
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΟΚΦ	Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΠΑ	Επιχείρηση Πολεοδομική Ανασυγκρότηση
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΠΚΑ	Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
ESPON	European Spatial Planning and Observation Network (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Χωροταξίας)
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΤΒΑ	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως
ΕΥΔΕ	Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων
ΕΧΣ	Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο
ΖΟΕ	Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
INTERREG	Interregional Cooperation Programme (Πρόγραμμα Διακρατικής Συνεργασίας της ΕΕ)
I.N.	Ιερός Ναός
ΙΓΜΕ	Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών
ΙΕΚ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΙΚΑ	Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Κ.Υ.	Κέντρο Υγείας
ΚΑΠΗ	Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων
ΚΑΣ	Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο
ΚΔΔΥ	Κέντρο Διαλογής-Αξιοποίησης Υλικών
ΚΕΘΙ	Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
ΚΕΚ	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΕΚΑΝΑΜ	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης και Έρευνας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας
ΚΕΚΔΝΙ	Κέντρο άτυπης συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης Δήμου Νέας Ιωνίας
ΚΕΠΑ	Κέντρα Εντατικής Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΚΕΤΑΘ	Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Θεσσαλίας
ΚΕΤΕΑΘ	Κέντρο Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης Θεσσαλίας
ΚΠΑ	Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚΤΕΛ	Κοινό Ταμείο Εισπράξεων Λεωφορείων
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΚΨΥ	Κέντρο Ψυχικής Υγείας
Μ/Σ	Μεθοριακός Σταθμός
ΜΕΤΚΑ	Μεταλλικά Κατασκευαί Ελλάδος
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΠΕ	Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΝΑΜ	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΕΚ	Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας
ΟΚΕΠΔΒ	Οργανισμός Κέντρου Εκπαίδευσης Παιδιού Δήμου Βόλου
ΟΛΒ	Οργανισμός Λιμένος Βόλου
ΟΡΣΒ	Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου
ΟΣΕ	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
Π.Ι.	Περιφερειακό Ιατρείο
ΠΑΘΕ	Άξονας Πάτρας-Αθήνας-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων
πΓΔΜ	πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕ Θεσσαλίας	Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Θεσσαλίας
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΕΣΔΑ	Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
ΠΕΧΠ	Περιοχή Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων
ΠΘ	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
ΠΟΑΠΔ	Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
ΠΟΤΑ	Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΠΣ	Πολεοδομικό Συγκρότημα
ΠΣΕ	Πρόγραμμα Σπουδών Επιλογής
ΡΣ	Ρυθμιστικό Σχέδιο
ΡΣΒ	Ρυθμιστικό Σχέδιο Βόλου
ΣΑΚΧ	Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου
ΣΑΝΑ/3	Συλλογική Απόφαση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (Νομαρχιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων)
ΣΔΙΤ	Σύμπραξη Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα
ΣΕΒ	Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών
ΣΜΑ	Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων
ΣΜΠΕ	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΟΑΠ	Σχέδιο Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων
ΣΠΕ	Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση
ΣΥΔΙΣΑ	Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Μαγνησίας
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης

ΤΑΠ	Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος ή Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΕΠΑΘ	Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας
ΤΟΕΒ	Τοπικός Οργανισμός Εγγείων Βελτιώσεων
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
Υ-Η	Υδροηλεκτρικός
ΥΜΕ	Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών
ΥΠΕΣΔΔΑ	Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΠΟΙΟ	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
ΥΠΠΟ	Υπουργείο Πολιτισμού
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως
ΦΟΔΣΑ	Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
Χ.Θ.	Χιλιομετρική θέση
ΧΑΔΑ	Χώρος Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων
ΧΣΑΑ	Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων

0 Εισαγωγή

Η Μελέτη του Ρυθμιστικού Σχεδίου και του Προγράμματος Προστασίας Περιβάλλοντος του Οικιστικού Συγκροτήματος Βόλου αποτελείται από σύνολο κειμένων, χαρτών και διαγραμμάτων, που εκπονούνται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τις εξειδικεύουν. Η Μελέτη εκπονείται συγκεκριμένα με βάση:

- τους σκοπούς και τις αρχές των σχετικών άρθρων του Νόμου 2508/97, όπως αυτός ισχύει και ειδικότερα του άρθρου 2, καθώς και
- την από 28.8.06 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1225/Β/5.9.06) των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Οικονομίας και Οικονομικών και του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης 'Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων κλπ.'

Επιπροσθέτως, οι αρχές σχεδιασμού και οι προτάσεις της Μελέτης οφείλουν να εναρμονίζονται με:

- τις κατευθύνσεις του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Θεσσαλίας (ΦΕΚ 1484/Β/03),
- τις διατυπώσεις του Γενικού Πλαισίου¹ Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, όπως κυρώθηκε από τη Βουλή τον Ιούνιο του 2008 (24.06.08) και
- τις αρχές και τις κατευθύνσεις του Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ) (Potsdam, 1999)

και οι επιδιωκόμενοι στόχοι οφείλουν να υποστηρίζονται από:

- τις αναλύσεις και τους δείκτες πρόσφατων σχετικών ευρωπαϊκών μελετών (ESPON, INTERREG, κ.ά.), καθώς και
- τις σχετικές ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και θεματικές στρατηγικές, όσον αφορά στο σχεδιασμό των αστικών κέντρων και εν προκειμένω του Βόλου, που αφορούν στην ενδοαστική ανάπτυξη και το αστικό περιβάλλον.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την παρούσα προγραμματική περίοδο του Δ' ΚΠΣ, έως το 2013 τυπικά (ουσιαστικά, έως το 2015), 'τρέχει' και θα χρηματοδοτούνται δράσεις διαμέσου του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Άλλωστε, έως σήμερα, ο σημαντικότερος καθοριστικός παράγοντας, ο οποίος έχει επηρεάσει την εξέλιξη της Χώρας, είναι οι άξονες και οι περιοχές προς τις οποίες κατευθύνθηκαν οι εκάστοτε διαθέσιμοι χρηματικοί πόροι, δεδομένου ότι έχει καταστεί κοινός τόπος πως η χωροταξία κάθε άλλο παρά αποτελεί αφηρημένη έννοια και ότι για την εφαρμογή των επιλογών της απαιτούνται ισχυρές χρηματοδοτήσεις.

Οι προτάσεις της παρούσας Μελέτης, όπως καταγράφονται στη συνέχεια και καλύπτουν όλα τα επίπεδα και πεδία αναφοράς, εντάσσονται στο γενικό περίγραμμα των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ² και επιχειρούν να εντοπίσουν τις δράσεις και τα έργα, τα οποία πρέπει να χρηματοδοτηθούν κατά προτεραιότητα και για την πρώτη προγραμματική περίοδο, έως το 2013. Είναι χαρακτηριστικό ότι, το τρέχον Δ' ΚΠΣ διαφέρει από όλα τα προηγούμενα στο βαθμό που οι μόνες δράσεις και έργα, που προβλέπεται να χρηματοδοτούνται, είναι εκείνα για τα οποία υποβάλλεται αναλυτικός φάκελος και 'κρίνεται' από τις αρμόδιες αρχές ότι διαθέτουν ωριμότητα. Δεν υπάρχουν δηλαδή, ούτε και δημιουργούνται, Εθνικό και Περιφερειακά Προγράμματα Δράσης.

¹ Στη συνέχεια θα αναφέρεται ως 'κείμενο Γενικού Πλαισίου'.

² Ασφαλώς, το ΕΣΠΑ δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προωθεί ένα εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης της Χώρας και όπως είναι φυσικό διαπνέεται από τον βασικό πυλώνα της στρατηγικής της Λισσαβόνας, την ανταγωνιστικότητα.

Η Μελέτη συγκροτείται σε πέντε (5) ανεξάρτητα τεύχη:

- στα δύο πρώτα (τεύχη 1 και 2) καταγράφονται και αξιολογούνται τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και η χωροταξική οργάνωση της περιοχής και αναδεικνύονται οι παράγοντες εκείνοι που συνιστούν τα καίρια σημεία, τα άμεσα σχετιζόμενα με τη διάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης και των προοπτικών της,
- στο τρίτο (τεύχος 3) διερευνώνται οι περιβαλλοντικοί όροι και εκτιμάται η περιβαλλοντική συμπεριφορά των εξεταζόμενων εναλλακτικών σεναρίων, τα οποία πραγματεύεται το αμέσως επόμενο τεύχος,
- στο τέταρτο (τεύχος 4) καταστρώνονται και αξιολογούνται οι δυνατές εναλλακτικές προτάσεις και τα πιθανά σενάρια και επιλέγεται το πλέον πρόσφορο από αυτά για περαιτέρω επεξεργασία και
- στο παρόν πέμπτο (τεύχος 5) προσδιορίζονται, με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών³, οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου.

Οι προτάσεις για τις βασικές προτεραιότητες και τις στρατηγικές κατευθύνσεις, οι οποίες σχετίζονται με την ολοκληρωμένη ανάπτυξη του χώρου της Περιοχής Μελέτης, περιγράφονται στη συνέχεια. Προκειμένου όμως να διευκολυνθεί αφ' ενός η κατανόησή τους και αφ' ετέρου το επίπεδο προσέγγισης, κρίνεται σκόπιμο να παρατεθούν στο παρόν κεφάλαιο της Εισαγωγής, αλλά και σε άλλα κεφάλαια του τεύχους, ορισμένες καθοριστικές επισημάνσεις –έστω και εάν αποτελούν επανάληψη διατυπώσεων που περιλαμβάνονται σε προηγούμενα τεύχη– προκειμένου να καλυφθεί η **αυτονόητη ανάγκη για σχετική αυτοτέλεια του παρόντος τεύχους, δηλαδή του τεύχους της Πρότασης.**

Σημειώνεται ωστόσο ότι το παρόν τεύχος δεν υποκαθιστά την ανάγκη, για όποιον μελετητή επιθυμεί να κατανοήσει τους στόχους και τις προτάσεις, να ανατρέχει κανείς στο σύνολο του σώματος της Μελέτης, που συνθέτουν τα πέντε τεύχη και οι τέσσερις εκτός κειμένου θεματικοί χάρτες. Όλα αυτά τα στοιχεία –των Α' και Β' Σταδίου της Μελέτης– επανεξετάστηκαν, συμπληρώθηκαν και επανυποβάλλονται συνολικά, με ημερομηνία 'Ιούνιος 2008'.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην Τεχνική Περιγραφή του Έργου⁴, ως στόχος του Ρυθμιστικού Σχεδιασμού προσδιορίζεται *'η στρατηγικού χαρακτήρα προσέγγιση της δομής και των προβλημάτων του περιφερειακού αστικού κέντρου, με την οποία επιδιώκεται συγχρόνως η βελτίωση της οικιστικής οργάνωσης, η προστασία του περιβάλλοντος και η γενικότερη ανάπτυξη της πόλης και ανάδειξη του ρόλου της σε επίπεδο Περιφέρειας, εθνικών αξόνων ανάπτυξης και ευρύτερων γεωπολιτικών ενοτήτων'*. Όπως είναι φυσικό, τα αποτελέσματα της Μελέτης συσχετίζονται άμεσα με την εφαρμογή τους, την οποία θα κληθεί να αναλάβει ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου και με την έννοια αυτή καθορίζεται και ο χαρακτήρας της Μελέτης ως *'επιτελικού σχεδίου χάραξης χωρικών πολιτικών με προσδιορισμένα κοινωνικά, οικονομικά και αναπτυξιακά πλαίσια, αλλά και μηχανισμούς στρατηγικού σχεδιασμού'* στην ευρύτερη περιοχή του μελετώμενου αστικού κέντρου, με ιεραρχημένους και σαφείς γενικούς και ειδικούς στόχους.

Η έμφαση που δίδεται, από τα μέλη της παρούσας Ομάδας Μελέτης, στην έννοια *'στρατηγικός σχεδιασμός'*, πρέπει να εκληφθεί ως προσέγγιση η οποία δεν επιδιώκει την κάλυψη όλου του φάσματος των αναπτυξιακών και χωρικών θεμάτων των μελετώμενων οικιστικών συγκροτημάτων, αλλά επικεντρώνεται σε ζητήματα που αναδεικνύονται ως καθοριστικής σημασίας για την περιοχή. Σε αυτό το πλαίσιο, η συνολική

³ Το 2021, έτος στόχο του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού.

⁴ Την οποία συνέταξε η Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού.

πρόταση του Ρυθμιστικού Σχεδίου οργανώνεται σε ενότητες –σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές των Μελετών Ρυθμιστικών Σχεδίων (Υπουργική Απόφαση Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ 44357/25.10.05, ΦΕΚ 1502/1.11.05), με βάση τις οποίες εκπονείται η Μελέτη– που καλύπτουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα:

- μέσω του προσδιορισμού γενικών και ειδικών στόχων,
- του τρόπου και του χρόνου επίτευξής τους, μέσω του προγράμματος δράσης και του αντιστοίχου χρονοδιαγράμματος,
- των μηχανισμών παρακολούθησης για την εφαρμογή τους, καθώς και
- με κάθε άλλο μέτρο για την ορθή εφαρμογή του.

Στόχο της Μελέτης αποτελεί, εξ άλλου, η διατύπωση κατευθύνσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο άρθρο ΑΙΙ.6 των παραπάνω αναφερόμενων προδιαγραφών, το Ρυθμιστικό Σχέδιο ‘καθορίζει συγκεκριμένες κατευθύνσεις, προγραμματικά μεγέθη και προτεραιότητες για τον σχεδιασμό του αστικού, περιαστικού και εξωαστικού χώρου, με χρήση των μέσων σχεδιασμού του Ν.2742/99 (ΠΕΧΠ, ΠΟΑΠΔ, ΣΟΑΠ), της δυνατότητας ενεργοποίησης που παρέχει ο συγκεκριμένος νόμος σε άλλα μέσα (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ) και’. Κατά κάποιον τρόπο εννοείται ότι κατά κανόνα (οφείλει να) προηγείται η κατάρτιση των Ρυθμιστικών Σχεδίων από την κατάρτιση των υποκειμένων Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων, κανόνας που στη συγκεκριμένη περίπτωση –δηλαδή, του οικιστικού συγκροτήματος Βόλου– διασφαλίζεται τυχαία, εξ αιτίας των όχι πάντοτε ομότροπων δράσεων των φορέων δημοσίου ενδιαφέροντος.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά στην Περιοχή του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου, πράγματι οι Μελέτες των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων θα παραλάβουν ‘εισερχόμενα’ από την παρούσα Μελέτη, δεδομένου ότι οι Αποφάσεις των Δήμων Αλμυρού και Βόλου για την ανάθεση των Μελετών των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ) των περιοχών ενδιαφέροντός τους, για μεν τον πρώτο ελήφθη τον Δεκέμβριο του 2007, για δε το Πολεοδομικό Συγκρότημα (ΠΣ) Βόλου ελήφθη στα τέλη Απριλίου 2008. Αντιστοίχως, η Μελέτη του Σχεδίου Χωρικής Οργάνωσης και Οικιστικής Ανάπτυξης (ΣΧΟΟΑΠ) του Δήμου Αρτέμιδος έχει προχωρήσει στην παράδοση του Α’ Σταδίου και μόλις τον Απρίλιο ανατέθηκε το ΣΧΟΟΑΠ του Δήμου Κάρλας, ενώ δεν έχουν καν προκηρυχθεί σχετικές Μελέτες για τους λοιπούς Δήμους και την Κοινότητα Μακρινίτσας.

Τέλος, για την οργάνωση των περιεχομένων του παρόντος τεύχους και των συνοδευτικών χαρτών και διαγραμμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη οι προσεγγίσεις:

- του Ν.1515/1985 ‘Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας’, όπως τροποποιήθηκε με τους Νόμους 1561/1985, 1650/1986, 1622/1986, 1955/1991, 2052/1992, 2300/1995, 2412/1996 και 2730/1999,
- των Προδιαγραφών τις οποίες συνέταξε ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Θεσσαλονίκης, προκειμένου να εκπονηθεί Μελέτη Ρυθμιστικού Σχεδίου, τα πορίσματα της οποίας θα χρησιμοποιηθούν για την συμπλήρωση και την τροποποίηση του Ν.1561/1985 ‘Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης’.

Όλες οι παραπάνω αναφορές καταγράφονται για το λόγο ότι στα μέλη της Ομάδας Μελέτης επικράτησε σοβαρός προβληματισμός⁵ για το –επιθυμητό και συγχρόνως εφικτό– επίπεδο παρέμβασης αυτών των Μελετών, διότι:

⁵ Τον ίδιο πάνω κάτω προβληματισμό ανέπτυξε και ο καθηγητής Δημήτρης Οικονόμου, στο διεθνές συνέδριο της UIA για τις ‘μεσαίου μεγέθους πόλεις’, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Βόλο στις 29-31 Μαΐου 2008, όπου οι Μελετητές των δύο Ρυθμιστικών Σχεδίων είχαμε κληθεί να παρουσιάσουμε τον Βόλο και τη Λάρισα.

- ο Βόλος –και η περιοχή Ρυθμιστικού Σχεδίου του– δεν μπορεί να θεωρηθεί περιοχή μητροπολιτικού κέντρου και άρα είναι ασαφές σε ποιο επίπεδο αναφοράς εντάσσονται οι ρυθμίσεις της παρούσας Μελέτης, ανάμεσα στο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο και το –προς εκπόνηση, σε εκτεταμένη περιοχή– Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο⁶,
- οι Ρυθμιστικές Μελέτες στις χωρικές ενότητες του διπόλου⁷ δεν ανατέθηκαν και ούτε εκπονούνται ως ενιαία Μελέτη, ενώ κατά μια έννοια στην κλίμακα του ελληνικού χώρου, η κοινή περιοχή των δύο αστικών πόλων και των Ρυθμιστικών Σχεδίων τους θα μπορούσε να θεωρηθεί μητροπολιτική και τότε θα αποσαφηνιζόταν καλύτερα το επίπεδο αναφοράς, ανάμεσα στο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο και τα ικανού αριθμού Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ή ΣΧΟΟΑΠ, που πρόκειται να ακολουθήσουν (εκτιμάται ότι θα είναι τουλάχιστον δέκα, στην καλύτερη περίπτωση).

Η αμηχανία αυτή καταγράφεται σαφέστατα και στις προδιαγραφές, με βάση τις οποίες εκπονείται η Μελέτη, από τις οποίες δεν προκύπτει με επάρκεια ούτε το επίπεδο αναφοράς⁸, ούτε η θεματολογία προσέγγισης του αντικειμένου. Επιπλέον, λόγω των ιδιαίτερα μικρών χρονικών περιθωρίων, που δόθηκαν για την εκπόνηση των τεσσάρων Μελετών, δεν στάθηκε δυνατό να ωριμάσουν οι προβληματισμοί συγχρόνως σε όλους τους μελετητές και επομένως μόνον από τα αποτελέσματα των τεσσάρων Μελετών –Πάτρας, Λάρισας, Βόλου και Ιωαννίνων– θα εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η Διευθύνουσα Υπηρεσία απέστειλε στις 4.06.2008 –ένα μήνα πριν την παράδοση– έγγραφο⁹ προς τους τέσσερις μελετητές, με θέμα ‘οδηγίες και περαιτέρω διευκρινίσεις όσον αφορά στο Β’ Στάδιο των Μελετών κλπ.’, μετά από κοινή συνάντηση εργασίας –όλων των Μελετητών και των Υπηρεσιακών παραγόντων–, η οποία οργανώθηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ την 7.05.08.

⁶ Βλ. Χάρτη ΑΙ.2β του Τεύχους 1 της Μελέτης.

⁷ Βλ. ομοίως Χάρτη ΑΙ.1α του Τεύχους 1 της Μελέτης.

⁸ Στις προδιαγραφές υπάρχει απαίτηση για σχολαστική καταγραφή των κοινωνικών εξυπηρετήσεων των οικισμών, το επίπεδο της οποίας εκφεύγει ακόμη και αυτού των ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ και εμπίπτει σε αυτό των Πολεοδομικών Μελετών. Χαρακτηριστικά, στο Τεύχος 2 της παρούσας Μελέτης η καταγραφή αυτή απαίτησε 32 σελίδες!

⁹ Η εντολή έναρξης εκπόνησης Β’ Σταδίου, για τη Μελέτη του Βόλου, δόθηκε στις 03.03.08.

ΒΙ Γενικοί στόχοι

ΒΙ.1 Ενίσχυση του ρόλου της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου και της ακτινοβολίας του αστικού κέντρου στον περιφερειακό, τον εθνικό και το διεθνή χώρο

Ο πρώτος και ιδιαίτερα σημαντικός στόχος για την Περιοχή Μελέτης είναι η ενίσχυση του ρόλου της στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, στον εθνικό και διεθνή χώρο, αλλά και ανάμεσα στα άλλα αστικά κέντρα –εθνικούς πόλους και ιδιαίτερα σημαντικά αστικά κέντρα– σε εθνικό επίπεδο, καθώς και στις μεταξύ τους διαπεριφερειακές αλληλεξαρτήσεις. Για την εκπλήρωση του στόχου οφείλουν να εντοπιστούν τα μέτρα που πρέπει να αναληφθούν, καθώς και οι δράσεις και τα έργα που πρέπει να πραγματοποιηθούν.

Η επιτυχία του στόχου θα εξασφαλιστεί εάν αναληφθούν και προωθηθούν δράσεις προς την κατεύθυνση:

- της προώθησης της δυναμικής του διπόλου,
- της αποτελεσματικής σύνδεσης της Περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου με τον περιφερειακό και τον εθνικό και βαλκανικό χώρο και
- της ενίσχυσης της θέσης της Περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου στον ευρωπαϊκό και μεσογειακό χώρο.

Σημειώνεται ότι, στις διατυπώσεις του άρθρου *‘III – εκτιμώντας ιδίως τα ακόλουθα ... και ειδικά στο εδάφιο Γ2.2’* του κειμένου του Γενικού Πλαισίου, αναφέρεται ότι η *‘σχετική σπουδαιότητά τους (των μητροπολιτικών κέντρων Αθήνας και Θεσσαλονίκης) θα μειούται όσο θα αυξάνει η ελκυστικότητα των κυρίων εθνικών πόλων ανάπτυξης (Πάτρα, δίπολο Λάρισα-Βόλος, Ηράκλειο, Ιωάννινα, δίπολο Κομοτηνή-Αλεξανδρούπολη)...’*.

Επομένως προκύπτει ευθέως ότι η παρούσα προσπάθεια, της οποίας η επιτυχία μπορεί να συμβάλει στην ισόρροπη ανάπτυξη του ελληνικού χώρου, δεν επιτρέπεται να μην επιτύχει τους υψηλούς στόχους της, που είναι η αποκέντρωση της Χώρας. Όπως διαπιστώθηκε, κατά τη Μελέτη του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, ακόμη σήμερα συνεχίζεται με αμείωτη ένταση η ελληνικού τύπου στρεβλή ανάπτυξη, που έχει αποτέλεσμα τη συνεχή και μονομερή αύξηση της σημασίας της Αθήνας και δευτερευόντως της Θεσσαλονίκης στην οικονομική και κοινωνική φυσιογνωμία της Ελλάδας.

1 Προώθηση της δυναμικής του διπόλου

(βλ. Χάρτη 'ΒΙ.1α: Ενίσχυση της δυναμικής του διπόλου. Αποτελεσματική σύνδεση με τον περιφερειακό χώρο')

Το πρώτο μέλημα είναι να εξασφαλιστεί η εκμετάλλευση των δύο συγκριτικών πλεονεκτημάτων του διπόλου, όπως:

- η θέση του στον ελληνικό χώρο και
- το σημαντικό πληθυσμιακό του μέγεθος,

αλλά και συγχρόνως να επιχειρηθεί η αναστροφή των υφιστάμενων έντονων τάσεων, που είναι η διακριτή λειτουργία των δύο αστικών κέντρων - εθνικών πόλων.

Ως προς τη θέση, παρ' όλο που οι περιοχές των δυο Ρυθμιστικών Σχεδίων στον ελληνικό χώρο εντοπίζονται:

- στο πλέον νευραλγικό σημείο του,
- στο χωρικό σύστημα του κεντρικού πυρήνα της Χώρας,
- κατά μήκος και στο κέντρο του ΠΑΘΕ και
- διαθέτουν κοινό όριο στην ευρύτερη περιοχή του Βελεσίνου, ένθεν και ένθεν του άξονα ΠΑΘΕ (Πατρών-Αθηνών-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων) και της Παλαιάς Εθνικής Οδού,

η έως σήμερα προσπάθεια αποκέντρωσης προς αυτές, δεν έχει αποδώσει με επάρκεια. Να σημειωθεί ότι η ανατροπή του ιδιότυπου αυτού μοντέλου της 'κεντροφιλίας' επιχειρήθηκε ήδη από το 1978, με την πολιτική των Κέντρων Εντατικής Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΚΕΠΑ) και ειδικότερα αυτήν του διπόλου Λάρισας-Βόλου, για την προστασία και τους όρους ανάπτυξης της οποίας είχε εκδοθεί το ΦΕΚ 551/Β/15.9.81, από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.

Επιχειρήθηκε εξ ίσου και στο άμεσο παρελθόν –κυρίως διαμέσου των διαδοχικών ΚΠΣ– με επίσης κεντρικές πολιτικές, οι οποίες περιελάμβαναν ως κύρια στοιχεία:

- τη μεταφορά πόρων προς την περιφέρεια μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων,
- τη δημιουργία περιφερειακών μονάδων παροχής υπηρεσιών δημοσίου ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα στον τομέα της ανώτατης παιδείας και της υγείας αλλά και
- την καθιέρωση κινήτρων ιδιωτικών επενδύσεων.

Αναμφίβολα, όσον αφορά στις δύο περιοχές Ρυθμιστικών Σχεδίων Βόλου και Λάρισας, τα αποτελέσματα των παραπάνω πολιτικών υπήρξαν αξιόλογα, από την άποψη:

- αφ' ενός, των σημαντικών υποδομών που υλοποιήθηκαν και
- αφ' ετέρου, της ανακατανομής του εθνικού εισοδήματος εις όφελος της περιφέρειας,

και κατ' αυτή την έννοια υπήρξαν κοινωνικά δίκαια. Σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, όμως, δεν δημιούργησαν συνθήκες ανατροφοδοτούμενης ανάπτυξης και στην ουσία οδήγησαν σε διαιωνιζόμενη υστέρηση των Περιφερειών της Χώρας και της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ειδικότερα.

Οι παραπάνω πολιτικές δεν προώθησαν την ικανοποιητική συν-λειτουργία των δύο αστικών κέντρων, παρ' όλο που, από την αναλυτική καταγραφή των υπερ-τοπικών / υπερ-περιφερειακών λειτουργιών και υποδομών δημοσίου ενδιαφέροντος τις οποίες διαθέτουν τα δύο αστικά κέντρα προκύπτει ότι πολλές από αυτές είναι ήδη και πρέπει να υποστηριχθούν ώστε να αποκτήσουν την προσήκουσα συμπληρωματικότητα, σε ένα χωρικό σύστημα που, το 2001, διέθετε το καθόλου ευκαταφρόνητο μέγεθος των 345.000 κατοίκων.

Από τις πολιτικές της παρούσας προγραμματικής περιόδου –του Δ' ΚΠΣ –, αλλά και των επόμενων, τα κύρια πεδία εξειδίκευσης των δύο αστικών κέντρων που πρέπει να υποστηριχθούν και να ενισχυθούν, όσον αφορά τις συμπληρωματικότητες σε λειτουργίες με ευρύτερη από την περιφερειακή ακτινοβολία, είναι:

- στον Βόλο, το Λιμάνι με επένδυση σε υποδομές που θα του επιτρέψουν να εξερεύρει νέους ρόλους, το Πανεπιστήμιο σε συνδυασμό με το σημαντικότερο τμήμα του Έρευνας - Τεχνολογίας που λειτουργεί εδώ, η ανάδειξη του σημαντικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου σε συνδυασμό με τον ποιοτικό τουρισμό και την παραγωγή ποιοτικών αγροτικών προϊόντων και η με ισχυρή παράδοση βιομηχανική του δραστηριότητα, προσανατολισμένη σε κλάδους με υψηλή κεφαλαιοποίηση,
- στη Λάρισα, οι σχετικές με τις Υπηρεσίες μεγάλου Διοικητικού Περιφερειακού Κέντρου και κόμβου Επικοινωνιών Κεντρικής Ελλάδας, η αγροτική παραγωγή, το εμπόριο και η μεταποιητική δραστηριότητα με εξειδίκευση στα γεωργικά προϊόντα και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο - κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας, συνδυασμένο με τις Σχολές της Ιατρικής, της Ιατρικής Βιοχημείας και της Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Οι συγκεκριμένες δράσεις, που πρέπει να αναληφθούν για την υποστήριξη του γενικού στόχου και οι οποίες θα αναπτυχθούν αναλυτικά στα κεφάλαια των ειδικών στόχων, θα αναφέρονται στους τομείς:

1. Εμπλουτισμός του άξονα σύνδεσης του διπόλου, στον σήμερα 'κενό' γραμμικό διάδρομο σύνδεσης των δύο αστικών πόλων με αναφορά στην παλαιά εθνική οδό και το τρένο, με δραστηριότητες που εξυπηρετούν και τους δύο πόλους, με υποδομές που προσελκύουν μόνιμους χρήστες (όπως π.χ. εμπορευματικά και εκθεσιακά κέντρα, ερευνητικά ινστιτούτα και μεγάλο συνεδριακό κέντρο, οργανωμένοι χώροι αναψυχής, υποδοχείς μεταποίησης προϊόντων του πρωτογενή τομέα, αλλά και γενικής μεταποιητικής δραστηριότητας, εργοστάσιο ανακύκλωσης απορριμμάτων Κεντρικής Ελλάδας, κ.ά.). Η ανάληψη από τα δύο αστικά κέντρα και η τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων, το 2013, μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά και με προοπτικές, όσον αφορά σε αυτόν τον τομέα, αρκεί να μην αναληφθούν τα φαινόμενα της 'Αθήνας 2004' (κακός προγραμματισμός, χάσιμο χρόνου και συνεπαγόμενο μεγάλο κόστος).
2. Προσέλκυση μόνιμου πληθυσμού, με άξονες αναφοράς το Πανεπιστήμιο / Έρευνα - Τεχνολογία, τον πολιτισμό, το φυσικό-πολιτιστικό περιβάλλον και την ανάπτυξη ποιοτικού τουρισμού. Στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αυτού του τομέα μπορεί να λειτουργήσει η εκμετάλλευση του πλεονεκτήματος 'ύπαρξη σημαντικού πληθυσμιακού μεγέθους', το οποίο επιτρέπει αισιοδοξία όσον αφορά στην περαιτέρω ενίσχυση του μορφωτικού επιπέδου και της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, για τον προγραμματισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη όλων των παραπάνω αναφερομένων δραστηριοτήτων. Εκτιμάται ότι το πληθυσμιακό μέγεθος θα κινηθεί, στην περιοχή των δύο Ρυθμιστικών Σχεδίων, περίπου στα επίπεδα των 470.000 κατοίκων, το 2021, έναντι των 345.000 κατοίκων, που ήταν το 2001.
3. Υποστήριξη της δυναμικής του ενιαίου χωρικού συστήματος, με ειδική μέριμνα για επίλυση του ζητήματος που δημιουργείται από τη θεσμική πρόβλεψη¹⁰ για τη σύσταση δύο διακριτών Οργανισμών Ρυθμιστικών Σχεδίων. Πράγματι, κατά τη διατύπωση του άρθρου 3 του Ν.2508/97 'Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλε-

¹⁰ Εκτιμάται ότι θα επιτείνει τον 'ανταγωνισμό' ανάμεσα στα δύο αστικά κέντρα, αντί να υποστηρίζει τη συν-λειτουργία τους.

ων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις', όπου αναφέρεται ότι 'ιδρύεται σε κάθε περιοχή Ρυθμιστικού Σχεδίου Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, με έδρα το αστικό κέντρο της περιοχής και επωνυμία τη λέξη Οργανισμός ... ' φαίνεται ότι ο Νόμος προκρίνει τη δημιουργία δυο Οργανισμών Ρυθμιστικού Σχεδίου και εκ των πραγμάτων την κατάρτιση ξεχωριστών Ρυθμιστικών Σχεδίων για τα δύο αστικά κέντρα.

2 Αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής ΡΣ με τον περιφερειακό και τον εθνικό /βαλκανικό χώρο

(βλ. Χάρτες 'ΒΙ.1α: Ενίσχυση της δυναμικής του διπόλου. Αποτελεσματική σύνδεση με τον περιφερειακό χώρο' και 'ΒΙ.1β: Αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου με τον εθνικό / βαλκανικό / μεσογειακό και ευρωπαϊκό χώρο')

Η δυναμική του διπόλου και η ελκυστικότητά του θα προσεγγίσουν την υψηλότερη δυνατή κλίμακα, όταν ολοκληρωθούν οι προβλεπόμενες οδικές και σιδηροδρομικές υποδομές, οι οποίες θα του επιτρέψουν να ακτινοβολεί αφ' ενός στην Ήπειρο και τα Ιωάννινα –με τα οποία θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν ουσιαστικά οι συμπληρωματικότητες–, αλλά και αφ' ετέρου στη Λαμία και το ευρύτερο χωρικό της σύστημα, προς την Πάτρα, προς Δυτική Μακεδονία και Αλβανία. Η υλοποίηση αυτών των υποδομών θα επιτύχει τους στόχους της όταν, μεταξύ άλλων, επιτευχθεί η υπέρβαση της εξάρτησης των αστικών κέντρων του Διαμερίσματος της Κεντρικής Ελλάδας από την Αθήνα και δευτερευόντως από τη Θεσσαλονίκη.

Επιπροσθέτως, σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο, η ενιαία χωρική ενότητα των Ρυθμιστικών Σχεδίων των δύο αστικών κέντρων, του Βόλου και της Λάρισας, θα κληθεί να παραλάβει σημαντικότερο από το σημερινό της ρόλο, διευρυνόμενη προς τις ζώνες επιρροής των δυο άλλων μικρότερων, αλλά σημαντικών, αστικών κέντρων της Θεσσαλίας, των Τρικάλων και της Καρδίτσας, με την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων για την περιοχή συγκοινωνιακών αξόνων, οδικών και σιδηροδρομικών.

Εντός της επόμενης 15ετίας –μερικά από αυτά όμως και συντομότερα, κατά τη διάρκεια του Δ' ΚΠΣ, έως το 2013, που αποτελεί και έτος στόχο λόγω της τέλεσης των Μεσογειακών Αγώνων– αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί:

- η Εγνατία Οδός, ο αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας (Ε-65) και ο αυτοκινητόδρομος Λαμίας-Αντιρρίου, έργα τα οποία –εκτός των άλλων– θα συνδέσουν με ασφαλή, ταχύ και αποτελεσματικό τρόπο τα λιμάνια της Ηγουμενίτσας και της Πάτρας με το Λιμάνι του Βόλου, οι συνθήκες λειτουργίας του οποίου είναι αυτονόητο ότι θα μεταβληθούν ουσιαστικά και
- η λειτουργική αναβάθμιση του κεντρικού σιδηροδρομικού άξονα της Χώρας.

Τα συνοδευτικά έργα ολοκλήρωσης των παραπάνω αξόνων, τα οποία απαιτούνται για τη βέλτιστη λειτουργική εξυπηρέτηση του διπόλου και της Δυτικής Θεσσαλίας, είναι:

- από τον αυτοκινητόδρομο Κεντρικής Ελλάδας (Ε-65), η δημοπράτηση και η κατασκευή του προς τον Βόλο σκέλους του (από Μακρυχώρι έως Νίκαια). Σημειώνεται ότι, το σκέλος αυτό αποτελεί τμήμα του συνολικού διευρωπαϊκού οδικού άξονα και παρ' όλο που έχει μελετηθεί και υπάρχει προέγκριση χωροθέτησης, δεν εντάχθηκε στη σχετική σύμβαση παραχώρησης του άξονα Λαμία-Καλλιθέα Γρεβενών. Κατά το σχεδιασμό του διπόλου Βόλου-Λάρισας κρίνεται ότι η πρόταξη του συγκεκριμένου κλάδου αποτελεί μείζονος σημασίας προτεραιότητα, όσον αφορά στην ομαλή σύνδεση της περιοχής με τον λοιπό εθνικό και τον βαλκανικό χώρο και
- από το σιδηροδρομικό δίκτυο, η λειτουργική αναβάθμιση της γραμμής Βόλου-Λάρισας σε διπλή ηλεκτροκίνητη γραμμή για την παράλληλη εξυπηρέτηση πυκνών προαστιακών δρομολογίων, καθώς και η επανενεργοποίηση με νέα σύγχρονη μορφή και λειτουργία, του περιφερειακής εμβέλειας Θεσσαλικού Σιδηρόδρομου, κατ' επέκταση της προαστιακής σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου-Λάρισας με τη δρομολόγηση περιφερειακών δρομολογίων συνέχειας (χωρίς μετεπιβιβάσεις) μεταξύ των τεσσάρων πρωτευουσών των Νομών της Περιφέρειας Θεσσαλίας και με χρήση του ήδη υπάρχοντος δικτύου κανονικού εύρους του

ΟΣΕ, ακολουθώντας τη διαδρομή Βόλος-Λάρισα-Παλαιοφάρσαλος-Καρδίτσα-Τρίκαλα, η επέκταση της οποίας έως την Ηγουμενίτσα και την Κοζάνη έχει ενταχθεί στο διευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλισθεί ουσιαστική αναβάθμιση της αμοιβαίας προσπελασιμότητας μεταξύ του Βόλου και γενικά του Νομού Μαγνησίας με τη Δυτική Θεσσαλία, με ταυτόχρονη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης της σιδηροδρομικής μεταφοράς επιβατών τόσο στην ενδοπεριφερειακή κλίμακα, όσο και στην εθνική κλίμακα, με τη βελτιωμένη διασύνδεση των Νομών Μαγνησίας, Καρδίτσας και Τρικάλων με τον κεντρικό κορμό του σιδηροδρομικού δικτύου της Χώρας, το λεγόμενο ΠΑΘΕΠ (Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Προμαχώνας).

Κατά τις διατυπώσεις του κειμένου του Γενικού Πλαισίου, η προοπτική της επέκτασης του ενταγμένου στα διευρωπαϊκά δίκτυα σιδηροδρομικού¹¹ άξονα έως την Ηγουμενίτσα ενώ προβλέπεται, δεν φαίνεται να θεωρείται άμεσης προτεραιότητας, δεδομένου ότι για το έτος στόχο, το 2021, ο συγκεκριμένος κλάδος σημειώνεται ως 'υπό μελέτη'. Πάντως, η αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής με τον εθνικό και τον δυτικό βαλκανικό χώρο εξαρτάται εν πολλοίς από την ολοκλήρωση και των σιδηροδρομικών υποδομών, που έχουν πεδίο αναφοράς τον ελληνικό εθνικό χώρο, με δεδομένο ότι τόσο η Θεσσαλία, όσο και η Περιοχή Μελέτης, δεν διαθέτουν 'σύνορα' με τον υπόλοιπο βαλκανικό χώρο. Η πρόβλεψη για ενσωμάτωση της κατασκευής της συγκεκριμένης σύνδεσης εντός της προγραμματικής περιόδου του Ρυθμιστικού Σχεδίου και του Γενικού Πλαισίου –το 2021– θα πρέπει να τεθεί εκ νέου κατά τη θεσμική αναθεώρηση του τελευταίου, δηλαδή εντός της επόμενης πενταετίας.

Προς τα δυτικά και βόρεια, ουσιαστική επικοινωνία θα επιτευχθεί όταν κατασκευαστούν οι νέες συνδέσεις και επεκτάσεις του σιδηροδρομικού δικτύου προς Σιάτιστα-Κοζάνη-Πτολεμαΐδα και το μεθοριακό σταθμό (Μ/Σ) Ιεροπηγής, προς Δυρράχιο, έργα τα οποία δημιουργούν νέους άξονες και προοπτικές ανάπτυξης και για τα τρία άκρα: Ήπειρος / Ηγουμενίτσα, Δυτική Μακεδονία / Ιεροπηγή-Δυρράχιο (Αλβανία) και Θεσσαλία / Βόλος, και, επομένως, ειδικότερα για την ευρύτερη περιοχή του οικιστικού συγκροτήματος Βόλου.

Προς τα ανατολικά, βελτιωμένη επικοινωνία με το λοιπό βαλκανικό χώρο θα επιτευχθεί με τις υπό αναβάθμιση συνδέσεις με τους Ευζώνους / πΓΔΜ και με Προμαχώνα / Κουλάτα Βουλγαρίας και μέσω της βελτιωμένης σύνδεσης της Αλεξανδρούπολης, ακόμη ανατολικότερα, προς την Ανατολική Βουλγαρία και, βορειότερα, την Ανατολική Ρουμανία, αλλά και προς την Τουρκία / Istanbul. Επίσης, σημαντική σύνδεση θα αποτελέσει η ανάπτυξη του δυτικού οδικού άξονα, συνέχεια της Ιόνιας Οδού, από Ιωάννινα προς Μ/Σ Κακαβιάς και από κει Τίρανα, Dubrovnik, Split, Τεργέστη, η οποία και θα αποδώσει άριστα αποτελέσματα όταν θα ενσωματωθούν λειτουργικά στην ΕΕ οι χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας και η Αλβανία. Όλες αυτές οι συνδέσεις προβλέπεται να δημιουργηθούν και καταγράφονται στο κείμενο του Γενικού Πλαισίου.

¹¹ Η κατασκευή της ενσωματωμένης στο δίκτυο των διευρωπαϊκών σιδηροδρομικών αξόνων, σύνδεση Βόλου-Λάρισας-Τρικάλων-Ιωαννίνων-Ηγουμενίτσας δεν έχει ακόμη προγραμματιστεί.

3 Ενίσχυση της θέσης της περιοχής ΡΣ στον ευρωπαϊκό και μεσογειακό χώρο

(βλ. Χάρτη 'ΒΙ.1β: Αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου με τον εθνικό / βαλκανικό / μεσογειακό και ευρωπαϊκό χώρο')

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (2002), εάν εξεταστεί το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) ανά κάτοικο, η Θεσσαλία βρίσκεται στην προτελευταία κλίμακα των Περιφερειών της ΕΕ-27, με την τελευταία κλίμακα να περιλαμβάνει μόνο τις Περιφέρειες των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες εντάχθηκαν στην ΕΕ με τις δυο τελευταίες διευρύνσεις. Γενικά, οι ελληνικές Περιφέρειες υστερούν και τοποθετούνται –σε σύνολο 254 Περιφερειών της ΕΕ-27– περίπου στη 210^η θέση, παρ' όλη την, σε μεγάλη χρονική διάρκεια, οικονομική υποστήριξη της Χώρας από τους σημαντικούς πόρους των τριών ΚΠΣ.

Οι μη ικανοποιητικές επιδόσεις θα πρέπει να αποδοθούν και στο γεγονός ότι οι ελληνικές Περιφέρειες δεν διαθέτουν την αναγκαία κρίσιμη μάζα, ούτε από δημογραφικό¹² δυναμισμό ούτε από οικονομική δυνατότητα, με πρακτικό αποτέλεσμα να αποδυναμώνονται οι προσπάθειες της όποιας περιφερειακής πολιτικής ασκείται και να μην αποδίδουν αποτελεσματικά. Αλλά και εντός του ελληνικού χώρου, οι δυο Περιφέρειες της Δυτικής Ελλάδας, μαζί με τη Θεσσαλία, διαθέτουν τους χαμηλότερους δείκτες, ενώ συγχρόνως 'συνορεύουν' με τις Περιφέρειες του ιταλικού Mezzogiorno, οι οποίες επίσης διαθέτουν ανάλογους δείκτες. Διαμορφώνεται με αυτόν τον τρόπο μια νοτιοανατολική ευρωπαϊκή χωρική ενότητα, τα δυσμενή φαινόμενα της οποίας θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την προώθηση και ανάπτυξη ευρύτερων δικτυώσεων.

Από την άλλη πλευρά, από χωρική άποψη, ως προς την ΕΕ –με αρκετά αβέβαιο το μέλλον του χωρικού συστήματος της πρώην Γιουγκοσλαβίας, σε σχέση με την ένταξή του σε αυτήν–, τόσο η Ελλάδα όσο και το δίπολο Βόλου-Λάρισας είναι σχετικά 'έκκεντρα', κατέχοντας όμως εξαιρετική γεωγραφική θέση στη Λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου.

Οι δράσεις που πρέπει να αναληφθούν προς την κατεύθυνση της διατύπωσης αποτελεσματικής στρατηγικής και της εφαρμογής της, ώστε να αντιμετωπιστούν τα, αυτού του τύπου, αναπτυξιακά και χωρικά προβλήματα του διπόλου, αναφέρονται στην αναγκαιότητα:

- να συνδεθεί το ταχύτερο δυνατό λειτουργικά και αποτελεσματικά με την Ήπειρο / Ηγουμενίτσα και στη –διαφαινόμενη σε κοντινό μέλλον– γεωγραφική, πολιτική και διοικητική αναδιάρθρωση της Χώρας, με ενίσχυση της συνέργειας μεταξύ των τριών εθνικών αστικών πόλων (Βόλου, Λάρισας, Ιωαννίνων) και των δύο Λιμένων, Βόλου και Ηγουμενίτσας, καθώς και
- να αναπτύξει το δίπολο ευρύτερες δικτυώσεις και συμπληρωματικότητες με τη Λαμία, την Κοζάνη και την Πάτρα, ώστε να εντάσσεται σταδιακά και να ενσωματώνεται με επιχειρησιακούς όρους η ευρεία κεντρική ενότητα της Χώρας στο Μεσογειακό Τόξο Ανάπτυξης.

Με τα μέτρα αυτά ευοδώνονται τα επιδιωκόμενα αναπτυξιακά αποτελέσματα, αφού δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τη βέλτιστη σύνδεση της Περιοχής Μελέτης και ειδικότερα του Λιμανιού του Βόλου, με τους δυο διεθνείς θαλάσσιους άξονες της Α-δριατικής, διαμέσου Πάτρας και Ηγουμενίτσας και του Εύξεινου Πόντου και από αυτούς με το διαμήκη Μεσογειακό. Ειδικότερα, μέσω του άξονα του Εύξεινου Πόντου

¹² Οι 254 Περιφέρειες της ΕΕ-27 διαθέτουν μέσο όρο 2 εκατομμύρια κατοίκους ανά Περιφέρεια, ενώ οι ελληνικές αντιστοιχούν σε 0,85 εκατομμύρια κατοίκους.

και του διαμήκη Μεσογειακού, το Λιμάνι του Βόλου συνδέεται με τα λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου, με τα οποία και αναμένεται να προωθηθεί αποτελεσματικότερα η μεταξύ τους πολιτιστική, τουριστική και εμπορική συνεργασία.

Τέλος, με τον επιδιωκόμενο σταδιακό μετασχηματισμό του αεροδρομίου Νέας Αγχιάλου¹³ σε αερολιμένα της Κεντρικής Ελλάδας θα επιτυγχάνεται καλύτερη σύνδεση της Περιοχής Μελέτης με το μεσογειακό και τον ευρωπαϊκό χώρο και, επομένως, θα ενισχύεται η θέση της στα παραπάνω χωρικά συστήματα.

¹³ Η θέση του συγκεκριμένου αερολιμένα δεν εξυπηρετεί με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο την ισχυροποίηση του άξονα του διπόλου. Έχουν όμως πρόσφατα δαπανηθεί σημαντικοί χρηματικοί πόροι για την αναβάθμισή του. Εάν σε μελλοντικές συνθήκες, δημιουργηθούν προϋποθέσεις για σημαντική κίνηση προσώπων, αγαθών και υπηρεσιών, πέραν της τουριστικής, τότε θα πρέπει να αναζητηθεί νέα θέση για το αεροδρόμιο Κεντρικής Ελλάδας, παρά τον άξονα ανάπτυξης δραστηριοτήτων το διπόλου.

ΒΙ.2 Τόνωση και ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου

Αναφέρθηκε ήδη ότι τα πεδία ευρύτερης ακτινοβολίας στα οποία ο Βόλος υπερβαίνει τα όρια της Περιφέρειας Θεσσαλίας –και επομένως το πεδίο αναφοράς τους διευρύνεται στον εθνικό χώρο– είναι (1) το Λιμάνι, (2) το Πανεπιστήμιο, (3) ο τουρισμός / οι υποδομές πολιτισμού / το πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και (4) η βιομηχανική δραστηριότητα. Από την ευδόωση αυτών των ευκαιριών, που εμφανίζεται να αποτελούν τα ‘ισχυρά σημεία - δυνατότητες’ της Περιοχής Μελέτης, θα εξαρτηθεί περαιτέρω η εξέλιξη του χαρακτήρα και η ένταση της οικονομικής και της κοινωνικής ανάπτυξής της, καθώς και το αποτέλεσμα που ενδεχομένως θα έχουν ως ευκαιρίες για την περιβαλλοντική ανάταξή της.

1 Το Λιμάνι του Βόλου

Σημαντικός είναι ο ρόλος του λιμανιού του Βόλου, κατά κύριο λόγο σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά και σε διαπεριφερειακό, σε επίπεδο Κεντρικής Ηπειρωτικής Ελλάδας, δεδομένης και της ικανοποιητικής εξυπηρέτησής του από το βασικό οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο της Χώρας. Το κεντρικό Λιμάνι, στην καρδιά της πόλης, διαθέτει συγκεκριμένη και περιορισμένη χωρητικότητα και οι δραστηριότητές του καλύπτουν όλα τα πεδία: επιβατικός / κύρια θαλάσσια πύλη ακτοπλοϊκής σύνδεσης της Κεντρικής Ηπειρωτικής Ελλάδας με τις Βόρειες Σποράδες, σκαφών αναψυχής / μαρίνα, εμπορικός με κτίριο ιχθυαγοράς και εμπορευματικός. Στο Λιμάνι του Βόλου λειτουργεί Λιμεναρχείο, Τελωνείο και Αστυνομία Ελέγχου Διαβατηρίων (Σύμφωνο *Shengen*). Λιμενικές εγκαταστάσεις σημαντικής κλίμακας υπάρχουν, επίσης, στην περιοχή του εργοστασίου της ΑΓΕΤ και στο Τσιγκέλι Αλμυρού.

Για να εξελιχθεί η παρουσία του Λιμανιού σε πραγματικό συγκριτικό πλεονέκτημα απαιτείται ασφαλώς μια ειδική θεώρηση, υπό διπλή –αλλά συγκλίνουσα, ως προς τα αναμενόμενα αποτελέσματα– οπτική γωνία:

- αφ’ ενός, ότι από τη λειτουργία του –και στα τρία χωρικά σύνολα– θα διασφαλίζεται περιβαλλοντικά η βιωσιμότητα αφ’ ενός του κλειστού και εύθραυστου συστήματος του Παγασητικού Κόλπου και αφ’ ετέρου της Πόλης του Βόλου, ενώ θα ελέγχονται αποτελεσματικά οι τυχόν επιπτώσεις από αυτήν την λειτουργία και
- αφ’ ετέρου, ότι η περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών του θα προγραμματιστεί με βάση τα νέα διεθνή δεδομένα, εξ αιτίας των οποίων –λόγω της τυπολογίας των σήμερα χρησιμοποιούμενων μεταφορικών μέσων και των διαδρόμων που τα εξυπηρετούν– δεν προβλέπεται να εκτελεί σημαντική εμπορευματική δραστηριότητα σε εμπορευματοκιβώτια.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις παραπάνω παραμέτρους, εξειδικεύοντας και τις διατυπώσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού¹⁴ Σχεδιασμού, όπως κατατέθηκε και ψηφίστηκε από τη Βουλή τον Ιούνιο του 2008, η κατεύθυνση για τον Οργανισμό Λιμένος Βόλου (ΟΛΒ) είναι να επικεντρώσει τον περαιτέρω προγραμματισμό του σε:

- επενδύσεις, σε συνεργασία και σε σύμπνοια με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, για υποδομές ακτοπλοΐας, αλλά και φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού με τον νησιωτικό χώρο, τα παράλια της Μικράς Ασίας και τα λιμάνια της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, προωθώντας συγχρόνως την μεταξύ τους πολιτιστική και εμπορική συνεργασία και

¹⁴ Βλ. άρθρο 6, κεφ. Α.2.2: ‘ο λιμάνι του Βόλου, στο χρονικό ορίζοντα εφαρμογής του Πλαισίου, κρίνεται σκόπιμο να επενδύσει περαιτέρω σε υποδομές ακτοπλοΐας, φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού, καθώς και σε υποδομές εμπορευματικών μεταφορών’.

- συμπληρωματικές, εάν απαιτούνται, προς τις σημερινές εγκαταστάσεις –πέραν των προϊόντων παραγωγών τσιμέντου και μετάλλων, στα οποία ήδη εξειδικεύεται–, για δημιουργία εξειδικευμένων υποδομών εμπορευματικών μεταφορών σε καίριους τομείς εμπορίου, όπως αυτοκίνητα, σιτηρά, χημικά, κλπ., συνδυασμένα με την ‘παραδοσιακή’ βιομηχανική δραστηριότητα κλπ., και με βάση τις σημερινές σημαντικές λιμενικές εγκαταστάσεις, αλλά και τις ενδεχόμενες νέες, να προχωρήσει σε εκπόνηση Γενικού Σχεδίου Ανάπτυξης (ΓΣΑ) και Ειδικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, με αναλυτικό εντοπισμό των αναγκαίων δομικών παρεμβάσεων και με κύριο στόχο την περιβαλλοντική θωράκιση του Κόλπου, αλλά και της Πόλης.

Εννοείται ότι τόσο στο ΓΣΑ, όσο και στην Ειδική Μελέτη θα πρέπει να περιληφθούν η λειτουργική ενσωμάτωση και η περιβαλλοντική θεώρηση των λιμενικών εγκαταστάσεων στην περιοχή του εργοστασίου της ΑΓΕΤ και στο Τσιγκέλι Αλμυρού, αλλά και νοτιοανατολικότερα εκτός Περιοχής Μελέτης, στη Σούρπη, στην περιοχή του εργοστασίου Λούλη. Ειδικά, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για τη μεταφορά της δραστηριότητας ‘διακίνηση του σκράπ’ από το Κεντρικό Λιμάνι, στην καρδιά της Πόλης, στις υπό ανάπτυξη λιμενικές εγκαταστάσεις στο Τσιγκέλι Αλμυρού.

Τέλος, με τη μέριμνα του ΟΛΒ, θα πρέπει να εξεταστεί το εφικτό της μετεγκατάστασης των δεξαμενών πετρελαίου (και της συνεπαγόμενης διακίνησης) της Εταιρίας Μαμιδάκη, που σήμερα βρίσκονται στη Χρυσή Ακτή Παναγιάς. Και σε αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα συνδυασμού τους με τις νέες λιμενικές εγκαταστάσεις στον Αλμυρό.

2 Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Στην κοινωνία της γνώσης, ο κυριότερος παράγοντας που θα επηρεάσει την επιτυχία των στόχων του Ρυθμιστικού Σχεδίου ασφαλώς σχετίζεται με την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού της Περιοχής Μελέτης. Σημαντικό τμήμα της εντυπωσιακής βελτίωσης του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού¹⁵, από το 1991 προς το 2001, δεν μπορεί παρά να αποδοθεί στη λειτουργία του Πανεπιστημίου.

Στον Βόλο είναι η έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, όπου και στεγάζεται η πλειοψηφία των Τμημάτων του και εδώ συγκεντρώνεται ο κύριος όγκος των ερευνητικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων του. Το μεγαλύτερο τμήμα των κτιριακών εγκαταστάσεων και των εργαστηρίων του Πανεπιστημίου ανήκει στην Πολυτεχνική Σχολή (Αρχιτεκτονική, Μηχανικών Χωροταξίας, Μηχανολόγων Βιομηχανίας, Πολιτικών Μηχανικών) και στη Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, αλλά και στο σχετικά νεοσύστατο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικών Επιστημών. Οι παραπάνω Σχολές και Τμήματα είναι εγκατεστημένες στον Βόλο.

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στον Βόλο χωροθετήθηκαν από επιλογή, εντός του αστικού ιστού στο Κέντρο και στο Μέτωπο της Πόλης, πλην της Γεωπονικής Σχολής, που είναι εγκατεστημένη στην οδική παράκαμψη του Βόλου, προς το Φυτόκο. Τα συνεργαζόμενα με αυτό Ερευνητικά Κέντρα (ΕΒΕΤΑΜ ΑΕ, ΤΕΠΑΘ, ΕΘΙΑΓΕ, ΚΕΤΕΑΘ¹⁶ κλπ.), τα οποία κατά κανόνα εποπτεύονται από τη ΓΓΕΤ και το Υπουργείο Γεωργίας, είναι επίσης κατά κανόνα εγκατεστημένα στην Α' ΒΙΠΕ, πλην του αγροκτήματος της Γεωπονικής Σχολής, το οποίο λειτουργεί σε ιδιόκτητη του Πανεπιστημίου έκταση στο Φυτόκο.

Το Πανεπιστήμιο μεγαλώνει συνεχώς, σε Τμήματα, σε επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό και σε φοιτητές, και έχουν δημιουργηθεί και δημιουργούνται ολοένα αυξανόμενες ανάγκες για επέκταση των κτιριακών του εγκαταστάσεων, καθώς και για απόκτηση νέων εκτάσεων, προκειμένου να εγκατασταθούν εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, κυρίως της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών.

Η περαιτέρω ανάδειξη του συγκριτικού πλεονεκτήματος θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη –σε κτίρια και εκτάσεις– του Πανεπιστημίου και των Ερευνητικών Ιδρυμάτων προς την κατεύθυνση:

- της υποστήριξης του υφιστάμενου¹⁷ ισχυρού κτιριακού πόλου στην είσοδο της Πόλης (Βόλου-Λαρίσης και Βόλου-Νέας Αγχιάλου) και τη θεσμική διευκόλυνσή του να διαχυθεί ένθεν και ένθεν, στις συνοικίες της Νεάπολης (νέες εγκαταστάσεις) και των Παλαιών (αποκατάσταση υφισταμένων κελυφών),
- της παραμονής της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών εκεί όπου είναι σήμερα και της υποστήριξής της για επιτόπου επέκταση, πάντως μικρής κλίμακας,
- της εξασφάλισης για τη συνέχιση της λειτουργίας των Ερευνητικών Ιδρυμάτων και Ινστιτούτων στην Α' ΒΙΠΕ και για τη θεσμική διευκόλυνσή τους για δημιουργία νέων ή και επέκταση των κτιριακών εγκαταστάσεων των υφισταμένων δραστηριοτήτων, σε κτίρια και χώρους της Α' ΒΙΠΕ και
- της θεσμικής διευκόλυνσης του Πανεπιστημίου για την απόκτηση συμπληρωματικών εκτάσεων –πέρα από αυτές που ήδη κατέχει (στην περιοχή του σιδηροδρο-

¹⁵ Για παράδειγμα οι απόφοιτοι μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκαν από 10,4% το 1991 σε 19,1% το 2001.

¹⁶ Κατά σειρά: Εταιρία Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης για τον κλάδο του μετάλλου, Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας, Ινστιτούτο Προστασίας Φυτών του ΕΘΙΑΓΕ, Κέντρο Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης Θεσσαλίας.

¹⁷ Οι άλλοι υφιστάμενοι πόλοι –καπιναποθήκες Παπαστράτου και Μασάγγου, Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου– λόγω της θέσης τους στην Πόλη δεν έχουν περιθώρια επιτόπου επέκτασης.

μικού σταθμού, στη ζώνη ανάμεσα στις σιδηροδρομικές γραμμές)– στο Βελεστίνο, για την επέκταση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων της Γεωπονικής Σχολής και του Ινστιτούτου Γεωπονίας, καθώς επίσης και για ενδεχόμενη εγκατάσταση εκεί μεγάλου Πανεπιστημιακού Συνεδριακού Κέντρου, που θα υποστηρίζει και τις Πανεπιστημιακές Σχολές και Τμήματα της Λάρισας.

Από την πλευρά του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Λάρισας θα πρέπει να υποστηριχθεί η εγκατάσταση σε θέση κατά μήκος του άξονα ανάλογου τύπου λειτουργιών, ώστε και διά των Πανεπιστημιακών και των Ερευνητικών δραστηριοτήτων να αποκατασταθεί μόνιμη συνεργασία μεταξύ των δύο αστικών πόλων.

Σε πολύ ευρύτερο χωρικό περιβάλλον και στο βαθμό που ο τομέας 'έρευνα / τεχνολογία / καινοτομία' και ειδικά η ανάπτυξη των δικτύων πληροφοριών, επικοινωνιών, τηλεϊατρικής, κλπ., αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα της Χώρας, θα πρέπει να υποστηριχθεί –θεσμικά και οικονομικά– η συνεργασία μεταξύ των ερευνητικών δομών των δύο αστικών πόλων Βόλου και Λάρισας με τις αντίστοιχες των Ιωαννίνων, καθώς και η συνεργασία με τα σημαντικά ερευνητικά κέντρα της Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου και Πάτρας.

3 Το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον / ο τουρισμός / η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων

Όπως καταγράφεται στην οικεία ενότητα ΑΙ.7 της πολιτιστικής υποδομής και όπως θα αναπτυχθεί αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο των Ειδικών Στόχων, η Περιοχή Μελέτης συγκεντρώνει μεγάλης έκτασης και ευρωπαϊκής σημασίας φυσικούς και ιστορικούς-πολιτιστικούς πόρους, η παρουσία των οποίων της προσδίδει σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα.

Η περαιτέρω υποστήριξη του συγκριτικού πλεονεκτήματος απαιτεί πιο σύνθετες δράσεις, από αυτές που συνηθίζονται έως σήμερα. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα, στα κείμενα της δημιουργίας του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Οικιστικού Συγκροτήματος Βόλου, ώστε να συγκροτηθεί Ειδική Διεύθυνση, με στόχο να:

- παρακολουθεί και να προωθεί την ολοκληρωμένη προστασία, ανάδειξη και προβολή του συνόλου των στοιχείων, διαμέσου της ενσωμάτωσής τους σε 'ενιαία και συνδυσασμένα δίκτυα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος', ώστε να αναδεικνύεται η ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε συνεχόμενου χωρικού συστήματος. Πρόκειται για μια πολιτική, η οποία δεν ταυτίζεται με την επισήμως ασκούμενη, η οποία στηρίζεται (1) στην προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος από διακριτούς φορείς και (2) στην υποστήριξη και την ανάδειξη περιορισμένου αριθμού μνημειακών συνόλων και αρχαιολογικών χώρων, ανάλογα με τους διατιθέμενους λιγοστούς πόρους και τις επίσης λιγοστές δυνατότητες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και
- προωθεί ενέργειες και δράσεις, διά των οποίων η δημιουργία των ενιαίων δικτύων θα αντιμετωπίζεται ως στοιχείο ανάπτυξης (συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές / δύσβατες περιοχές, ευκαιρίες πολυαπασχόλησης, ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας, κ.ά.), με επιδιωκόμενα αποτελέσματα την περαιτέρω ανάδειξη της διακριτής τοπικής ταυτότητας και τη διατήρηση της φυσικής και της πολιτιστικής πολυμορφίας κάθε μιας χωρικής ενότητας.

Στο ίδιο όπως παραπάνω πλαίσιο, ο Οργανισμός θα προωθεί και θα παρακολουθεί την τήρηση και την εφαρμογή των όρων και περιορισμών για την προστασία των παραδοσιακών οικισμών και των αστικών μνημειακών συνόλων, τα οποία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, για το λόγο ότι τα μεσαίας κλίμακας αλλά ευρέα οικονομικά συμφέροντα (επενδύσεις και αστική δόμηση) εμποδίζουν –με καθημερινές δράσεις– την αποτελεσματική διάσωση, ανάδειξη και προβολή τους.

Ο Οργανισμός θα προχωρήσει επίσης στη δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης, του οποίου αντικείμενο θα είναι η προώθηση ειδικών δράσεων στις τέσσερις μεγάλες ενότητες της Περιοχής Μελέτης, για την προβολή, την οργάνωση, τη δημιουργία ψηφιακού και συμβατικού πληροφοριακού υλικού και την παρακολούθηση της λειτουργίας των ενιαίων δικτύων.

Στην Περιοχή Μελέτης θα εξακολουθήσουν να αναπτύσσονται κυρίως ήπιες τουριστικές μορφές, μάλιστα με τρόπο που –όπως έως σήμερα– καθιστά δύσκολη τη σαφή διάκριση μεταξύ περιοχών Β' κατοικίας και αυτών με τουριστική εξειδίκευση, λόγω του ειδικού - μη μαζικού χαρακτήρα του τουρισμού. Αλλά και το αστικό κέντρο, όπως ήδη έγινε με την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων και μπορεί απρόσκοπτα να επαναληφθεί με την τέλεση των Μεσογειακών, διαθέτει τα προσόντα να εξελιχθεί σε πόλο τουριστικού προορισμού ποιότητας¹⁸, συνδυσασμένου με το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και με την παραγωγή τοπικών αγροτικών προϊόντων ποιότητας.

¹⁸ Στο αστικό κέντρο, οι ξενοδοχειακές μονάδες έχουν 'ήπια' χαρακτηριστικά. Παρατηρείται ότι, σύμφωνα με στοιχεία 2006 του ΕΟΤ, που παρουσιάζονται στο οικείο κεφάλαιο του Τεύχους 2, στην Περιοχή

Η επιτυχία του στόχου απαιτεί αλλαγή πορείας στη γεωργική παραγωγή και τον αγροτικό τομέα, με την εφαρμογή των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ, για την περαιτέρω προώθηση και αξιοποίηση της υψηλής προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων (δενδρώδεις καλλιέργειες και κηπευτικά ποιότητας), η οποία τότε θα μπορεί να συνδυάζεται με τις πολιτικές προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και της ανάπτυξης του ποιοτικού τουρισμού. Ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου, σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία Γεωργίας και Τουριστικής Ανάπτυξης, επιβάλλεται να διατυπώσει πολιτικές –και να παρακολουθεί την εφαρμογή τους– για την αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού, του ποιοτικού τουρισμού μικρής και μεσαίας κλίμακας, των επώνυμων γεωργικών προϊόντων και των τοπικών διατροφικών συνθηθειών.

Μελέτης δεν υπάρχει καμία μεγάλη ξενοδοχειακή μονάδα άνω των 500 κλινών και από τις 9 μονάδες, δυναμικότητας άνω των 100 κλινών, οι 7 βρίσκονται εντός της Πόλης του Βόλου και εξυπηρετούν πολλαπλού χαρακτήρα δραστηριότητες (επιχειρηματικές, τουριστικές, επισκεπτών των Σποράδων, κλπ.).

4 Η μεταποιητική δραστηριότητα

Οι κτιριακές και λοιπές εγκαταστάσεις της, με ισχυρή παράδοση, βιομηχανικής δραστηριότητας του Νομού Μαγνησίας, είναι εγκατεστημένες σε έναν άξονα και δύο πόλους:

- στα δυτικά της Πόλης του Βόλου, στον άξονα σύνδεσής του με τη Λάρισα, έως το Βελεστίνο, με ισχυρά σημεία τη ΒΙΠΕ Βόλου, χωροθετημένη σε τρία (3) διακριτά τμήματα
- στην παράκτια ζώνη, ανατολικά της Πόλης προς Αγριά, με ισχυρό σημείο το εργοστάσιο της ΑΓΕΤ και τις λιμενικές εγκαταστάσεις,
- στα νότια και ανατολικά του Αλμυρού έως την παράκτια ζώνη του, όπου και το εργοστάσιο και οι λιμενικές εγκαταστάσεις της SOVEL¹⁹.

Η μεταποιητική δραστηριότητα διαθέτει χαρακτηριστικά κλάδων μεταποίησης με υψηλή προστιθέμενη αξία και συγχρόνως διαθέτει προοπτικές συνέργειας με άλλες – σχετιζόμενες με αυτούς– δραστηριότητες σε άλλους τομείς (παιδεία, υγεία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, κ.ά.), ενώ συγχρόνως εκτιμάται ότι η δραστηριότητα έχει τις προϋποθέσεις να αναπτύσσεται με σταθερότητα στο χρόνο και με ποιοτική επάρκεια.

Για την υποστήριξη της δραστηριότητας απαιτείται η άσκηση προσήκουσας πολιτικής, δεδομένου ότι έχουν ήδη εμφανιστεί προοπτικές αναθέρμανσης και ανάπτυξης της, φυσικά με νέους όρους και σε ορισμένες περιπτώσεις με διαφορετικής υφής κλαδικές κατατάξεις. Στο Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία, όπως εγκρίθηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας, αναφέρεται για τη Μαγνησία –και ως εκ τούτου για την Περιοχή Μελέτης– ότι υπάρχει πολύ υψηλή προτεραιότητα (βαθμός 3, ο υψηλότερος της Χώρας) για την άσκηση χωρικής πολιτικής για τη βιομηχανία.

Συγχρόνως, όμως, απαιτείται ιδιαίτερα προσεκτική προσέγγιση για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής προστασίας της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου, η οποία σήμερα υποφέρει όχι μόνον από εκπομπές αερίων ρύπων, αλλά και από συνολική περιβαλλοντική υποβάθμιση των περιοχών όπου ασκείται η δραστηριότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ακόμη και στις οργανωμένες από την ΕΤΒΑ ζώνες της ΒΙΠΕ Βόλου και ειδικά στην περιοχή της επέκτασης της ΒΙΠΕ, στη Χαλυβουργική, οι επικρατούσες συνθήκες περιβάλλοντος μπορεί να θεωρηθούν έως απαράδεκτες.

Το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της δραστηριότητας, όπως θα εξειδικευθεί στο κεφάλαιο των Ειδικών Στόχων, είναι:

- να υποστηριχθούν οι τάσεις για παραμονή της στον άξονα του διπόλου Βόλου-Λάρισας, η ενίσχυση του οποίου αποτελεί στρατηγική επιλογή και μπορεί να λειτουργήσει ως πρόσθετο ενοποιητικό στοιχείο,
- να δημιουργηθεί νέος επιχειρηματικός πόλος στον Αλμυρό και
- να αποφευχθούν οποιεσδήποτε νέες χωροθετήσεις στην παράκτια ζώνη, με εξαίρεση τους δύο υφιστάμενους²⁰ πόλους, ΑΓΕΤ και Τσιγκέλι Αλμυρού.

Η αναγνώριση της ‘νομιμότητας’ της υπάρχουσας κατάστασης, όσον αφορά στις δύο εκτός σχεδίου βιομηχανικές συγκεντρώσεις με θαλάσσιο μέτωπο, οφείλεται στο γεγονός ότι, αφ’ ενός, η Περιοχή Μελέτης διαθέτει παραδοσιακά εξειδίκευση στους παραγωγικούς τομείς τους (μεταλλεύματα, τσιμέντο και αλευρόμυλοι) και οι συγκεκριμένες μονάδες απαιτούν τη διασφάλιση κάποιας παράκτιας διεξόδου, ενώ, συγχρόνως, οι ίδιες απορροφούν ιδιαίτερα σημαντικό αριθμό θέσεων απασχόλησης, για τις ο-

¹⁹ Και απέναντί της, νοτιότερα στο Δήμο Σούρπης, το εργοστάσιο Λούλη με επίσης λιμενικές εγκαταστάσεις.

²⁰ Στον ένα εκ των οποίων ενσωματώνεται και η βιομηχανία Λούλη.

ποίες το σύνολο των τοπικών φορέων επιθυμεί να παραμείνουν στην Περιοχή Μελέτης.

Παραλλήλως, όμως:

- αφ' ενός, η κατοίκηση σημαντικού τμήματος του πληθυσμού της Περιοχής Μελέτης στις παράκτιες ζώνες και
- αφ' ετέρου, η διπλή εξειδίκευση της περιοχής στη μεταποίηση και τον τουρισμό, με τον δεύτερο τομέα να αποκτά εξαιρετικά καλές προοπτικές, αποκλείουν την περαιτέρω επέκταση της πρώτης δραστηριότητας σε θαλάσσιο μέτωπο.

ΒΙ.3 Ενίσχυση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας

Στο παρόν κεφάλαιο, ειδικά, θα καταγραφούν μόνο οι γενικοί στόχοι για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας της περιοχής και δεν θα γίνει αναφορά στους τρόπους εφαρμογής τους, δεδομένου ότι τα συγκεκριμένα μέτρα και το πώς θα επιτευχθούν αποτελεί αντικείμενο του Κεφαλαίου 'Β.2.5: Περιβαλλοντική υποστήριξη της Πρότασης'.

Στο συγκεκριμένο χωρικό σύστημα, ο ρόλος του αστικού κέντρου είναι να πρωτοστατήσει, με τις αυξημένες ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού του, στην ανάπτυξη των θεσμών και των απαιτούμενων οργανωτικών δομών, καθώς και στην προστασία και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας του ευρύτερου χωρικού του συστήματος. Τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα αφορούν:

- στην ολοκληρωμένη προστασία των φυσικών πόρων,
- ειδικότερα, στην αειφόρο διαχείριση του υδατικού δυναμικού, με πρόνοια για τη δημιουργία ταμιευτήρων, καθώς και στην αντιμετώπιση της υφαλμύρωσής του και της περιεκτικότητας σε νιτρικά,
- στη, σύμφωνη με το Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), συμμετοχή της Περιοχής Μελέτης στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ,
- στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των βιομηχανικών εκπομπών και γενικότερα της αέριας ρύπανσης και της διαχείρισης απορριμμάτων και λυμάτων και
- στις δυνατότητες εφαρμογής ολοκληρωμένου περιβαλλοντικού σχεδιασμού, με την ανάληψη συγκεκριμένων διαχειριστικών δράσεων και παρεμβάσεων, καθώς και με την επισήμανση χρηματοδοτικών και επιχειρηματικών εργαλείων, ειδικά για τις προστατευόμενες περιοχές.

Ασφαλώς, η υλοποίηση των ενιαίων δικτύων και πλεγμάτων ιστορικής, τοπιολογικής και πολιτισμικής πληροφόρησης, καθώς και οι συνέργειες για δημιουργική και αειφόρο διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούν ιδιαίτερη πρόκληση για τη χωρική ανάπτυξη ενός συστήματος, το οποίο διαθέτει τέτοιου είδους χαρακτηριστικά σε αφθονία. Αξίζει, όμως, να αναφερθεί χαρακτηριστικά ότι, στο πεδινό τμήμα του Νομού, δηλαδή στην περιοχή του Ρυθμιστικού Σχεδίου, δεν εντοπίζεται καμία προστατευόμενη περιοχή Natura –πλην του μικρού δάσους 'Κουρί' στον Αλμυρό–, ούτε καν στη θαλάσσια ζώνη του Παγασητικού²¹ Κόλπου, που, όπως είναι γνωστό, το σύστημά του παραμένει ιδιαίτερα εύθραυστο, λόγω της γεωγραφίας του ίδιου και της ευρύτερης περιοχής, αλλά και των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που ασκούνται στην περιφέρειά του.

Ειδικότερα για τα θέματα των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, οι γενικότεροι στόχοι, οι αρχές δράσης, τα σημαντικότερα προβλήματα και οι αντίστοιχοι τρόποι αντιμετώπισης προσδιορίζονται στα ακόλουθα πεδία:

²¹ Στη Μαγνησία, εντός του εθνικού καταλόγου 'Natura 2000' είναι το Θαλάσσιο Πάρκο Σποράδων.

1 Φυσικό Περιβάλλον

‘Προστασία και ανάδειξη’ του φυσικού τοπίου, με στόχο την αειφόρο διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος.

Οι αρχές δράσης για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι:

- ανάσχεση απώλειας και προστασία της βιοποικιλότητας,
- βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος,
- διατήρηση και ανάδειξη φυσικών τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας και
- βιώσιμη διαχείριση γεωργικών γαιών και δασικών εκτάσεων.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί στην Περιοχή Μελέτης και σχετίζονται με το τοπίο και το φυσικό περιβάλλον είναι:

- η αυθαίρετη και η εκτός σχεδίου δόμηση,
- η διάσπαρτη χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων,
- η επέκταση των καλλιεργειών εις βάρος του φυσικού περιβάλλοντος, ιδίως στην ορεινή ζώνη,
- η ελλιπής προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και
- η ελλιπής προστασία των θεσμοθετημένων περιοχών του οικολογικού δικτύου Natura 2000.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων απαιτείται η προώθηση των ακόλουθων ειδικότερων μέτρων και δράσεων επιπλέον των αρχών δράσης που προαναφέρονται:

- μέτρα περιορισμού της επέκτασης των δομημένων χρήσεων και των γεωργικών καλλιεργειών εις βάρος των δασικών εκτάσεων,
- συγκέντρωση των δραστηριοτήτων μεταποίησης σε περιορισμένης έκτασης βιομηχανικές-βιοτεχνικές περιοχές,
- υιοθέτηση «φιλικού» προς το περιβάλλον σχεδιασμού της χάραξης και της υλοποίησης των οδικών έργων,
- ενίσχυση της θεσμικής προστασίας των φυσικών τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας, των περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος και των παραδοσιακών οικισμών και
- διασφάλιση και προστασία των θεσμοθετημένων περιοχών του οικολογικού δικτύου Natura 2000.

2 Υδατικοί πόροι

‘Προστασία του υδατικού κεφαλαίου’, με στόχο την επίτευξη και τη διατήρηση καλής κατάστασης σε όλα τα υδατικά συστήματα (επιφανειακά, υπόγεια, θαλάσσια) και τη βιώσιμη διαχείριση υδατικού δυναμικού, βάσει εθνικού στρατηγικού σχεδίου.

Οι αρχές δράσης για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι:

- εξασφάλιση πόσιμου νερού σε επαρκείς ποσότητες και καλή ποιότητα (ταμιευτήρας Κάρλας),
- ανάσχεση υποβάθμισης επιφανειακών, υπόγειων και θαλάσσιων υδατικών συστημάτων (αλλαγή καλλιεργειών),
- προστασία και διατήρηση υδατικών οικοσυστημάτων,
- διατήρηση - αποκατάσταση καλής ποιότητας νερών κολύμβησης στις παραλίες για τον πληθυσμό και στις τουριστικές περιοχές, στο βαθμό που διαφοροποιούνται.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί στην Περιοχή Μελέτης και σχετίζονται με τα υδατικά συστήματα είναι:

- η έλλειψη καλής ποιότητας και επαρκούς ποσότητας πόσιμου νερού,
- η υπαλμύρωση των υπογείων υδάτων,
- η νιτρορύπανση και γενικά η υποβάθμιση των υδατικών συστημάτων που σχετίζεται με τις καλλιέργειες και ιδιαίτερα με την εκτατική καλλιέργεια του βαμβακιού.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων απαιτείται η προώθηση των ακόλουθων ειδικότερων μέτρων και δράσεων επιπλέον των αρχών δράσης που προαναφέρονται:

- βιώσιμη διαχείριση υδάτων, ποιοτική και ποσοτική, με στόχο την επίτευξη της καλής κατάστασης όπως ορίζεται στην Οδηγία-Πλαίσιο για τα Νερά,
- κατασκευή μίας ή περισσότερων λιμνοδεξαμενών σε επιλεγμένα σημεία,
- μέτρα περιορισμού της υπεράντλησης υδάτων,
- εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης των υδατικών συστημάτων,
- ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών, πρακτικών μείωσης των υγρών αποβλήτων και αποφυγής διάθεσης αποβλήτων στο υδάτινο περιβάλλον,
- προστασία των υδατικών συστημάτων από τη ρύπανση από βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες και
- χωρική αναδιάρθρωση των εκτατικών καλλιεργειών.

3 Έδαφος

‘Προστασία εδαφών’, με στόχο την προστασία τους από τη διάβρωση, υποβάθμιση (υφαλμύρωση), ερημοποίηση, τη ρύπανση (νιτρικά), καθώς και την ολοκληρωμένη διαχείριση επικίνδυνων και μη στερεών αποβλήτων.

Οι αρχές δράσης για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι:

- διατύπωση και υλοποίηση σχεδιασμού διαχείρισης επικίνδυνων και μη αποβλήτων,
- εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης επικίνδυνων και μη αποβλήτων,
- μείωση της διάχυτης επιβάρυνσης των εδαφών με ουσίες που είναι επικίνδυνες για το περιβάλλον,
- βιώσιμη διαχείριση των γεωργικών γαιών και δασικών εκτάσεων,
- αναστροφή των τάσεων διάβρωσης, συμπίεσης και σφράγισης εδαφών και
- δημιουργία δυναμικού στην τοπική βιομηχανία για την επεξεργασία και διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί στην Περιοχή Μελέτης και σχετίζονται με την ποιότητα των εδαφών είναι:

- η ύπαρξη μεγάλου αριθμού διάσπαρτων λατομικών εγκαταστάσεων,
- η εγκατάσταση οχλουσών δραστηριοτήτων σε παραγωγικά εδάφη,
- τα στερεά και υγρά απόβλητα που ρυπαίνουν το έδαφος,
- η νιτρορύπανση και γενικά η υποβάθμιση των εδαφών που σχετίζεται με τις καλλιέργειες και ιδιαίτερα με την εκτατική καλλιέργεια του βαμβακιού.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών απαιτείται η προώθηση των ακόλουθων ειδικότερων μέτρων και δράσεων επιπλέον των αρχών δράσης που προαναφέρονται:

- κλείσιμο και αποκατάσταση μεγάλου μέρους των υφιστάμενων λατομικών εγκαταστάσεων,
- ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών,
- προστασία του εδάφους από τη ρύπανση από βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες,
- προστασία του εδάφους από τις αρνητικές επιπτώσεις οδικών και λιμενικών έργων,
- δράσεις προστασίας από τη διάβρωση και την απερήμωση και
- ανάπτυξη προγραμμάτων ανακύκλωσης και χωρική αναδιάρθρωση των εκτατικών καλλιεργειών.

4 Ατμοσφαιρικό περιβάλλον

Στόχος είναι η επίτευξη ή/και διατήρηση επιπέδων ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις και κινδύνους στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.

Οι αρχές δράσης για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι:

- στρατηγική μείωσης των αέριων εκπομπών και σωματιδίων από κυκλοφορία οχημάτων, βιομηχανία και αστικές δραστηριότητες,
- μείωση εκπομπών αέριων ρύπων που σχετίζονται με τον ευτροφισμό και την οξίνιση και
- μείωση περιστατικών επιφυλακής και έκτακτης ανάγκης σε ό,τι αφορά την ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στο αστικό κέντρο.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί στην Περιοχή Μελέτης και σχετίζονται με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος είναι:

- οι ατμοσφαιρικοί ρύποι που προέχοντα από πετρελαιοκίνητα βαρέα οχήματα, βιομηχανικές μονάδες, καύση σκουπιδιών, κεντρική θέρμανση κτιρίων, καύση βιομάζας και σκόνη δρόμων και οικοδομών.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων απαιτείται η προώθηση των ακόλουθων ειδικότερων μέτρων και δράσεων επιπλέον των αρχών δράσης που προαναφέρονται:

- ενίσχυση χρήσης Μέσων Μαζικής Μεταφοράς,
- περιορισμός της καύσης σκουπιδιών και βιομάζας,
- λήψη μέτρων για τη μείωση της σκόνης που προέρχεται από οικοδομές και
- αποφυγή εγκατάστασης οχλουσών βιομηχανιών κοντά σε αστικά κέντρα.

5 Κλιματικές αλλαγές

Στόχος είναι η αντιμετώπιση της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη και των κλιματικών αλλαγών.

Οι αρχές δράσης για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι:

- μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και τοπικός έλεγχος για την επίτευξη του στόχου σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο,
- προστασία της στοιβάδας του όζοντος,
- εξοικονόμηση ενέργειας,
- αύξηση της δασικής κάλυψης και των αστικών και περιαστικών πάρκων και
- προώθηση παραγωγής και χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Οδηγία 2001/77/ΕΚ).

Τα σημαντικότερα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί στην Περιοχή Μελέτης και σχετίζονται με τις κλιματικές αλλαγές οφείλονται στις εκπομπές αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και στην καταστροφή της στοιβάδας του όζοντος.

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων απαιτείται η προώθηση των αρχών δράσης που προαναφέρονται.

ΒΙ.4: Επίτευξη της χωρικής συνοχής. Εξασφάλιση της εταιρικής σχέσης πόλης - υπαίθρου

Στην παρούσα συγκυρία, είναι αναγκαίο να δοθεί προσοχή στις τάσεις και στις αλλαγές που παρατηρούνται σχετικά με τον τρόπο κατοίκησης του πληθυσμού στην ΕΕ – και με αρκετά εμφατικό τρόπο στην Ελλάδα–, όπου σταδιακά, αλλά σταθερά, δημιουργούνται φαινόμενα εντονότερης ‘ασκότητας’ από ότι σε προηγούμενες χρονικές περιόδους. Η τάση αυτή πρέπει –και μπορεί– να ανατραπεί το γρηγορότερο δυνατό, με στόχο να μη συνεχίσει να απαξιώνεται ο πλούσιος οικιστικός ιστός της Χώρας, αλλά και ειδικότερα της Περιοχής Μελέτης. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος απαιτείται η εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών:

- για την προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης και συνεργασίας συστημάτων πόλεων σε υψηλότερο επίπεδο (Βόλος, Λάρισα, Τρίκαλα, Καρδίτσα) και με την αρωγή των μικρότερων αστικών πόλων, όπως του Αλμυρού-Ευξεινούπολης και του Βελεστίνου (και φυσικά του Τυρνάβου, στο Νομό Λάρισας), καθώς και με την υποστήριξη των προοπτικών ενδυνάμωσης και λειτουργικής σύνδεσης με αυτούς των μικρότερων οικισμών και των αντίστοιχων αγροτικών περιοχών, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για τη νέα και επιθυμητή μορφή ‘εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου’,
- για τη συνεπή άσκηση –προσεκτικά διατυπωμένης– πολιτικής οικιστικής ανάπτυξης, με στόχο το δραστικό περιορισμό της επέκτασης των δομημένων χρήσεων των αστικών συστημάτων εις βάρος των γεωργικών καλλιεργειών και των δασικών εκτάσεων και με την αποδοχή, τη θέσπιση και την εφαρμογή των αρχών της ‘συμπαγούς²²’ πόλης και των συνεπαγόμενων όρων και περιορισμών στη χρήση γης.

Μόνο με την τήρηση των δύο προηγούμενων προϋποθέσεων, θα εξασφαλιστεί ποιότητα στο συνολικό χωρικό σύστημα και επομένως θα δοθούν ικανοποιητικές απαντήσεις στο στόχο της ‘νέας μορφής εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου’, ο οποίος αποτελεί ουσιαστική επιδίωξη και επιτρέπει να εκπληρωθεί ο συμπληρωματικός στόχος της ‘ισόρροπης χωρικής οργάνωσης’.

Ειδικότερα, για την εξασφάλιση της επιτυχίας του στόχου, απαιτείται κατ’ αρχήν να διαφοροποιηθεί ουσιαστικά, σε σχέση με τη σημερινή, η χωρική λειτουργία του οικιστικού δικτύου συνολικά. Απαιτείται να αναληφθούν οι αναγκαίες πρωτοβουλίες, ώστε να προωθηθεί το εναλλακτικό πρότυπο χωρικής συνοχής, με τον εμπλουτισμό:

- των δευτερευόντων αστικών πόλων της Περιοχής Μελέτης με λειτουργίες περιφερειακής ακτινοβολίας (όπως π.χ. νέος επιχειρηματικός / βιομηχανικός πόλος και αρχαιολογικό πάρκο Άλου στον Αλμυρό, θεματικό πάρκο, αρχαιολογικά πάρκα και Μουσείο –στον πόλο Βελεστίνου, Νέας Αγχιάλου και Κάρλας–, εγκαταστάσεις τουρισμού και αναψυχής στην Κάρλα και Πανεπιστημιακά Ερευνητικά Ινστιτούτα και συνεδριακό κέντρο στο Βελεστίνο) και
- του συνόλου των οικισμών της Περιοχής Μελέτης με τις απαραίτητες λειτουργικές συμπληρωματικότητες σε κοινωνικές εξυπηρετήσεις, καθώς και με τις αναγκαίες υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης, συλλογής απορριμμάτων κλπ. ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη ποιότητα ζωής στους κατοίκους τους.

Με αυτό τον τρόπο ολοκληρώνεται ο πρώτος βαθμός αποκέντρωσης στους επιλεγμένους ‘δευτερεύοντες’ αστικούς πόλους Αλμυρό και Βελεστίνο-Νέα Αγχιάλο, στους οποίους προβλέπεται να παρασχεθούν οι αντικειμενικές δυνατότητες να εξελιχθούν

²² Βλ. κείμενο Γενικού Πλαισίου, άρθρο 10, εδάφιο 3: ‘προώθηση της αρχής της συμπαγούς πόλης σε όλα τα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού. Οι όποιες προτάσεις επεκτάσεων θα πρέπει να αιτιολογούνται τεκμηριωμένα επί τη βάση αντικειμενικών αναγκών (δημογραφικών, οικιστικών, παραγωγικών)’.

σε δυναμικούς αστικούς πόλους, ενώ συγχρόνως θα ολοκληρώνεται η αναγκαία αποκέντρωση –σε χαμηλότερο επίπεδο– της παροχής υπηρεσιών του δημοσίου τομέα σε όλες τις κλίμακες, δηλαδή αυτή της συνεργασίας και της συμπληρωματικότητας μεταξύ των ‘δευτερευόντων’ αστικών πόλων και του αστικού κέντρου, εντός της ευρύτερης χωρικής ενότητας αναφοράς, που είναι η Περιοχή Μελέτης.

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η εικόνα της χωρικής συνοχής, ο πρόσθετος αναμενόμενος πληθυσμός (φυσική, εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση) κατ’ έτος, με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων και δράσεων, προβλέπεται να παραλαμβάνεται:

- στις κλασικού τύπου σημερινές εντός σχεδίου περιοχές ή στις προς πολεοδομηση των Δήμων της περιοχής του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου (νόμιμα), στα δυτικά, στα νότια, στα βόρεια και στα ανατολικά, καθώς και
- στις υπώρειες των λόφων του Βελεστίνου και του Πλατάνου Αλμυρού, στην παραλιακή ζώνη των Δήμων Αγριάς και Αρτέμιδος, καθώς και στην παραλιακή ζώνη της Νέας Αγχιάλου και της Αισωνίας.

Η επιτυχία του στόχου προϋποθέτει, επιπροσθέτως, και την προώθηση και ολοκλήρωση των πρότυπων αειφόρων μεταφορικών δικτύων, περιφερειακού επιπέδου και επιπέδου Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου –προαστιακός σιδηρόδρομος, Τρενάκι Πηλίου, τελεφερίκ, τραμ, ποδήλατο, θαλάσσια συγκοινωνία μικρών αποστάσεων– όπως αυτά αναφέρονται αναλυτικά στα οικεία κεφάλαια των Ειδικών Στόχων.

Τέλος, η επίτευξη της χωρικής συνοχής δεν μπορεί παρά να απαιτεί συγχρόνως και την επίτευξη της περιβαλλοντικής συνοχής. Τα μεγάλης κλίμακας χωρικά προβλήματα, όπως:

- η υπεράντληση υδάτων, με τις ιδιωτικές γεωτρήσεις, σε όλο τον καλλιεργούμενο πεδινό χώρο και ιδιαίτερα στη Λεκάνη του Αλμυρού (με σοβαρό πρόβλημα υφαλμύρωσης και στην ποιότητα των νερών, με υψηλή περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα),
- ο ουσιαστικός έλεγχος των αερίων εκπομπών και των αποβλήτων των βιομηχανικών μονάδων και μάλιστα αυτών της κατηγορίας Α1 της ΥΑ 15393/2332 - ΦΕΚ 1022/Β, αλλά και των αερίων εκπομπών από τις δραστηριότητες μεταφόρτωσης μεταλλευμάτων στο Λιμάνι

και

- η ύπαρξη, εντός του κλειστού και εύθραυστου οικοσυστήματος του Παγασητικού Κόλπου: (1) αστικών δραστηριοτήτων, (2) ενός σημαντικού Λιμανιού εθνικού επιπέδου –σύμφωνα με τις διατυπώσεις του Γενικού Πλαισίου–, (3) δύο εκτός σχεδίου μεγάλων βιομηχανικών συγκεντρώσεων, με μονάδες σημαντικές για την εθνική οικονομία (ΑΓΕΤ στην Αγριά και SOVEL / Λούλης στον Πλάτανο Αλμυρού), που με τα απόβλητά τους –αέρια, υγρά και στερεά τοξικά– δημιουργούν σοβαρούς περιβαλλοντικούς κινδύνους,

θα πρέπει να ενταχθούν σε πρόγραμμα τήρησης της νομιμότητας από τον προτεινόμενο να δημιουργηθεί Φορέα Ελέγχου, με στόχο την ουσιαστική βελτίωση της κατάστασης.

ΒΙ.5 Εξασφάλιση αποτελεσματικής διακυβέρνησης του χώρου

Κρίθηκε σκόπιμο, στο παρόν κεφάλαιο των Γενικών Στόχων, να αναγγελθούν –έστω ως τίτλοι– όλα τα ζητήματα, η αντιμετώπιση των οποίων θεωρείται κρίσιμη για την επιτυχία των στόχων του Ρυθμιστικού Σχεδίου²³. Στην περίπτωση του χωρικού μας συστήματος, με δεδομένη τη σημερινή συγκρότηση των διοικητικών δομών της Χώρας, η επίλυση των δυσλειτουργιών του συγκεκριμένου πεδίου θεωρείται από τους κρίσιμότερους παράγοντες.

Σημειώνεται ότι, στο σχετικό με το θέμα –βλ. άρθρο 11, εδάφιο 1– κείμενο του Γενικού Πλαισίου αναφέρεται ότι: ‘είναι αναγκαία η μείωση του αριθμού των Περιφερειών, Νομαρχιών και Δήμων, ώστε να ... Η εφαρμογή αυτού του ανασχεδιασμού πρέπει να έχει συντελεστεί εντός τετραετίας, με ευθύνη ...’.

Επίσης, στο έγγραφο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας της 4.06.08 ‘οδηγίες και διευκρινίσεις ...’ και στο σχετικό με το θέμα εδάφιο ‘Διοίκηση του χώρου’ αναφέρεται ότι: ‘στο κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να περιέχονται προτάσεις για παρεμβάσεις σε θέματα διακυβέρνησης που, κατά την κρίση του μελετητή, απαιτούνται για την αρτιότερη διαχείριση / υλοποίηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου’.

Έχει, επομένως, γίνει κατανοητό πως, για την περαιτέρω ενίσχυση του αποκεντρωμένου προτύπου της χωρικής και της λειτουργικής συνοχής σε όλα τα επίπεδα, είναι αναγκαίο να προωθηθεί μια επιπρόσθετη δεσμίδα μέτρων, η οποία συναρτάται με την –εξαγγελθείσα, άλλωστε– γεωγραφική ανασυγκρότηση των επιπέδων διοίκησης στη Χώρα, με εργαλεία:

- την πολιτική αποκέντρωση σε εθνικό επίπεδο, με τη δημιουργία μικρότερου από τον σημερινό αριθμού Περιφερειών και τη σύνδεσή της με σύγχρονη εγκατάσταση αιρετών περιφερειακών συμβουλίων, όπως αυτά αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο, το σχετικό με την ένταξη της Περιοχής Μελέτης στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο και
- την πολιτική και λειτουργική συνένωση διοικητικών περιφερειών, περισσότερων του ενός Δήμων σε έναν,

ώστε να δημιουργούνται συγχρόνως ικανές συνθήκες για την υλοποίηση των στόχων του Ρυθμιστικού Σχεδίου, με εργαλείο τους μηχανισμούς αποτελεσματικής διακυβέρνησης του χώρου.

Απομένει, επίσης –και κρίνεται απολύτως αναγκαίο και άμεσο–, να αντιμετωπιστεί με συγκεκριμένα θεσμικά μέτρα το θέμα της αποτελεσματικής διακυβέρνησης του χώρου του διπόλου, μιας και από το Νόμο έχει προκριθεί η δημιουργία δύο Οργανισμών Ρυθμιστικών Σχεδίων, Βόλου και Λάρισας, διαμέσου των οποίων είναι προφανές ότι δεν υπηρετείται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ο συγκεκριμένος στόχος.

Στο ειδικό κεφάλαιο Β.ΙΙΙ των προδιαγραφών, με αντικείμενο τη Διοίκηση της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου, δίδονται οι απαντήσεις, κατά την κρίση των Μελετητών, οι οποίες θα καταστήσουν αποτελεσματικότερη τη διακυβέρνηση του συγκεκριμένου χωρικού συστήματος.

²³ Τα ζητήματα της επικάλυψης των πάσης φύσεως αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα διάφορα πεδία (κράτος, περιφέρειες, νομαρχίες, δήμοι) διοίκησης του χώρου -νοούμενα σε αντιδιαστολή με τα πεδία διακυβέρνησής του- είναι γνωστά και εμφανίζονται अपαράλλακτα για το σύνολο του Ελληνικού χώρου. Υπό αυτήν την οπτική γωνία -δηλαδή της έλλειψης ιδιαιτεροτήτων- δεν κρίθηκε σκόπιμο να θιγούν στο παρόν κεφάλαιο.

ΒΙ.6 Ανάδειξη του ρόλου του αστικού κέντρου

1 Η πόλη του Βόλου στο ευρωπαϊκό αστικό δίκτυο

Σήμερα, σχεδόν το 80% του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε μεγαλύτερες ή μικρότερες πόλεις και αστικά κέντρα, όπου παρατηρούνται καθημερινά εντεινόμενα προβλήματα, τα οποία συνδέονται με την αδυναμία ταχείας οικονομικής προσαρμογής, την ανεργία, τις δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες, την κυκλοφοριακή συμφόρηση, καθώς, επίσης, με τη φτώχεια, τις κακές συνθήκες στέγασης και την άνοδο της παραβατικότητας. Σε σχετική ανακοίνωση, η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή στις αρχές της νέας χιλιετίας, αναφέρεται ειδικότερα ότι *‘οι πόλεις που αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη δυσκολία προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες είναι οι πόλεις οι οποίες παλαιότερα εξαρτώνταν από βιομηχανίες ή πόλεις οι οποίες βρίσκονταν σε περιφερειακές οικονομίες, εξαρτώμενες από έναν παραδοσιακό γεωργικό τομέα. Είναι σαφές ότι η μελλοντική ανάπτυξη των πόλεων θα διαρθρωθεί γύρω από διαφορετικά στοιχεία σε σύγκριση με το παρελθόν’*.

Τέτοιες διατυπώσεις ‘φωτογραφίζουν’ αρκετά καλά την περίπτωση του Βόλου –αλλά και την περίπτωση της Λάρισας– ως αστικών / οικιστικών συστημάτων για τα οποία θα πρέπει να διερευνηθούν και να εντοπιστούν οι νέες προκλήσεις. Οι τρέχουσες δράσεις σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες συνδέονται με την αστική ανάπτυξη, αφορούν σε πολιτικές:

- που προωθούν την εξασφάλιση υγιών συνθηκών ανταγωνισμού και θέσεων απασχόλησης,
- υπέρ της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής,
- που υποστηρίζουν την ένταξη των πόλεων στα διευρωπαϊκά δίκτυα,
- που προωθούν το στόχο της χωρικά ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις πόλεις,

πολιτικές για τις οποίες καταβάλλεται προσπάθεια να εξειδικευθούν από την παρούσα Μελέτη.

Η συμβολή των Διαρθρωτικών Ταμείων προς την κατεύθυνση των παραπάνω στόχων ήταν έως σήμερα αδύναμη και αντιμετωπίστηκε μόνο διαμέσου της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας *URBAN*, στην οποία ευτυχώς είχαν ενταχθεί ο Βόλος και η Νέα Ιωνία, με αποτελέσματα όμως πενιχρά, ως προς την επίτευξη των κοινωνικών στόχων, αλλά αρκετά σημαντικά, στο επίπεδο της διατήρησης, ανάδειξης και επανάχρησης του βιομηχανικού κτιριακού αποθέματος.

Στη σημερινή συγκυρία, με δεδομένες τις τάσεις πόλωσης του χώρου στα πλαίσια της εξάπλωσης του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης, θα πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στα θέματα οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Αυτό αντικατοπτρίζεται άλλωστε και στις πρόσφατες κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας σχετικά με την ‘Πολιτική της συνοχής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης’ για την περίοδο 2007-2013. Μια συμπληρωματική διάσταση αποτελεί η λειτουργική συμβολή της εδαφικής συνοχής στη στρατηγική της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, βάσει ενός εγγράφου πλαισίου που τιτλοφορήθηκε ‘Εδαφική κατάσταση και προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁴’, το οποίο εξετάζει τις διασυνδέσεις μεταξύ του ΣΑΚΧ και της στρατηγικής της Λισσαβόνας και υιοθετήθηκε άτυπα στα πλαίσια της Γερμανικής Προεδρίας το Α’ εξάμηνο του 2007. Η πολιτική αυτή, εκτιμάται ότι, είναι δυνατό να αποδώσει ευεργετικά αποτελέσματα προς την κατεύθυνση των πολιτικών συνοχής.

²⁴ ‘Territorial State and Perspectives of the European Union’.

2 Τα μεσαίου μεγέθους αστικά κέντρα, σημαντικοί κρίκοι στην πολυκεντρική χωρική ανάπτυξη

Οι πόλεις μεσαίου μεγέθους, όπως ο Βόλος και η Λάρισα, στις οποίες ζει σημαντικό μέρος του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαδραματίζουν μεγάλο ρόλο στην εδαφική συνοχή. Το δυναμικό των μεσαίων πόλεων, αλλά και των μικρότερων αστικών κέντρων, έχει αναγνωρισθεί προ πολλού –ήδη από τις Εκθέσεις ‘Ευρώπη 2000’ και ‘2000+’ (1991, 1993)– και αποτελεί και έναν από τους βασικούς πυλώνες της πολυκεντρικής χωρικής ανάπτυξης του ΣΑΚΧ. Δεν έτυχαν, όμως, πάντα αρκετής προσοχής από την πλευρά αυτών που ασκούν πολιτική.

Στο παρελθόν, ο ρόλος τους ήταν να παρέχουν τις διοικητικές και άλλες βασικές υπηρεσίες στις γειτονικές ζώνες της υπαίθρου και συνέβαλαν στην πιο ισόρροπη κατανομή του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων στο χώρο. Σήμερα, που οι μητροπόλεις και τα μεγάλα αστικά κέντρα παρουσιάζουν έντονα περιβαλλοντικά προβλήματα, καθώς και προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού, ο ρόλος των μεσαίων και μικρών πόλεων αναδεικνύεται περισσότερο σημαντικός. Εννοείται ότι η όποια προσπάθεια αποκέντρωσης του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων στα αστικά κέντρα μικρότερου μεγέθους οφείλει να μη συνοδεύεται από απαξίωση των μητροπολιτικών αστικών κέντρων. Η σύγχρονη υιοθέτηση πολιτικών που θα αξιοποιούν τον οικονομικό δυναμισμό των μητροπόλεων, με τη συμβολή του δυναμισμού των λοιπών περιφερειακών κέντρων, θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα στην αναζωογόνηση των περιοχών της υπαίθρου, οι οποίες παρακμάζουν.

3 Τα μεσαίου και μικρού μεγέθους αστικά κέντρα και η εξάπλωσή τους στο χώρο

Το φαινόμενο της ανεξέλεγκτης εξάπλωσης των πόλεων, στις οποίες συγκαταλέγεται κυρίως το οικιστικό σύνολο του ΠΣ Βόλου, αλλά και τα οικιστικά σύνολα του Αλμυρού, της Νέας Αγχιάλου και του Βελεσίνου, καθώς και των μικρότερων οικισμών της ενότητας του Ρυθμιστικού Σχεδίου, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με την άσκηση των πολιτικών που αρμόζουν. Τα κλασικά αστικά κέντρα, πόλοι συσπείρωσης των σύγχρονων κοινωνιών για λόγους πολιτικούς και οικονομικούς, μεγεθύνονται με ταχείς ρυθμούς, ήδη από το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, ενώ αυξάνουν οι ανάγκες σε γη των κατοίκων τους, με αποτέλεσμα να χάνουν τη συνοχή τους και να διασπώνται. Κατά τον 21^ο αιώνα, το φαινόμενο αυτό εκτιμάται ότι θα ενταθεί –εάν δεν αντιμετωπιστεί δραστικά– και η κατοίκηση θα τείνει να αποτελείται από συνεκτικά ή μη αστικά δίκτυα, που θα διακλαδώνονται σε όλο τον αγροτικό και φυσικό χώρο και όπου τα κέντρα πόλεων θα αποτελούν απλές κομβικές εξάρσεις.

Στη χώρα μας, παρά το χαμηλότερο βαθμό ανάπτυξης από άλλες ευρωπαϊκές, το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο και οφείλεται:

- στον υψηλό βαθμό ιδιωτικής επένδυσης στη γη και στα ακίνητα²⁵, αλλά και
- στη συνεχιζόμενη με αμείωτη ένταση παραγωγή αυθαιρέτων και στην εκτός σχεδίου δόμηση,

παρουσιάζεται δε όχι μόνο στα μεγάλα Πολεοδομικά Συγκροτήματα της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, του Ηρακλείου, της Λάρισας και του Βόλου, αλλά και σε μικρότερης κλίμακας αστικά κέντρα. Είναι προφανές ότι όλα αυτά συμβαίνουν με αποκλειστικό κίνητρο τα ιδιωτικά συμφέροντα και όχι επί τη βάση χωρικού σχεδιασμού, μιας και στην Ελλάδα η συρρίκνωση της παρεμβατικής βούλησης και δυνατότητας του κράτους στον τομέα αυτό είναι εξόφθαλμη.

Για τη χώρα μας, η πλήρης ανατροπή αυτού του φαινομένου δεν προβλέπεται εφικτή, με οποιασδήποτε μορφής ρυθμίσεις, είναι όμως δυνατό να επιχειρηθεί ο περιορισμός του. Πρέπει, επομένως, να αναζητηθούν και να προβλεφθούν μηχανισμοί ώστε, μέσω αποτελεσματικών παρεμβάσεων του δημόσιου τομέα, να επιχειρηθεί επίμονα:

- η συρρίκνωση της παραγωγής αυθαιρέτων και ο σταδιακός δραστικός²⁶ περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης, έως την κατάργησή της,
- η εξασφάλιση της λειτουργικότητας των διαμορφούμενων δικτύων,
- η διατήρηση του καθοριστικού ρόλου και της ελκυστικότητας των αστικών κέντρων, με παράλληλες δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής,
- η αυστηρή προστασία των φυσικών και αγροτικών περιοχών, όχι μόνο από τις πιέσεις της αστικοποίησης, αλλά και από την εξάπλωση των πάσης μορφής δικτύων.

Χαρακτηριστικά, αξίζει να αναφερθεί το παράδειγμα της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου του ΠΣ Βόλου (ΦΕΚ 63/Δ/18.2.86), όπου επιχειρήθηκε ήδη από τότε δραστικός περιορισμός του φαινομένου, δεδομένου ότι είχε θεσμοθετηθεί με το ΠΔ ως κατώτερο όριο αρτιότητας και κατάτμησης, σε μεγάλη έκταση, τα 8.000,0 m², με μεγάλη μείωση του Συντελεστή Δόμησης, ο οποίος συνδέθηκε με τις επιτρεπόμενες χρήσεις, κ.ά. Την 20ετία που μεσολάβησε, όλες οι πιέσεις όπως ασκήθηκαν, από τις Δημοτικές Αρχές και από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ήταν στην κατεύθυνση της αιτιολόγησης

²⁵ Τραπεζιτικές πηγές εκτιμούν ότι στην Ελλάδα η σχέση επενδύσεων στο χρηματιστήριο και σε ομόλογα ως προς ακίνητα είναι της τάξης του 1 προς 9-10.

²⁶ Δυστυχώς στο κείμενο του Γενικού Πλαισίου, παρά τις γενικές διατυπώσεις, δεν περιλαμβάνονται συγκεκριμένες δράσεις για την έναρξη ισχύος των μέτρων επίτευξης του στόχου.

και της υλοποίησης νέων επεκτάσεων του Σχεδίου Πόλεως, οι οποίες λόγω του ΠΔ της ΖΟΕ σε σημαντικό βαθμό δεν κατάφεραν να καρποφορήσουν, πάντως όμως όχι πλήρως.

4 Οι νέοι ρόλοι του αστικού κέντρου

Η προσπάθεια για την ανάδειξη της Πόλης του Βόλου και του διπόλου σε κύριο συστατικό του κεντρικού πόλου ανάπτυξης της χώρας, με στόχο την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ολοκλήρωση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οφείλει να διαπερνά όλες τις δράσεις και τις κρίσιμες παρεμβάσεις, που, όπως αναλυτικά σημειώθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, πρέπει να αναληφθούν.

Είναι βέβαιο ότι, για την επίτευξη του στόχου, απαιτείται από την Πολιτεία να διαμορφώσει τις αναγκαίες (συμπληρωματικές) πολιτικές συνθήκες, ώστε το δίπολο Βόλου-Λάρισας να ακτινοβολήσει προς τα αστικά κέντρα της Ηπείρου και ιδιαίτερα τα Ιωάννινα και της Στερεάς Ελλάδας και ιδιαίτερα τη Λαμία.

Είναι βέβαιο, επίσης, ότι απαιτείται η εξασφάλιση υγιών συνθηκών ανταγωνισμού και νέων θέσεων απασχόλησης. Για την προώθηση της απαραίτητης συνιστώσας, που είναι η οικονομική και κοινωνική συνοχή²⁷, ο Βόλος και η Περιοχή Ρυθμιστικού Σχεδίου, πέρα από τον αναγνωρισμένο παραδοσιακό ρόλο της ως κέντρου μεταποίησης, διαθέτει –και οφείλει να εξελίξει περαιτέρω– τις προϋποθέσεις διπλής εξειδίκευσης, να εξελιχθεί δηλαδή το αστικό κέντρο και η ευρύτερη περιοχή και σε κέντρο τουριστικού προορισμού.

Από την πλευρά της, η αποτελεσματική υποστήριξη του στόχου ‘Βόλος, κέντρο τουριστικού προορισμού’ απαιτεί ανάληψη παρεμβάσεων για:

- την απόκτηση ποιότητας στο συνολικό χωρικό σύστημα και ειδικότερα στο σύνολο και κατά μήκος του θαλασσίου μετώπου,
- την καλή εξυπηρέτηση –λειτουργικά και αισθητικά– των επισκεπτών από το Λιμάνι και από το αεροδρόμιο Νέας Αγχιάλου,
- την περαιτέρω αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής –στα πλαίσια της τέλεσης και των Μεσογειακών Αγώνων–,
- την οργάνωση και την ανάδειξη των συνδυασμένων δικτύων φυσικού - πολιτιστικού περιβάλλοντος και
- την ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής,

με δράσεις οι οποίες με τη σειρά τους ενισχύουν το στόχο ‘βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της Πόλης’.

Αλλά και για την ενίσχυση της μεταποιητικής βάσης της Πόλης και της περιοχής της, θα πρέπει να συνεχιστούν οι δράσεις για τη σύνδεσή της με τους μηχανισμούς έρευνας και με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, καθώς και για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος. Τέτοιες δράσεις στοχεύουν, εξ ίσου, στη δημιουργία προϋποθέσεων ελκυστικότητας του αστικού κέντρου και της ευρύτερης περιοχής του προκειμένου να εγκατασταθούν εδώ νέες βιομηχανικές δραστηριότητες, αλλά και να διευκολύνουν τον απεγκλωβισμό σημαντικού αριθμού βιοτεχνιών από τον αστικό ιστό, αυξάνοντας τις προοπτικές υγιούς ανάπτυξής τους (Επιχειρηματικό Πάρκο και ΒΙΠΕ Αλμυρού, Βιοτεχνικό Πάρκο Βόλου και συναφείς πολεοδομικές ρυθμίσεις).

Στη στήριξη του βασικού δυναμισμού και του νέου ρόλου της Πόλης, στην κοινωνία της γνώσης και της έρευνας, εντάσσονται και οι δράσεις για την ακόμη μεγαλύτερη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού. Οι χωρικές δράσεις, οι οποίες

²⁷ Κατά καιρούς, έχουν αναληφθεί χωρικές και πολεοδομικές δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, της ένταξης και της προστασίας ομάδων, που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού (ειδικά στο ΠΣ Βόλου: POM και μονογονεϊκές οικογένειες), αλλά εντάσσονται σε κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού, για τα οποία όπου είναι δυνατό δίδονται κατευθύνσεις από την παρούσα Μελέτη.

μπορούν να αναληφθούν προς αυτή την κατεύθυνση, είναι η περαιτέρω αγωγική συνεργασία των Φορέων Αυτοδιοίκησης της Περιοχής Μελέτης με τα Ερευνητικά Ινστιτούτα και Κέντρα Έρευνας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (όπως αυτά αναπτύχθηκαν στο κεφάλαιο των συγκριτικών πλεονεκτημάτων), προκειμένου να διευκολύνεται η απόκτηση κελυφών για τις εγκαταστάσεις τους, με πόλο αναφοράς τα κενά δραστηριοτήτων κελύφη της Α' ΒΙΠΕ.

Τέλος, τίποτε από τα προηγούμενα δεν μπορεί να συμβεί, εάν δεν υποστηριχθεί περαιτέρω και αποτελεσματικά ο στόχος βελτίωση των υποδομών της Πόλης (ποιότητα ζωής, αστικό περιβάλλον, αισθητική και ταυτότητα), τόσο για τους κατοίκους της, όσο και για τους επισκέπτες.

ΒΙ.7 Αποτελέσματα εναλλακτικών σεναρίων

Εκ των πραγμάτων, η διαδικασία ανάπτυξης των εναλλακτικών σεναρίων βασίζεται σε μια σειρά παραγόντων, οι οποίοι:

- άλλοτε επηρεάζουν άμεσα, αφ' ενός το χωρικό πρότυπο για την ανάπτυξη και αφ' ετέρου το σχεδιασμό για τη ρύθμιση του υπό μελέτη χώρου,
- άλλοτε όμως ασκούν επίδραση, δίχως να συνδέονται άμεσα ούτε με το χωρικό σύνολο, ούτε και με τη στρατηγική προσέγγιση των προβλημάτων του.

Η ανάπτυξη των εναλλακτικών σεναρίων της παρούσας Μελέτης, καθώς και τα κριτήρια που τέθηκαν για την αξιολόγησή τους, συνδέθηκαν κυρίως με τους παράγοντες της πρώτης κατηγορίας, δίχως όμως να έχει αφεθεί στην τύχη η εξέταση ευρύτερων παραγόντων και εξελίξεων.

Κατά την αξιολόγηση των παραμέτρων, οι οποίες επηρεάζουν τα σενάρια και σύμφωνα με την παρουσίαση των επιδόσεων του καθενός, προέκυψε ότι το 'σενάριο της υπέρβασης (με ισχυρές ανατροπές)' πληρούσε τους όρους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, όπως άλλωστε και είχε καταστρωθεί προγραμματικά και επομένως αυτό προτάθηκε για περαιτέρω επεξεργασία.

Όμως, διατυπώθηκαν επιφυλάξεις²⁸ ως προς τα προγραμματικά μεγέθη του σεναρίου, τα οποία κρίθηκαν υπερβολικά. Με αυτή την έννοια, η τελική πρόταση διατυπώνεται ως ακολούθως: Προκρίνεται το 'σενάριο της υπέρβασης (με ισχυρές ανατροπές)', όσον αφορά στο σύνολο των προγραμματισμένων και προβλεπόμενων υποδομών, ενώ όσον αφορά στα προγραμματικά μεγέθη προκρίνονται αυτά του 'ρεαλιστικού σεναρίου (με τάσεις ανατροπών)'.

Δεν πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι, η ολοκλήρωση των προγραμματισμένων και των προβλεπόμενων υποδομών, αποτελεί στόχο εύκολα πραγματοποιήσιμο. Είναι βέβαιο πως η επιτυχία του στόχου θα εξαρτηθεί από το εύρος και την ένταση των προσπαθειών, τις οποίες θα καταβάλει το ανθρώπινο δυναμικό της Περιφέρειας Μελέτης, αλλά συγχρόνως και αυτό της Χώρας, προκειμένου να ολοκληρωθεί η υλοποίησή τους. Είναι φανερό ότι, με την πρόκριση του συγκεκριμένου σεναρίου, επιλέγεται η βούληση της δραστηκής αναστροφής των τάσεων του παρελθόντος, τα αποτελέσματα των οποίων στον τομέα της οργάνωσης του χώρου της Περιφέρειας Μελέτης, δίχως να είναι απογοητευτικά, δεν υπήρξαν και ιδιαίτερα ενθαρρυντικά.

Ως εκ τούτου, με τις προτάσεις της Μελέτης –σε όλα τα επίπεδα– επιδιώκεται να διατυπωθούν οι ακριβείς όροι και οι προϋποθέσεις, που αντιστοιχούν στο βέλτιστο όραμα, ώστε να καταστεί δυνατή η προσέγγιση του στόχου 'χωρική ολοκλήρωση της Περιφέρειας Μελέτης στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης της Ελλάδας'.

²⁸ Επιφυλάξεις διατυπώθηκαν από την Επιτροπή Παραλαβής, ως προς τα προγραμματικά μεγέθη, τις οποίες αποδέχεται ανεπιφύλακτα η Ομάδα Μελετητών.

ΒΙ.8 Καθορισμός επιθυμητών μεγεθών για την ισόρροπη και βιώσιμη χωρική ανάπτυξη

1 Εξέλιξη του αναπτυξιακού περιβάλλοντος

Από τις υποθέσεις εργασίας που αφορούν στην εξέλιξη των αναπτυξιακών μεγεθών –για το ρεαλιστικό σενάριο– προέκυψε ότι, το 2021, ο πληθυσμός της Περιοχής Μελέτης θα είναι περί τους 218.000 κατοίκους, έναντι των 165.976 κατοίκων, το 2001, ήτοι με ποσοστό αύξησης της τάξεως του 30%. Προέκυψε, επίσης, ότι ο ενεργός πληθυσμός της Περιοχής Μελέτης θα αντιπροσωπεύει, το 2021, το 1,8% του εθνικού συνόλου, έναντι 1,4%, το 2001, και ότι το μερίδιό της στα εθνικά σύνολα απασχόλησης:

- θα συρρικνωθεί σχετικά στον πρωτογενή τομέα και θα κυμανθεί στα επίπεδα του 1,2%,
- θα ακολουθήσει καλύτερη πορεία από τον εθνικό μέσο όρο στον τομέα της μεταποίησης και θα είναι 1,65%,
- θα αυξάνεται στον τομέα των κατασκευών και θα αντιστοιχεί στο 1,65%, γεγονός που θα οφείλεται κυρίως στον τομέα του τουρισμού, ο οποίος θα εξελίσσεται – στο αναμενόμενο επίπεδο– ποιοτικά.

Τέλος, προέκυψε ότι σε αυτό το σενάριο στην Περιοχή Μελέτης θα εγκαθίστανται περί τους 2.400 νέοι κάτοικοι ανά έτος, έως το 2021, προερχόμενοι από άλλες περιοχές του εσωτερικού ή από το εξωτερικό.

Οι παραπάνω προβολές στηρίζονται στις υποθέσεις ότι, έως το 2021, θα προσελκύεται νέος πληθυσμός για το λόγο ότι:

- θα εξακολουθήσουν να ενισχύονται οι θετικές τάσεις της παραγωγικής φυσιολογίας στην Περιοχή Μελέτης και δεν θα χάνονται συνολικά θέσεις εργασίας, ενώ παράλληλα θα αυξάνεται η ελκυστικότητα της περιοχής, διότι θα καλύπτει τις αυξανόμενες απαιτήσεις για περιβάλλον ποιότητας και τις ενεργειακές ανάγκες από πηγές με υψηλή περιβαλλοντική ποιότητα, ενώ
- ο τομέας της μεταποίησης θα εξακολουθήσει να έχει υψηλή προστιθέμενη αξία, ο ποιοτικός τουριστικός τομέας θα παρουσιάζει αυξητική πορεία, ο αγροτικός τομέας θα έχει στραφεί στην παραγωγή ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων και συγχρόνως θα έχει συστηματοποιηθεί η προώθηση των προϊόντων αυτών των περιοχών, με τη λειτουργία Εθνικών Συστημάτων Πιστοποίησης και Προστασίας των 'Όρεινων Προϊόντων' και τη μεταποίηση και διάθεσή τους από τους ίδιους τους παραγωγούς.

2 Προβολές πληθυσμιακών, δημογραφικών και αναπτυξιακών μεγεθών

2.1 Σύνολο Περιοχής Μελέτης

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα αναμενόμενα πληθυσμιακά, δημογραφικά και αναπτυξιακά μεγέθη για το σύνολο της Περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου, όπως είχαν προκύψει κατά την επεξεργασία των εναλλακτικών σεναρίων, σε δύο περιόδους: το 2013 και το 2020²⁹.

Πίνακας ΒΙ.8-2.1: Περιοχή Μελέτης - Εξέλιξη αναπτυξιακών χαρακτηριστικών στο ενδιάμεσο σενάριο

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΕΝΔΙΑΜΕΣΟ ΣΕΝΑΡΙΟ							
	1991	Μέσος ετήσιος ρυθμός 1991-2001	2001	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2001-2013	2013	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2013-2020	2020
Απασχόληση - Ενεργός πληθυσμός							
Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	5.234	2,1%	6.466	-1,1%	5.654	-0,7%	5.383
Μεταποιητικές βιομηχανίες	9.987	-1,0%	8.999	0,2%	9.162	0,9%	9.755
Κατασκευές	4.187	2,1%	5.138	1,5%	6.120	1,1%	6.605
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	2.583	4,5%	4.005	2,8%	5.556	2,1%	6.423
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.844	7,0%	3.627	4,0%	5.807	2,8%	7.021
Λοιπές υπηρεσίες, ηλεκτρισμός, νερό	31.275	1,8%	37.464	2,2%	48.845	1,7%	54.921
Σύνολο	55.110	1,8%	65.699	1,8%	81.144	1,5%	90.108
Συνολικός πληθυσμός							
% Ενεργού επί συνολικού πληθυσμού	34,9%		39,6%		40,5%		41,9%
Συνολικός πληθυσμός	157.946	0,5%	165.976	1,6%	200.325	1,0%	214.993
Πληθυσμός από φυσική κίνηση				0,3%	172.051	0,0%	172.051
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός-σύνολο περιόδου					28.274	6,2%	42.942
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός ετησίως					2.356		2.260

2.2 Στις χωρικές ενότητες της Περιοχής Μελέτης

Παρουσιάζει ενδιαφέρον να εξεταστεί η εξέλιξη της κατανομής των παραπάνω βασικών μεγεθών στις τρεις χωρικές ενότητες της Περιοχής Μελέτης (Βόλου, Αλμυρού και Βελεστίνου/Νέας Αγχιάλου), με 165.976 κατοίκους το 2001, προκειμένου να:

- προσεγγιστούν καλύτερα οι σημαντικές διαφοροποιήσεις της κάθε μιας από αυτές και να αναδειχθούν οι ανισότητες, καθώς και να
- καταστεί δυνατό τα μεγέθη να χρησιμεύσουν ως κατευθύνσεις για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού (ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ).

Πέρα από το ότι η χωρική ενότητα Αλμυρού (12.987 κάτοικοι το 2001) ταυτίζεται με τα όρια του Δήμου Αλμυρού, σημειώνεται ότι κάθε απόπειρα προσέγγισης τέτοιων μεγεθών σε μικρότερη κλίμακα στις άλλες δύο χωρικές ενότητες δεν θα είχε καμία επιστημονική βάση, δεδομένου ότι:

- η χωρική ενότητα του Βόλου (134.264 κάτοικοι το 2001) περιλαμβάνει τις περιοχές του ΓΠΣ Βόλου, όπως αυτό ανατέθηκε πρόσφατα, οι οποίες ταυτίζονται με τις διοικητικές περιοχές των Δήμων του ΠΣ Βόλου (όπως έχουν διευρυνθεί λόγω 'Καποδίστρια'), με επιπλέον τις περιοχές του Δήμου Αρτέμιδος και της Κοινότητας Μακρινίτσας, των οποίων τα πληθυσμιακά μεγέθη στο σύνολο της ενότητας αντιπροσωπεύουν ποσοστό 0,03% και
- η χωρική ενότητα του Βελεστίνου-Νέας Αγχιάλου (18.725 κάτοικοι το 2001) έχει εξ ίσου συνολικά μικρό πληθυσμιακό μέγεθος και θα είναι παρακινδυνευμένο να

²⁹ Η επεξεργασία των στοιχείων για το 2021 –έναντι του 2020– έγινε κατά το Β' Στάδιο και παρατίθεται στους αμέσως επόμενους πίνακες, κατά χωρική ενότητα.

προχωρήσει κανείς σε διατύπωση προβλέψεων και εξέλιξης μεγεθών σε μικρότερες κλίμακες.

α. Οι τάσεις στο παρελθόν

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του επόμενου πίνακα, στο παρελθόν, παρατηρείται διαφοροποίηση της δυναμικής κάθε ενότητας από περίοδο σε περίοδο:

- Στη δεκαετία 1971-81 ενισχύεται έντονα η 1η χωρική ενότητα, Βόλου.
- Στη δεκαετία 1981-91, αντίθετα, η ενότητα Βόλου χάνει δυναμική, ενώ κερδίζουν η 2η ενότητα, Φερών-Κάρλας-Αγχιάλου και η 3η ενότητα, Αλμυρού.
- Στη δεκαετία 1991-2001 μετριάζεται η δυναμική όλων των ενότητων της Περιοχής Μελέτης και μόνον η 1η ενότητα, Βόλου, γνωρίζει θετική ανάπτυξη, ενώ οι άλλες δύο χάνουν πληθυσμό.

Πίνακας Β1.8-2.2α: Εξέλιξη πληθυσμού κατά χωρική ενότητα της Περιοχής Μελέτης (1971-2001)

	1η Ενότητα Βόλου	2η Ενότητα Φερών-Κάρλας-Αγχιάλου	3η Ενότητα Αλμυρού	Σύνολο Περιοχής Μελέτης
Πληθυσμός				
1971	87.805	15.378	11.996	115.179
1981	115.484	16.522	11.840	143.846
1991	125.074	18.826	14.046	157.946
2001	134.264	18.725	12.987	165.976
Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής πληθυσμού				
1971-1981	2,8%	0,7%	-0,1%	2,2%
1981-1991	0,8%	1,3%	1,7%	0,9%
1991-2001	0,7%	-0,1%	-0,8%	0,5%
1981-2001	0,8%	0,6%	0,5%	0,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές πληθυσμού, επεξεργασία από τους Μελετητές.

Οι αιτίες αυτών των διαφοροποιήσεων έχουν αναλυθεί στα επιμέρους κεφάλαια του Α' Σταδίου της Μελέτης. Συνοπτικά, είναι οι εξής:

- Το μεγάλο κύμα αστικοποίησης της δεκαετίας 1971-81 ευνόησε την 1η ενότητα της ευρύτερης περιοχής του αστικού κέντρου του Βόλου.
- Οι προστατευτικές και επιδοματικές πολιτικές της δεκαετίας 1981-91 ευνόησαν τις περισσότερο αγροτικές περιοχές της 2ης και 3ης ενότητας, ενώ η διατήρηση ή μεγέθυνση της δευτερογενούς παραγωγής έδινε δυνατότητες παράλληλης ή εναλλακτικής απασχόλησης στους κατοίκους της 2ης και 3ης ενότητας.
- Η τριτογεννοποίηση της οικονομίας ευνόησε την 1η ενότητα της ευρύτερης περιοχής του αστικού κέντρου του Βόλου στη δεκαετία 1991-2001, ενώ οι περισσότερο αγροτικές 2η και 3η ενότητα έχασαν πληθυσμό καθώς δεν μπόρεσαν να αντισταθμίσουν τις απώλειες θέσεων εργασίας στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα με προσέλκυση δραστηριοτήτων του τριτογενή τομέα.

β. Οι προοπτικές για το μέλλον

Αυτήν ακριβώς την αδυναμία της 2^{ης} και 3^{ης} ενότητας επιχειρούν να αντιμετωπίσουν οι αναπτυξιακές και χωρικές προτάσεις της Μελέτης. Όπως έχει ήδη παρουσιαστεί στα προηγούμενα κεφάλαια³⁰ των Γενικών Στόχων και θα αναλυθεί περαιτέρω στα επόμενα των Ειδικών Στόχων, προβλέπεται η εγκατάσταση σειράς έργων που προικίζουν τις ενότητες αυτές με δυνατότητες να προσελκύσουν δραστηριότητες του τριτογενή, αλλά και του δευτερογενή τομέα, μέσω των οποίων αναμένεται να ανατραπούν τα φαινόμενα υστέρησης της 2^{ης} και 3^{ης} ενότητας, που παρατηρήθηκαν πρόσφατα. Παράλληλα, προβλέπονται έργα που θα εμπεδώσουν τη δυναμική και της 1^{ης} ενότητας.

γ. Οι προβολές για το 2013-2021

Με βάση τα παραπάνω, καθώς και τις προβολές για το σύνολο της Περιοχής Μελέτης γίνονται οι προβλέψεις των βασικών μεγεθών απασχόλησης και πληθυσμού για τις τρεις χωρικές ενότητες. Ως αποτέλεσμα των προβλεπόμενων έργων για την ανάπτυξη και της 2^{ης} και 3^{ης} ενότητας της Περιοχής Μελέτης, η απασχόληση στις δραστηριότητες του δευτερογενή και τριτογενή τομέα σε αυτές προβλέπεται να αυξηθεί σημαντικά γρηγορότερα από ότι στην 1^η ενότητα. Συγκρίνοντας τα μεγέθη του 2021 με αυτά του 2001, στη 2^η και 3^η ενότητα προβλέπεται:

- υπερτριπλασιασμός της απασχόλησης στα ξενοδοχεία, εστιατόρια και συναφείς δραστηριότητες,
 - υπερδιπλασιασμός της απασχόλησης σε δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και συναφείς και
 - σχεδόν διπλασιασμός της απασχόλησης στις λοιπές υπηρεσίες,
- ενώ στην 1^η ενότητα οι ποσοστιαίες αυξήσεις της απασχόλησης στους αντίστοιχους κλάδους είναι πολύ πιο περιορισμένες (βλ. στοιχεία επόμενου πίνακα).

³⁰ βλ. και κείμενο του Α Σταδίου της Μελέτης και χάρτη 3, όπου παρουσιάζεται και η χωροθέτησή τους

Πίνακας ΒΙ.8-2.2β: Ενδιάμεσο σενάριο - Κατανομή βασικών μεγεθών κατά ενότητα (1991, 2001, 2013, 2021)

1η Ενότητα Βόλου

	1991	Μέσος ετήσιος ρυθμός 1991-2001	2001	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2001-2013	2013	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2013-2021	2021
Απασχόληση - Ενεργός πληθυσμός							
Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	2.304	1,1%	2.573	-1,0%	2.281	-0,7%	2.156
Μεταποιητικές βιομηχανίες	8.445	-0,8%	7.774	0,1%	7.858	0,6%	8.239
Κατασκευές	3.417	2,2%	4.248	1,1%	4.844	0,8%	5.163
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	2.283	4,6%	3.574	2,5%	4.807	2,0%	5.632
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	1.597	7,2%	3.206	3,4%	4.785	2,4%	5.764
Λοιπές υπηρεσίες, ηλεκτρισμός, νερό	25.936	2,0%	31.680	2,0%	40.178	1,5%	45.082
Σύνολο	43.982	1,9%	53.055	1,7%	64.752	1,3%	72.036
Συνολικός πληθυσμός							
% Ενεργού επί συνολικού πληθυσμού	35,2%		39,5%		40,5%		41,9%
Συνολικός πληθυσμός	125.074	0,7%	134.264	1,5%	159.857	0,9%	171.874
Πληθυσμός από φυσική κίνηση				0,3%	139.178	0,0%	139.178
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός-σύνολο περιόδου					20.679	5,9%	32.695
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός ετησίως					1.723		1.721

2η Ενότητα Φερές-Κάρλα-Αγχίαλος

	1991	Μέσος ετήσιος ρυθμός 1991-2001	2001	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2001-2013	2013	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2013-2021	2021
Απασχόληση - Ενεργός πληθυσμός							
Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	1.907	3,2%	2.606	-1,2%	2.255	-0,7%	2.131
Μεταποιητικές βιομηχανίες	923	-1,7%	775	0,5%	823	3,0%	1.042
Κατασκευές	463	1,4%	533	3,0%	760	2,5%	926
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	143	4,1%	214	4,4%	359	3,0%	454
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	144	6,8%	278	8,0%	700	4,0%	958
Λοιπές υπηρεσίες, ηλεκτρισμός, νερό	2.860	0,8%	3.100	3,5%	4.684	2,5%	5.727
Σύνολο	6.440	1,5%	7.506	2,1%	9.580	2,0%	11.239
Συνολικός πληθυσμός							
% Ενεργού επί συνολικού πληθυσμού	34,2%		40,1%		40,5%		41,9%
Συνολικός πληθυσμός	18.826	-0,1%	18.725	2,0%	23.652	1,6%	26.815
Πληθυσμός από φυσική κίνηση				0,3%	19.410	0,0%	19.410
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός-σύνολο περιόδου					4.241	7,2%	7.405
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός ετησίως					353		390

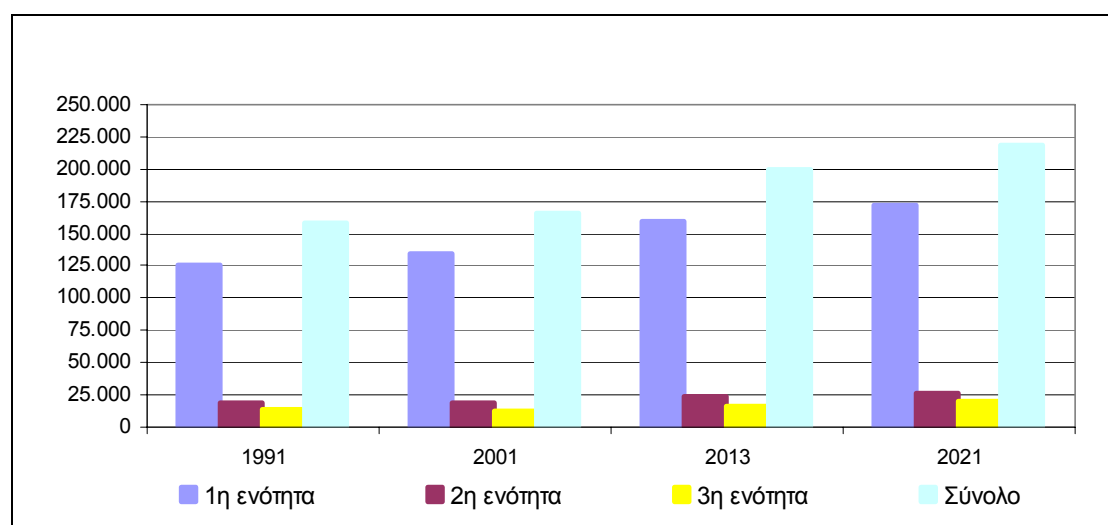
3η Ενότητα Αλμυρός

	1991	Μέσος ετήσιος ρυθμός 1991-2001	2001	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2001-2013	2013	Μέσος ετήσιος ρυθμός 2013-2021	2021
Απασχόληση - Ενεργός πληθυσμός							
Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	1.023	2,3%	1.287	-1,2%	1.119	-0,7%	1.058
Μεταποιητικές βιομηχανίες	619	-3,1%	450	0,6%	481	2,0%	564
Κατασκευές	307	1,5%	357	3,1%	516	1,7%	589
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	157	3,3%	217	5,0%	391	2,4%	472
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	103	3,3%	143	7,0%	322	5,5%	494
Λοιπές υπηρεσίες, ηλεκτρισμός, νερό	2.479	0,8%	2.684	3,3%	3.982	3,0%	5.045
Σύνολο	4.688	0,9%	5.138	2,4%	6.811	2,4%	8.222
Συνολικός πληθυσμός							
% Ενεργού επί συνολικού πληθυσμού	33,4%		39,6%		40,5%		41,9%
Συνολικός πληθυσμός	14.046	-0,8%	12.987	2,2%	16.816	1,9%	19.618
Πληθυσμός από φυσική κίνηση				0,3%	13.462	0,0%	13.462
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός-σύνολο περιόδου					3.353	7,9%	6.155
Νέος εγκαθιστάμενος πληθυσμός ετησίως					279		324

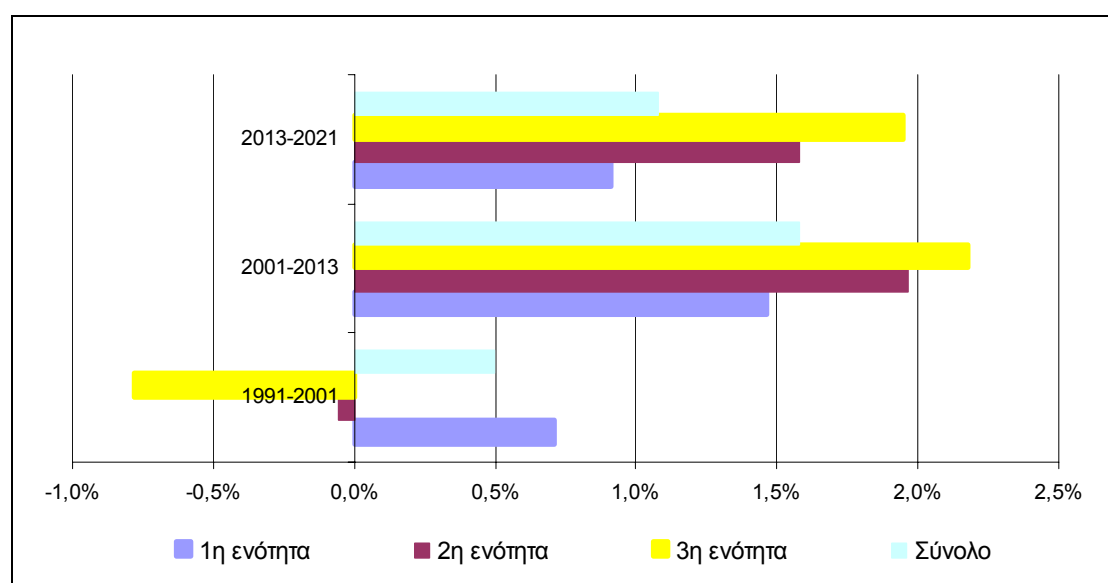
Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται άμβλυση των πιέσεων οικιστικής συγκέντρωσης εντός της Περιοχής Μελέτης. Οι ρυθμοί μεταβολής του πληθυσμού στο μέλλον είναι αντιστρόφως ανάλογοι του πληθυσμιακού μεγέθους της κάθε ενότητας και αντιστρέφουν την κατάσταση που είχε παρατηρηθεί στο παρελθόν, όπως φαίνεται στα επόμενα διαγράμματα:

- Ο πληθυσμός της 3ης ενότητας αυξάνεται με τον ταχύτερο ρυθμό, ενώ στο παρελθόν (1991-2001) η ενότητα είχε τη μεγαλύτερη απώλεια πληθυσμού.
- Ο πληθυσμός της 2ης ενότητας αυξάνεται με τον δεύτερο ταχύτερο ρυθμό, ενώ στο παρελθόν (1991-2001) η ενότητα είχε τη δεύτερη μεγαλύτερη απώλεια πληθυσμού.
- Ο πληθυσμός της 1ης ενότητας αυξάνεται με τον βραδύτερο ρυθμό, ενώ στο παρελθόν (1991-2001) η ενότητα είχε την ταχύτερη αύξηση πληθυσμού.

Σχήμα ΒΙ.8-2.2α: Ενδιάμεσο σενάριο - Κατανομή πληθυσμού κατά ενότητα

Σχήμα ΒΙ.8-2.2β: Ενδιάμεσο σενάριο - Μεταβολή πληθυσμού κατά ενότητα

BII Ειδικοί στόχοι

BII.1 Εξειδίκευση στρατηγικής. Πρότυπο χωρικής οργάνωσης

1 Χωρικές ενότητες

(βλ. 'Χάρτη 3: Διάγνωση, αξιολόγηση, προοπτικές', σε κλίμακα 1:100.000 και 'Χάρτη 4: Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000)

Στην Περιοχή Μελέτης θα διαμορφωθούν θεσμικά και θα λειτουργούν τρεις χωρικές ενότητες, διά των οποίων θα υποστηριχθούν περαιτέρω η οργάνωση των τομέων της οικονομίας, της οικιστικής ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι τρεις ενότητες θα έχουν κέντρα αναφοράς τον Βόλο-Νέα Ιωνία, καθώς και τους οικισμούς 3^{ου} επιπέδου, δηλαδή τους Αλμυρό-Ευξεινούπολη και το Βελεστίνο, συνεργαζόμενο με το οικιστικό κέντρο ενισχυμένου 4^{ου} επιπέδου, τη Νέα Αγχίαλο, και θα διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- (1) ενότητα **Βόλου-Νέας Ιωνίας**. Περιλαμβάνει τους οικισμούς των Δήμων Αισωνίας, Νέας Ιωνίας, Βόλου, Ιωλκού, Πορταριάς, Αγριάς, Αρτέμιδος και της Κοινότητας Μακρινίτσας. Οι οικισμοί της ενότητας διαθέτουν σήμερα κυρίως αστικό πληθυσμό, είναι οι δυναμικότεροι και οι κάτοικοί τους έχουν σχετικά βελτιωμένο μορφωτικό επίπεδο. Στο μέλλον, θα εξακολουθήσουν να απασχολούνται σε σημαντικό ποσοστό στον τριτογενή τομέα και δευτερευόντως στη μεταποίηση και τις κατασκευές (βλ. πίνακες του ενδιάμεσου σεναρίου 'κατανομή βασικών μεγεθών κατά ενότητα'). Παρά τη συγκρότησή τους σε ανεξάρτητους Δήμους και την ύπαρξη σε αυτούς κοινωνικών υποδομών του επιπέδου κατάταξής τους, η σχέση τους με τον κεντρικό πυρήνα της Πόλης, τον Βόλο-Νέα Ιωνία, είναι σήμερα και θα εξακολουθήσει να είναι πέραν της καθημερινής εργασιακής, διότι στην ουσία αποτελούν τον τόπο μόνιμης διαμονής των κατοίκων του Πολεοδομικού Συγκροτήματος³¹.

Πέραν όλων των άλλων μέτρων και δράσεων, που θα αναληφθούν για να διεκδικήσουν οι οικισμοί της ενότητας τις προϋποθέσεις της δυναμικότητας που τους αντιστοιχεί, οι δυο κρίσιμοι παράγοντες, οι οποίοι οφείλουν να υποστηριχθούν σθεναρά με αντίστοιχες δράσεις, αφορούν στην περαιτέρω βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού και σε αυτήν της ανάταξης των καθημερινών όρων διαβίωσης, με την τόνωση και την περαιτέρω ανάδειξη του φυσικού και του πολιτιστικού / αρχιτεκτονικού περιβάλλοντός τους.

Όπως προκύπτει από την ανάγνωση των στοιχείων των πινάκων του ενδιάμεσου σεναρίου 'κατανομή βασικών μεγεθών κατά ενότητα', στο συγκεκριμένο χωρικό σύστημα, με συνολικό πληθυσμό 134.250 κατοίκων το 2001, επιδιώκεται:

- ο συνολικός πληθυσμός το 2013 να βρίσκεται στα επίπεδα των 160.000 κατοίκων και το 2021 σε αυτά των 170.000 κατοίκων και, επομένως,
- θα παραλαμβάνεται, έως το 2021, πρόσθετος πληθυσμός περίπου 1.700 ατόμων ετησίως, ήτοι 20.500 νέοι κάτοικοι έως το 2013 και επιπλέον 12.000 έως το 2021.

³¹ Η περιοχή απογράφηκε για πρώτη φορά το 1971 ως ΠΣ Βόλου και συναποτελείται από τις περιοχές όλων των παραπάνω αναφερόμενων Δήμων (όπως διευρύνθηκαν με τον 'Καποδίστρια'), πλην της Αρτέμιδος και της Κοινότητας Μακρινίτσας. Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο και η θεσμοθετημένη ΖΟΕ του 1985, καλύπτουν το σύνολο της περιοχής των διοικητικών ορίων των Δήμων του ΠΣ Βόλου.

(2) ενότητα **Φερών-Κάρλας-Νέας Αγχιάλου**. Περιλαμβάνει τους οικισμούς των Δήμων Φερών και Κάρλας, με κυρίως αγροτικό πληθυσμό σήμερα και εξάρτησή του από τον πρωτογενή τομέα. Επιδιώκεται, στην προοπτική ανάπτυξης του διπόλου Βόλου-Λάρισας, οι οικισμοί-έδρες των Δήμων, Βελεστίνο και Στεφανοβίκειο, να ενισχυθούν σημαντικά και λόγω της κεντρικής τους θέσης στον άξονα σύνδεσης των δύο αστικών πόλων. Στην ενότητα αυτή εντάσσονται και οι οικισμοί του Δήμου **Νέας Αγχιάλου**³², εξαιτίας του γεγονότος ότι ο πληθυσμός τους απασχολείται σε σημαντικό ποσοστό στον πρωτογενή τομέα και ότι οι περιοχές κατοικίας τους δεν αποτελούν σήμερα και δεν είναι επιθυμητό να αποτελέσουν στο μέλλον τόπο μόνιμης διαμονής των κατοίκων του Πολεοδομικού Συγκροτήματος. Επίσης, από τη θέση τους στο χώρο, εκτιμάται ότι είναι εφικτό και επιθυμητό και επομένως επιδιώκεται να αναστραφούν οι σημερινές συνήθειες και οι οικισμοί του Δήμου να συν-λειτουργήσουν με τους οικισμούς των δύο άλλων Δήμων.

Πρόσθετες δυσλειτουργίες από την υφιστάμενη κατάσταση –και ειδικά, όπως έχει προαναφερθεί, λόγω ‘Καποδίστρια’– υφίστανται επίσης, δεδομένου ότι οι ροές εξυπηρέτησης των παραδοσιακών οικισμών των σημερινών Δημοτικών Διαμερισμάτων Καναλίων και Κερασέας (που εντάχθηκαν στο Δήμο Κάρλας) αναφέρονταν –και εν πολλοίς αναφέρονται ακόμη– στον Βόλο-Νέα Ιωνία. Με μοχλό την προβλεπόμενη ανάπτυξη δραστηριοτήτων αναψυχής στην περιοχή του νέου ταμειυτήρα της Κάρλας θα μεταβληθεί σημαντικά τόσο ο χαρακτήρας της συνολικής χωρικής ενότητας, όσο και οι σημερινές εξαρτήσεις του πληθυσμού από τον Βόλο, και εκτιμάται ότι οι δραστηριότητες του πληθυσμού των συγκεκριμένων δύο οικισμών θα ασκούνται σε συνεργασία με τους οικισμούς του χωρικού συνόλου της παρούσας ενότητας.

Ο πληθυσμός του χωρικού συνόλου διαθέτει σήμερα και θα διαθέτει στο μέλλον προοπτικές για πολυ-απασχόληση (βλ. Πίνακα ΒΙ.8-2.2β ‘κατανομή βασικών μεγεθών κατά ενότητα’) και για ελαφρά μικρότερη εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα, με την απαίτηση, όπως για την προηγούμενη ενότητα, σθεναρής υποστήριξής του, με μέτρα που στοχεύουν στη βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου του και σε αυτήν των καθημερινών όρων διαβίωσής του, σε συνδυασμό και με την τόνωση και την περαιτέρω ανάδειξη του φυσικού και του πολιτιστικού / αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος.

Όπως προκύπτει από την ανάγνωση των στοιχείων του Πίνακα ΒΙ.8-2.2β, στο συγκεκριμένο χωρικό σύστημα, με συνολικό πληθυσμό 18.725 κατοίκων το 2001, επιδιώκεται:

- ο συνολικός πληθυσμός το 2013 να βρίσκεται στα επίπεδα των 23.650 και το 2021 σε αυτά των 26.800 κατοίκων και, επομένως,
- θα παραλαμβάνεται, έως το 2021, πρόσθετος πληθυσμός περίπου 355 ατόμων την πρώτη περίοδο και 390 ατόμων ετησίως τη δεύτερη, ήτοι 4.250 νέοι κάτοικοι έως το 2013 και επιπλέον 3.150 έως το 2021.

(3) ενότητα **Αλμυρού**. Περιλαμβάνει τα εκτεταμένα όρια του Δήμου Αλμυρού, έχει και θα εξακολουθήσει να έχει αγροτικό κυρίως πληθυσμό –με τάσεις μείωσης– και εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα. Ο πληθυσμός δεν διαθέτει σήμερα ικανοποιητικό μορφωτικό επίπεδο, ενώ παρουσιάζει συγχρόνως χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Επιδιώκεται να ενισχυθούν σημαντικά οι προοπτικές για απασχόληση στις υπηρεσίες και στη μεταποίηση, με την υποστήριξη του στόχου ‘βελτίωση

³² Με τη σημερινή δομή του οικιστικού δικτύου και των παρεχομένων από αυτούς εξυπηρετήσεων, καθώς και με τη διάταξη των συγκοινωνιακών αξόνων, ο οικισμός 4^{ου} ενισχυμένου επιπέδου της Νέας Αγχιάλου εξαρτάται από τον Βόλο.

μορφωτικού επιπέδου' και με τη δημιουργία του νέου επιχειρηματικού / μεταποιητικού πόλου, σε συνδυασμό με τις σήμερα εγκατεστημένες, στο παραλιακό μέτωπο, μεγάλες βιομηχανικές μονάδες.

Απαιτούνται ειδικά μέτρα και έλεγχος της τήρησής τους για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και για την περαιτέρω ενίσχυση των υποδομών και την ανάδειξη και την προβολή του φυσικού περιβάλλοντος της Όθρυος και του σημαντικού πολιτιστικού της πλούτου, με συνδυασμένη ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού. Η περαιτέρω βελτίωση των υποδομών του αεροδρομίου θα λειτουργήσει θετικά σε αυτήν την προοπτική, η οποία στοχεύει συμπληρωματικά στην υποστήριξη του δικτύου των μικρών ορεινών οικισμών με εναλλακτικό τουρισμό.

Τέλος, όπως επίσης προκύπτει από την ανάγνωση των στοιχείων του Πίνακα ΒΙ.8-2.2β, στο συγκεκριμένο χωρικό σύστημα, με συνολικό πληθυσμό 12.990 κατοίκων το 2001, επιδιώκεται:

- ο συνολικός πληθυσμός το 2013 να ανέρχεται στα επίπεδα των 16.800 κατοίκων και το 2021 σε αυτά των 19.600 κατοίκων και, επομένως,
- θα παραλαμβάνεται, έως το 2021, πρόσθετος πληθυσμός περίπου 290 ατόμων, την πρώτη περίοδο και 320 ατόμων ετησίως, τη δεύτερη, ήτοι 3.350 νέοι κάτοικοι έως το 2013 και επιπλέον 2.800 έως το 2021.

2 Πολιτική γης

(βλ. 'Χάρτη 2: Υπάρχουσα κατάσταση - Χωροταξική Οργάνωση της Περιοχής Μελέτης', σε κλίμακα 1:50.000 και 'Χάρτη 4: Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000)

Σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις από το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού της Θεσσαλίας, αλλά και σύμφωνα με τις προβλέψεις του επιλεγέντος εναλλακτικού σεναρίου, η πολιτική γης, η οποία οφείλει να ασκείται με συνέπεια σε όλη τη διάρκεια της περιόδου, θα προωθεί και θα χρησιμοποιεί χωρικά συγκεντρωτικούς πολεοδομικούς μηχανισμούς, όπως επεκτάσεις σχεδίων, ΒΕΠΕ, ΠΟΑΠΔ, κ.ά., σε συνδυασμό με τη θεσμοθέτηση ειδικών ρυθμίσεων για σταδιακό δραστικό περιορισμό έως και την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης³³.

Για την επιτυχία των στόχων ανάπτυξης της Περιοχής Μελέτης, όπως αυτοί έχουν τεθεί, το σύνολο των οικισμένων / δομημένων χρήσεων πρέπει να συγκεντρώνεται στις περιοχές των πόλων και των ζωνών ανάπτυξης³⁴ ανά κατηγορία δραστηριότητας (α' και β' κατοικία, υπηρεσίες / εμπόριο, τουρισμός, βιομηχανία / βιοτεχνία, κ.ά.). Ειδικότερα, για τον καθορισμό και την επέκταση της οικιστικής χρήσης 'κατοικία' θα λαμβάνεται μέριμνα –σύμφωνα και με το κείμενο του Γενικού Πλαισίου– και θα τηρείται η αρχή της συμπαγούς πόλης. Η τήρηση της συγκεκριμένης αρχής προϋποθέτει ότι πριν από κάθε επέκταση Σχεδίου Πόλης θα ελέγχεται η πληρότητα των υφιστάμενων θεσμοθετημένων υποδοχέων και θα αιτιολογείται με επάρκεια η αναγκαιότητα για δημιουργία νέων.

Ειδικά, για την κρίσιμη ζώνη της ενότητας Βόλου-Νέας Ιωνίας, όσον αφορά στις πιέσεις εξάπλωσης δομημένων χρήσεων περί το αστικό κέντρο, η τήρηση της αρχής της συμπαγούς πόλης νοείται ως απαραίτητη επιταγή να επιβληθούν πολεοδομικοί όροι, ώστε η οδική παράκαμψη του Βόλου, από τις Νέες Παγασές έως και τα Κάτω Λεχώνια, να οριστεί –εκτός ειδικά περιορισμένων εξαιρέσεων, μόνο σε ήδη διαμορφωμένες περιοχές– ως εξωτερικό όριο ανάπτυξης των παντός είδους χρήσεων με αστικό χαρακτήρα. Σε όλο τον υπόλοιπο χώρο, οι οικιστικές πιέσεις θα παραλαμβάνονται εντός των –σήμερα και ενδεχομένως μελλοντικών, με φειδώ– θεσμοθετημένων ορίων των οικισμών και των σχεδίων πόλεως.

Στον υπόλοιπο χώρο, η χωρική επιταγή του επιλεγμένου σεναρίου επιβάλλει την αναστροφή των σημερινών τάσεων –αλλά και των μελλοντικών, εάν αυτές δεν γίνει κατορθωτό να ανασχεθούν–, με τις οποίες τείνουν (και θα) να αναπτύσσονται:

- σε συνεχές γραμμικό / ταινιοειδές σύστημα οι δομημένες και οι αδόμητες αστικές χρήσεις κατά μήκος του οδικού δικτύου και
- σε τύπο 'βεντάλιας' (ριπιδωτά) στις περιαστικές ζώνες του κύριου αστικού κέντρου, αλλά και των μικρότερων αστικών πόλων.

³³ Το γεγονός ότι τέτοια πρόβλεψη, γενικού χαρακτήρα, δεν περιλαμβάνεται στις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού –κατά τις επίσημες καταγεγραμμένες στα Πρακτικά της Βουλής διατυπώσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ– οφείλεται στο ότι το Υπουργείο αναμένει τα αποτελέσματα και τις προτάσεις από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού (Ρυθμιστικά, Γενικά Πολεοδομικά, ΣΧΟΟΑΠ) και προτίθεται να δράσει αναλόγως. Η ακριβής διατύπωση στο τελευταίο κείμενο Γενικού Πλαισίου (Ιούνιος 2008, Βουλή) είναι: 'στον υπόλοιπο περιαστικό και αγροτικό χώρο, περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης και ενίσχυση της συγκεντρωσης ...'.

³⁴ Όπως είναι αυτονόητο δεν μπορεί να αποτελέσει διατυπωμένη κατεύθυνση η αυτονόητη αναγκαιότητα για την πάταξη της παραγωγής αυθαιρέτων.

Κατά προτεραιότητα, κατά μήκος των αξόνων του πρωτεύοντος εθνικού³⁵ οδικού δικτύου, θα πρέπει να ασκηθεί πολιτική χωρικά συγκεντρωτικών πολεοδομικών μηχανισμών, με εργαλεία:

- τη χωροθέτηση των απαιτούμενων υποδομών και δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τους σημερινούς και τους μελλοντικούς οδικούς κόμβους,
- την άμεση απαγόρευση της εκτός σχεδίου δόμησης, στον υπόλοιπο χώρο³⁶ και σε απόσταση 250,0 μ. ένθεν και ένθεν του κεντρικού άξονα των διαπεριφερειακών, των ενδοπεριφερειακών και διανομαρχιακών, καθώς και των ενδονομαρχιακού επιπέδου οδικών αξόνων και
- τη θεσμοθέτηση ενδιάμεσων μέτρων, με στόχο την άμβλυση των φαινομένων αισθητικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης από υφιστάμενες κατασκευές σε όλο το χώρο κατά μήκος του δικτύου, που εκ των πραγμάτων είναι ο πλέον προβληματικός.

Κατά προτεραιότητα, στις περιοχές των πόλων και ζωνών ανάπτυξης (Διάγραμμα 4 του ΠΠΣΧΑΑ Θεσσαλίας), που μεγάλο τμήμα τους συμπίπτει με την Περιοχή της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου του ΠΣ Βόλου, διευρυμένη με τις διοικητικές περιοχές των Δημοτικών Διαμερισμάτων Άνω και Κάτω Λεχωνίων (όρια ΟΤΑ 91), θα πρέπει εξ ίσου να ασκηθεί πολιτική χωρικά συγκεντρωτικών πολεοδομικών μηχανισμών, με εργαλεία³⁷:

- το λεπτομερή σχεδιασμό του συνόλου της έκτασης, με βασική επιδίωξη τη συγκέντρωση - συνύπαρξη των χρήσεων,
- την παράλληλη κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης και, μεταβατικά, έως ότου θεσμοθετηθεί ο λεπτομερής σχεδιασμός, την επιβολή 15,0 στρ. ως όριο αρτιότητας και κατάτμησης για όλες τις χρήσεις σε ολόκληρη τη ζώνη, καθώς και
- τη χωρική εξειδίκευση των κάθε μορφής κινήτρων, με στόχο την υποστήριξη του σχεδιασμού.

Ανάλογη πολιτική, επίσης κατά προτεραιότητα, πρέπει να ασκηθεί μεταβατικά – επιβολή 15,0 στρ. ως όριο αρτιότητας και κατάτμησης για όλες τις χρήσεις–, έως ότου θεσμοθετηθούν οι προβλέψεις των λεπτομερών σχεδιασμών, από τα υποκείμενα πεδία:

- σε ζώνη 500,0 μ., περιμετρικά του Αλμυρού-Ευξεινούπολης και του Κροκίου, όπως σημειώνεται στο Χάρτη 4,
- σε ζώνη 500,0 μ., περιμετρικά του Βελεστίου, όπως σημειώνεται στον ίδιο χάρτη και
- σε ζώνη, η οποία οριοθετείται 500,0 μ. βόρεια από την προβλεπόμενη οδική παράκαμψη της Νέας Αγκιάλου και τον άξονα της οδού έως τα όρια του Δήμου Βόλου, προς το Νότο έως και τον αιγιαλό, όπως επίσης σημειώνεται στο Χάρτη 4.

Τέλος, ανάλογη μεταβατική ρύθμιση σε ζώνη 500,0 μ., θα πρέπει να ασκηθεί μεταβατικά και σε ολόκληρο το παράκτιο μέτωπο, από τα όρια του Δήμου Αλμυρού, νότια, έως και τον οικισμό της Νέας Αγκιάλου, βόρεια.

Συμπληρωματικά, με την πολιτικής γης, όπως αυτή οφείλει να ασκείται στο σύνολο της Περιοχής Μελέτης, θα επιδιώκεται –εκτός από τη συγκέντρωση– και η συνύπαρξη των συμβατών μεταξύ τους χρήσεων, όροι που, εκτός των άλλων, διασφαλίζουν την αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ των διαφόρων χρήσεων γης.

³⁵ Οι άξονες του σιδηροδρομικού δικτύου δεν έχουν ανάγκη τέτοιας προστασίας, διότι –όπως είναι φυσικό– η διέλευσή τους δεν συνέλκει εγκατάσταση χρήσεων και δραστηριοτήτων.

³⁶ Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, σύμφωνα με το ΦΕΚ 169Α/89, όπου προσδιορίζεται το εύρος της ζώνης επικινδυνότητας οδών, για την παρόδια δόμηση απαιτούνται 60,0 μ. ένθεν και ένθεν των οδών του πρωτεύοντος οδικού δικτύου και 45,0 μ. των οδών του δευτερεύοντος.

³⁷ Βλ. ακριβείς διατυπώσεις και του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας.

3 Δομή και διάρθρωση οικιστικού δικτύου

(βλ. 'Χάρτη 1: Οικιστικό δίκτυο - Κοινωνική υποδομή', σε κλίμακα 1:100.000 και 'Χάρτη 4: Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000)

Η επιτυχία του στόχου 'ιεράρχηση και πολιτική του οικιστικού δικτύου, καθώς και χωρική διάρθρωση του συνολικού συστήματος' θα εξασφαλιστεί με την εύρυθμη λειτουργία της εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου, όταν δηλαδή δημιουργηθούν κατάλληλες συνθήκες για τη μικρότερη δυνατή μετακίνηση του πληθυσμού από τους μικρούς οικισμούς στα δυναμικά μεσαία και το μεγάλο αστικό κέντρο της Περιοχής Μελέτης. Αλλά και τα μεσαία αστικά κέντρα από μόνα τους, με τις αναπτυξιακές δράσεις και έργα που προβλέπονται για τις ευρύτερες περιοχές τους, αναμένεται να αποτελέσουν ανάχωμα για τις μετακινήσεις του πληθυσμού και επιδιώκεται να αποτρέψουν περαιτέρω σημαντικές μετακινήσεις προς τον Βόλο-Νέα Ιωνία.

Η συγκεκριμένη επιταγή καταγράφεται, με τον τρόπο της, στα στοιχεία του Πίνακα ΒΙ.8-2.2β 'κατανομή βασικών μεγεθών κατά ενότητα', μιας και το συντριπτικό ποσοστό του νέου πληθυσμού αναμένεται να έρθει απ' έξω –εάν εξαιρεθεί η φυσική κίνηση– και να κατοικήσει και στις τρεις χωρικές ενότητες. Να σημειωθεί ότι, ειδικά στη χωρική περιοχή της ενότητας 1, δεν προβλέπεται να παρατηρηθεί τάση μετακίνησης πληθυσμού προς τον κεντρικό πυρήνα, διότι με την, ήδη πραγματοποιημένη αλλά και τη μελλοντική, σημαντική ενίσχυση του τομέα των υπηρεσιών και τη συνεπαγόμενη:

- αφ' ενός, υποβάθμιση της ποιότητας ζωής σε αυτόν και
- αφ' ετέρου, κατάληψη των κελυφών από άλλες δραστηριότητες, πλην κατοικίας, ευνοήθηκαν ήδη οι μετακινήσεις του πληθυσμού από το κέντρο προς την περιφέρεια, προς το επιθυμητό δηλαδή πρότυπο και εκτιμάται ότι οι τάσεις θα συνεχιστούν, κυρίως εξ αιτίας του δεύτερου λόγου.

Στο κεφάλαιο 'ΑΙ.5-1: Οικιστικό δίκτυο' του Τεύχους 2 και στο συνοδευτικό 'Χάρτη 1: Οικιστικό δίκτυο - Κοινωνική υποδομή', σε κλίμακα 1:100.000, καταγράφονται αναλυτικά οι οικισμοί της Περιοχής Μελέτης, η ιεράρχησή τους κατά κατηγορίες, οι εξ αυτών κηρυγμένοι παραδοσιακοί οικισμοί, καθώς και η διάρθρωση του οικιστικού δικτύου. Από τη σύνθετη αυτή καταγραφή, επειδή η ιεράρχηση και η διάρθρωση του οικιστικού δικτύου ούτε αναμένεται να μεταβληθεί –ούτε είναι επιθυμητό, αλλά ούτε και προτείνεται– προέκυψαν και οι τρεις χωρικές ενότητες, στις οποίες πρόκειται να συγκροτηθεί η –σε πολλαπλά επίπεδα– εξυπηρέτηση του πληθυσμού της Περιοχής Μελέτης.

Η ακτινική διάταξη, με κεντρικό σημείο σύγκλισης τη συνοικία Παλιά (αρχαία Ιωλκός) και το Λιμάνι του Βόλου, χαρακτηρίζει τη σημερινή και θα χαρακτηρίζει τη μελλοντική δομή και διάρθρωση του οδικού δικτύου. Η ακτινική διάταξη προβλέπεται να διατηρήσει τον κυρίαρχο χαρακτήρα της, ενσωματώνοντας τη λογική της οδικής παράκαμψης του Βόλου, από τις Νέες Παγασές έως τα Κάτω Λεχώνια, στην οποία επιδιώκεται να συναρτηθούν οι παραδοσιακές ακτινικές οδικές συνδέσεις. Το οικιστικό δίκτυο από την πλευρά του και οι σημαντικές 'σημειακές' δραστηριότητες της Περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου αναπτύσσονται –και επιδιώκεται να συνεχίσουν– κατά μήκος των παραδοσιακών ακτινικών οδικών αξόνων, επάνω στους οποίους συναρτώνται οι συνδέσεις με τους λοιπούς –εκτός κυρίων αξόνων– οικισμούς. Στο σύστημα αυτών των αξόνων οργανώνονται –και θα συνεχίσουν στο μέλλον– οι ροές και η συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση των οικισμών.

Στην οικιστική ενότητα Βόλου-Νέας Ιωνίας

Με κέντρο τον εθνικό αστικό πόλο Βόλος-Νέα Ιωνία, οι οικισμοί - έδρες ΟΤΑ 1991 διατάσσονται³⁸ (και θα) ως ακολούθως:

- στα δυτικά, κατά μήκος του διπλού συγκοινωνιακού άξονα (οδικού και σιδηροδρομικού), έως το διοικητικό όριο του Δήμου Αισωνίας, βρίσκονται οι συνδέσεις με τους οικισμούς της δυτικής λεκάνης του Βόλου (Διμήνι, Σέσκλο),
- στα βόρεια και δυτικά, κατά μήκος του μικρού και σχετικά ορεινού οδικού άξονα, οι οικισμοί Μελισσάτικα και Γλαφυρά,
- στα βόρεια και ανατολικά, κατά μήκος του ορεινού οδικού άξονα Βόλος-Πορταριά-Ζαγορά-Τσαγκαράδα, από όπου εξυπηρετούνται οι οικισμοί Άγιος Γεώργιος, Αγία Παρασκευή, Άγιος Ονούφριος, Ανακασία, Άνω Βόλος, Κατηχώρι, Πορταριά και συναρτώνται οι συνδέσεις με την Άλλη Μεριά και τη Μακρινίτσα,
- στα ανατολικά, κατά μήκος του αρχικά παραλιακού και στη συνέχεια ορεινού οδικού άξονα Βόλος-Άνω Λεχώνια-Μηλιές-Τσαγκαράδα ή Αργαλαστή, που συνοδεύεται και από το τρενάκι του Πηλίου έως τις Μηλιές, από όπου εξυπηρετούνται οι οικισμοί Αγριά, Κάτω Λεχώνια, Άνω Λεχώνια, Άγιος Βλάσης και συναρτώνται οι συνδέσεις με τη Δράκεια και τον Άγιο Λαυρέντιο και
- προς τα νότια και δυτικά, κατά μήκος του παραλιακού οδικού άξονα, έως τον Σωρό, δηλαδή τα διοικητικά όρια του Δήμου Βόλου.

Στην οικιστική ενότητα Βελεστίνου-Κάρλας-Νέας Αγχιάλου

Με κέντρο τον περιφερειακό αστικό πόλο Βελεστίνο, οι οικισμοί - έδρες ΟΤΑ 1991 διατάσσονται (και θα) ως ακολούθως:

- στα ανατολικά, κατά μήκος του διπλού συγκοινωνιακού άξονα (οδικού και σιδηροδρομικού), έως το διοικητικό όριο του Δήμου Αισωνίας, βρίσκεται η σύνδεση με τον οικισμό της δυτικής λεκάνης του Βόλου, τον Άγιο Γεώργιο,
- στα βόρεια και ανατολικά, με τους οικισμούς Κερασιά, Κανάλια και, εκτός περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου, το Κεραμίδι. Στο μέλλον, οι οικισμοί Κερασιά και Κανάλια –και επομένως και το Κεραμίδι– προβλέπεται να εξυπηρετούνται κατά προτεραιότητα από τον οδικό και σιδηροδρομικό άξονα Βόλου-Λάρισας, στην περιοχή του Ριζόμυλου,
- στα βόρεια και δυτικά, και από εκεί κατά μήκος της Παλαιάς Εθνικής Οδού Βόλου-Λάρισας και της γραμμής του τρένου, όπου συναντώνται οι οικισμοί του Θεσσαλικού Κάμπου (Ριζόμυλος, Στεφανοβίκειο),
- στα νότια και δυτικά, κατά μήκος της Παλαιάς Εθνικής Οδού Βόλου-Αλμυρού-Λαμίας και στη συνέχεια κατά μήκος του παραλιακού οδικού άξονα, έως τη Νέα Αγχιάλο, από όπου εξυπηρετούνται οι οικισμοί Αερινό (στον οποίο συναρτάται η εξυπηρέτηση του οικισμού Περίβλεπτο), Αϊδίνιο, Μικροθήβες και Νέα Αγχιάλος.

Στην οικιστική ενότητα Αλμυρού

Με κέντρο τον περιφερειακό αστικό πόλο Αλμυρός-Ευξεινούπολη, οι οικισμοί - έδρες ΟΤΑ 1991 διατάσσονται (και θα) ως ακολούθως:

- προς τα βόρεια, κατά μήκος της Παλαιάς Εθνικής Οδού Βόλου-Αλμυρού-Λαμίας, ο οικισμός Κρόκιο,
- προς τα νότια και δυτικά, ο οικισμός Πλάτανος και οι συνδέσεις με τους ορεινούς οικισμούς Ανθότοπος, Κωφοί και Κοκκωτοί και
- προς τα ανατολικά, ο οικισμός Φυλάκη.

Οι μικρότεροι οικισμοί, του ευρύτερου χωρικού συστήματος του ΠΣ Βόλου, της πεδιάδας του Αλμυρού και της Νέας Αγχιάλου, καθώς και της εσωτερικής Λεκάνης του Βελεστίνο, οι οποίοι δεν ήταν έδρες παλαιών ΟΤΑ κατά την απογραφή του 1991,

³⁸ Ακτινικός, επίσης, είναι με τον τρόπο του και ο θαλάσσιος άξονας εξυπηρέτησης των μακρινών παραλιακών οικισμών του Παγασητικού Κόλπου και των οικισμών των Σποράδων, που ξεκινά από το Λιμάνι του Βόλου.

έχουν πεδίο αναφοράς τους κεντρικούς τους οικισμούς, από όπου και εξυπηρετούνται με τις κοινωνικές υποδομές του επιπέδου τους, στους οποίους απολήγουν κατά κανόνα οδοί του δευτερεύοντος και του τριτεύοντος δικτύου, που εξυπηρετούν τις μετακινήσεις και τις ροές προς αυτούς.

4 Χωρικές πολιτικές στους άξονες και πόλους ανάπτυξης

(βλ. 'Χάρτη 3: Διάγνωση, αξιολόγηση, προοπτικές', σε κλίμακα 1:100.000 και 'Χάρτη 4: Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000)

Σήμερα, οι τάσεις που επικρατούν στην Περιοχή Μελέτης, όσον αφορά στις πραγματικές δυνατότητες που υπάρχουν, για άσκηση αποτελεσματικών χωρικών πολιτικών κάποιας εμβέλειας –οι οποίες θα είχαν επιπροσθέτως ως πεδίο αναφοράς και την ποιοτική διάσταση της παρέμβασης– χαρακτηρίζονται από στασιμότητα. Ευτυχώς, όμως, στους τοπικούς φορείς έχουν δημιουργηθεί προβληματισμοί και σταδιακά αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες, με στόχο τη δημιουργία συνθηκών και προϋποθέσεων για την υπέρβαση της στασιμότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι δύο Δήμοι, των εθνικών αστικών πόλων Βόλου και Λάρισας, διεκδίκησαν από κοινού και πέτυχαν την ανάληψη και τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων για το 2013, η τέλεση των οποίων προϋποθέτει την ολοκλήρωση σειράς σημαντικών παρεμβάσεων.

Η Περιοχή Μελέτης είναι οργανωμένη σήμερα –και φυσικά θα εξακολουθήσει στο μέλλον– σε:

- τρεις άξονες ανάπτυξης, με αναφορά τις παλαιές εθνικές οδούς και το σιδηροδρομικό δίκτυο, όπου αυτό υπάρχει, δηλαδή τους άξονες του διπόλου Βόλου-Λάρισας, του Βόλου-Νέας Αγχιάλου-Μικροθηβών και του Αλμυρού-Βελεστίου, οι οποίοι συμπληρώνονται με αντένες, όπως καταγράφεται αναλυτικά στη συνέχεια και
- τρεις αστικούς πόλους ανάπτυξης: με κέντρα αναφοράς τον Βόλο, το Βελεστίνο και τον Αλμυρό, αντίστοιχα κέντρα των προβλεπόμενων τριών χωρικών ενότητων.

Το παραλιακό μέτωπο συγκροτεί με τον τρόπο του έναν τέταρτο ιδιότυπο –πλην όμως ιδιαίτερα σημαντικό– άξονα αναφοράς και ανάπτυξης.

Σε ευθεία αναφορά με αυτούς τους άξονες και πόλους προτείνεται να αναληφθούν δράσεις, να υλοποιηθούν παρεμβάσεις και να πραγματοποιηθούν επιλεγμένες υποδομές, κοινωνικού, οικονομικού και τεχνικού ενδιαφέροντος, της κλίμακας του Ρυθμιστικού Σχεδίου, που θα επιτρέψουν την ανάταξη των τάσεων του παρελθόντος. Σημειώνεται ότι οι επιλεγμένες δράσεις και παρεμβάσεις, όπως είναι φυσικό, δεν καλύπτουν όλα τα πεδία, ούτε κινούνται στη λογική των έργων μεγάλης κλίμακας.

Αντιθέτως, διαμέσου των εξειδικευμένων προτάσεων, επιχειρείται ο εντοπισμός των παρεμβάσεων εκείνων που θα λειτουργήσουν υποδειγματικά και θα υπηρετήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους γενικούς στόχους του Ρυθμιστικού Σχεδίου, προς το επιθυμητό επίπεδο ποιότητας και την αναβάθμιση –λειτουργική και αισθητική– του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος. Όπως είναι φυσικό, πολλά από τα υφιστάμενα προβλήματα (ανεργία, υποαπασχόληση, κοινωνικός αποκλεισμός, κλπ.) της Περιοχής Μελέτης δεν είναι δυνατόν να επιλυθούν μόνο με χωρικές ρυθμίσεις, είναι όμως πιθανόν ορισμένες όψεις τους να απαμβλυνθούν, διαμέσου των συγκεκριμένων επιλογών.

Καταγράφεται, επίσης, παρ' όλο που είναι αυτονόητο ότι οι λειτουργίες και οι δραστηριότητες, οι οποίες προτείνεται να χωροθετηθούν στους πόλους και κατά μήκος των αξόνων, λαμβάνουν υπόψη τις ανειλημμένες δεσμεύσεις από το φάκελο υποψηφιότητας –προγραμματισμός έργων και προτεραιότητες– για την τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων. Οι ανειλημμένες δεσμεύσεις λαμβάνονται υπόψη για τον πρόσθετο λόγο πως η συνολική –ή ακόμη και η μερική– πραγματοποίηση των προβλεπόμενων έργων είναι πολύ πιθανό να ενεργοποιήσει τις δυνάμεις της τοπικής κοινωνίας και να

επιτευχθούν εντυπωσιακά αποτελέσματα, μάλιστα σε γνωστό εκ των προτέρων και περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Στα επόμενα οικεία κεφάλαια 'ζώνες ανάπτυξης δραστηριοτήτων' και 'έργα υποδομής' θα περιγραφούν αναλυτικότερα τα λειτουργικά και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των προτεινόμενων παρεμβάσεων, εκεί όπου απαιτείται. Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται συνοπτικά και δομικά, με στόχο την κατανόηση της συμβολής που αναμένεται να έχουν οι συγκεκριμένες και επιλεγμένες χωρικές πολιτικές στους άξονες και στους πόλους ανάπτυξης.

4.1 Παρεμβάσεις στους άξονες ανάπτυξης

Άξονας Βόλου-Λάρισας, με τις προεκτάσεις του προς Βόρειο και Ανατολικό Πήλιο

Προβλέπεται ο εμπλουτισμός του κοινού ενδιαφέροντος άξονα ανάπτυξης δραστηριοτήτων του διπόλου –με αναφορά την Παλαιά Εθνική Οδό Βόλου-Λάρισας, όπου και οι οικισμοί και τη σιδηροδρομική γραμμή, όπου και οι σταθμοί του τρένου– με υποδομές διαπεριφερειακού και περιφερειακού ενδιαφέροντος, όπως: εμπορευματικό κέντρο³⁹, μεγάλο εκθεσιακό κέντρο και επιχειρηματικό κέντρο, οι οποίες δεν συναντώνται σε κανένα από τους δύο αστικούς πόλους και γι' αυτό το λόγο η λειτουργία τους θα μπορούσε να υποστηριχθεί από κοινού. Ως χώρος διερεύνησης των χωροθετήσεων μπορεί να θεωρηθεί κατ' αρχήν η ζώνη από το Βελεστίνο, νοτιοανατολικά, έως και το Αχίλλειο, βορειοδυτικά.

Στην ίδια ζώνη, δηλαδή σε ενδιάμεση θέση 'πλησίον' των δυο αστικών κέντρων όπου κατοικεί το μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού, μπορεί να υποστηριχθεί η χωροθέτηση εργοστασίου ανακύκλωσης απορριμμάτων Κεντρικής Ελλάδας, για τη δημιουργία του οποίου έχει ήδη εκδηλωθεί ενδιαφέρον από επενδυτές.

Στα βορειοανατολικά του άξονα –με οδική σύνδεση από τον Ριζόμυλο και από τον άξονα Βόλου-Λάρισας, ανατολικά του Βελεστίνου– έχει προγραμματιστεί η μερική ανασύσταση του ταμειυτήρα της Κάρλας, ο οποίος θα χρησιμεύσει για τον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα της ευρύτερης περιοχής και τον περιορισμό υπεράντλησης υδάτων. Η ολοκλήρωση των έργων συνδυάζεται με την κατασκευή κωπηλατοδρομίου, αναγκαίου για την τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων, καθώς και με τη δημιουργία εκτεταμένου αρχαιολογικού πάρκου, αλλά και με χρήσεις αναψυχής και τουρισμού, επιπέδου διπόλου, πάντοτε όμως με μεγέθη και εγκαταστάσεις στην κλίμακα του τόπου και του τοπίου. Στην άμεση περιφέρεια του πόλου και κατά μήκος του οδικού άξονα σύνδεσης με τον Βόλο και το Βελεστίνο, λειτουργεί ήδη σήμερα και προβλέπεται να λειτουργήσει αναβαθμισμένη η εγκατάσταση της σκοποβολής για την τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων.

Έχει προγραμματιστεί και εκτελείται η λειτουργική ολοκλήρωση της οδικής σύνδεσης του Βόλου με τον ΠΑΘΕ και με τη Λάρισα, καθώς και η οδική παράκαμψη του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, με έργα που ήδη ανήκουν ή προτείνεται να ενταχθούν στο πρωτεύον εθνικό / διευρωπαϊκό δίκτυο. Πρόκειται για τους οδικούς συνδέσμους:

- από τον κόμβο Βελεστίνου έως τον κόμβο εισόδου της Πόλης του Βόλου, από δυτικά, ο οποίος προβλέπεται ως κλειστός αυτοκινητόδρομος⁴⁰, με ανισόπεδες διαβάσεις και παράπλευρους δρόμους,

³⁹ Προβλέπεται και από το εγκεκριμένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο.

⁴⁰ Σημειώνεται απαράδεκτη κατάσταση, που επικρατεί κατά μήκος του οδικού άξονα, από την άποψη τόσο της αισθητικής του χώρου, όσο και των παρόδων χρήσεων, της ανάμειξης των κινήσεων και των ροών, η οποία καθιστά τη λειτουργία του επικίνδυνη.

- από τον κόμβο εισόδου του Βόλου έως τα Κάτω Λεχώνια, συμπληρωμένο με τον σύνδεσμο προς την οδό Βόλου-Ζαγοράς, στο ύψος της Αγίας Παρασκευής Βόλου και
- από τον κόμβο εισόδου του Βόλου έως το Λιμάνι.

Ολοκληρώνονται οι Μελέτες από τον ΟΣΕ για την αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου και τη βελτίωση της χάραξης και των χαρακτηριστικών του στη γραμμή Βόλου-Λάρισας. Συγκεκριμένα, προβλέπεται:

- η μετατροπή της γραμμής σε ηλεκτροκίνητη, με πυκνά δρομολόγια προαστιακού χαρακτήρα, πέραν των σημερινών υπεραστικών και προτείνεται, κατ' επέκταση της προαστιακής, η λειτουργία περιφερειακών δρομολογίων συνέχειας μεταξύ των τεσσάρων πρωτευουσών της Θεσσαλίας, με τη χρήση της διαδρομής Βόλος-Λάρισα-Καρδίτσα-Τρίκαλα⁴¹ και
- η αναγκαία λειτουργική σύνδεση με το Λιμάνι, από τη νοτιοδυτική πλευρά της Πόλης, η οποία θα έχει αποτέλεσμα τη μείωση της όχλησης στις περιοχές κατοικίας, στα δυτικά και στο κέντρο της Πόλης.

Πρωθείται η σύσταση φορέα διαχείρισης του ιστορικού διατηρητέου μνημείου 'τρενάκι του Πηλίου', με στόχο την επαναλειτουργία όλης της γραμμής από Πάρκο Αγίου Κωνσταντίνου - Άναυρο έως τις Μηλιές, σε μόνιμη και τακτική βάση, με λειτουργική αποκατάσταση των γραμμών, των συρμών και των σταθμών.

Τέλος, ολοκληρώθηκε η Μελέτη και προγραμματίζεται η υλοποίηση του τελεφερίκ Βόλου-Πηλίου, με σύγχρονη λειτουργική ενίσχυση των εγκαταστάσεων του χιονοδρομικού κέντρου. Αντιμετωπίζεται εξ άλλου και η περαιτέρω ανάπτυξή του, με τη δημιουργία συμπληρωματικής γραμμής προς τον Άγιο Λαυρέντιο.

Άξονας Βόλου-Νέας Αγχιάλου-Μικροθηβών

Προγραμματίζεται η λειτουργική ολοκλήρωση, με αναβάθμιση των χαρακτηριστικών του, του οδικού άξονα:

- από τον ΠΑΘΕ προς το αεροδρόμιο Νέας Αγχιάλου και
- από τον ΠΑΘΕ προς τον Βόλο, οδικός σύνδεσμος ο οποίος θα εξακολουθήσει να λειτουργεί ως εναλλακτικός άξονας εισόδου από νότιο ΠΑΘΕ προς Δυτικό Πήλιο, με την προβλεπόμενη παράκαμψη του οικισμού της Νέας Αγχιάλου και την ολοκλήρωση από νότια της παράκαμψης του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου, από Νέες Παγασές έως Μπουρμπουλήθρα / Λιμάνι.

Άξονας Αλμυρού-Βελεστίου

Προγραμματίζεται η δημιουργία νέου επιχειρηματικού / βιομηχανικού πόλου περιφερειακής ακτινοβολίας στον Αλμυρό, σε αναφορά με την υπάρχουσα άτυπη, βιομηχανική συγκέντρωση –σημαντικών και λιγότερο σημαντικών– μονάδων σε εκτός σχεδίου, καθώς και σε παράκτιες περιοχές με λιμενικές εγκαταστάσεις.

Για την εξυπηρέτηση των σημερινών βιομηχανικών και των μελλοντικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, αλλά και της Πόλης του Αλμυρού, έχει εκπονηθεί Μελέτη για λογαριασμό του ΟΣΕ σιδηροδρομικής σύνδεσης με το Λιμάνι και με τον τερματικό σταθμό του Βόλου, μέσω Αερινού. Απαιτούνται βελτιωτικές τροποποιήσεις στην προβλεπόμενη χάραξη, όπως σημειώνονται ενδεικτικά στον συνοδευτικό Χάρτη 4, για τη σύγχρονη εξυπηρέτηση, αφ' ενός, των νέων βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, που προτείνεται να χωροθετηθούν κατά μήκος του άξονα του διπλού και δυτικά του Βελεστίου, αλλά και, αφ' ετέρου, πιθανότατα –εάν κάποτε ωρι-

⁴¹ Η επέκταση της οποίας έχει ενταχθεί στα διευρωπαϊκά δίκτυα, έως Ιωάννινα και Ηγουμενίτσα.

μάσουν τέτοιες συνθήκες– του αεροδρομίου και των μετακινήσεων των κατοίκων της περιοχής μέσω Βελεσίνου, προς Λάρισα.

Άξονας Παραλιακού Μετώπου

Επιβάλλεται να προγραμματιστεί συνολικά η αναβάθμιση –λειτουργική και αισθητική ανάπτυξη– του παραλιακού μετώπου από Τσιγκέλι έως τον παραλιακό οικισμό Μαλάκι, των Άνω Λεχωνίων, για την επιτυχία των στόχων του Ρυθμιστικού Σχεδίου. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί για την ανάταξη των δυσμενών συνθηκών στους τρεις πόλους με σημαντικές παράκτιες δραστηριότητες και λιμενικές εγκαταστάσεις:

- στο παράκτιο μέτωπο του Αλμυρού (περιοχή SOVEL, ΑΓΕΤ, Λούλη, κλπ.), όπου προβλέπεται⁴² η δημιουργία ειδικού εμπορευματικού λιμανιού, συμπληρωματικού με το Λιμάνι του Βόλου,
- στο Λιμάνι του Βόλου, όπου πρέπει να προγραμματιστούν και να ολοκληρωθεί η κατασκευή των υποδομών του, σύμφωνα και με τον νέο ρόλο του και
- στο παράκτιο μέτωπο μεταξύ Βόλου και Αγριάς (περιοχή ΑΓΕΤ, κλπ.), όπου είναι εν λειτουργία ειδικό εμπορευματικό λιμάνι, συμπληρωματικό με το Λιμάνι του Βόλου.

Δημιουργούνται, εκεί όπου είναι δυνατό και κατά το μεγαλύτερο μήκος, συνεχείς πεζόδρομοι - ποδηλατόδρομοι, όπως:

- στο μέτωπο του Αλμυρού, από Έλος Σούρπης έως το αρχαίο Λιμάνι της Νέας Αγχιάλου, υπερβαίνοντας με αυτόν τον τρόπο και το φράγμα που δημιουργεί το αεροδρόμιο στην επικοινωνία της βόρειας από αυτό ακτής και της νότιας,
- στο μέτωπο του Βόλου, από Νέες Παγασές, νότια έως και Παραλία Αναύρου και
- στο μέτωπο της Αγριάς, από το δυτικό όριο έως και το Μαλάκι, ανατολικά.

Αντιμετωπίζεται η μετεγκατάσταση των χερσαίων και λιμενικών εγκαταστάσεων της Εταιρίας Μαμιδάκη, από τη Χρυσή Ακτή Παναγιάς, προς τον βιομηχανικό παράκτιο πόλο στον Αλμυρό, η οποία και πρέπει να προγραμματιστεί.

Προβλέπεται και πρέπει να προγραμματιστεί η ανάπτυξη συστήματος θαλάσσιων επιβατικών μεταφορών μικρών αποστάσεων εντός του Παγασητικού Κόλπου, με αφητηρία το επιβατικό Λιμάνι του Βόλου.

Τέλος, πρέπει να προγραμματιστεί η δημιουργία Παρατηρητηρίου Καταγραφής και Παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής και θαλάσσιας ρύπανσης, καθώς και της ρύπανσης εδαφών (περιεκτικότητα σε νιτρικά και υφαλμύρωση), με εγκαταστάσεις στα τρία νευραλγικά σημεία: ΒΕΠΕ Αλμυρού, Λιμάνι Βόλου και Αγριά.

4.2 Παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης

Πόλος Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου⁴³

Ο πόλος του Βόλου οργανώνεται στους τέσσερις κυρίαρχους άξονες, στους οποίους συναρτάται ο συντριπτικός αριθμός των οικισμών –με τις αντένες τους–, όπως αυτοί αναφέρθηκαν προηγούμενα: τον νότιο-δυτικό προς Νέα Αγχίαλο, τον δυτικό προς Βελεστίνο, τον βόρειο-ανατολικό προς Χάνια και τον ανατολικό προς Άνω Λεχώνια, στους οποίους συναρτάται ειδικότερα το πλέγμα των παραδοσιακών οικισμών του Πηλίου. Οι αντένες τους συνθέτουν συμπληρωματικούς, μικρότερης εμβέλειας και

⁴² Ήδη από το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο.

⁴³ Για τις δράσεις στο πεδίο του φυσικού και του ιδιαίτερα σημαντικού πολιτιστικού αποθέματος βλέπε επόμενο κεφάλαιο ΒΙΙ.2-2.

σημασίας, άξονες, οι οποίοι επίσης συνδέουν οικισμούς, αρχίζοντας από δυτικά: Σέσκλο, Διμήνι-Παλιούρι, Μελισσάτικα, Γλαφυρά, Φυτόκο, Άλλη Μεριά, Δράκεια, Άγιος Λαυρέντιος και Άγιος Βλάσης, όπως και τους μικρότερους οικισμούς που εξυπηρετούνται από τους παραπάνω αναφερόμενους.

Ως πρώτο μέτρο, κατά προτεραιότητα, για την τόνωση της ακτινοβολίας του πόλου στην ευρύτερη περιοχή και την προσέλκυση νέου πληθυσμού, θεωρείται η λήψη και η εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των σοβαρών περιβαλλοντικών ζητημάτων, καθώς και η παράλληλη αναβάθμιση του συστήματος ελέγχου:

- αφ' ενός, των αερίων εκπομπών και των υγρών και στερεών αποβλήτων, των σημαντικών –για την εθνική αλλά και την τοπική οικονομία– βιομηχανικών μονάδων και μάλιστα αυτών της κατηγορίας Α1 της Υ.Α. 15393/2332 - ΦΕΚ1022/Β και
- αφ' ετέρου, των αερίων εκπομπών από τις δραστηριότητες μεταφόρτωσης μεταλλευμάτων στο Λιμάνι του Βόλου, για τις οποίες θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα να ασκούνται μελλοντικά από τις λιμενικές εγκαταστάσεις στο Τσιγκέλι Αλμυρού.

Η έγκαιρη αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών θα έχει ευεργετικές επιπτώσεις και στην ποιότητα των νερών του Παγασητικού, τόσο για τους μόνιμους κατοίκους, όσο και για τους επισκέπτες της περιοχής.

Πρέπει να επιδιώκεται η συνέχιση και η επέκταση των πολιτικών για την ανάπτυξη του δυτικού κεντρικού πυρήνα Βόλου και Νέας Ιωνίας, με:

- την περαιτέρω στήριξη της ανάπτυξης των Πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων εντός του αστικού ιστού και με τη διευκόλυνση της διείσδυσής τους στις παρακείμενες του πυρήνα 'Παπαρήγα' συνοικίες Παλιά (για φοιτητική κατοικία) και Νεάπολη (για κτιριακές εγκαταστάσεις),
- την περαιτέρω χρηματοδότηση ολοκληρωμένων δράσεων και παρεμβάσεων – τόσο στα κτίρια, όσο και κυρίως στο δημόσιο χώρο– στις ζώνες της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας (Παλιά και Προσφυγικά) URBAN⁴⁴, όπου και θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα προώθησης Σχεδίου Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ), με κύριο στόχο τη διασφάλιση κοινωνικής και οικονομικής συνοχής,
- την αξιοποίηση της Μελέτης και την υλοποίηση των αποτελεσμάτων του Ευρωπαϊκού Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού *EUROPAN*, για την ενσωμάτωση της κοινότητας των POM, σε έκταση 53,0 στρ. στην περιοχή Αλιβέρι, Νέας Ιωνίας,
- την προώθηση της υλοποίησης εργοστασίου αφαλάτωσης, για χρήση των δραστηριοτήτων του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, στη Μπουρμπουλήθρα,
- την ολοκλήρωση και την περαιτέρω οργάνωση πόλου αναψυχής στην παραλιακή ζώνη του Πεδίου του Άρεως, με την αναβάθμιση του Εκθεσιακού Κέντρου και του Θεματικού Πάρκου της Αργούς και με
- την ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της έκτασης που καταλαμβάνει το στρατόπεδο στη Νέα Ιωνία και τη δημιουργία εκεί νέου διοικητικού - εμπορικού κέντρου εμβέλειας Πολεοδομικού Συγκροτήματος.

Η συνέχιση των πολιτικών για την ανάπτυξη του ιστορικού κέντρου της Πόλης (αποκατάσταση διατηρητέων κτιρίων, ενσωμάτωση λειτουργιών, απόκτηση μικρών χώρων και διαμόρφωσή τους σε κοινόχρηστους, πρόσθετες τοπικές πεζοδρομήσεις και φυτεύσεις, κ. ά.), καθώς και για τη μείωση των συντελεστών δόμησης και την επιβολή στοών στον κεντρικό πυρήνα της θα επιδιώκεται παράλληλα και σταθερά.

Στους παραδοσιακούς οικισμούς που περιλαμβάνονται στο Διάταγμα του Πηλίου, πρέπει να αναθεωρηθούν οι ειδικοί όροι για την ανέγερση νέων οικοδομών, του Πη-

⁴⁴ Οι κτιριακές υποδομές των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας, οι οποίες αποκαταστάθηκαν και αναβαθμίστηκαν με εγκατάσταση λειτουργιών, δεν αρκούν, δεδομένου ότι ο δημόσιος χώρος, αλλά και τα λοιπά κτίρια συνοδείας δεν έτυχαν των παρεμβάσεων, που έπρεπε.

λίου, με στόχο να μειωθεί δραστικά ο όγκος και η κάλυψή τους. Επίσης, πρέπει να υποστηριχθούν οργανωτικά και οικονομικά περαιτέρω δράσεις για την ανάδειξη των στοιχείων του δημόσιου χώρου τους (καλντερίμια, κρηναία συγκροτήματα, μνημεία της φύσης, πλατείες, κλπ.).

Προβλέπονται, τέλος, και πρέπει να προγραμματιστεί η υλοποίηση των παρεμβάσεων:

- ανάπτυξη δικτύου ποδηλατοδρόμων - πεζοδρόμων κατά μήκος επτά αξόνων στον κεντρικό πυρήνα του αστικού κέντρου, καθώς και η δημιουργία δικτύου τραμ στην πόλη του Βόλου-Νέας Ιωνίας, συνδυασμένα με παρεμβάσεις αισθητικής βελτίωσης των κατασκευών και των δημοσίων χώρων, ιδιαίτερα στην περιοχή του ιστορικού κέντρου,
- δημιουργία Αθλητικού Χωριού, για τις ανάγκες τέλεσης των Μεσογειακών Αγώνων του 2013, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αισωνίας. Προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα για τη δημιουργία του σε κοντινή περιοχή του –μη χαρακτηρισμένου, αλλά παραδοσιακού– οικισμού Παλιούρι Αισωνίας, τα κελύφη του οποίου, με προσεκτικές παρεμβάσεις αποκατάστασης, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως πυρήνες κοινωφελών δραστηριοτήτων μικρής κλίμακας. Η συνολική εγκατάσταση, στη συνέχεια, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως φοιτητική ή και εργατική κατοικία, συνδυασμένη με εγκαταστάσεις στήριξης μειονοτικών ομάδων,
- αντιπλημμυρική θωράκιση των περιοχών της χωρικής ενότητας, με τα επιβαλλόμενα έργα στους χείμαρρους Ξηριά, Κραυσίδωνα και Άναυρο, κατά μήκος των οποίων πρέπει να δημιουργηθούν γραμμικά πάρκα πρασίνου,
- κατά προτεραιότητα, χρηματοδότηση όλων των απαιτούμενων δράσεων και των συνοδευτικών έργων για την τόνωση του πολιτιστικού άξονα: Σέσκλο, Διμήνι, Παλαιά, Γορίτσα, Νέες Παγασές / Δημητριάδα και
- ίδρυση αιολικού πάρκου στα Γλαφυρά.

Πόλος Βελεστίνου-Φερών-Νέας Αγχιάλου

Ο πόλος αυτός οργανώνεται σε έναν άξονα, στον οποίο συναρτάται ο συντριπτικός αριθμός των οικισμών (Νέα Αγχιάλος, Μικροθήβες, Αερινό, Βελεστίνο, Ριζόμυλος, Στεφανοβίκειο). Οι τέσσερις αντένες τους, συνθέτουν συμπληρωματικούς μικρότερης εμβέλειας και σημασίας άξονες, οι οποίοι επίσης συνδέουν οικισμούς: η νότια προς Αϊδίνιο, η δυτική προς Περίβλεπτο, η ανατολική προς Άγιο Γεώργιο και η βορειοανατολική προς Κανάλια και Κερασιά, όπως και τους μικρότερους οικισμούς που εξυπηρετούνται από τους παραπάνω αναφερόμενους.

Η ακτινοβολία του πόλου στην ευρύτερη περιοχή και η προσέλκυση νέου πληθυσμού θα εξασφαλιστεί με την αντιμετώπιση των σοβαρών περιβαλλοντικών ζητημάτων, δηλαδή με την εξυγίανση του συστήματος ελέγχου –και εφαρμογής μέτρων–:

- για τον περιορισμό της υπεράντλησης υδάτων, με τις ιδιωτικές γεωτρήσεις και την αντιμετώπιση της υφαλμύρωσής τους, στον οποίο καλείται να βοηθήσει η μερική ανασύσταση του ταμιευτήρα της Κάρλας,
- για την εφαρμογή των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ –ιδιαίτερα με την επέκταση των δενδρωδών καλλιεργειών–, προκειμένου να αντιμετωπιστεί, εκτός των άλλων, η υψηλή περιεκτικότητα του υδροφόρου ορίζοντα σε νιτρικά άλατα.

Προβλέπεται ο εμπλουτισμός του Βελεστίνου, με λειτουργίες περιφερειακής και εθνικής ακτινοβολίας, όπως:

- η δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου και μουσείου προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων, σε αναφορά με τους πλούσιους πολιτιστικούς πόρους της άμεσης περιοχής του, με σύγχρονη ανάληψη δράσεων και πρωτοβουλιών για την ανά-

πλαση του ιστορικού κέντρου του οικισμού, την απόδοσή του κατά το δυνατό στους πεζούς και την υλοποίηση των προβλεπόμενων οδικών συνδέσεων,

- η επέκταση της σημερινής ερευνητικής πανεπιστημιακής δραστηριότητας και των εγκαταστάσεων του γεωπονικού αγροκτήματος, με διερεύνηση της δυνατότητας για παράλληλη δημιουργία –στις ιδιοκτησίες του Ιδρύματος– συνεδριακού πανεπιστημιακού κέντρου, επιπέδου διπλόλου και
- η υλοποίηση θεματικού πάρκου αναψυχής, με αναφορά στην ιστορία, με την προώθηση των δράσεων για εξεύρεση επενδυτή.

Προβλέπεται, επίσης, ο εμπλουτισμός των αστικών πόλων Μικροθηβών-Νέας Αγχιάλου, με την κατά προτεραιότητα χρηματοδότηση όλων των απαιτούμενων δράσεων και των συνοδευτικών έργων για την ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου Μικροθηβών και για τη δημιουργία περιπατητικής-πολιτιστικής διαδρομής από εδώ έως τον αρχαιολογικό χώρο Νέας Αγχιάλου.

Τέλος, στον οικισμό της Νέας Αγχιάλου, προσδιορίζεται η αναγκαιότητα για:

- ανάπτυξη και αισθητική αναβάθμιση του συνολικού αστικού ιστού, με τη δημιουργία δικτύου πεζοδρόμων, συνδυασμένων με την ανάδειξη των αρχαιολογικών καταλοίπων και
- ίδρυση Βιοτεχνικού Πάρκου, μικρής κλίμακας, στην περιοχή του εργοστασίου ΔΗΜΗΤΡΑ.

Πόλος Αλμυρού

Ο πόλος αυτός οργανώνεται ακτινικά σε τέσσερις άξονες με κέντρο τον Αλμυρό, στους οποίους συναρτάται ο συντριπτικός αριθμός των οικισμών (από Νότο προς Βορρά): Κοκκωτοί-Νέος Πλάτανος, Κωφοί, Ευξεινούπολη-Ανθότοπος, Φυλάκη-Αϊδίνιο). Οι αντένες τους, συνθέτουν συμπληρωματικούς μικρότερης εμβέλειας και σημασίας άξονες, οι οποίοι εξυπηρετούν μικρότερους οικισμούς, συνδεδεμένους κατά κανόνα με τους παραπάνω αναφερόμενους, που αποτελούσαν κέντρα ΟΤΑ κατά την απογραφή 1991.

Η ακτινοβολία του πόλου στην ευρύτερη περιοχή και η προσέλκυση νέου πληθυσμού θα εξασφαλιστεί με την αντιμετώπιση των ιδιαίτερα σοβαρών περιβαλλοντικών ζητημάτων, δηλαδή με την εξυγίανση του συστήματος ελέγχου –και εφαρμογής μέτρων–, για το δραστικό περιορισμό:

- των αερίων εκπομπών και των υγρών και στερεών αποβλήτων των σημαντικών – για την εθνική αλλά και την τοπική οικονομία– βιομηχανικών μονάδων και μάλιστα αυτών της κατηγορίας Α1 της Υ.Α. 15393/2332 - ΦΕΚ1022/Β,
- των αερίων εκπομπών και από τις δραστηριότητες μεταφόρτωσης μεταλλευμάτων και αδρανών στις λιμενικές εγκαταστάσεις της SOVEL και της ΑΓΕΤ,
- της υπεράντλησης υδάτων, με τις ιδιωτικές γεωτρήσεις και την αντιμετώπιση της υπαλμύρωσής τους, στον οποίο καλείται να βοηθήσει η προγραμματισμένη δημιουργία ταμειυτήρα στη Λεκάνη του Ξηριά, καθώς και

για τη λήψη μέτρων σταδιακής αποκατάστασης των σημαντικών λατομείων αδρανών υλικών και ιδιαίτερα αυτό της ΑΓΕΤ, νότια του Πλάτανου Αλμυρού, οι όροι λειτουργίας και επέκτασης του οποίου, στο βουνό εις βάρος δασικών εκτάσεων, θα πρέπει να διατυπωθούν και να ελέγχεται η εφαρμογή τους. Έλεγχος και περιβαλλοντικοί όροι απαιτούνται, επίσης, για τη λειτουργία του ταινιόδρομου, με τον οποίο μεταφέρονται αδρανή προς τη μονάδα της Αγριάς, μέσω θαλάσσης.

Συγχρόνως, θα προωθείται η εφαρμογή των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ –ιδιαίτερα με επέκταση των δένδρωδών και των μόνιμων καλλιεργειών–, προκειμένου να αντιμετωπιστεί, εκτός των άλλων, η υψηλή περιεκτικότητα του υδροφόρου ορίζοντα σε νιτρικά άλατα και προγραμματίζεται η χρηματοδότηση της κατασκευής λιμνοδεξαμενής

στον Ξηριά, με στόχο τον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα στη Λεκάνη του Αλμυρού.

Επιδιώκεται η χρηματοδότηση των απαιτούμενων δράσεων για τον εμπλουτισμό του Αλμυρού, με λειτουργίες περιφερειακής ακτινοβολίας, όπως:

- η ανάδειξη κατά προτεραιότητα, σημαντικών στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος (Έλος Σούρπης, Βουνά Γκούρας, λίμνες Ζηρέλια), συνδυασμένη με δράσεις οικότουρισμού,
- η τόνωση των πολιτιστικών πόλων Αλμυρού και Άλου και των απαιτούμενων συνοδευτικών έργων και
- η αναβάθμιση και η οργάνωση στο δάσος 'Κουρί Αλμυρού' πολιτιστικού πόλου και πόλου αναψυχής.

Με την προώθηση κατάλληλων δράσεων, αναμένεται η αναβάθμιση της εικόνας:

- στον οικισμό του Αλμυρού-Ευξεινούπολης, με την ανάπτυξη και αισθητική αναβάθμιση του συνολικού αστικού ιστού, με τη δημιουργία δικτύου πεζοδρόμων, συνδυασμένων με την ανάδειξη των αρχαιολογικών καταλοίπων και
- του θαλασσιού μετώπου, με την οργάνωση ζώνης αναψυχής στην παραλία Αλμυρού και με την άρση του φράγματος που δημιουργεί το αεροδρόμιο στην επικοινωνία της βόρειας από αυτό ακτής και της νότιας, το οποίο θα επιλυθεί άμεσα με τη δημιουργία περιπατητικής-πολιτιστικής διαδρομής από το Έλος Σούρπης και τον αρχαιολογικό χώρο της Άλω έως το αρχαίο Λιμάνι της Νέας Αγχιάλου.

BII.2 Ζώνες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων και μέτρα πολιτικής

(βλ. 'Χάρτη 4: Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000)

1 Ζώνες ανάπτυξης της γεωργίας / κτηνοτροφίας

Στην Περιοχή Μελέτης συναντώνται:

- κυρίως δενδρώδεις καλλιέργειες στη βόρεια (έως και δυτικά στις γεωργικές περιοχές των οικισμών Γλαφυρά, Κερασιά, Κανάλια) και ανατολική ζώνη του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου, δηλαδή στη ζώνη του Πηλίου,
- κυρίως κηπευτικά και οπωροφόρα στη δυτική λεκάνη του Πολεοδομικού Συγκροτήματος (βόρεια έως και Μελισσάτικα, Φυτόκο), έως και τη ζώνη του Σέσκλου, καθώς και στην ανατολική λεκάνη της Αγριάς και των Λεχωνίων,
- κυρίως δενδρώδεις και μόνιμες καλλιέργειες (αμπέλια) στην περιοχή της Νέας Αγχιάλου και
- εποχιακές καλλιέργειες στις πεδινές εκτάσεις, ως προέκταση του Θεσσαλικού Κάμπου, του Βελεστίνου-Ριζόμυλου-Στεφανοβίκειου και του Αλμυρού.

Η γεωργική γη της Περιοχής Μελέτης επιβάλλεται να χαρακτηριστεί συνολικά – ανεξάρτητα από τα είδη των καλλιεργειών– ως 'γεωργική γη πρώτης προτεραιότητας' και επομένως για οποιαδήποτε αλλαγή χρήσης, με στόχο την άσκηση δραστηριοτήτων άλλου τομέα, να απαιτείται γνωμοδότηση και της ΝΕΧΩΠ Μαγνησίας. Τέτοιος χαρακτηρισμός είναι πλέον απαραίτητος, διότι η γεωργική γη στο σύνολο της Χώρας, αλλά και στην Περιοχή Μελέτης ειδικότερα, πέραν του παραγωγικού της χαρακτήρα, λειτουργεί ρυθμιστικά και ως οικολογικός-περιβαλλοντικός παράγοντας.

Η κατεύθυνση, προς τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και τα ΣΧΟΟΑΠ, με στόχο την ολοκληρωμένη προστασία της από αλλαγή χρήσης, είναι να προβλεφθούν ειδικοί όροι για τον δραστικό περιορισμό έως και την κατάργηση –για όλες τις χρήσεις– της εκτός σχεδίου δόμησης, πλην της διατύπωσης όρων για την κατασκευή γεωργικών αποθηκών, ανάλογα με το μέγεθος του κλήρου και τα είδη των καλλιεργειών.

Τέλος, όπως αναφέρεται και στο θεσμοθετημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο, συνιστάται:

- η καθιέρωση μέτρων που θα καθιστούν ασύμφορη την κατοχή γεωργικής γης πρώτης προτεραιότητας από μη κατ' επάγγελμα αγρότες και
- η δημιουργία 'τράπεζας αγροτικής γης', η οποία θα διαχειρίζεται τις εκτάσεις που δεν ανήκουν σε κατά κύριο επάγγελμα αγρότες.

Πρόσθετη κατεύθυνση, στα πλαίσια της νέας ΚΑΠ, είναι να αντιμετωπιστεί και η αναδιάρθρωση των εποχιακών καλλιεργειών, ειδικά στις πεδινές εκτάσεις, με στόχους:

- τη χρήση μικρότερων ποσοτήτων νερού και άρα την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της υπεράντλησης υδάτων και της υφαλμύρωσης και
- τη χρήση πολύ μικρότερων ποσοτήτων λιπασμάτων και άρα την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των νιτρορύπανσης και
- την παραγωγή τοπικών προϊόντων ποιότητας.

Η συμβολή του τομέα στη βιώσιμη και συντηρήσιμη ανάπτυξη θα είναι περισσότερο ουσιαστική, στο βαθμό που στις σήμερα αρδευόμενες⁴⁵ περιοχές υλοποιηθούν προ-σέκοντα συλλογικά δίκτυα ποτίσματος, με στόχο την οικονομία νερού, τα οποία θα επιβληθεί να υλοποιούνται και στις νέες εκτάσεις, στις οποίες θα επεκτείνονται τα αρδευτικά δίκτυα.

⁴⁵ Εννοείται με υπόγεια δίκτυα και με μεθόδους τύπου 'στάγδην'.

Η κτηνοτροφική δραστηριότητα –κάποιας κλίμακας– στην Περιοχή Μελέτης ασκείται:

- κατά κύριο λόγο στις υπώρειες της Όθρυος στον Αλμυρό και στις περιοχές Γλαφυρών-Κερασέας-Καναλιών του Πηλίου,
- και δευτερευόντως στις περιοχές της Αισωνίας-Βελεσίνου, δηλαδή στο Ανατολικό και στο Δυτικό Μαυροβούνι,

παντού σε μη εντατική και μη εσταυλισμένη μορφή (κυρίως εκτροφή αιγοπροβάτων και βοοειδών). Σε όλες τις παραπάνω περιοχές, η κατεύθυνση είναι να υποστηριχθεί η άσκηση της κτηνοτροφικής δραστηριότητας.

Γενικότερα, η σημερινή παραγωγή τοπικών γεωργοπεριβαλλοντικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας, η οποία ήδη ασκείται στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του Πηλίου και της Όθρυος, αλλά και στον κάμπο, με τα αμπέλια της Νέας Αγχιάλου, θα πρέπει υποστηριχθεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω στο μέλλον, δεδομένου ότι συνδυάζεται με τον επιλεγμένο για την Περιοχή Μελέτης τύπο ανάπτυξης του τουρισμού, αυτόν των ήπιων μορφών. Σε αυτού του τύπου την παραδοσιακή-ποιοτική δραστηριότητα πρέπει να προστεθούν και τα προϊόντα της αλιείας, η επαγγελματική διακίνηση των οποίων γίνεται κατά κύριο λόγο από την 'ιχθυόσκαλα' και την ανακαινισμένη ιχθυαγορά Βόλου.

Από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού θα πρέπει να εξεταστεί η συμβατότητα με τις άλλες δραστηριότητες, για δημιουργία ζωνών παραγωγικών δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ) κτηνοτροφίας στις υπώρειες της Όθρυος, στο Μαυροβούνι και στις ημιορεινές περιοχές νότια και ανατολικά του ταμιευτήρα της Κάρλας.

2 Ζώνες ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Το φυσικό περιβάλλον, ο εκτεταμένος ορεινός και ο παράκτιος χώρος της Περιοχής Μελέτης χαρακτηρίζονται από ποικιλία τόπων, οι οποίοι διαθέτουν χαρακτηριστικά θετικά στοιχεία (μεγάλη βιοποικιλότητα, αρμονία φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, υψηλής ποιοτικής στάθμης τοπίο με έντονο αισθητικό χαρακτήρα, τουριστική έλξη, δυνατότητες ισόρροπης ανάπτυξης με διαφύλαξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων), ενώ ο καθεαυτό πεδινός γεωργικός χώρος (δηλαδή τα τμήματα του κάμπου) στη συγκεκριμένη περίπτωση υστερεί σε ποιότητα.

Ο Παγασητικός Κόλπος κατέχει κεντρική θέση (και όχι μόνο γεωγραφικά) στην Περιοχή Μελέτης, η οποία δεν διαθέτει μεγάλους ποταμούς. Από το εκτεταμένο δίκτυο ρεμάτων της περιοχής τα σημαντικότερα είναι: ο Άναυρος, ο Κραυσίδωνας, ο Ξηριάς / Σεσκουλιώτης, στη Λεκάνη του Βόλου και το Χολόρρεμα και ο Ξηριάς, στη Λεκάνη του Αλμυρού. Τα όρια των κηρυγμένων τεσσάρων περιοχών⁴⁶ του δικτύου Natura 2000 κρίνεται ότι είναι περιορισμένα, ενώ δεν έχουν δημιουργηθεί ακόμη φορείς διαχείρισης⁴⁷.

Το πολιτιστικό απόθεμα της Περιοχής Μελέτης, με τη σειρά του, είναι ιδιαίτερα πλούσιο και εκτείνεται διαχρονικά σε όλες τις ιστορικές περιόδους, από την προϊστορική έως τα νεώτερα μνημεία. Άλλωστε από μόνο του, αφ' ενός το συνολικό πλέγμα των χώρων του Διμηνίου και του Σέσκλου και αφ' ετέρου των τεσσάρων μνημειακών-ιστορικών περιοχών, δηλαδή Δημητριάδος, Βελεστίνου (Φερών), Αλών, Φθιωτίδων Θηβών, εκτιμάται ότι ως τέτοιο υπερβαίνει την απλώς υπερτοπική, αλλά και την εθνική εμβέλεια και συγκροτεί σύνολο υπερεθνικής εμβέλειας (βλ. την εκτεταμένη αναλυτική παρουσίαση στο Τεύχος 2 της παρούσας Μελέτης).

Δίχως αμφιβολία, η Περιοχή Μελέτης διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα⁴⁸ στον τομέα του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η ανάδειξη της άρρηκτης σχέσης που υπάρχει στη διακριτή φυσική και πολιτισμική προσωπικότητα του κάθε χώρου θα αποτελεί την κατεύθυνση, σύμφωνα με την οποία συνιστάται να αναλαμβάνονται ενέργειες και δράσεις στον τομέα και να εξειδικεύονται από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού. Διατυπώνεται η απαίτηση για την εφαρμογή ειδικών αρχών, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό πολλαπλούς στόχους, όπως τις δυνατότητες:

- να συμβάλλει στην ανάδειξη του ιστορικού βάθους, με την προβολή των μαρτυριών του παρελθόντος σε ολόκληρη την ιστορική διαδρομή, σε συσχετισμό με τα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, που ούτως ή άλλως έχει ανθρωπογενείς επιδράσεις, άρα και αυτό μεταφέρει επίσης τις μαρτυρίες της ανθρώπινης δράσης,
- να ενισχύει και να προβάλλει τα διαχρονικά ιστορικά και τα φυσικά χαρακτηριστικά, στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους, ώστε το αποτέλεσμα να παίζει βαρύνοντα ρόλο (α) στην ανάπτυξη της συνείδησης της διακριτής τοπικής ταυτότητας των κατοίκων κάθε μίας μικρότερης ενότητας χώρου, καθώς και (β) στη δυνατότητα προσέλκυσης επισκεπτών –σε αντιδιαστολή με τους τουρίστες– και επομένως ισόρροπης και με σεβασμό και για τον επισκέπτη και για τον υποδοχέα τουριστικής αξιοποίησης και
- να προστατεύει συνολικά το φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα αυτό του Πηλίου, το εύθραυστο θαλάσσιο σύστημα του Παγασητικού Κόλπου και το τοπίο καθεαυτό και ειδικότερα τους οικότοπους και τα είδη προτεραιότητας, με την παράλληλη προβολή τους.

⁴⁶ (1) Όρος Πήλιο και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη: GR1430001, (2) Κουρί Αλμυρού - Άγιος Σεραφείμ: GR1430002 (3) Κάρλα - Μαυροβούνι - Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου: GR1420004 και (4) Όρος Μαυροβούνι: GR1420006.

⁴⁷ Στη Μαγνησία υπάρχει φορέας για το θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου-Σκοπέλου.

⁴⁸ Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο οικείο κεφάλαιο ΒΙ.2.3 του ανά χειράς τεύχους.

Στη συνέχεια καταγράφεται το πολιτιστικό και το φυσικό απόθεμα, που συναντάται σε κάθε μία από τις τρεις χωρικές ενότητες της Περιοχής Μελέτης και υποδεικνύεται η κατεύθυνση, προς την οποία πρέπει να ασκηθούν οι προσήκουσες πολιτικές, με την υποσημείωση ότι κάθε ενότητα διαθέτει τις ιδιαιτερότητές της –άλλοτε κυρίως αστικό μνημειακό και άλλοτε υπαίθριο χαρακτήρα–, στις οποίες πάντως το φυσικό περιβάλλον είναι παρόν παντού.

Χωρική ενότητα Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου

Οι χώροι, τα μνημεία και οι υπαίθριες περιοχές, η προστασία, η ανάδειξη και η προβολή των οποίων απαιτείται να υποστηριχθεί με δράσεις κατά προτεραιότητα είναι:

- η Γορίτσα και το Κάστρο (Παλιά), σχετικά μεγάλης έκτασης μνημειακοί χώροι στα δυο άκρα του οικιστικού συγκροτήματος του Βόλου, συνιστούν τα κύρια στοιχεία μνημειακού πλέγματος που συγκροτείται από τα, κυρίως νεότερα, μνημεία μέσα στον ιστορικό κέντρο του οικισμού. Ο ρόλος τους είναι πολύ σημαντικός για την ανάδειξη του μνημειακού χαρακτήρα του κεντρικού αστικού τμήματος,
- το Διμήνι και το Σέσκλο, αρκετά κοντά στο αστικό-οικιστικό κέντρο αποτελούν μνημειακούς χώρους εθνικής βαρύτητας. Πρόκειται για τους καλύτερα ίσως και πάντως τους ευρύτερα γνωστούς, Νεολιθικούς οικισμούς του ελληνικού χώρου, που περιλαμβάνουν και σημαντικά στοιχεία από άλλες προϊστορικές περιόδους,
- το εκτεταμένο μνημειακό σύνολο των Παγασών-Δημητριάδας (περιλαμβανομένης και της 'Νηλείας', αλλά και του παραδοσιακού ναυπηγείου), βρίσκεται αμέσως δίπλα στον κυρίως οικισμό του Βόλου -και προστατεύεται από τη ΖΟΕ– με κύριο βάρος στην Ελληνιστική περίοδο, αλλά και πολλά στοιχεία παλαιότερα και υστερότερα. Η ενοποίηση και ανάδειξη των στοιχείων του εντάσσεται σε ήδη εκπονημένο και βαθμιαία υλοποιούμενο πρόγραμμα. Η εμβέλειά του ασφαλώς πρέπει να θεωρηθεί εθνική (πανελλήνια),
- τα πολυπληθή σύνολα βυζαντινών και νεοτέρων μνημείων, συναντώνται στην ευρύτερη ζώνη των παραπάνω τριών μνημειακών χώρων, στον ιστορικό πυρήνα του κυρίως αστικού κέντρου και στους κηρυγμένους οικισμούς του Πηλίου (βλ. κεφ. ΑΙ.7: πολιτιστικό απόθεμα). Το συνολικό σύστημα ασφαλώς είναι ήδη σήμερα –και η εμβέλειά του μπορεί να ενισχυθεί έτι περισσότερο– εθνικής και υπερεθνικής σημασίας,
- οι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί: Αγία Παρασκευή, Γλαφυρά, Μελισσάτικα, Αγγριά, Δράκεια, Πλατανίδια, Άνω Λεχώνια, Κάτω Λεχώνια, Άγιος Ονούφριος, Ανακασία, Άνω Βόλος, Άλλη Μεριά, Κατηχώρι, Πορταριά, Σταγιάτες και Μακρινίτσα, συναντώνται στο Πήλιο, βόρεια και ανατολικά της ενότητας. Απαιτείται η διατύπωση νέων όρων δόμησης, λαμβάνοντας υπόψη τα υπάρχοντα ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία (συνοδείας των κτιριακών αποθεμάτων) του φυσικού περιβάλλοντος. Το χωρικό σύνολο προσφέρεται για την ανάδειξη του στόχου 'ενιαίο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον',
- η ζώνη συνδυασμένης προστασίας και ανάδειξης των στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του Πηλίου, στις δράσεις της οποίας ενσωματώνονται η ενίσχυση των τοπικών προϊόντων και των διατροφικών συνηθειών,
- η ζώνη αναβάθμισης των στοιχείων της φύσης και του δασικού πλούτου στο Βορειοανατολικό Μαυροβούνιο.

Χωρική ενότητα Βελεστίνου-Κάρλας-Νέας Αγχιάλου

Οι χώροι, τα μνημεία και οι υπαίθριες περιοχές, η προστασία, η ανάδειξη και η προβολή των οποίων απαιτείται να υποστηριχθεί κατά προτεραιότητα με δράσεις είναι:

- το πλέγμα των μνημείων του οικισμού Βελεστίνου, αλλά και των ευρύτερων μνημειακών χώρων, στην άμεση περιφέρεια του οικισμού Βελεστίνου, το οποίο έχει ήδη ενταχθεί σε πρόγραμμα. Εκπροσωπούνται εδώ όλες οι ιστορικές

περίοδοι και περιλαμβάνεται σημαντικός αριθμός από το χαρακτήρα τους, θεωρούμενων ως προβεβλημένων μνημείων,

- οι εκτεταμένες, κηρυγμένες ως αρχαιολογικοί χώροι, εκτάσεις δίπλα στον ταμειυτήρα της υπό ανασύσταση λίμνης Κάρλας, στις οποίες συνιστάται να επεκταθεί το παραπάνω πρόγραμμα, σε συσχετισμό 'μνημείων, εκτεταμένων χώρων εκθεσιακού χαρακτήρα και κελυφών αθλητισμού και αναψυχής', τα οποία συνολικά μπορούν να προσδώσουν στην ευρύτερη αυτή περιοχή μνημειακό χαρακτήρα υπερτοπικής εμβέλειας,
- το πλέγμα των μνημείων από το Κάστρο Μικροθηβών ως τη Νέα Αγγιάλο, δηλαδή ο χώρος της αρχαίας Πυράσου και των Φθιωτίδων Θηβών, περιλαμβανομένου και του λιμανιού τους. Και οι δυο περιλαμβάνουν σημαντικά κατάλοιπα πολλών περιόδων, από τη Νεολιθική ως τη Νεώτερη. Η συνδυασμένη ανάδειξη τους μπορεί να καταστήσει και τους δυο πόλους υπερτοπικής εμβέλειας,
- οι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί: Κανάλια και Κερασιά, οι οποίοι πρέπει να υποστηριχθούν οργανωτικά και οικονομικά για περαιτέρω δράσεις, με στόχο την ανάδειξη των στοιχείων του δημόσιου χώρου (καλντερίμια, κρηναία συγκροτήματα, μνημεία της φύσης, πλατείες, κλπ.),
- η ζώνη συνδυασμένης προστασίας και ανάδειξης των στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του Πηλίου, στις δράσεις της οποίας ενσωματώνονται η ενίσχυση των τοπικών προϊόντων και των διατροφικών συνηθειών και
- η ζώνη αναβάθμισης των στοιχείων της φύσης και του δασικού πλούτου στο δυτικό τμήμα του Ανατολικού Μαυροβουνίου και στο Δυτικό Μαυροβούνιο.

Χωρική ενότητα Αλμυρού

Οι χώροι, τα μνημεία και οι υπαίθριες περιοχές, η προστασία, η ανάδειξη και η προβολή των οποίων απαιτείται να υποστηριχθεί με δράσεις είναι:

- το πλέγμα των μνημείων της ευρείας περιοχής της αρχαίας Άλου (πιθανώς ενσωματώνοντας και τον χώρο κοντά στην Πλατανιώτικη Μαγούλα και όλες τις πολυπληθείς θέσεις στις υπώρειες της Όθρυος), το οποίο περιλαμβάνει σημαντικά κατάλοιπα πολλών περιόδων, από τη Νεολιθική ως τη Νεώτερη. Τα υπάρχοντα μνημειακά και ιστορικά κατάλοιπα επιτρέπουν (και υποδεικνύουν) την ανάδειξη των μνημειακών περιοχών μέσω αντίστοιχων προγραμμάτων σε περιοχές της ίδιας βαρύτητας και, συνεπώς, εμβέλειας. Η ανάδειξη τους μπορεί να καταστήσει την ευρύτερη περιοχή υπερτοπικής εμβέλειας,
- η ζώνη συνδυασμένης προστασίας και ανάδειξης των στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της Όθρυος, στις δράσεις της οποίας ενσωματώνονται η ενίσχυση των τοπικών προϊόντων και των διατροφικών συνηθειών και
- η ζώνη αναβάθμισης των στοιχείων της φύσης και του δασικού πλούτου στο τμήμα του Δυτικού Μαυροβουνίου, που περιλαμβάνεται στην ενότητα.

3 Ζώνες χωροθέτησης των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων

3.1 Εμπόριο - Τουρισμός

Εκτιμάται ότι δεν απαιτούνται περαιτέρω χωρικές κατευθύνσεις για τις δραστηριότητες του εμπορίου μιας και, όπως έχει ήδη αναφερθεί, για την άσκησή τους προβλέπεται η δημιουργία μεγάλου εμπορευματικού και εκθεσιακού κέντρου, στον άξονα του διπόλου, βόρεια και δυτικά του Βελεστίνου, καθώς και η χωροθέτηση επιχειρηματικού / βιομηχανικού πόλου στον Αλμυρό. Επιπλέον, στο Πεδίο του Άρεως, στην Πόλη του Βόλου, λειτουργεί εκθεσιακό κέντρο, οι εγκαταστάσεις του οποίου προβλέπεται να αναβαθμιστούν στα πλαίσια της τέλεσης των Μεσογειακών Αγώνων.

Οι τουριστικές δραστηριότητες, μεταξύ των τριών χωρικών ενοτήτων της Περιοχής Μελέτης, ασκούνται και γενικά προβλέπεται να εξακολουθήσουν να ασκούνται κατά κανόνα μόνο στην περιοχή της χωρικής ενότητας του Βόλου⁴⁹. Μάλιστα, ένας από τους σημαντικούς νέους ρόλους που θα επιχειρηθεί να παραλάβει το αστικό κέντρο και η περιοχή του, όπως καταγράφεται στο οικείο κεφάλαιο, είναι να εξελιχθεί σε κέντρο τουριστικού προορισμού, σε ρόλο που μπορεί να υποστηριχθεί αποτελεσματικά και με την ευκαιρία της τέλεσης των Μεσογειακών⁵⁰ Αγώνων.

Στη χωρική ενότητα του Βόλου-Νέας Ιωνίας αναπτύσσονται κυρίως ήπιες τουριστικές μορφές, μάλιστα με τρόπο που –ευτυχώς– καθιστά δύσκολη τη σαφή χωρική διάκριση μεταξύ περιοχών Β' κατοικίας και περιοχών με τουριστική εξειδίκευση, λόγω του ειδικού –μη μαζικού χαρακτήρα– τουρισμού⁵¹. Η μερική εγκατάλειψη των οικισμών των ορεινών ζωνών των Δήμων Αγριάς και Αρτέμιδος (Δράκεια, Άγιος Λαυρέντιος, Άγιος Βλάσιος), αλλά και των οικισμών Γλαφυρά, Κερασιά και Κανάλια, ως περιοχών Α' κατοικίας, έχει απελευθερώσει σημαντικό κτιριακό απόθεμα, το οποίο σήμερα χρησιμοποιείται για την κάλυψη αναγκών Β' κατοικίας, αλλά και ήπιας τουριστικής ανάπτυξης.

Από την άλλη πλευρά, και στο αστικό κέντρο, οι ξενοδοχειακές μονάδες έχουν επίσης 'ήπια' χαρακτηριστικά, δεδομένου ότι δεν υπάρχει καμία μεγάλη ξενοδοχειακή μονάδα άνω των 500 κλινών και από τις 9 μονάδες, δυναμικότητας άνω των 100 κλινών της Περιοχής Μελέτης, οι 7 βρίσκονται εντός της Πόλης του Βόλου.

Η γενική κατεύθυνση είναι να υποστηριχθούν περαιτέρω και δραστικά οι σήμερα ισχύοντες όροι και μέθοδοι για την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας⁵², τόσο στους οικισμούς του Πηλίου, όσο και στο αστικό κέντρο.

Η ανάπτυξη ήπιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού προβλέπεται στη χωρική ενότητα του Αλμυρού, στις υπώρειες της Όθρυος, στους ορεινούς και ημιορεινούς οικι-

⁴⁹ Κατά το Περιφερειακό Χωροταξικό, εκτιμάται ότι τέτοιες δραστηριότητες θα μπορούσαν να επεκταθούν στην παραλιακή ζώνη από Σωρό, Δήμου Βόλου έως και Τσιγκέλι Αλμυρού. Διαπιστώνεται ότι, στην παράκτια περιοχή των Δήμων Αισωνίας και Νέας Αγχιάλου, ασκούνται (και προβλέπεται να εξακολουθήσουν) δραστηριότητες Β' κατοικίας. Στην δε παράκτια περιοχή του Αλμυρού, επιλέγεται από την παρούσα Μελέτη η ανάπτυξη χρήσεων αναψυχής, συνδυασμένη με τις θαλάσσιες δραστηριότητες

⁵⁰ Με την ευκαιρία της τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων δημιουργήθηκε στην Πόλη νέα σημαντική μονάδα πέντε αστέρων.

⁵¹ Μορφές τουρισμού που χαρακτηρίζονται κατά τα τελευταία χρόνια ως ήπιες και/ή εναλλακτικές (ορεινός, οικολογικός, πολιτιστικός) και ξεφεύγουν από το κλασικό τουριστικό πρότυπο 'ήλιος-θάλασσα', στο οποίο έχει επικεντρωθεί γενικότερα η τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα, με τα γνωστά αυξανόμενα προβλήματα.

⁵² Το φαινόμενο αυτό είναι έντονο σε όλο το Πήλιο, που αποτελεί, πέρα από τουριστικό, και το πιο διακεκριμένο παραθεριστικό κέντρο της Θεσσαλίας με περιφερειακή, εθνική και διεθνή εμβέλεια.

σμούς, ο οποίος συνδυάζεται με την ύπαρξη των στοιχείων του φυσικού και του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής.

Τέλος, στη χωρική ενότητα Βελεσίνου-Κάρλας, στην περιοχή του νέου ταμιευτήρα, προβλέπεται η χωροθέτηση χρήσεων αναψυχής και τουρισμού επιπέδου διπόλου, πάντοτε όμως με –εκ των πραγμάτων, άλλωστε– μεγέθη και εγκαταστάσεις στην κλίμακα του τόπου και του τοπίου.

Προκύπτει ευθέως ότι, η κατεύθυνση για το χωρικό πρότυπο ανάπτυξης του τουρισμού στην περιοχή Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου είναι η δημιουργία υποδομών για ήπια τουριστική ανάπτυξη. Εξαιρείται η ανάπτυξη στον ταμιευτήρα της Κάρλας, που και αυτή όμως είναι χωρικά περιορισμένη και δεν προβλέπεται να αναπτυχθεί ποσοτικά. Επομένως, δεν απαιτείται προσφυγή στη χρήση των εργαλείων ΠΟΤΑ (Περιοχές Οργανωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης) διότι δεν προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά της επιδιωκόμενης τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.

3.2 Βιομηχανία - βιοτεχνία

Η μεταποίηση αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την Περιοχή Μελέτης και ασκείται μέσα στην Πόλη του Βόλου-Νέας Ιωνίας και δυτικά της, στη ΒΙΠΕ Βόλου, με τον κύριο όγκο των βιομηχανικών-βιοτεχνικών μονάδων να είναι εγκατεστημένος κατά μήκος του οδικού άξονα Βόλου-Βελεσίνου, όπου βρίσκονται οι δύο ΒΙΠΕ της ΕΤΒΑ, καθώς και οι βιομηχανικές/βιοτεχνικές ζώνες που καθορίστηκαν από το ΓΠΣ. Στον ίδιο άξονα, σε εκτός σχεδίου περιοχή, κοντά στο Βελεσίνο, είναι εγκατεστημένο και το εργοστάσιο Αρμάτων Μάχης (μονάδα 304 ΠΕΒ του Ελληνικού Στρατού).

Σημαντική βιομηχανική δραστηριότητα, σε εκτός σχεδίου περιοχή, εντοπίζεται επίσης στον παραλιακό δρόμο προς Αγριά και Ανατολικό Πήλιο, λόγω του εργοστασίου της ΑΓΕΤ και της εγκατάστασης της ΒΡ. Στο νότιο άκρο της Περιοχής Μελέτης, στη ζώνη Αλμυρού-Πλατάνου μεταξύ ΠΑΘΕ και όρμου Σούρπης, έχει *de facto* δημιουργηθεί μια άτυπη –με παράκτιο μέτωπο– βιομηχανική ζώνη μεγάλων οχλουσών μονάδων, σε εκτός σχεδίου περιοχές, οι οποίες συνοδεύονται και από σε αρκετό αριθμό μικρότερες διάσπαρτες σε σχετικά μικρές αποστάσεις. Πολύ μικρότερη δραστηριότητα παρατηρείται και στον οδικό άξονα Νέα Αγχίαλος-Μικροθήβες-Αλμυρός, όπου βρίσκεται το εργοστάσιο του Συνεταιρισμού της Νέας Αγχιάλου ('Δήμητρα').

Η πολιτική για τη χωρική οργάνωση του τομέα πρέπει να κατατείνει:

- στην εξυγίανση της υπάρχουσας κατάστασης, μέσα και έξω από τον αστικό ιστό,
- στη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων μεταποίησης σε περιορισμένης έκτασης βιομηχανικές-βιοτεχνικές περιοχές και
- στην απαγόρευση διάσπαρτης χωροθέτησης των μονάδων.

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Χωροταξικό, το Χωροταξικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία (γνωμοδότηση του Εθνικού Συμβουλίου, Απρίλιος 2008) και τις εκτιμήσεις των Μελετητών, οι πρόσθετες ανάγκες σε γη για την Περιοχή Μελέτης προσδιορίζονται ως εξής:

- για τις οχλούσες βιοτεχνικές μονάδες, οι οποίες θα πρέπει να υποχρεωθούν να εγκαταλείψουν τον αστικό ιστό, απαιτούνται περί τα 2.500,0 στρέμματα, για το έτος στόχο 2021. Διατίθενται στα υπό οργάνωση δύο Βιοτεχνικά Πάρκα Βόλου και Νέας Ιωνίας περίπου 1.200,0, τα οποία εκτιμάται ότι θα κορεστούν στο τέλος της Δ' Προγραμματικής περιόδου, το 2013,
- για εγκατάσταση νέων βιομηχανικών μονάδων, διατίθενται γήπεδα και νεκρά βιομηχανικά κελύφη στην Α' ΒΙΠΕ Βόλου, σε έκταση που εκτιμάται στο 50% της

συνολικής, δηλαδή περί τα 800,0 στρέμματα, για τα οποία θα πρέπει να παρασχεθούν ειδικές διευκολύνσεις προκειμένου να επαναξιοποιηθούν,

- για εγκατάσταση νέων βιομηχανικών μονάδων, απαιτούνται περί τα 4.000,0 στρέμματα, για το έτος στόχο 2021.

Σημειώνεται ότι, οι δυνατότητες για αυτής της κλίμακας τις σημαντικές χωροθετήσεις είναι ιδιαίτερα περιορισμένες, από την άποψη της διασφάλισης για την Περιοχή Μελέτης ανεκτών περιβαλλοντικών συνθηκών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτήν την μέριμνα, προκύπτει συγκεκριμένα ότι:

- τα επιπρόσθετα 1.300,0 στρέμματα που απαιτούνται για τις οχλούσες βιοτεχνικές μονάδες θα πρέπει να εξευρεθούν βασικά κατά μήκος του άξονα του διπόλου (1.000,0 στρ.), σε μακρινή απόσταση από το αστικό κέντρο, κοντά στα όρια των δύο Νομών και σε θέση που να εξυπηρετείται και σιδηροδρομικά. Η ανάπτυξη της προβλέπεται με τη χρήση του εργαλείου ΒΕΠΕ. Τα υπόλοιπα 300,0 στρ. μπορεί να εξευρεθούν στη Νέα Αγχίαλο, στην περιοχή του εργοστασίου ΔΗΜΗΤΡΑ, με τη δημιουργία ΒΙΠΑ-ΒΙΟΠΑ (Ν.1337/83),
- από τα επιπρόσθετα 3.200,0 στρέμματα που απαιτούνται για την εγκατάσταση νέων βιομηχανικών-επιχειρηματικών μονάδων, περίπου τα 2.000,0 στρέμματα μπορούν να εξευρεθούν στην προς δημιουργία ΒΕΠΕ Αλμυρού. Εδώ θα πρέπει να προβλεφθούν αποτελεσματικοί μηχανισμοί για την υποχρεωτική μετεγκατάσταση των διάσπαρτων μονάδων, που είναι εγκατεστημένες στην ευρύτερη ζώνη. Για τα υπόλοιπα 1.200,0 στρέμματα, εάν απαιτηθούν προς το τέλος της περιόδου, θα πρέπει να εξευρεθούν σε θέση κατά μήκος του άξονα του διπόλου, αλλά το πιθανότερο εκτός Νομού⁵³.

Για τις εκτός σχεδίου άτυπες βιομηχανικές περιοχές και τις λιμενικές τους εγκαταστάσεις (συνοπτικά καταγράφονται ως ΑΓΕΤ και SOVEL) θα πρέπει να ανατεθούν Ειδικές Μελέτες, με στόχο την ορθολογική οργάνωση και την εξυγίανση των χώρων, την περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση. Στην 'νέα' λιμενική ζώνη του Αλμυρού θα πρέπει να εξευρεθούν κατάλληλες εκτάσεις (1) για την δραστηριότητα μεταφόρτωσης του σκράπ, η οποία σήμερα ασκείται στο Κεντρικό Λιμάνι και (2) για την μετεγκατάσταση των δεξαμενών Μαμιδάκη.

3.3 Εξόρυξη

Εάν εξαιρεθούν τα δύο λατομεία της ΑΓΕΤ –δυτικά του Σωρού, Νέων Παγασών και νότια του Πλατάνου Αλμυρού–, από τα οποία εξάγονται βιομηχανικά ορυκτά για τις ανάγκες της παραγωγής προϊόντων τσιμέντου, τα υπόλοιπα λατομεία της Περιοχής Μελέτης χρησιμοποιούνται για την εξόρυξη αδρανών και είναι εγκατεστημένα σε ιδιαίτερα ενοχλητικές και ορατές θέσεις κατά μήκος του άξονα και γύρω από τη δυτική οικισμένη περιοχή του ΠΣ Βόλου.

Η πολιτική για τη χωρική οργάνωση του τομέα επιβάλλει την ανάθεση Ειδικής Μελέτης στο σύνολο της περιοχής, με στόχο την εξεύρεση θέσεων και την χωροθέτηση περιορισμένων λατομικών ζωνών από τη ΝΕΧΩΠ. Οι υπόλοιπες θα πρέπει να καταργηθούν και να αναληφθεί συγχρόνως υποχρέωση από τους ιδιοκτήτες τους για αποκατάσταση των τοπίων. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να ληφθεί για τα τρία λατομεία αδρανών που λειτουργούν γύρω από την Β' ΒΙΠΕ, τα οποία κρίνεται ότι βρίσκονται σε τελείως ακατάλληλες θέσεις και έχουν εξαντλήσει τις δυνατότητες των τοπίων τους.

⁵³ για το ζήτημα απαιτείται συντονισμός με τις προβλέψεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου Λάρισας

4 Ζώνες χωροθέτησης των λειτουργιών κατοικίας

Σύμφωνα με την αρχή της συμπαγούς πόλης, η οποία οφείλει να τηρείται, θα επιδιωχθεί να παραληφθούν οι πιέσεις για την περαιτέρω οικιστική ανάπτυξη στην Περιοχή Μελέτης ως ακολούθως:

- στην οικιστική ενότητα Βόλου, για την εγκατάσταση νέου πληθυσμού περίπου 1650 κατοίκων κατ' έτος στο σύνολο της περιόδου, έως το 2021: (1) εντός της υφιστάμενης πόλης και πάντως στο εσωτερικό της ζώνης που περικλείεται στο τον περιφερειακό δακτύλιο, με περιορισμένες πολεοδομήσεις, εάν απαιτείται, (2) στην παραλιακή ζώνη του Δήμου Αρτέμιδος, με πολεοδόμηση και με αυστηρή τήρηση των διατάξεων περί αιγιαλού, (3) στην παραλιακή ζώνη Αισωνίας / Χρυσή Ακτή Παναγιάς, για Α' και Β' κατοικία, με πολεοδόμηση και (4) εντός του περιγράμματος των παραδοσιακών οικισμών του Πηλίου με προτεραιότητα στην αξιοποίηση (ανάδειξη και επανάχρηση) του υπάρχοντος οικιστικού αποθέματος,
- στην οικιστική ενότητα Βελεστίου-Νέας Αγχιάλου, για την εγκατάσταση νέου πληθυσμού περίπου 370 κατοίκων κατ' έτος στο σύνολο της περιόδου, έως το 2021: (1) στο Βελεστίνο, εντός των ορίων του σημερινού οικισμού και σε υποδοχέα πρώτης κατοικίας, που θα δημιουργηθεί στις υπώρειες των κοντινών λόφων και (2) στη Νέα Αγχιάλο, εντός των ορίων του σημερινού οικισμού και στην παραλιακή ζώνη Νέας Αγχιάλου / Αγ. Γεώργιος-Μεγάλη Βελανιδιά, Μάραθος, έως και τον Σωρό, για Α' και Β' κατοικία, με πολεοδόμηση,
- στην οικιστική ενότητα Αλμυρού, για την εγκατάσταση νέου πληθυσμού περίπου 300 κατοίκων κατ' έτος στο σύνολο της περιόδου, έως το 2021: (1) στον Αλμυρό-Ευξεινούπολη, εντός των ορίων του σημερινού οικισμού και (2) στον Πλάτανο Αλμυρού, με τη δημιουργία υποδοχέα Α' κατοικίας. Η κατεύθυνση για την παραλιακή ζώνη θα επιδιώκεται να οργανωθεί κατά κανόνα για χρήσεις αναψυχής, με τη δημιουργία μικρής κλίμακας υποδομών πλησίον ή και εντός των μικρών οικιστικών αναπτύξεων Παραλία Αλμυρού, Άγιος Ιωάννης και Χοροστάσι.

Επομένως, δεν απαιτείται προσφυγή στη χρήση των εργαλείων ΠΕΡΠΟ (Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης), καθ' ότι οι προβλεπόμενες περιορισμένες οικιστικές αναπτύξεις μπορεί να οργανωθούν με τη χρήση 'παραδοσιακών' μεθόδων, δηλαδή με πολεοδόμηση σύμφωνα με τους Ν.1337/83 και 2508/97.

BII.3 Έργα Υποδομής

(βλ. Χάρτη 4: 'Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000)

1 Μεταφορές

Το σύστημα μεταφορών της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου καλύπτει τις μετακινήσεις προσώπων και τη διακίνηση των εμπορευμάτων, τόσο στο εσωτερικό της περιοχής, όσο και στις μετακινήσεις / διακινήσεις από και προς την περιοχή, προς και από τον υπόλοιπο εθνικό ή και διεθνή χώρο.

Ο προγραμματισμός των δράσεων στα πλαίσια ανάπτυξης του συστήματος μεταφορών διέπεται από τις ακόλουθες αρχές :

- μεγιστοποίηση της συνέργειας μεταξύ των επιμέρους μεταφορικών υποσυστημάτων, με ταυτόχρονη υποστήριξη / προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε μεταφορικού μέσου,
- προτεραιότητα στην ανάπτυξη και ενίσχυση λειτουργίας δημόσιων συγκοινωνιακών μέσων, σε βάρος της χρήσης και λειτουργίας ιδιωτικών μεταφορικών μέσων,
- συστηματική οργάνωση και ανάπτυξη των μεταφορικών υποδομών κατ'αντιστοιχία προς την υπαρκτή ή και προβλεπόμενη μεταφορική ζήτηση, τόσο σε ενδοαστικό επίπεδο όσο και στα περιφερειακά και διαπεριφερειακά πλαίσια.

Στον συνοδευτικό χάρτη και στο κείμενο απεικονίζονται και περιγράφεται το σύνολο των έργων, επιπέδου Ρυθμιστικού Σχεδίου⁵⁴, που είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν για την καλύτερη λειτουργία της μητροπολιτικής περιοχής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της. Προβλέπεται η πραγματοποίησή τους σε δύο χρονικούς ορίζοντες, το 2013⁵⁵ και το 2021. Για την κατανόηση της Πρότασης χρήσιμη είναι η ανάγνωση και των στοιχείων του 'Χάρτη 2: Χρήσεις γης - Διάρθρωση λειτουργιών', σε κλίμακα 1:50.000, όπου διακρίνονται τα υπάρχοντα, τα προγραμματισμένα και τα προβλεπόμενα έργα, τόσο στο οδικό, όσο και στο σιδηροδρομικό δίκτυο.

Σημειώνεται ότι οι επιδιώξεις να ολοκληρωθούν ορισμένα κρίσιμα έργα την πρώτη περίοδο, έως το 2013, σχετίζονται και με τις λειτουργικές ανάγκες της τέλεσης των Μεσογειακών Αγώνων. Τα έργα αυτά αναφέρονται αναλυτικά στη συνέχεια.

1.1 Οδικές υποδομές

Η συστηματική ιεράρχηση και λειτουργική κατάταξη της οδικής υποδομής, που ακολουθεί, στοχεύει στη διάκριση ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες μετακίνησης (πρόσωπα και διακίνηση εμπορευμάτων), με τη χρήση της οδικής υποδομής. Τέτοια διάκριση είναι αναγκαία, διότι με αυτόν τον τρόπο εντοπίζονται και συγκεκριμενοποιούνται οι προτεραιότητες και οι τρόποι παρέμβασης.

Σε αυτό το πλαίσιο, το οδικό δίκτυο της Περιοχής Μελέτης κατατάσσεται στις ακόλουθες λειτουργικές κατηγορίες (με ταυτόχρονη αναφορά ως προς τη διοικητική τους κατάταξη):

⁵⁴ Οι προγραμματισμένες και οι απαιτούμενες ευρύτερες δικτυώσεις σε επίπεδο Περιφέρειας και Χώρας, για τα οδικά και τα σιδηροδρομικά δίκτυα, περιγράφονται στο κεφάλαιο ΒΙ.1.2 του παρόντος Τεύχους.

⁵⁵ Η διάρκεια των χρηματοδοτήσεων για τα έργα του Δ' ΚΠΣ έχει εξασφαλιστεί με την επιμήκυνση του χρόνου έως το 2015-16. Όμως, στην περίπτωση μας, λόγω τέλεσης των Αγώνων, πολλά από τα έργα έχουν dead-line το 2013.

Διαπεριφερειακοί οδικοί άξονες της Χώρας. Πρόκειται για το διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο, που είναι συγχρόνως και πρωτεύον εθνικό οδικό δίκτυο, με διοικητική αρμοδιότητα του ΥΠΕΧΩΔΕ. Στην περίπτωση της περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου και του Νομού Μαγνησίας, το σύστημα των διαπεριφερειακών οδικών αξόνων ταυτίζεται με την κατηγορία του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου, το οποίο προβλέπεται σε ορατό χρονικό πλαίσιο να μετασχηματίζεται σταδιακά σε δίκτυο κλειστών αυτοκινητοδρόμων.

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει:

- τον αυτοκινητόδρομο Αθηνών-Θεσσαλονίκης (Ε-75, πρώην Ε.Ο. 1) στο εντός του Νομού Μαγνησίας τμήμα του. Τα προβλεπόμενα έργα έχουν ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό, πλην του κόμβου Βελεσίνου, για τον οποίο προβλέπεται λειτουργική βελτίωση και
- την Ε.Ο. 6 Βόλου-Βελεσίνου, η οποία έχει ενταχθεί στο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο, ως κύριο σύστημα διασύνδεσης του ΠΣ Βόλου με την υπόλοιπη Χώρα. Στο πλαίσιο αυτό υπαγορεύεται η ανάγκη αναβάθμισής της σε κατηγορία κλειστού αυτοκινητόδρομου σε όλο το μήκος της, από τη διασταύρωση με τον Περιφερειακό Δακτύλιο του Βόλου μέχρι και τον αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ. Σε αυτό του το τμήμα ο οδικός άξονας θα πρέπει να λειτουργήσει υπό καθεστώς πλήρους ελέγχου των προσβάσεων και απρόσκοπτης ροής χωρίς ισόπεδους κόμβους και διασταυρώσεις και με διασφάλιση των προσβάσεων διαμέσου ανισόπεδων κόμβων. Η εξυπηρέτηση παρόδιων δραστηριοτήτων θα πραγματοποιείται με παράπλευρους δρόμους εξυπηρέτησης και όχι απευθείας από το βασικό οδικό έργο. Ο μετασχηματισμός της σε κλειστό αυτοκινητόδρομο επιδιώκεται να έχει ολοκληρωθεί έως το 2013, λόγω και της τέλεσης των Αγώνων.

Ενδοπεριφερειακοί και διανομαρχιακοί οδικοί άξονες. Πρόκειται για το δευτερεύον εθνικό οδικό δίκτυο, με διοικητική αρμοδιότητα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και με κύρια χαρακτηριστικά τη μικρότερη λειτουργική ταχύτητα, το μικρότερο μέσο όρο μήκους διαδρομής και τον αυξημένο μέσο όρο συχνότητας των μετακινήσεων αυτών που το χρησιμοποιούν, σε σύγκριση με την προηγούμενη λειτουργική κατηγορία οδικού δικτύου. Στην κατηγορία αυτή επιδιώκεται περιορισμένης κλίμακας έλεγχος προσβάσεων, ιδιαίτερα στα τμήματα εντατικών παρόδιων δραστηριοτήτων.

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει:

- την Ε.Ο. 30, στα τμήματα Βόλος-Νέα Αγχιάλος-Μικροθήβες-Α/Κ με αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ. Εκτιμάται ότι θα εξακολουθεί να λειτουργεί ως εναλλακτικός άξονας σύνδεσης του νότιου ΠΑΘΕ με τη δυτική παράκτια ζώνη του Παγασητικού Κόλπου, αλλά και μοναδικός άξονας σύνδεσης με το αεροδρόμιο. Σε αυτό το πλαίσιο, απαιτούνται ορισμένες βελτιωτικές παρεμβάσεις, για τον έλεγχο των προσβάσεων, με προτεραιότητα την κατασκευή παράκαμψης της Νέας Αγχιάλου –η οποία θα ήταν σκόπιμο να ολοκληρωθεί έως το τέλος της πρώτης περιόδου–, καθώς και με τη λειτουργική αναβάθμιση σε αυτήν την κατηγορία της Ε.Ο. 71 'οδός αεροδρομίου Νέας Αγχιάλου' (συνδετήρια οδός από την Ε.Ο. 30 ως το αεροδρόμιο),
- το τμήμα του άξονα της Ε.Ο. 6 από τον Α/Κ Βελεσίνου ως τη Λάρισα (Π.Ε.Ο.),
- το υπόλοιπο τμήμα της Ε.Ο. 6 από την είσοδο στην Πόλη του Βόλου μέχρι το ρυμοτομικό σχέδιο του Δήμου Βόλου, στο οποίο απαιτούνται βελτιωτικές παρεμβάσεις ως προς τη μόρφωση του καταστρώματος της οδού, καθώς και τη βελτίωση της παροχетеυτικότητάς του και του επιπέδου ασφάλειας της κυκλοφορίας και
- την Περιφερειακή Οδό του Βόλου, από το σημείο συνάντησης με την Ε.Ο. 30 μέχρι το σημείο συνάντησης με την Ε.Ο. 34 του τριτεύοντος εθνικού οδικού δικτύου στην περιοχή Λεχωνίων.

Η ολοκλήρωση του έργου της Περιφερειακής του Βόλου (με την παράκαμψη της Α-γριάς έως τα Λεχώνια και με τον κλάδο προς το κύκλωμα βορείου Πηλίου στην Αγία Παρασκευή), παρ' όλο που έχει μεγάλη προτεραιότητα, καθυστερεί. Απαιτείται να τροποποιηθεί ο χαρακτηρισμός της –ως επέκτασης του άξονα Ε.Ο. 30– και να συζητηθεί με το κύριο σύστημα πρόσβασης της πόλης του Βόλου, δηλαδή της Ε.Ο. 6, ως λειτουργικά αναπόσπαστου τμήματος του διευρωπαϊκού οδικού δικτύου, γεγονός που τον εντάσσει αυτόματα στο έργο προτεραιότητας 7 των διευρωπαϊκών δικτύων. Στην ίδια άμεση προτεραιότητα τίθεται και ο κλάδος της, από τον Α/Κ Λαρίσης ως τη Μπουρμπουλήθρα, για την απευθείας σύνδεση:

- αφ' ενός της νότιας εισόδου του ΠΣ από Αθήνα-Λαμία (Ε.Ο. 30) με την Περιφερειακή Οδό και το Πήλιο χωρίς διέλευση από το κέντρο του Βόλου και
- αφ' ετέρου, της Ε.Ο. 6 Βόλου-Βελεστίου και των ΒΙΠΕ-ΒΙΟΠΑ με το Λιμάνι του Βόλου, μέσω του κόμβου της Μπουρμπουλήθρας και της νέας γέφυρας του Ξηριά, που έχει ήδη κατασκευαστεί.

Αυτονόητα, το παραπάνω συνολικό έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της πρώτης περιόδου, έως το 2013. Στην επόμενη δεύτερη περίοδο, εντάσσεται ο κλάδος της παράκαμψης των οικισμένων περιοχών της Πόλης, από τη Μπουρμπουλήθρα ως το διάσελο του Σωρού, στα νότια των Νέων Παγασών.

Ενδονομαρχιακοί οδικοί άξονες. Πρόκειται για το τριτεύον εθνικό οδικό δίκτυο, με διοικητική αρμοδιότητα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και με κύρια λειτουργικά χαρακτηριστικά τον ακόμα μικρότερο μέσο όρο μήκους των μετακινήσεων που το χρησιμοποιούν, καθώς και της αυξημένης συχνότητας χρήσης τους, ενώ ο έλεγχος των προσβάσεων είναι από ανύπαρκτος έως εξαιρετικά περιορισμένος. Αντίστοιχα η λειτουργική ταχύτητα είναι πολύ μειωμένη σε σχέση με τις αντίστοιχες ταχύτητες των προηγούμενων λειτουργικά ανώτερων κατηγοριών οδών.

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει:

- το τμήμα της Παλαιάς Εθνικής Οδού 1 'Στυλίδα-Βελεστίνο' που διέρχεται από την Περιοχή Μελέτης. Προβλέπεται η υλοποίηση έργων παρακάμψεων και ιεράρχησης των συνδέσεων στις περιοχές των οικισμών Αλμυρός-Ευξεινούπολη και Βελεστίνο,
- την Ε.Ο. 34 'Βόλος-Νεοχώρι-Τσαγκαράδα-Χορευτό' (κλάδος Νότιου Πηλίου) και
- την Ε.Ο. 34α 'Βόλος-Πορταριά-Χορευτό' (κλάδος Κεντρικού Πηλίου).

Οι δύο τελευταίοι άξονες αποτελούν, ανατολικά από τα Λεχώνια και δυτικά από την Αγία Παρασκευή, τη λειτουργική συνέχεια της Περιφερειακής Οδού Βόλου.

Ενδοεπαρχιακοί οδικοί άξονες. Πρόκειται για τις οδούς του πρωτεύοντος και του δευτερεύοντος επαρχιακού οδικού δικτύου, με διοικητική αρμοδιότητα της Νομαρχίας Μαγνησίας, η κατάσταση των οποίων δεν χαρακτηρίζεται ικανοποιητική. Υπάρχουν προβλήματα που σχετίζονται κυρίως με τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά των οδών και απαιτούνται βελτιώσεις, οι οποίες θα πρέπει να εντοπιστούν από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Στο πλαίσιο της προτεραιότητας ανάπτυξης και ενίσχυσης της λειτουργίας δημόσιων συγκοινωνιακών μέσων, σε βάρος της χρήσης και λειτουργίας ιδιωτικών μεταφορικών μέσων, προκύπτει ότι πράγματι είναι εγκατεστημένος σε θέση κλειδί και προβλέπεται να παραμείνει ο κεντρικός υπεραστικός σταθμός λεωφορείων (ΚΤΕΛ Βόλου), στη δυτική είσοδο της πόλης και σε μικρή απόσταση από το σιδηροδρομικό σταθμό και το Λιμάνι. Εξυπηρετεί τη συγκοινωνιακή διασύνδεση της Περιοχής Μελέτης με λεωφορεία τόσο με τα μητροπολιτικά κέντρα Αθήνας και Θεσσαλονίκης αλλά και του υπόλοιπου εθνικού χώρου, όσο και τα αστικά κέντρα της Περιοχής Μελέτης μεταξύ τους (πόλοι Αλμυρού-Ευξεινούπολης, Νέας Αγχιάλου και Βελεστίου). Δίπλα

του είναι εγκατεστημένος και προβλέπεται να παραμείνει ο τοπικός σταθμός αστικών λεωφορείων (ΚΤΕΑΛ Βόλου), που εξυπηρετεί τον αστικό ιστό του Βόλου, καθώς και τους γειτονικούς προς αυτό οικισμούς της Περιοχής Μελέτης και του Πηλίου.

Οι τρεις τοπικοί σταθμοί των υπεραστικών λεωφορείων –του Αλμυρού, του Βελεστίνου και της Νέας Αγχιάλου– προβλέπεται να μετακινηθούν σε θέσεις λειτουργικότερες από τις σημερινές, στους άξονες του κύριου αστικού δικτύου προς την έξοδο των αστικών κέντρων.

Τέλος, υπάρχει ανάγκη εξασφάλισης πρόσθετου χώρου στάθμευσης βαρέων οχημάτων, σε κοντινή θέση με τον σημερινό, στο Πεδίο του Άρεως, ο οποίος δεν διαθέτει επαρκές μέγεθος και χωρητικότητα.

1.2 Σιδηροδρομικές υποδομές

Στον συνοδευτικό 'Χάρτη 4: Πρόταση. Συνθετική απεικόνιση', σε κλίμακα 1:50.000, σημειώνεται η νέα προβλεπόμενη όδευση της ηλεκτροκίνητης σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου-Λάρισας, όπως έχει μελετηθεί για λογαριασμό του ΟΣΕ και όπως προωθείται να δημοπρατηθεί. Διαμέσου της συγκεκριμένης όδευσης εξασφαλίζεται η παραμονή του ιστορικού κεντρικού σιδηροδρομικού σταθμού στη θέση του, με:

- σημαντική βελτίωση των σημερινών συνθηκών όχλησης από τη διέλευση των συρμών στις δυτικές περιοχές της Νέας Ιωνίας,
- σύγχρονη εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων της Α' ΒΙΠΕ Βόλου, καθώς και
- της απ' ευθείας σύνδεσης με το Λιμάνι, μέσω της γέφυρας του Ξηριά.

Επισημαίνεται η ανάγκη για την –ήδη από το στάδιο του τρέχοντος σχεδιασμού του έργου– αναγκαιότητα να προβλεφθεί η σε δεύτερο χρονικό ορίζοντα δυνατότητα διμόρφωσης του διαδρόμου με διπλή σιδηροδρομική γραμμή, έστω και αν για την πρώτη προγραμματική περίοδο προβλέπεται η λειτουργία της ως μονής ηλεκτροκίνητης. Είναι προφανές ότι με την αυξημένη πυκνότητα προαστιακών⁵⁶ δρομολογίων του δίπολου Βόλου-Λάρισας, σε συνδυασμό με τα υπεραστικά δρομολόγια προς τα μητροπολιτικά κέντρα Αθήνας και Θεσσαλονίκης, καθώς και τα περιφερειακά δρομολόγια που προτείνεται να λειτουργήσουν για τη συγκοινωνιακή διασύνδεση των τεσσάρων Θεσσαλικών πρωτευουσών μαζί και με τις εμπορευματικές αμαξοστοιχίες προς τη ΒΙΠΕ και το Λιμάνι του Βόλου, θα απαιτηθεί αναπόφευκτα η μελλοντική ανάπτυξη διπλού σιδηροδρομικού διαδρόμου για την εξασφάλιση επαρκούς χωρητικότητας για την εξυπηρέτηση πολλών διαφορετικών κατηγοριών συρμών με διαφορετικές ταχύτητες και πυκνότητες στάσεων.

Για τη σύνδεση της ΒΕΠΕ Αλμυρού με το Λιμάνι του Βόλου, η νέα χάραξη της γραμμής, σε επίπεδο προμελέτης, που έχει εκπονηθεί από τον ΟΣΕ, εξυπηρετώντας κατά κάποιον τρόπο και τον Αλμυρό⁵⁷, δεν εξυπηρετεί το αεροδρόμιο της Αγχιάλου, ούτε

⁵⁶ Τέτοια προοπτική αναφέρεται και στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού.

⁵⁷ Ας σημειωθεί ότι, η σιδηροδρομική εξυπηρέτηση της ΒΕΠΕ με εμπορευματικούς συρμούς εμφανίζεται –υπό προϋποθέσεις– να είναι εύλογη, ενώ η επιδίωξη σιδηροδρομικής εξυπηρέτησης του αεροδρομίου ως προς τις τέσσερις Θεσσαλικές πρωτεύουσες δεν φαίνεται να εξυπηρετεί πραγματικές ανάγκες, δεδομένου ότι δεν προκύπτει ως πιθανό να λειτουργήσουν τακτικά αεροπορικά δρομολόγια στο αεροδρόμιο Νέας Αγχιάλου, αλλά ούτε –πολύ περισσότερο– είναι δυνατό να υπάρξουν σιδηροδρομικά δρομολόγια για την πρόσβαση στο αεροδρόμιο. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 'Ελευθέριος Βενιζέλος' με 14 εκατ. επιβάτες, με πολύ πυκνά δρομολόγια, με εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες ανταπόκρισης σε σημαντικό πλέγμα μέσων σταθερής τροχιάς και με ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες διακίνησης με ιδιωτικά μεταφορικά μέσα (χρόνος και κόστος) καρκινοβατεί δραματικά ως προς τη σιδηροδρομική εξυπηρέτηση και χωρίς προοπτικές ουσιαστικής βελτίωσης. Το ίδιο ισχύει και για τη σιδηροδρομική σύνδεση Αερίνου-Παλαιοφάρσαλου για την οποία δεν προκύπτει καμιά απολύτως χρησιμότητα εξυπηρέτησης επιβατικής ή εμπορευματικής κίνησης. Σε κάθε περίπτωση, η κάλυψη εδάφους από τη σημερινή

εξασφαλίζει τη σύνδεσή του με τις τέσσερις Θεσσαλικές πρωτεύουσες –εάν κάποτε παραστεί ανάγκη–, μιας και η συγκεκριμένη χάραξη παρακάμπτει εντελώς το Βελεστίνο και ακολουθεί ανεξάρτητη πορεία από τη σημερινή μετρικού εύρους γραμμή.

Επιπλέον, στα δυτικά του Βελεστίνου, κατά μήκος του άξονα του διπόλου, προβλέπεται η εγκατάσταση νέων υποδοχέων για βιοτεχνικές και βιομηχανικές δραστηριότητες. Με αυτό το σκεπτικό προτείνεται να επικαιροποιηθεί η χάραξη της προμελέτης του ΟΣΕ, με βάση τους στόχους του Ρυθμιστικού Σχεδίου, που ενδέχεται να είναι και απώτεροι του χρονικού ορίζοντα 2021. Επειδή μάλιστα δεν δημιουργούνται ιδιαίτερα προβλήματα από την προβλεπόμενη τοπική βελτίωση της όδευσης, προτείνεται να εξασφαλιστεί η δυνατότητα λειτουργικότερης λύσης, όπως σημειώνεται στον χάρτη, με:

- τη χρήση τμήματος της σημερινής γραμμής –φυσικά με αναβάθμιση σε κανονικό εύρος– από Βελεστίνο προς Αερινό και
- δημιουργία νέας σιδηροδρομικής σύνδεσης κανονικού εύρους από Αερινό προς αεροδρόμιο, Αλμυρό και ΒΕΠΕ Αλμυρού, με ταυτόχρονη σύνδεση των ΒΙΠΕ και της ΒΕΠΕ Αλμυρού με το Λιμάνι. Κατά μήκος της γραμμής, υπάρχει η δυνατότητα (και προβλέπεται) η δημιουργία νέων σιδηροδρομικών σταθμών, στο Αερινό, στο Αεροδρόμιο και στον Αλμυρό.

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις πρέπει να τεθούν υπόψη του ΟΣΕ άμεσα, διότι στα σχέδιά του είναι η ένταξη και η ολοκλήρωση του έργου εντός της πρώτης προγραμματικής περιόδου, έως το 2013.

1.3 Λιμενικές υποδομές

Οι προϋποθέσεις για τη λειτουργία και το ρόλο του Λιμανιού, ώστε να εξελιχθεί σε πραγματικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την Πόλη, αναφέρθηκαν προηγουμένα στο οικείο κεφάλαιο ΒΙ.2.1. Εδώ καταγράφονται οι αναγκαίες δράσεις, σχετικές με τα μέτρα και τα συμπληρωματικά έργα, που απαιτείται να προγραμματιστούν για τις υποδομές του Λιμανιού, σε σχέση με τις δραστηριότητες της Πόλης και της ευρύτερης περιοχής της.

Να σημειωθεί ότι ο Οργανισμός Λιμένος Βόλου (ΟΛΒ) διαχειρίζεται τις ακόλουθες χερσαίες λιμενικές ζώνες στην Περιοχή Μελέτης:

- από τον όρμο Αγκιάς-ΒΡ-ΑΓΕΤ έως τα Πευκάκια-Αλυκές,
- στον Σωρό, Δήμου Βόλου,
- στην Μαμιδάκης, Χρυσή Ακτή Παναγιάς και
- στο Τσιγκέλι Αλμυρού.

Είναι φανερό ότι η έκταση του θαλασσίου μετώπου που διαχειρίζεται ο ΟΛΒ είναι μεγάλη και οφείλει να προχωρήσει άμεσα στην αναθεώρηση του Γενικού Σχεδίου Ανάπτυξης Λιμενικών Εγκαταστάσεων, εντάσσοντας στον προγραμματισμό του:

- εκτός από την κατασκευή νέων υποδομών στον κεντρικό λιμένα, που απαιτούνται για την εκπλήρωση⁵⁸ των προοπτικών του νέου ρόλου του,

μετρική γραμμή παραμένει στην ιδιοκτησία του ΟΣΕ και οποιαδήποτε στιγμή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από αυτόν, για ανάγκες που μπορεί να εμφανιστούν και που δεν είναι καθόλου ορατές σήμερα.

⁵⁸ Σήμερα είναι κατασκευασμένες ή βρίσκονται υπό κατασκευή: τουριστικός και εμπορικοί προβλήτες, προβλήτας σιδηροδρομικού πορθμείου, μαρίνες, ιχθυόσκαλα, κρηπιδώματα και μόλοι εξυπηρέτησης βιομηχανιών και πετρελαιοφόρων πλοίων *motor ship* για τη μεταφορά πετρελαίου από και προς την υπόλοιπη χώρα και επιδιώκεται η υποστήριξη της υπάρχουσας ναυπηγοεπισκευαστικής μονάδας στα Πευκάκια, όπου έχει κατασκευαστεί κεκλιμένο επίπεδο για τις ανάγκες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών, με κατεύθυνση επισκευών υψηλής τεχνολογίας. Στο λιμάνι του Βόλου λειτουργεί Λιμεναρχείο, Τελωνείο και Αστυνομία Ελέγχου Διαβατηρίων (Σύμφωνο *Shengen*).

- τον ευπρεπισμό των υφισταμένων υποδομών,
- την χωροθέτηση της δραστηριότητας μεταφόρτωση σκράμπ και των δεξαμενών Μαμιδάκη στις λιμενικές εγκαταστάσεις στο Τσιγκέλι και
- στη δημιουργία 'ευπρεπών' λιμενικών εγκαταστάσεων για τη διακίνηση εμπορευμάτων, τόσο στην περιοχή όρμου Αγριάς, όσο και στο Τσιγκέλι.

Διότι, τόσο η ευημερία των κατοίκων του ΠΣ Βόλου, αλλά και των υπολοίπων, που κατοικούν στο θαλάσσιο μέτωπο, όσο και η περαιτέρω τόνωση του συγκριτικού πλεονεκτήματος 'Πόλη - Λιμάνι' και 'Λιμάνι - Περιοχή Μελέτης', ως ευρύτερης κλίμακας τουριστικών προορισμών, απαιτεί τη λειτουργική και την αισθητική αναβάθμιση συνολικά του θαλασσιού μετώπου και ειδικότερα των περιοχών που πάσχουν, στις εκτός σχεδίου –ανεξέλεγκτες, κατ' ουσία– βιομηχανικές λιμενικές εγκαταστάσεις.

Σωστό είναι να σημειωθεί ότι, οι κατασκευές που πραγματοποιούνται στο κεντρικό Λιμάνι του Βόλου, στην καρδιά της πόλης, είναι απόρροια διαβούλευσης με τους φορείς της και σχετικών προγραμματισμών, με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται κάποια ποιότητα, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει στις λιμενικές εγκαταστάσεις, που βρίσκονται σε απόσταση από την Πόλη, στις περιοχές της ΑΓΕΤ και της SOVEL, στον Αλμυρό.

Οι ειδικές υποδομές, πέραν των ανωτέρω, οι οποίες πρέπει να προγραμματιστούν και να υλοποιηθούν –στον πρώτο χρονικό ορίζοντα– είναι:

- το προβλεπόμενο από χρόνια κτίριο στάθμευσης οχημάτων στον τουριστικό προβλήτα, για τους μεταβαίνοντες στις Σποράδες. Η στάθμευση των αυτοκινήτων τους στην παραλιακή ζώνη της Πόλης εμποδίζει την εύρυθμη λειτουργία της και
- η κατασκευή της οδικής γέφυρας στον Ξηριά, στο ΝΔ τμήμα του κεντρικού λιμένα, ώστε ο προβλήτας του σιδηροδρομικού πορθμείου να επικοινωνεί από εκεί εσωτερικά με τους υπόλοιπους προβλήτες και να απελευθερωθεί, από τη διέλευση οχημάτων βαρέως τύπου, η περιοχή εμπρός από τον επιβατικό σιδηροδρομικό σταθμό.

Από τα δυο αλιευτικά καταφύγια της περιοχής Μελέτης (Λιμάνι του Βόλου, συνδυασμένο με το κτίριο της Ιχθυαγοράς και στη Νέα Αγχίαλο, όπου το αρχαίο φυσικό λιμάνι) ασκείται η παράκτια αλιεία και δεν έχουν διατυπωθεί αιτήματα για πρόσθετες υποδομές. Αλλά και τα σκάφη αναψυχής ελλιμενίζονται είτε στους υπάρχοντες λιμένες⁵⁹ (Βόλος), είτε στα αλιευτικά καταφύγια (Νέα Αγχίαλος), είτε απλά αγκυροβολώντας σε κάποιον όρμο, στα πλαίσια της λειτουργίας της περιοχής 'ως προορισμού ήπιας τουριστικής ανάπτυξης' και επίσης δεν έχουν διατυπωθεί αιτήματα για πρόσθετες υποδομές.

1.4 Αερολιμενικές υποδομές

Το αεροδρόμιο της Νέας Αγχιάλου αποτελεί σήμερα το μοναδικό αεροδρόμιο της ευρύτερης ηπειρωτικής περιοχής και ουσιαστικά αντιπροσωπεύει τη μοναδική δυνατότητα διασύνδεσης του Νομού, αλλά και της Περιφέρειας, με τον ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο. Τυπικά λειτουργεί όλο το χρόνο, αλλά η κίνηση του αεροδρομίου περιορίζεται στους τουριστικούς μήνες, από Απρίλιο έως Οκτώβριο, εξυπηρετώντας κυρίως ναυλωμένες πτήσεις (*charters*), ενώ συνεχίζουν να παρατηρούνται δύσκολα εξηγήσιμες –κατά την ΥΠΑ– αυξομειώσεις καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, γεγονός που εκλαμβάνεται ως μη σταθεροποίηση, ακόμη, του αριθμού των μετακινήσεων διαμέσου του αερολιμένα.

⁵⁹ Πραγματοποιήθηκε αναβάθμιση των σχετικών υποδομών, στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004.

Ολοκληρώθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικά έργα αναβάθμισης του αεροδρομίου⁶⁰, όπως:

- την περασμένη άνοιξη ολοκληρώθηκε η επέκταση του τροχοδρόμου και η εγκατάσταση του νέου δαπέδου,
- είναι υπό εκτέλεση από την ΕΥΔΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ (και ολοκληρώνεται εντός του 2008) η κατασκευή του νέου αεροσταθμού και
- έχει εκπονηθεί από την ΥΠΑ η μελέτη οδικής σύνδεσης με τον ΠΑΘΕ και τον Βόλο και απαιτείται να γίνει ο προγραμματισμός για τις αναγκαίες απαλλοτριώσεις και τη χρηματοδότηση του έργου από την Περιφέρεια και τη Νομαρχία.

1.5 Σύστημα βιώσιμων αστικών συγκοινωνιών (τραμ, τρενάκι, τελεφερίκ, δίκτυο πεζοδρόμων - ποδηλατοδρόμων, θαλάσσια συγκοινωνία μικρών αποστάσεων)

Από την ιστορία του, τη μορφολογία του τοπίου της Πόλης, του Κόλπου, αλλά και του ευρύτερου ορεινού χωρικού συστήματος, από το Ιπποδάμειο σύστημα του 'νέου' Πολεοδομικού Σχεδίου, αλλά και από διάφορους άλλους παράγοντες, ο Βόλος αποτελεί το πρότυπο της ελληνικής πόλης για την ανάπτυξη συστήματος 'βιώσιμων αστικών συνδυασμένων συγκοινωνιών', με τη συνδυασμένη ή μη χρήση μέσων όπως αστικές λεωφορειακές γραμμές, τρενάκι, τραμ, τελεφερίκ, δίκτυο πεζοδρόμων - ποδηλατοδρόμων, θαλάσσια συγκοινωνία μικρών αποστάσεων. Σημειώνεται ότι η πραγματοποίηση και η λειτουργία αυτών των μέσων υποστηρίζει σθεναρά, εκτός των άλλων, τη θέση 'Βόλος - τουριστικός προορισμός'.

Με την –σε σχετικά άμεσο χρονικό διάστημα– ολοκλήρωση της οδικής παράκαμψης του ΠΣ Βόλου και στην περιοχή της Αγριάς, καθώς και την προβλεπόμενη χρηματοδότηση ορισμένων-περιορισμένων συμπληρωματικών υποδομών, το ‘ιστορικό διατηρητέο μνημείο’ τρενάκι του Πηλίου μπορεί να επαναλειτουργήσει, με τακτικά δρομολόγια –για εξυπηρέτηση καθημερινών μετακινήσεων– από το Πάρκο Αναύρου-Άγιος Κωνσταντίνος έως τις Μηλιές.

Συμπληρωματικά με αυτό, εντός του κυρίως αστικού ιστού, έχει προγραμματιστεί και προβλέπεται να λειτουργήσει, έως το τέλος της πρώτης περιόδου, δίκτυο τραμ, με παράλληλη προς το παραλιακό μέτωπο διαδρομή, έως το Αθλητικό Κέντρο στη Νέα Ιωνία και έως τα Πευκάκια, καθώς και η ολοκλήρωση των ρυθμίσεων για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη δικτύου ποδηλατοδρόμων - πεζοδρόμων, κατά μήκος επτά επιλεγμένων αξόνων.

Η δημιουργία δικτύου θαλάσσιας συγκοινωνίας μικρών αποστάσεων, από το Λιμάνι του Βόλου προς τους παραλιακούς οικισμούς της Περιοχής Μελέτης, αλλά και ευρύτερα, φαίνεται να είναι εφικτή, με δεδομένο ότι ο Παγασητικός αποτελεί κλειστό και προστατευμένο θαλάσσιο σύστημα. Επιδιώκεται η πραγματοποίηση τελεφερίκ, από Άνω Βόλο προς Μακρινίτσα, Πορταριά και Χάνια, το οποίο υπό ορισμένες προϋποθέσεις θα μπορούσε να χρησιμοποιείται και ως συγκοινωνιακό μέσο. Αξίζει να διερευνηθεί η δυνατότητα συμπλήρωσης του δικτύου από Άγιο Λαυρέντιο έως χιονοδρομικό κέντρο Χανίων, με στόχο τη λειτουργική ενίσχυση της δραστηριότητας.

⁶⁰ Στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού προβλέπεται η ενίσχυση των υποδομών του τουριστικού αερολιμένα

2 Λοιπά έργα υποδομής⁶¹

2.1 Ενέργεια - τηλεπικοινωνίες

Πηγές συμβατικών ενεργειακών πόρων (λιγνίτης, πετρέλαιο και υδροηλεκτρικά) δεν υπάρχουν ή δεν έχουν εντοπιστεί στην Περιοχή Μελέτης και μάλιστα σε κλίμακα που να εξυπηρετείται το χωρικό σύστημα το οποίο περιλαμβάνει το σημαντικό αστικό κέντρο του Βόλου. Εναλλακτικές μορφές ενέργειας, όπως ηλιακή, αιολική και γεωθερμία ομοίως δεν έχουν αναπτυχθεί, ενώ οι εγκαταστάσεις του Βιολογικού Καθαρισμού Βόλου συμμετέχουν –φυσικά σε μικρό ποσοστό επί της κατανάλωσης– στην παραγωγή ενέργειας, η οποία αποδίδεται στη ΔΕΗ.

Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε, εξάλλου, από τη ΔΕΗ η δοκιμαστική σύνδεση της μονάδας βιοαερίου του Βιολογικού, με τον ανεξάρτητο παραγωγό ρεύματος ‘Βιοενέργεια ΑΕ’ και επίκειται η οριστική σύνδεσή της, που θα δώσει τη δυνατότητα παραγωγής 13.500 MWh ετησίως, ενώ εκφράζονται σκέψεις και για την τοποθέτηση φωτοβολταϊκών τόξων.

Συνεπώς, η Περιοχή Μελέτης εξυπηρετείται κυρίως από γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία παράγεται αλλού, καθώς και από τον αγωγό φυσικού αερίου.

Επιβάλλεται, η ανάθεση Ειδικής Μελέτης –με σοβαρή έρευνα των πηγών–, για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων συμμετοχής του χωρικού συστήματος στην παραγωγή ενέργειας από εναλλακτικές⁶² πηγές. Η συμμετοχή κάθε χωρικού συστήματος στην παραγωγή ανάλογα με την κατανάλωση θεωρείται δίκαια και αποτελεί μια αρχή που πρέπει να τηρηθεί.

Ως προς τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, η κατεύθυνση είναι να επιδιώκεται η υποστήριξη και η ενίσχυση της πολιτικής για την ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων, τα οποία συγκροτούν τη βασική υποδομή για την ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης. Κάποιες περιορισμένης κλίμακας ανάπτυξη πραγματοποιήθηκε στον Βόλο, στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004, πολιτική η οποία πρέπει, με χρήση προσφορότερης τεχνολογίας και κέντρων ελέγχου ραδιοηλεκτρονικών εκπομπών να ενισχυθεί.

2.2 Υδάτινοι πόροι

Πέρα από τον πραγματοποιούμενο μερικό επαναπλημμυρισμό της Λίμνης Κάρλας, ο οποίος αναμένεται να επιλύσει τα αντιπλημμυρικά προβλήματα των πεδινών περιοχών γύρω από αυτήν, αλλά και την προβλεπόμενη κατασκευή της Λιμνοδεξαμενής στον Ξηριά Αλμυρού, οι δύο Οργανισμοί Ρυθμιστικού Σχεδίου, όταν συσταθούν, θα πρέπει να προωθήσουν τη συγκρότηση ενιαίου φορέα διαχείρισης σε περιφερειακό επίπεδο, για να αντιμετωπίζει καθημερινά τα σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης των υπόγειων και των επιφανειακών υδάτων, κυρίως λόγω των ανεξέλεγκτων γεωτρήσεων για αρδευτικούς σκοπούς. Ο Φορέας αυτός θα πρέπει να δρομολογήσει τις διαδικασίες για τη δημιουργία του εργοστασίου αφαλάτωσης στη Μπουρμπουλήθρα.

⁶¹ Για αναλυτικές πληροφορίες (ανά κατηγορία υποδομής και δημοτική χωρική ενότητα) βλέπε στοιχεία Τεύχους 2, κεφάλαιο ΑΙ.5-2.2.

⁶² Είναι χαρακτηριστικό το ιδιαίτερα μικρό ποσοστό που καλύπτουν οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, σε χώρα όπου η ηλιοφάνεια και το αιολικό δυναμικό, αλλά και η γεωθερμία ενθαλπίας, έχουν ιδιαίτερα σημαντικό δυναμισμό.

Η κατεύθυνση είναι, να χρηματοδοτηθούν όλοι οι υπάρχοντες ενιαίοι φορείς ή και οι Δήμοι της Περιοχής Μελέτης, με στόχο την ορθολογική διεύθυνση των νερών των χειμάρρων και την κατασκευή φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών, κατά κύριο λόγο για την αντιμετώπιση των αναγκών ύδρευσης, όσο και για λόγους αντιπλημμυρικής προστασίας. Επίσης, απαιτείται χρηματοδότηση των Δήμων για την συνέχιση των προγραμμάτων αντικατάστασης και συντήρησης των παλαιών δικτύων ύδρευσης των οικισμών, διότι, εκτός των άλλων, διανέμεται νερό κακής ποιότητας, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

2.3 Επεξεργασία λυμάτων

Τα λύματα που καταλήγουν στον Βιολογικό του ΠΣ Βόλου προέρχονται από τους οικισμούς του, αλλά και τις Α' και Β' ΒΙΠΕ του Νομού. Εκεί υφίστανται πρωτογενή, χημική και, τέλος, βιολογική επεξεργασία, για να καταλήξουν μέσω καταθλιπτικού αγωγού 8 χλμ. στον Παγασητικό, στο ακρωτήριο Αγκίστρι (θαλάσσια περιοχή εκτός εσωτερικού κόλπου). Είναι πιθανό να απαιτείται αντικατάσταση του καταθλιπτικού αγωγού.

Έχει εγκριθεί και χρηματοδοτείται η επέκταση της εγκατάστασης βιολογικού καθαρισμού Πολεοδομικού Συγκροτήματος, με δυνατότητα σύνδεσης των οικισμών των Δήμων Πορταριάς, Φερών, Ιωλκού και της Κοινότητας Μακρινίτσας. Στην προοπτική επέκτασής του, η ΔΕΥΑΜΒ, που είναι και ο φορέας λειτουργίας του Βιολογικού, προτείνει την ένταξη στο δίκτυο της των οικισμών Δήμων Αγριάς, Αρτέμιδος και Μηλεών. Δεν έχει ληφθεί ακόμη οριστική απόφαση, καθώς οι τρεις ΟΤΑ φέρεται να επιθυμούν να προχωρήσουν στην κατασκευή δικού τους Βιολογικού, στα πλαίσια της ΔΕΥΑ Κεντρικού Πηλίου.

Θετική εξέλιξη θα πρέπει να θεωρηθεί το γεγονός ότι επιδιώκεται να χρησιμοποιηθούν τα επεξεργασμένα λύματα για άρδευση των γεωργικών καλλιεργειών της Περιοχής Μελέτης.

Ο δευτεροβάθμιος Βιολογικός του Δήμου Αλμυρού, εξυπηρετεί τις ανάγκες μόνο των οικισμών (του Αλμυρού, της Ευξεινούπολης, αλλά και αυτών της ευρύτερης περιοχής) και όχι των άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων, ενώ ο τελικός αποδέκτης είναι η παράκτια ζώνη του Δήμου και ο χείμαρρος Ξηριάς, μέσω χειρσαίου και υπόγειου αγωγού. Τα υγρά απόβλητα της επεξεργασίας χρησιμοποιούνται για την άρδευση των χώρων πρασίνου της μονάδας, ενώ τα στερεά ως βελτιωτικά εδάφους στον ίδιο όπως παραπάνω χώρο των 18,0 στρ..

Με την ευκαιρία της δημιουργίας της ΒΕΠΕ, ο φορέας διαχείρισης θα πρέπει να έχει σχέδιο ετοιμότητας για εφαρμογή, με στόχο τη διαχείριση και τον έλεγχο και των βιομηχανικών αποβλήτων, αφ' ενός για την προστασία του Κόλπου και αφ' ετέρου για την ανάπτυξη χρήσεων αναψυχής στο παραλιακό μέτωπο.

Από το σύνολο των οικισμών της Περιοχής Μελέτης μένει ακάλυπτο το σύστημα των οικισμών της Νέας Αγκιάλου. Η κατεύθυνση είναι η χρηματοδότηση του Δήμου για την κατασκευή δικτύων αποχέτευσης και Βιολογικού Καθαρισμού, μάλιστα στην παραλιακή ζώνη όπου αναπτύσσονται χρήσεις πρώτης και δεύτερης κατοικίας.

2.4 Διαχείριση απορριμμάτων

Η διαχείριση των απορριμμάτων σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας γίνεται από τον Σύνδεσμο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων⁶³ Μαγνησίας (ΣΥΔΙΣΑ), του οποίου μέλη είναι όλοι οι ΟΤΑ του Νομού. Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται στο Χώρο Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤΑ) Βόλου, ενώ λειτουργούν και ορισμένοι ΧΑΔΑ, η χρήση των οποίων τείνει να καταργηθεί. Στους επόμενους μήνες αναμένεται να λειτουργήσει ο Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) Αλμυρού, η κατασκευή του οποίου έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, μέσω του οποίου θα εξυπηρετούνται ακόμη 4 ΟΤΑ (Αλμυρός, Σούρπη, Πτελεός και Κοινότητα Ανάβρας).

Όλοι αυτοί οι χώροι και οι εγκαταστάσεις έχουν μεταβατικό χαρακτήρα και πολύ γρήγορα –εκτιμάται έως το 2015–, αναμένεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς. Η κατεύθυνση είναι να προωθηθεί η ολοκληρωμένη ανακύκλωση και να προωθηθεί η δημιουργία εργοστασίου Ανακύκλωσης Απορριμμάτων Κεντρικής Ελλάδας.

⁶³ Στην αρμοδιότητά του εμπίπτει και η διαχείριση των αποβλήτων των ελαιουργείων. Σήμερα στο ΧΥΤΑ, εκτός των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας, απορρίπτονται αστικά στερεά απόβλητα άλλοι 15 ΟΤΑ του Νομού Μαγνησίας.

BII.4 Συμπληρωματικές κατευθύνσεις για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού

Όλες οι εκτιμήσεις, οι επιδιώξεις, οι προτάσεις, κλπ. που καταγράφονται στα προηγούμενα κεφάλαια συγκροτούν κατευθύνσεις για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού. Μια συμπληρωματική κατεύθυνση, που μπορεί να αναφερθεί εδώ, είναι η αναγκαιότητα να προωθηθεί ακριβής σχεδιασμός στο σύνολο του χωρικού συστήματος της Περιοχής Μελέτης, με την ανάθεση –εκεί όπου δεν έχει γίνει– ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της παρούσας. Με τον υποκείμενο σχεδιασμό θα πρέπει να εξειδικεύονται κάθε μορφής πολεοδομικά και άλλα κίνητρα για την υποστήριξη της εφαρμογής του.

Ειδικά για την περιοχή Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου θα ήταν σκόπιμο οι υποκείμενες Μελέτες Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων να εκπονηθούν σε τρία χωρικά σύνολα, πράγμα που στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν φαίνεται να είναι τόσο δύσκολο. Συγκεκριμένα:

- Το πρώτο και εύκολο σύνολο είναι η χωρική ενότητα Αλμυρού, που αποτελεί ενιαίο Δήμο και που η Μελέτη του ΓΠΣ ανατέθηκε πρόσφατα (Δεκέμβριο 2007).
- Το δεύτερο και λιγότερο εύκολο σύνολο είναι η χωρική ενότητα του Βόλου, που στην προς υπογραφή σύμβασης Μελέτη Αναθεώρησης του ΓΠΣ, δεν περιλαμβάνονται μόνον οι εδαφικές περιφέρειες της Κοινότητας Μακρινίτσας και του Δήμου Αρτέμιδος. Μάλιστα, για τη διοικητική περιοχή του τελευταίου έχει ανατεθεί και έχει εκπονηθεί η Α' Φάση του ΣΧΟΟΑΠ. Δεν φαίνεται ακατόρθωτο να 'προσαρτηθούν' στην προωθούμενη Μελέτη του ΠΣ Βόλου οι περιοχές των δύο Δήμων.
- Το τρίτο και δυσκολότερο σύνολο, θα είναι η ανάθεση κοινής μελέτης τριών ΣΧΟΟΑΠ για τις περιοχές των Δήμων Φερών, Νέας Αγχιάλου και Κάρλας. Για τη διοικητική περιοχή του τελευταίου μόλις ανατέθηκε Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ.

Εάν η παραπάνω πρόταση δεν ευδοκιμήσει, τότε θα πρέπει να βρεθεί τρόπος θεσμικής συνεργασίας των επιμέρους Μελετητών, για κάθε μια από τις τρεις χωρικές ενότητες.

Δεν επαναλαμβάνεται εδώ η μεταφορά, ως 'συμπληρωματικών κατευθύνσεων στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού', της πληροφορίας για τις πρόσθετες κοινωνικές υποδομές που απαιτούνται στους περιφερειακούς οικισμούς και τις πολεοδομικές ενότητες του αστικού κέντρου, ώστε να εξυπηρετείται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η λειτουργία της εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου.

Στο κεφάλαιο 'ΑΙ.5-3: Κοινωνική υποδομή' του Τεύχους 2, δίδονται αναλυτικά στοιχεία για τις ελλείψεις του οικιστικού δικτύου της Περιοχής Μελέτης ανά κατηγορία κοινωνικής υποδομής και ανά οικιστικό σύνολο. Ο Μελετητής των υποκείμενων επιπέδων σχεδιασμού (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, Πολεοδομικών Μελετών) επιβάλλεται να ανατρέξει στα στοιχεία αυτού του κεφαλαίου.

BII.5 Περιβαλλοντική υποστήριξη της Πρότασης

Από τη διαδικασία διερεύνησης των επιπτώσεων του Ρυθμιστικού Σχεδίου, προκύπτει ότι από την υλοποίηση των δράσεων και προβλέψεων του Ρυθμιστικού Σχεδίου, υπάρχει σημαντική θετική επίδραση στους κύριους περιβαλλοντικούς τομείς (μέσα) όπως: το Φυσικό Περιβάλλον (χλωρίδα, πανίδα, οικοσυστήματα, προστατευόμενες περιοχές), οι Υδατικοί Πόροι, το Έδαφος, το Ατμοσφαιρικό περιβάλλον, οι κλιματικές αλλαγές.

Όπως προαναφέρθηκε, το ίδιο το Ρυθμιστικό Σχέδιο περιέχει ήδη δράσεις που μπορούν να λειτουργήσουν προληπτικά ή επανορθωτικά για τις πιθανές αυτές επιπτώσεις, καθώς όπως αναφέρεται και στους Ν.2742/1999 και Ν.2508/1997 στην κατάρτιση των ρυθμιστικών σχεδίων και κάθε εργαλείου χωροταξικού-πολεοδομικού σχεδιασμού ενσωματώνονται στο περιεχόμενο τους οι απαιτήσεις για την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και οικιστικού περιβάλλοντος.

Στην παρούσα ενότητα δίνονται οι ειδικοί στόχοι για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής φυσιογνωμίας της περιοχής και για την αντιμετώπιση των πιθανών δυνητικών επιπτώσεων από επιμέρους παρεμβάσεις, αν δεν υπάρξουν κατάλληλες πρόνοιες κατά τη φάση εξειδίκευσής τους ή/και τεχνικού σχεδιασμού τους.

Πριν από την παράθεση των επιμέρους στόχων ανά τομέα και περιβαλλοντικό μέσο πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα η εξαιρετική σημασία της παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος και του συνεχούς ελέγχου (προληπτικού και κατασταλτικού) στις ασκούμενες δραστηριότητες που δύναται από τη φύση τους να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Είναι το σημείο κλειδί για τη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος και σε συνδυασμό με δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης μπορεί να διασφαλίσει μακροπρόθεσμη και σταθερή βελτίωση της ποιότητας ζωής. Στις περισσότερες περιπτώσεις το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο είναι επαρκές για την άσκηση των αναγκαίων δράσεων πρόληψης και ελέγχου, οπότε είναι θέμα οργάνωσης και στελέχωσης των αρμόδιων υπηρεσιών, διασφάλισης των αναγκαίων πόρων και τελικής βούλησης η υλοποίησή τους.

Σημειώνεται ότι ευθύνη του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Οικιστικού Συγκροτήματος Βόλου (ΟΡΣΒ) πρέπει να είναι η μέριμνα για την εναρμόνιση των επιμέρους προγραμμάτων των οικείων φορέων με το Ρυθμιστικό Σχέδιο και το Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος, η παρακολούθηση της ποιότητας του περιβάλλοντος, η μέριμνα για τη μελέτη και εφαρμογή μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και ο έλεγχος έργων και δραστηριοτήτων με επιπτώσεις στο περιβάλλον. Επομένως, ο Οργανισμός έχει κύρια ευθύνη για τον προσδιορισμό, την εφαρμογή και παρακολούθηση - έλεγχο συγκεκριμένων μέτρων για την επίτευξη των στόχων για την προστασία του περιβάλλοντος που περιγράφονται στη συνέχεια.

Σε αυτό το πλαίσιο και με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, θεωρείται σκόπιμη η συνολική οργάνωση των αρμοδιοτήτων παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος σε συνεργασία με τους επιμέρους αρμόδιους φορείς από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου Οικιστικού Συγκροτήματος Βόλου. Για το σκοπό αυτό πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να συγκροτηθεί Ειδική Διεύθυνση με στόχο μεταξύ άλλων να παρακολουθεί το σύνολο των παραμέτρων ποιότητας του περιβάλλοντος της περιοχής του ΡΣ Βόλου, να προωθεί τις απαιτούμενες δράσεις για τη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος, να διασφαλίσει την προστασία και να προωθεί την ανάδειξη και προβολή των προστατευόμενων περιοχών.

Ανά τομέα φυσικού περιβάλλοντος, οι ειδικότεροι στόχοι περιβαλλοντικής υποστήριξης της πρότασης του Ρυθμιστικού Σχεδίου και του Προγράμματος Προστασίας Περιβάλλοντος του Οικιστικού Συγκροτήματος Βόλου προσδιορίζονται ως ακολούθως:

1 Φυσικό περιβάλλον

Από τα έργα και τις δράσεις που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου εκτιμάται ότι τα ακόλουθα θα έχουν θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα του Φυσικού Περιβάλλοντος:

- Δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης, για την προώθηση ειδικών δράσεων στις τέσσερις περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- Αναβάθμιση και οργάνωση στο δάσος 'Κουρί Αλμυρού' πολιτιστικού πόλου και πόλου αναψυχής.
- Ανάδειξη και προβολή του φυσικού περιβάλλοντος της Όθρυος και του σημαντικού πολιτιστικού της πλούτου.
- Ανάδειξη των σημαντικών στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής Αλμυρού (Έλος Σούρπης, Βουνά Γκούρας, λίμνες Ζηρέλια), συνδυασμένη με δράσεις οικοτουρισμού.
- Συγκέντρωση των δραστηριοτήτων μεταποίησης σε περιορισμένης έκτασης βιομηχανικές-βιοτεχνικές περιοχές και απαγόρευση διάσπαρτης χωροθέτησης των μονάδων.
- Χρήση μηχανισμών ώστε να μειωθεί σημαντικά η παραγωγή αυθαιρέτων και η εκτός σχεδίου δόμησης και να επιτευχθεί η αυστηρή προστασία των φυσικών και αγροτικών περιοχών, όχι μόνο από τις πιέσεις της αστικοποίησης, αλλά και από την εξάπλωση των πάσης μορφής δικτύων.
- Επιβολή ειδικών όρων στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και τα ΣΧΟΟΑΠ για τον περιορισμό έως και την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης, ανάλογα με το μέγεθος του κλήρου και τα είδη των καλλιεργειών.
- Θεσμική κατοχύρωση και προστασία της αγροτικής γης με το χαρακτηρισμό της συνολικά –ανεξάρτητα από τα είδη των καλλιεργειών– ως χρήση 'γεωργικής γης υψηλής προτεραιότητας' και του περιεριστικού αγροτικού χώρου ως χρήση 'προστατευόμενη περιβαλλοντικά', ιδιαίτερα στις κοντινές στα αστικά κέντρα κρίσιμες ζώνες και κατά μήκος των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων.
- Χωρική αναδιάρθρωση ορισμένων εκτατικών καλλιεργειών (και ιδιαίτερα του βαμβακιού), σε εφαρμογή των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ.
- Καθιέρωση μέτρων που θα καθιστούν ασύμφορη την κατοχή γεωργικής γης πρώτης προτεραιότητας από μη κατ' επάγγελμα αγρότες.
- Δημιουργία 'τράπεζας αγροτικής γης', που θα διαχειρίζεται τις εκτάσεις που δεν ανήκουν σε κατά κύριο επάγγελμα αγρότες.
- Κατά μήκος των αξόνων του πρωτεύοντος εθνικού οδικού δικτύου, άσκηση πολιτικής χωρικά συγκεντρωτικών πολεοδομικών μηχανισμών, με εργαλεία:
 - τη χωροθέτηση των απαιτούμενων υποδομών και δραστηριοτήτων,
 - την άμεση απαγόρευση της εκτός σχεδίου δόμησης, στον υπόλοιπο χώρο και σε απόσταση 100,0 μ. ένθεν κακείθεν του κεντρικού άξονα των διαπεριφερειακών, των ενδοπεριφερειακών και διανομαρχιακών, καθώς και των ενδονομαρχιακού επιπέδου οδικών αξόνων και
 - τη θεσμοθέτηση ενδιάμεσων μέτρων, με στόχο την άμβλυση των φαινομένων αισθητικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης σε όλον τον ενδιάμεσο χώρο, που εκ των πραγμάτων είναι ο πλέον προβληματικός.
- Ανάθεση Ειδικών Μελετών για τις εκτός σχεδίου άτυπες βιομηχανικές περιοχές και τις λιμενικές τους εγκαταστάσεις (ΑΓΕΤ και SOVEL) με στόχο την ορθολογική οργάνωση και την εξυγίανση των χώρων και την περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση.
- Ολοκλήρωση του έργου δημιουργίας της τεχνητής λίμνης της Κάρλας που έχει ήδη ανεξάρτητα από το ΡΣ δρομολογηθεί.
- Δημιουργία Παρατηρητηρίου Καταγραφής και Παρακολούθησης της κατάστασης των κύριων περιβαλλοντικών μέσων (νερό, έδαφος και ατμόσφαιρα).

Επιπλέον των παραπάνω προτείνονται τα ακόλουθα τεχνικού χαρακτήρα έργα ή δράσεις:

- Επιδίωξη συνεργασίας με την αγορά, σε εφαρμογή του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον της ΕΕ. Η συνεργασία αυτή θα μπορούσε να αρθρώνεται γύρω από τα εξής σημεία:
 - ευρύτερη εφαρμογή του κοινοτικού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS),
 - παρότρυνση των επιχειρήσεων να δημοσιεύουν τις επιδόσεις τους και να τηρούν τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις,
 - θέσπιση συστημάτων ανταμοιβής για τις επιχειρήσεις που σέβονται το περιβάλλον,
 - προώθηση της χρησιμοποίησης οικολογικών σημάτων και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους,
 - εκπόνηση προγραμμάτων συγκέντρωσης πληροφοριών για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας,
 - απαγόρευση ή περιορισμός των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων και διασφάλιση βέλτιστων πρακτικών για τη χρησιμοποίησή τους,
 - διασφάλιση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τους υδάτινους πόρους,
 - διασφάλιση της εφαρμογής των ποιοτικών προτύπων για τον ατμοσφαιρικό αέρα και χάραξη στρατηγικής για την ατμοσφαιρική ρύπανση.
- Έλεγχος εφαρμογής της Οδηγίας 96/61/EC - IPPC βιομηχανικά απόβλητα.
Η οδηγία (η λεγόμενη «οδηγία IPPC») θεσπίζει την έκδοση άδειας για βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες υψηλού δυναμικού ρύπανσης. Για την έκδοση μιας τέτοιας άδειας προϋποτίθεται η τήρηση ορισμένων περιβαλλοντικών απαιτήσεων, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν οι ίδιες την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης που ενδεχομένως θα προξενήσουν.

Η ολοκληρωμένη πρόληψη και ο έλεγχος της ρύπανσης αφορούν βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες, νέες ή ήδη υπάρχουσες, υψηλού δυναμικού ρύπανσης, όπως αυτές ορίζονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας (ενεργειακές βιομηχανίες, παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων, εξορυκτική βιομηχανία, χημική βιομηχανία, διαχείριση των αποβλήτων).

Για να πάρει άδεια λειτουργίας, μια βιομηχανική ή γεωργική εγκατάσταση πρέπει να τηρεί ορισμένες θεμελιώδεις υποχρεώσεις (Περιβαλλοντικοί Όροι) αναφορικά κυρίως με:

- τη χρησιμοποίηση όλων των αναγκαίων μέτρων καταπολέμησης της ρύπανσης και κυρίως την προσφυγή στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ώστε να προκύπτουν τα λιγότερα δυνατά απόβλητα, να χρησιμοποιούνται οι λιγότερο επικίνδυνες ουσίες, να είναι δυνατή η ανάκτηση και ανακύκλωση των εκπεμπόμενων ουσιών κλπ.)
- την πρόληψη κάθε ρύπανσης μεγάλων διαστάσεων
- την πρόληψη, ανακύκλωση ή διάθεση των αποβλήτων, με τις λιγότερο ρυπαντικές συνέπειες
- την αποτελεσματική χρησιμοποίηση της ενέργειας
- την πρόληψη των ατυχημάτων και τον περιορισμό των συνεπειών τους
- την αποκατάσταση της τοποθεσίας μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων.

Επιπλέον, η απόφαση για έγκριση άδειας περιέχει αριθμό συγκεκριμένων απαιτήσεων, οι κυριότερες μεταξύ των οποίων είναι:

- οριακές τιμές εκπομπής ρύπων
- ενδεχόμενα μέτρα για προστασία του εδάφους, του νερού και του αέρα

- μέτρα διαχείρισης των αποβλήτων
- μέτρα για εξαιρετικές περιστάσεις (διαρροές, δυσλειτουργίες, στιγμιαίες διακοπές ή οριστική παύση κλπ.)
- ελαχιστοποίηση της ρύπανσης σε μεγάλες αποστάσεις (διασυννοριακής ρύπανσης)
- επιτήρηση της απόρριψης αποβλήτων
- τέλος, κάθε άλλη ενδεδειγμένη απαίτηση.
- Διασφάλιση και προστασία των θεσμοθετημένων περιοχών του οικολογικού δικτύου Natura 2000. Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) ή Μελετών Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών ολόκληρου του Νομού.
- Αποφυγή εγκατάστασης οχλουσών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες και οικολογικά ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές. Όπου αυτό δεν είναι δυνατόν, λήψη επανορθωτικών μέτρων για την προστασία της βιοποικιλότητας και των ευαίσθητων και προστατευόμενων στοιχείων του περιβάλλοντος των περιοχών αυτών.
- Καθορισμός των παραμέτρων και των ορίων ποιότητας των φυσικών αποδεκτών (ατμόσφαιρα, επιφανειακά - υπόγεια νερά, έδαφος), καθώς και των συχνοτήτων και μεθόδων δειγματοληψίας και μετρήσεων των παραμέτρων στις περιπτώσεις που τα παραπάνω δεν καθορίζονται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.
- Παρακολούθηση της κατάστασης των κύριων περιβαλλοντικών μέσων (νερό, έδαφος και ατμόσφαιρα).
- Προώθηση της εφαρμογής σύγχρονων αντιρρυπαντικών τεχνολογιών.
- Ενσωμάτωση κριτηρίων οικολογικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικής διαχείρισης και βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά μεγάλα κτιριακά συγκροτήματα και ξενοδοχεία.
- Προώθηση μοντέλου εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός).
- Επιλογή του «φιλικότερου» προς το τοπιολογικό και αισθητικό περιβάλλον σχεδιασμού των οδικών έργων. Ακολουθούν μέτρα και δράσεις τόσο πρόληψης των δυσμενών επιπτώσεων όσο και επανορθωτικού χαρακτήρα. Προτείνεται κατά τη φάση τεχνικού σχεδιασμού των έργων να υπάρξει κατάλληλη συνεργασία με την περιβαλλοντική ομάδα έργου η οποία θα είναι υπεύθυνη για την περιβαλλοντική αδειοδότησή τους έτσι ώστε να προβλεφθούν οι κατάλληλες προληπτικές δράσεις και παρεμβάσεις και να ενσωματωθούν εγκαίρως στον τεχνικό σχεδιασμό.
 - Εξάντληση σε επίπεδο σύλληψης και αρχικού σχεδιασμού της δυνατότητας χωροθέτησης του νέου έργου επάνω ή σε άμεση γειτνίαση με υφιστάμενο άξονα.
 - Προσαρμογή του έργου στο υφιστάμενο περιβάλλον. Λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων, ώστε η νέα οδός ή η βελτίωση υπάρχουσας να τραυματίζει κατά το δυνατόν λιγότερο το τοπίο και να εκμεταλλεύεται στο μέγιστο δυνατό τα υπάρχοντα στοιχεία (τοπογραφική διαμόρφωση κλπ.) για την ένταξή της σε αυτό.
 - Πέρα από την ευρύτερη ένταξη του έργου στο τοπίο, θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τυχόν κύρια σημεία θέασης από τα οποία διακρίνεται ο δρόμος (π.χ. υφιστάμενοι οικισμοί, κύριες οδικές αρτηρίες, αρχαιολογικοί τόποι).
 - Αποφυγή όσο αυτό είναι δυνατό μεγάλων ορυγμάτων και επιχωμάτων με την επιλογή εναλλακτικών τεχνικών λύσεων όπως σήραγγες, γέφυρες (κοιλαδογέφυρες, χαραδρογέφυρες κλπ.), *cut and covers* και ανισοσταθμία ή διαχωρισμός των κλάδων κυκλοφορίας.
 - Αποφυγή διέλευσης πλησίον σημαντικών αρχαιολογικών-ιστορικών περιοχών ή παράκτιων περιοχών με μεγάλη επισκεψιμότητα.
 - Προσαρμογή του έργου στο τοπίο με τη χρήση κατάλληλων υλικών, ανάλογων με την περιοχή του έργου (π.χ. χρήση πέτρας) και με κατάλληλες διαμορφώσεις των πρανών των ορυγμάτων και των επιχωμάτων και κατάλληλες

φυτεύσεις (π.χ. ήπια πρανή και βαθμίδες ικανού πλάτους, για καλύτερο αποτέλεσμα).

- Αποφυγή, στο μέτρο του δυνατού, της χάραξης οδικών έργων σε περιοχές με σπάνια ή ενδιαφέροντα οικοσυστήματα. Σε περίπτωση που αυτό είναι αναπόφευκτο, θα πρέπει να γίνεται πλήρης και αναλυτική τεκμηρίωση α) της αναγκαιότητας και σκοπιμότητας της οδού για διέλευση από τη συγκεκριμένη περιοχή και β) των επιπτώσεων του οδικού έργου στο φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα ως προς την ακεραιότητα και συνεκτικότητα των θιγόμενων βιοτόπων, ιδιαίτερα αν αυτοί περιλαμβάνουν οικοτόπους προτεραιότητας. Θα πρέπει να προηγείται η εκπόνηση οικολογικών μελετών βάσης, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους, ώστε να μελετηθεί ο ετήσιος κύκλος του βιοτικού περιβάλλοντος. Η οικολογική μελέτη βάσης θα πρέπει να καταγράφει όλα τα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος και να τροφοδοτεί τον κύριο μελετητή του έργου με πληροφορίες σχετικά με την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων επιπτώσεων σε αυτά, τόσο σε ό,τι αφορά τη χάραξη του οδικού άξονα όσο και τη λήψη κατάλληλων επανορθωτικών μέτρων, τα οποία θα πρέπει να ενταχθούν στο βασικό σχεδιασμό.
- Αποφυγή κατά τη φάση σχεδιασμού οδικών έργων εκτεταμένης όδευσης της χάραξης παράλληλα και σε μικρή απόσταση από τις κοίτες ποταμών και υδατορευμάτων.
- Περιορισμό των φαινομένων κατάτμησης και αποκλεισμού των βιοτόπων και αποκατάσταση της ελευθεροεπικοινωνίας μεταξύ των εκατέρωθεν των οδικών έργων τμημάτων στις περιπτώσεις που η κατασκευή μιας οδού αποκόπτει το περιβάλλον σε δύο τμήματα, τα οποία δεν παρέχουν επαρκή επιφάνεια για τον υφιστάμενο πληθυσμό των ζώων. Αυτό επιτυγχάνεται με τους ακόλουθους τρόπους:
 - κατασκευή υπόγειων διαβάσεων ανά τακτά διαστήματα κατά μήκος της χάραξης (π.χ. οχετοί για χρήση από αμφίβια, ερπετά, μικρά τρωκτικά και θηλαστικά, περάσματα για ψάρια και άλλους υδρόβιους οργανισμούς, μεγάλες υπόγειες διαβάσεις μικτής χρήσης για μεγάλα ζώα και ανθρώπους),
 - κατασκευή υπέργειων διαβάσεων (π.χ. «πράσινες γέφυρες», δηλ. υπέργειες διαβάσεις επικαλυμμένες με φυτική γη ή οποία ακολουθεί τα φυσικά χαρακτηριστικά των γειτονικών οικοτόπων),
 - κατασκευή σηράγγων ή/και *cut and cover*,
 - Σε περιπτώσεις όπου ο οδικός άξονας διέρχεται μέσω γέφυρας πάνω από ποτάμι ή ρέμα, να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι όχθες να διατηρηθούν ανέπαφες και επαρκές πλάτος να μεσολαβεί μεταξύ αυτών και των βάσεων στήριξης της γέφυρας για να επιτρέπεται η διέλευση των ζώων.

Ο σχεδιασμός των ανωτέρω έργων απαιτεί προσεκτική και αναλυτική ερευνητική εργασία ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η χρησιμοποίησή του από την πανίδα της περιοχής.

- Αντιμετώπιση των ατυχημάτων-συγκρούσεων οχημάτων με διερχόμενα ζώα. Αυτό επιτυγχάνεται με έργα στα οδικά δίκτυα όπως:
 - Περίφραξη των οδικών έργων στις θέσεις όπου έχει εντοπιστεί ή εκτιμάται ότι θα υπάρξει σημαντικός αριθμός διασχίσεων της οδού από μεγάλα ή σπάνια είδη. Το είδος και το ύψος της περίφραξης σχετίζονται με το μέγεθος των ζώων και τη φορά κίνησής τους.
 - Κατάλληλη προειδοποιητική σήμανση προς τους οδηγούς, η οποία τους πληροφορεί για την αυξημένη πιθανότητα σύγκρουσης με μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους ζώα.
 - Εγκατάσταση τεχνικών απωθητικών μέσων κατά μήκος της οδού (π.χ. ανακλαστές φώτων αυτοκινήτου που προειδοποιούν τα είδη της πανίδας).
 - Κατασκευή «πράσινων γεφυρών» ή «πράσινων περασμάτων» σε σημεία πλησίον της κρίσιμης περιοχής.

Επειδή η περίφραξη, ταυτόχρονα με τη μείωση των διασχίσεων επιτείνει το πρόβλημα της αποκοπής των βιοτόπων, θα πρέπει να εφαρμόζεται βάσει σωστού σχεδιασμού που προκύπτει από μελέτη βάσης και να συνδυάζεται όπου είναι αναγκαίο με τεχνικά έργα διευκόλυνσης της ελευθεροεπικοινωνίας.

- Κατά τη φάση κατασκευής οδικών έργων, η χωροθέτηση δανειοθαλάμων, αποθεσιοθαλάμων και εργοταξιακών χώρων πρέπει να γίνεται μακριά από αποδεδειγμένες θέσεις φωλεασμού σημαντικών ειδών πανίδας και να αποφεύγονται κατά το δυνατόν εκτεταμένες χωματοουργικές εργασίες και ανατινάξεις σε περιοχές με αξιολογικά είδη πανίδας (π.χ. αρπακτικά πουλιά, μεγάλα θηλαστικά) κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου (Μάρτιος-Ιούνιος).
- Τήρηση της υφιστάμενης Κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας που παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1 του Τεύχους 3 της παρούσας Μελέτης.

2 Υδατικοί πόροι

Από τα έργα και τις δράσεις που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου εκτιμάται ότι τα ακόλουθα θα έχουν θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα των υδατικών συστημάτων:

- Ολοκλήρωση των έργων δημιουργίας της τεχνητής λίμνης της Κάρλας που έχουν ήδη και ανεξάρτητα από το ΡΣ δρομολογηθεί.
- Κατασκευή Λιμνοδεξαμενής στον Ξηριά Αλμυρού.
- Σχεδιασμός και εκτέλεση των απαιτούμενων έργων για την αντιπλημμυρική θωράκιση στους χειμάρρους Ξηριά, Κραυσίδωνα και Άναυρο, και δημιουργία γραμμικών πάρκων πρασίνου κατά μήκος τους.
- Προώθηση της υλοποίησης εργοστασίου αφαλάτωσης, για χρήση των δραστηριοτήτων του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, στην περιοχή Μπουρμπουλήθρα.
- Προώθηση από τους Οργανισμούς Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου και Λάρισας, όταν αυτοί συσταθούν, της συγκρότησης ενιαίου φορέα διαχείρισης σε περιφερειακό επίπεδο, για να αντιμετωπίζει τα προβλήματα υποβάθμισης των υπόγειων και των επιφανειακών υδάτων.
- Υλοποίηση κατάλληλων συλλογικών δικτύων ποτίσματος, με στόχο την οικονομία νερού στις σήμερα αρδευόμενες με δίκτυα περιοχές και στις νέες εκτάσεις στις οποίες θα επεκτείνονται τα αρδευτικά δίκτυα.
- Χωρική αναδιάρθρωση ορισμένων εκτατικών καλλιεργειών (και ιδιαίτερα του βαμβακιού), σε εφαρμογή των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ –ιδιαίτερα με την επέκταση των δενδρωδών καλλιεργειών.
- Χρηματοδότηση των υπαρχόντων ενιαίων φορέων ή και των Δήμων της Περιοχής Μελέτης, με στόχο την ορθολογική διευθέτηση των νερών των χειμάρρων και την κατασκευή φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών, κατά κύριο λόγο για την αντιμετώπιση των αναγκών ύδρευσης, όσο και για λόγους αντιπλημμυρικής προστασίας. Επίσης, χρηματοδότηση των Δήμων για τη συνέχιση των προγραμμάτων αντικατάστασης και συντήρησης των παλαιών δικτύων ύδρευσης των οικισμών.
- Δημιουργία Παρατηρητηρίου Καταγραφής και Παρακολούθησης της κατάστασης των κύριων περιβαλλοντικών μέσων.
- Σχεδιασμός και δημιουργία των απαραίτητων υποδομών στο δευτεροβάθμιο Βιολογικό Καθαρισμό του Δήμου Αλμυρού, με στόχο τη διαχείριση των βιομηχανικών αποβλήτων που θα προέρχονται από τη σχεδιαζόμενη ΒΕΠΕ.
- Χρηματοδότηση του Δήμου Νέας Αγχιάλου για την κατασκευή δικτύων αποχέτευσης και Βιολογικού Καθαρισμού.
- Εισαγωγή στη λειτουργία του Λιμανιού του Βόλου της θεώρησης ότι από τη λειτουργία του θα διασφαλίζεται περιβαλλοντικά η βιωσιμότητα του κλειστού συστήματος του Παγασητικού Κόλπου και θα ελέγχονται αποτελεσματικά οι τυχόν επιπτώσεις από αυτήν.
- Εκπόνηση Γενικού Σχεδίου Ανάπτυξης και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το σύνολο των λιμενικών εγκαταστάσεων (υφιστάμενων και προτεινόμενων) με αναλυτικό εντοπισμό των αναγκαίων δομικών παρεμβάσεων και με κύριο στόχο την περιβαλλοντική θωράκιση του Κόλπου.
- Αποφυγή χωροθέτησης νέων βιομηχανικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη, με εξαίρεση τους δύο υφιστάμενους πόλους.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων των υγρών αποβλήτων των βιομηχανικών μονάδων και μάλιστα αυτών της κατηγορίας Α1 της ΥΑ 15393/2332 - ΦΕΚ1022/Β.

Επιπλέον των παραπάνω, προτείνονται τα ακόλουθα τεχνικού χαρακτήρα έργα ή δράσεις:

- Εφαρμογή, σε επίπεδο λεκάνης απορροής της Περιοχής Μελέτης της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Νερά (2000/60/ΕΚ), με έμφαση στα βιολογικά ποιοτικά στοιχεία.

Η Οδηγία-Πλαίσιο καθορίζει τις αρχές και προτείνει μέτρα για τη διατήρηση και προστασία όλων των υδάτων –ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά, παράκτια και υπόγεια ύδατα– εισάγοντας την έννοια της ‘οικολογικής σημασίας των υδάτων’ παράλληλα και ανεξάρτητα της όποιας άλλης χρήσης τους. Η εφαρμογή της στοχεύει στην ολοκληρωμένη και αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων, αφού για πρώτη φορά καλύπτονται όλοι οι τύποι και όλες οι χρήσεις του νερού, σε ενιαίο πλαίσιο κοινό για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την εν λόγω Οδηγία-Πλαίσιο, η ΕΕ οργανώνει τη διαχείριση των εσωτερικών επιφανειακών, υπογείων, μεταβατικών και παράκτιων υδάτων με στόχο την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσής τους, την προαγωγή της βιώσιμης αξιοποίησής τους, την προστασία του περιβάλλοντός τους, τη βελτίωση της κατάστασης των υδατικών οικοσυστημάτων και το μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων των πλημμύρων και της ξηρασίας.

Η Ελλάδα, στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας, οφείλει να προβεί σε ανάλυση των χαρακτηριστικών κάθε περιοχής λεκάνης απορροής, σε μελέτη των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στα ύδατα, σε οικονομική ανάλυση της αξιοποίησης των υδάτων και να τηρεί μητρώο περιοχών που χρήζουν ειδικής προστασίας.

Εννέα χρόνια μετά την έναρξη ισχύος της Οδηγίας, πρέπει να εκπονηθεί σχέδιο διαχείρισης και πρόγραμμα μέτρων για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα των αναλύσεων και των μελετών για το εν λόγω θέμα.

Τα προβλεπόμενα μέτρα στο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού αποσκοπούν:

- στην πρόληψη της επιδείνωσης, τη βελτίωση και την αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων των επιφανειακών υδάτων, την επίτευξη του στόχου της καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης αυτών, καθώς και τη μείωση της ρύπανσης λόγω απορρίψεων και εκπομπών επικίνδυνων ουσιών,
 - στην προστασία, τη βελτίωση και την αποκατάσταση των υπόγειων υδάτων, στην πρόληψη της ρύπανσής τους και της επιδείνωσης της κατάστασής τους με στόχο την ισορροπία μεταξύ άντλησης και ανανέωσης,
 - στη διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών.
- Εφαρμογή των μέτρων της Οδηγίας 2006/118/EK L 372/19 «προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση». Η Οδηγία θεσπίζει ειδικά μέτρα, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 17, παράγραφοι 1 και 2, της Οδηγίας 2000/60/EK, για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν ιδίως:
 - κριτήρια για την αξιολόγηση της καλής χημικής κατάστασης των υπόγειων υδάτων και
 - κριτήρια για τον εντοπισμό και την αναστροφή σημαντικών και διατηρούμενων ανοδικών τάσεων και κριτήρια για τον καθορισμό σημείων εκκίνησης για την αναστροφή των τάσεων.
 - Έλεγχος εφαρμογής της Οδηγίας 96/61/EC - IPPC σε ό,τι αφορά τα υγρά απόβλητα από βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες υψηλού δυναμικού ρύπανσης.
 - Εφαρμογή του «Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής» για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης (ΚΥΑ 16190/1335/25-6-97 – ΦΕΚ 519/Α «περί μέτρων και όρων για την προστασία των νερών από τη νιτρορύπανση» και ΚΥΑ 568/125347/20-1-04 ΚΥΑ - ΦΕΚ Β/142/29-1-04 «Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής»)
Οι Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής αποσκοπούν:

- Στην αειφορική διαχείριση των γεωργικών γαιών και των φυσικών πόρων.
- Στην προστασία και διαφύλαξη του αγροτικού τοπίου και των χαρακτηριστικών του.
- Στην προστασία της υγείας των αγροτών και των καταναλωτών.

Οι Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής παρεμβαίνουν σε όλο το φάσμα της Γεωργικής και Κτηνοτροφικής δραστηριότητας, καθώς και σε ειδικές περιπτώσεις περιοχών ή ζωνών που εντάσσονται σε ειδικά καθεστώτα προστασίας.

Δίνονται σαφείς κατευθύνσεις σε ό,τι αφορά την κατεργασία του εδάφους, τη λίπανση, την προστασία υδατικών πόρων, τη φυτοπροστασία κ.α..

Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται μέσα στις ευπρόσβλητες από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης ζώνες (βάσει τις Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ, η οποία εναρμονίστηκε με την ελληνική νομοθεσία με την ΚΥΑ 16190/1335 - ΦΕΚ 519/Β/25.6.97) για τις οποίες σημειώνεται ότι πρέπει να εφαρμόζεται ένα σύνολο κανόνων και υποχρεώσεων με στόχο τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. Στις ζώνες αυτές τηρούνται ειδικές δεσμεύσεις, όπως αυτές καθορίζονται από τα αντίστοιχα «Προγράμματα Δράσης». Για την περιοχή του Θεσσαλικού Πεδίου στο οποίο ανήκει και η περιοχή μελέτης έχει εκδοθεί και ισχύει η ΚΥΑ 25638/2905/2001 (ΦΕΚ1422/Β/2001) «για την εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης της Οδηγίας 91/676 (ΕΟΚ) στο Θεσσαλικό Πεδίο».

- Εφαρμογή της ΚΥΑ 25638/2905/2001 (ΦΕΚ1422/Β/2001) για την εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης της Οδηγίας 91/676 (ΕΟΚ) στο Θεσσαλικό Πεδίο που έχει σκοπό την πρόληψη ή τη μείωση της ρύπανσης των νερών από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης και περιέχει εξαντλητικά αναλυτικούς κανόνες και περιορισμούς για την άσκηση γεωργικών δραστηριοτήτων.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης της τήρησης των ορίων ποιότητας των επιφανειακών, υπόγειων και θαλάσσιων νερών που καθορίζονται από την κείμενη νομοθεσία.
- Καθορισμός των παραμέτρων και των ορίων ποιότητας των επιφανειακών, υπόγειων και θαλάσσιων νερών, καθώς και των συχνοτήτων και μεθόδων δειγματοληψίας και μετρήσεων των παραμέτρων στις περιπτώσεις που τα παραπάνω δεν καθορίζονται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.
- Ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών, πρακτικών μείωσης των υγρών αποβλήτων και επιβολή μέτρων αποφυγής διάθεσης αποβλήτων στο υδάτινο περιβάλλον.
- Συνεχείς έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες (Νομαρχία, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΥΠΕΧΩΔΕ) με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων των βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων.
- Επιβολής περιορισμών στις ιδιωτικές γεωτρήσεις με σκοπό τον περιορισμό της υπεράντλησης υδάτων και την αντιμετώπιση της υφαλμύρωσής τους.
- Συντήρηση των υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων.
- Εισαγωγή τεχνολογιών ανακύκλωσης και εξοικονόμησης νερού.
- Ενθάρρυνση περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας στον τομέα της διαχείρισης και προστασίας των υδάτινων πόρων.
- Βελτίωση ποιότητας ακτών κολύμβησης, μέσω της ενίσχυσης εφαρμογής αντιρρυπαντικών τεχνολογιών σε σημειακές πηγές ρύπανσης και ορθών γεωργικών πρακτικών για τη διάχυτη ρύπανση.
- Εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης-πιστοποίησης σε τουριστικές υποδομές (π.χ. EMAS).
- Κατά το σχεδιασμό οδικών έργων θα πρέπει να εξασφαλίζεται η επιδίωξη των παρακάτω:

- Να μη διαταράσσονται οι υδρολογικές συνθήκες και το υδρογραφικό δίκτυο της περιοχής και αν είναι δυνατό να αποφεύγεται η διασταύρωση με σημαντικά υδάτινα σώματα σε περιοχές υψηλής φυσικότητας.
 - Να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε οι αναγκαίες για το οδικό έργο γεφυρώσεις να περιλαμβάνουν διατήρηση της χωμάτινης διατομής με το σχεδιασμό μεγαλύτερων σε μήκος γεφυρών.
 - Διατήρηση της χωμάτινης διατομής ακόμη και σε περιπτώσεις που μειώνεται η διατομή της με την παράλληλη δημιουργία κατάλληλων λεκανών ανάσχεσης της πλημμύρας φυσικού χαρακτήρα που θα μπορούσαν να χωροθετηθούν για παράδειγμα σε περιοχές που χρησιμοποιούνται στη φάση κατασκευής ως εργοταξιακοί χώροι.
 - Να μην περιορίζεται αφ' ενός μεν η παροχετευτικότητα των υδατορευμάτων αφ' ετέρου δε να μην αλλοιώνονται χαρακτηριστικά όπως οι μαιανδρισμοί και η παρόχθια βλάστηση.
 - Να μη γίνονται σημαντικές αλλαγές στις φυσικές οδούς απορροής των νερών της βροχής.
- Τήρηση της υφιστάμενης Κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας που παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1 του 3ου Τεύχους της παρούσας Μελέτης.

3 Έδαφος

Από τα έργα και τις δράσεις που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου εκτιμάται ότι τα ακόλουθα θα έχουν θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα του εδάφους:

- Χωροθέτηση περιορισμένων λατομικών ζωνών από τη ΝΕΧΩΠ και κατάργηση όλων των υπολοίπων, που λειτουργούν εκτός αυτών, με σύγχρονη υποχρέωση των ιδιοκτητών τους για αποκατάσταση των τοπίων.
- Ολοκλήρωση της αποκατάστασης του υφιστάμενου και των μέχρι πρόσφατα λειτουργούντων ΧΑΔΑ που έχει ήδη και ανεξάρτητα από το ΡΣ δρομολογηθεί.
- Σχεδιασμός και χρηματοδότηση της δημιουργίας εργοστασίου Ανακύκλωσης Απορριμμάτων Κεντρικής Ελλάδας.
- Θεσμική κατοχύρωση και προστασία της αγροτικής γης με το χαρακτηρισμό της συνολικά –ανεξάρτητα από τα είδη των καλλιεργειών– ως χρήσης ‘γεωργικής γης υψηλής προτεραιότητας’ και του περιαστικού αγροτικού χώρου ως χρήσης ‘προστατευόμενης περιβαλλοντικά’, ιδιαίτερα στις κοντινές στα αστικά κέντρα κρίσιμες ζώνες και κατά μήκος των οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων.
- Επιβολή ειδικών όρων στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και τα ΣΧΟΟΑΠ για τον περιορισμό έως και την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης, ανάλογα με το μέγεθος του κλήρου και τα είδη των καλλιεργειών.
- Ποσοτική σταθεροποίηση σε σχέση με τις σήμερα καλλιεργούμενες ορεινές ζώνες, της άσκησης αγροτικών δραστηριοτήτων.
- Χωρική αναδιάρθρωση ορισμένων εκτατικών καλλιεργειών (και ιδιαίτερα του βαμβακιού), σε εφαρμογή των ρυθμίσεων της νέας ΚΑΠ και λήψη μέτρων για την άρση των δυσμενών επιπτώσεων, στις πεδινές, γόνιμες, αρδευόμενες εκτάσεις της Περιοχής Μελέτης, από την εντατική χρήση των φυσικών πόρων και των φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων.
- Ολοκλήρωση του έργου δημιουργίας της τεχνητής λίμνης της Κάρλας που έχει ήδη και ανεξάρτητα από το ΡΣ δρομολογηθεί.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης της ρύπανσης του εδάφους μέσω της δημιουργίας Παρατηρητηρίου Καταγραφής και Παρακολούθησης της κατάστασης των κύριων περιβαλλοντικών μέσων.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων των υγρών και στερεών αποβλήτων των βιομηχανικών μονάδων και μάλιστα αυτών της κατηγορίας Α1 της ΥΑ 15393/2332 - ΦΕΚ/1022/Β.

Επιπλέον των παραπάνω, προτείνονται τα ακόλουθα τεχνικού χαρακτήρα έργα ή δράσεις:

- Ενίσχυση διαρθρωτικών αλλαγών στη γεωργία και κτηνοτροφία για τη μείωση της κατανάλωσης φυσικών πόρων και την προστασία από τη νιτρορύπανση.
- Απαγόρευση εγκατάστασης οχλουσών δραστηριοτήτων σε παραγωγικά εδάφη.
- Έλεγχος εφαρμογής της Οδηγίας 96/61/ΕΚ - IPPC σε ό,τι αφορά τα στερεά απορρίμματα και τα υγρά απόβλητα από βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες υψηλού δυναμικού ρύπανσης.
- Ενθάρρυνση της χρήσης καθαρών τεχνολογιών, πρακτικών μείωσης των στερεών αποβλήτων και επιβολή μέτρων αποφυγής διάθεσης τοξικών αποβλήτων, ελαιωδών ουσιών ή αλάτων στο έδαφος.
- Επιβολή ορθολογικής διαχείρισης των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων από τις βιομηχανικές μονάδες.
- Οργάνωση από την κεντρική διοίκηση και τοπικούς φορείς προγραμμάτων ανακύκλωσης και αξιοποίησης αστικών απορριμμάτων, με παράλληλη ευαισθητοποίηση του κοινού.

- Εντοπισμός τομέων επιχειρηματικής δραστηριότητας που έχουν μεγάλη παραγωγή στερεών αποβλήτων και ανάπτυξη πρωτοβουλιών για τη μείωση της σπατάλης πόρων και των στερεών αποβλήτων.
- Συνεχείς έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες (Νομαρχία, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΥΠΕΧΩΔΕ) με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων των βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων.
- Εφαρμογή του «Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής».
- Απαγόρευση ή περιορισμός των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων και διασφάλιση βέλτιστων πρακτικών για τη χρησιμοποίησή τους.
- Εκπόνηση μελετών ακτομηχανικής συμπεριφοράς πριν την υλοποίηση οποιουδήποτε λιμενικού έργου, ώστε να εντοπισθούν τυχόν φαινόμενα υποχώρησης ή της προεκβολής του μετώπου των ακτών και να προταθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα προκειμένου αυτά να αποφευχθούν. Στην αντίθετη περίπτωση απαιτείται πλήρης και αναλυτική τεκμηρίωση ότι το προτεινόμενο λιμενικό έργο δεν θα έχει επιπτώσεις επί της ακτογραμμής λόγω ακτομηχανικών δράσεων.
- Πρόληψη των δυσμενών επιπτώσεων που μπορούν να προκύψουν από την απόρριψη των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφής σε ακατάλληλες θέσεις και την εξόρυξη δανείων υλικών ή υλικών λατομείου για την κατασκευή οδικών, λιμενικών ή άλλων έργων. Η απόρριψη των πλεοναζόντων προϊόντων εκσκαφής θα πρέπει να γίνεται σε κατάλληλα επιλεγμένες θέσεις ώστε να μην προσβάλλουν τη μορφολογία του εδάφους και το τοπίο. Δεν επιτρέπεται διάθεση τέτοιων υλικών σε κανένα σημείο του υδρογραφικού δικτύου που να εμποδίζει τις πλημμυρικές απορροές.

Απαιτείται:

- Έγκαιρος προσδιορισμός των θέσεων δανειοθαλάμων, αποθεσιοθαλάμων και χώρων εξόρυξης υλικών λατομείου. Οι χώροι αυτοί μπορεί να είναι είτε νομίμως λειτουργούντα λατομεία στην ευρύτερη περιοχή ή χώροι που μπορούν να λειτουργήσουν νόμιμα και οι οποίοι πληρούν, ως προς τις συνθήκες λειτουργίας τους, τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές παρόμοιων εγκαταστάσεων.
- Ένταξη των δανειοθαλάμων στη μελέτη του έργου ήδη από το στάδιο της προμελέτης ώστε να αποτελεί αντικείμενο της περιβαλλοντικής αξιολόγησης που διενεργείται κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου.
- Αποφυγή της διάβρωσης και έκπλυσης εδαφικού υλικού και της αύξησης στερεοπαροχών στο υδρογραφικό δίκτυο της περιοχής και στη θάλασσα κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας οδικών έργων. Αυτοί οι στόχοι επιτυγχάνονται με:
 - Κατασκευή έργων μικρής κλίμακας για τη μείωση της διάβρωσης των πρανών, επιχωμάτων ή ορυγμάτων κατά τη φάση κατασκευής και πιθανώς κατά το πρώτο διάστημα της λειτουργίας, όταν οι τυχόν προβλεφθείσες φυτεύσεις δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί επαρκώς.
 - Φύτευση των πρανών, επιχωμάτων και ορυγμάτων, με σκοπό τόσο τη μείωση της διάβρωσης όσο και την κατακράτηση ρύπων.
- Τήρηση της υφιστάμενης Κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας που παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1 του 3ου Τεύχους της παρούσας Μελέτης.

4 Ατμοσφαιρικό περιβάλλον

Από τα έργα και τις δράσεις που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου εκτιμάται ότι τα ακόλουθα θα έχουν θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος:

- Περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος 'βιώσιμων αστικών συνδυασμένων μεταφορών', με τη χρήση μέσων όπως τρενάκι, τραμ, τελεφερίκ, δίκτυο πεζοδρόμων - ποδηλατοδρόμων, θαλάσσια συγκοινωνία μικρών αποστάσεων.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω της δημιουργίας Παρατηρητηρίου Καταγραφής και Παρακολούθησης της κατάστασης των κύριων περιβαλλοντικών μέσων.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων των αερίων εκπομπών των βιομηχανικών μονάδων και μάλιστα αυτών της κατηγορίας Α1 της ΥΑ 15393/2332 – ΦΕΚ/1022/Β και των αερίων εκπομπών από τις δραστηριότητες μεταφόρτωσης μεταλλευμάτων και αδρανών στις λιμενικές εγκαταστάσεις της SOVEL, της ΑΓΕΤ και στο Λιμάνι του Βόλου.

Επιπλέον των παραπάνω, προτείνονται τα ακόλουθα τεχνικού χαρακτήρα έργα ή δράσεις:

- Ενίσχυση χρήσης Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.
- Λήψη μέτρων διαχείρισης του κυκλοφοριακού φόρτου, όπως εγκατάσταση ηλεκτρονικού συστήματος ελέγχου της φωτεινής σηματοδότησης, εντατικοποίηση των ελέγχων για παράνομη στάθμευση, περιορισμός της κυκλοφορίας βαρέων οχημάτων στο κέντρο, επιβολή περιορισμών στις ώρες εφοδιασμού των καταστημάτων κ.ά.
- Ενίσχυση των ελέγχων στις κεντρικές θερμάνσεις των κτιρίων.
- Συνεπή εφαρμογή της Οδηγίας 2002/91/ΕΚ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.
- Ενσωμάτωση κριτηρίων εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης παραγωγής αερίων θερμοκηπίου στη διαδικασία εγκατάστασης νέων κτιριακών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων.
- Εξέταση του μέτρου εισαγωγής συστήματος περιορισμού εισόδου των οχημάτων στο κέντρο του Βόλου, ανάλογα με την περιβαλλοντική επιβάρυνση του κινητήρα τους.
- Εφαρμογή σύγχρονων αντιρρυπαντικών τεχνολογιών.
- Αύξηση της φυτοκάλυψης των δημόσιων χώρων.
- Αποφυγή εγκατάστασης οχλουσών βιομηχανιών κοντά σε αστικά κέντρα.
- Αποφυγή εγκατάστασης μονάδας παραγωγής ενέργειας από καύση λιθάνθρακα στην Περιοχή Μελέτης ή σε μικρή απόσταση από αυτή.
- Άμεση προώθηση της διαδικασίας έκδοσης των ΚΥΑ Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων και των συνοδών τους έργων που εμπίπτουν στις διατάξεις της Οδηγίας 96/61/ΕΚ σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης.
- Συνεχείς έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες (Νομαρχία, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΥΠΕΧΩΔΕ) με σκοπό τον έλεγχο της εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων των βιομηχανικών-βιοτεχνικών εγκαταστάσεων.
- Έλεγχος τήρησης των επιτρεπόμενων ορίων εκπομπής αερίων ρύπων.
- Τήρηση της υφιστάμενης Κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας που παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1 του 3ου Τεύχους της παρούσας Μελέτης.

5 Κλιματικές αλλαγές

Από τα έργα και τις δράσεις που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου εκτιμάται ότι τα ακόλουθα θα έχουν θετικές επιπτώσεις στο πρόβλημα των κλιματικών αλλαγών:

- Περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος 'βιώσιμων αστικών συνδυασμένων μεταφορών'.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω της δημιουργίας Παρατηρητηρίου Καταγραφής και Παρακολούθησης της κατάστασης των κύριων περιβαλλοντικών μέσων.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων των αερίων εκπομπών των βιομηχανικών μονάδων.

Επιπλέον των παραπάνω, προτείνονται τα ακόλουθα τεχνικού χαρακτήρα έργα ή δράσεις:

- Εφαρμογή των εθνικών δεσμεύσεων για μείωση των αερίων του θερμοκηπίου με προώθηση των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας σε συμμόρφωση με το Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο για τις ΑΠΕ. Εκπόνηση Ειδικής Μελέτης για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων συμμετοχής της περιοχής στην παραγωγή ενέργειας από εναλλακτικές πηγές.
- Ενσωμάτωση κριτηρίων εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης παραγωγής αερίων θερμοκηπίου στη διαδικασία εγκατάστασης νέων κτιριακών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων.
- Συνεπής εφαρμογή της Οδηγίας 2002/91/EK για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.
- Ενίσχυση χρήσης Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.
- Ενίσχυση των ελέγχων στις κεντρικές θερμάνσεις των κτιρίων.
- Έλεγχος τήρησης των επιτρεπόμενων ορίων εκπομπής αερίων ρύπων.
- Τήρηση της υφιστάμενης Κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας που παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1 του 3ου Τεύχους της παρούσας Μελέτης.

6 Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων - Περιβαλλοντικοί Όροι

Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, για την πραγματοποίηση νέων και την τροποποίηση, επέκταση ή εκσυγχρονισμό υφιστάμενων έργων και δραστηριοτήτων με επιπτώσεις στο περιβάλλον, επιβάλλεται η τήρηση της Κοινοτικής νομοθεσίας για την περιβαλλοντική αδειοδότησή τους (Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ, 97/11/ΕΚ), όπως αυτές έχουν ενσωματωθεί στο θεσμικό πλαίσιο της Ελλάδας. Οι επιπτώσεις των σχετικών αυτών έργων και δραστηριοτήτων θα πρέπει να εκτιμηθούν και αντιμετωπιστούν με επάρκεια στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, όπου και αναμένεται να προταθούν συγκεκριμένα προληπτικά ή και επανορθωτικά μέτρα κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας τους, που είναι σε θέση να αμβλύνουν με αποτελεσματικό τρόπο τυχόν αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει και ο αυστηρός έλεγχος της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων των επιμέρους έργων και δραστηριοτήτων που προβλέπονται από την υπάρχουσα νομοθεσία.

Ειδικά για τις βιομηχανικές, βιοτεχνικές, λατομικές, μεταλλευτικές, εμπορικές, τεχνικές, γεωργοκτηνοτροφικές, τουριστικές και άλλες δραστηριότητες, τα μέτρα για τη βελτίωση και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος μπορεί να περιλαμβάνουν κυρίως εφαρμογή τεχνολογίας αντιρρύπανσης, μείωση ήχων και δονήσεων, αλλαγές στη χρήση πρώτων και βοηθητικών υλών, χρήση συγκεκριμένης ποιότητας καυσίμων, ανώτατα επιτρεπόμενα όρια εκπομπής κάθε μορφής ρύπων και θορύβων.

Τα μέτρα αυτά προτείνεται να περιλαμβάνουν επίσης:

- α) εγκατάσταση οργάνων ελέγχου της ποιότητας των εκπεμπόμενων ρύπων, των απόβλητων των καυσίμων, της χρήσης πρώτων υλών και νερού και εγκατάσταση οργάνων ελέγχου της καύσης, καθώς και καθορισμό μεθόδων και συχνότητας δειγματοληψιών και μετρήσεων των σχετικών παραμέτρων.
- β) εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων με σύγχρονη τεχνολογία και εξοπλισμό, αναπροσαρμογή των διαχειριστικών μεθόδων και πρωτοκόλλων παραγωγής, αναβάθμιση της εταιρικής οργάνωσης με ανασχεδιασμό της οργανωτικής και διοικητικής τους δομής, βελτίωση και διασφάλιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, βελτίωση των συνθηκών εργασίας και ασφάλειας των εργαζομένων στον τομέα και τη βελτίωση της υγιεινής, της υγείας των ανθρώπων ή των ζώων.
- γ) εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, ασφάλειας τροφίμων, περιβαλλοντικής διαχείρισης, υγείας και ασφάλειας εργαζομένων, κοινωνικής μέριμνας κλπ. (ISO, HACCP, EMAS, OHSAS, CSR).
- δ) καθορισμό των ωραρίων λειτουργίας, προθεσμίες συμμόρφωσης για την εφαρμογή των μέτρων, όρους συλλογής και μεταφοράς στερεών αποβλήτων, υποδοχή τους σε οργανωμένους χώρους, τελικής διάθεσής τους και εφαρμογή μεθόδων ανακύκλωσής τους. Ειδικότερα για τα τοξικά ή οπιοσδήποτε επικίνδυνα στερεά απόβλητα, τα μέτρα μπορεί να περιλαμβάνουν τρόπους συσκευασίας, αποθήκευσης και διακίνησης καθώς και εφαρμογή τεχνολογίας αντιρρύπανσης και όρους τελικής διάθεσης.

Όταν πρόκειται για οχήματα, τα μέτρα για τη βελτίωση και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος μπορεί να περιλαμβάνουν κυρίως επιβολή αυστηρότερων από τα ισχύοντα ορίων εκπεμπόμενων ρύπων ή θορύβου και βελτιωμένων τεχνικών προδιαγραφών, υποχρεώσεις εισαγωγέων και εμπόρων οχημάτων, ανταλλακτικών και εξοπλισμού καθώς και υποχρεώσεις συνεργείων επισκευής και συντήρησης οχημάτων, χρήση υγραερίου ή άλλων βελτιωμένων καυσίμων ή τροπο-

ποίηση της ποιότητας των καυσίμων ή απαγόρευση χρήσης συγκεκριμένων καυσίμων, εφαρμογή συστημάτων μείωσης των εκπεμπόμενων ρύπων στις εγκαταστάσεις και τα μέσα διακίνησης, αποθήκευσης, διανομής και εμπορίας καυσίμων, καθώς και περιορισμούς στην κυκλοφορία οχημάτων.

Όταν πρόκειται για τις κεντρικές θερμάνσεις τα μέτρα μπορεί να περιλαμβάνουν ιδιαίτερα καθιέρωση επιτρεπόμενων ορίων εκπομπών καυσαερίων, υποχρεωτική συντήρηση, ρύθμιση για τα συστήματα λεβήτων καυστήρων, επιβολή χρήσης ορισμένων καυσίμων, επιβολή μονώσεων λεβήτων και σωληνώσεων, εφαρμογή αυτόματων συστημάτων ρύθμισης της λειτουργίας, καθορισμό του ύψους και των κατασκευαστικών λεπτομερειών καπνοδόχων και κατάργηση καπνοσυλλεκτών.

Όταν πρόκειται για άλλες δραστηριότητες τα μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν:

- α) καθορισμό ανώτατων ορίων εκπεμπόμενου θορύβου από μηχανήματα και επιβολή περιορισμών ή απαγορεύσεων ως προς τη χρήση μηχανημάτων, που δεν ανταποκρίνονται στα όρια αυτά.
- β) τεχνικές προδιαγραφές για αντιθορυβικά υλικά.
- γ) καθορισμό για κάθε εστία καύσης όρων λειτουργίας, ορίων εκπομπών καυσαερίων, μείωση ή κλιμάκωση ωραίων λειτουργίας, προσόντων και υποχρεώσεων του τεχνικού προσωπικού και του τρόπου της χρήσης του απαραίτητου εξοπλισμού για την επίβλεψη λειτουργίας, την επισκευή, τη συντήρηση και τη ρύθμισή του.
- δ) επιβολή όρων λειτουργίας εργοταξίων, αποθηκών και μέσων διακίνησης των υλικών που χρησιμοποιούν ή απορρίπτουν.
- ε) καθορισμό μέτρων για τη μείωση της εκπεμπόμενης σκόνης από μηχανήματα, ακάλυπτα οικόπεδα, δρόμους ή οποιαδήποτε άλλη πηγή.
- στ) απαγόρευση της χρήσης ορισμένων υλικών συσκευασίας προϊόντων και καθορισμό όρων για τα υλικά αυτά.
- ζ) απαγόρευση της κυκλοφορίας συσκευών λειοτεμαχισμού απορριμμάτων για την αποφυγή δημιουργίας προβλημάτων στη λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος και των εγκαταστάσεων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.

Η συντριπτική πλειοψηφία των προαναφερθέντων απαιτεί ειδική τεχνική και θεσμική αντιμετώπιση, αφού ληφθούν υπόψη συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές παράμετροι των φορέων ή δραστηριοτήτων που εμπλέκονται. Για πολλά υπάρχει συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο σε επίπεδο Χώρας (που περιλαμβάνει σε πολλές περιπτώσεις και όρια) το οποίο θεωρητικώς εφαρμόζεται και θα πρέπει να ελέγχεται. Σε επίπεδο Νομαρχίας ή Δήμων δίδεται η δυνατότητα για την πρόβλεψη ειδικών ρυθμίσεων που εξειδικεύουν ή τροποποιούν τους γενικούς όρους.

Προτείνεται αυτό να εξετάζεται κατά περίπτωση από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΟΡΣΒ και να προωθούνται τυχόν αναγκαίες νέες ρυθμίσεις. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια (από την πλευρά της διοίκησης κατά κύριο λόγο) ώστε οι δράσεις στον τομέα αυτό να είναι συντονισμένες απλοποιώντας τους βασικούς κανόνες λειτουργίας για τους ενδιαφερόμενους και όχι προσθέτοντας άλλο ένα 'πλοκάμι' στο ήδη πολυδαίδαλο κανονιστικό πλαίσιο.

Από τα αναφερόμενα στην παρούσα πρόταση έργα και δραστηριότητες ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα για την υλοποίηση ή/και λειτουργία των οποίων (και ανάλογα με τον ακριβή χαρακτήρα και με το μέγεθος του κάθε έργου) απαιτείται η εκπόνηση ΜΠΕ:

- Βιομηχανικές μονάδες (στις υφιστάμενες ή στη σχεδιαζόμενη στον Αλμυρό ΒΕΠΕ αλλά και οι υφιστάμενες μονάδες εκτός αυτών).
- Λιμενικές εγκαταστάσεις.

- Εγκαταστάσεις τουρισμού και αναψυχής, συνεδριακό κέντρο, ανάλογα με το μέγεθος της κάθε μονάδας.
- Λατομικές δραστηριότητες.
- Μεταλλευτικές δραστηριότητες.
- Ηλεκτροπαραγωγή από αιολική ή ηλιακή ενέργεια (ανάλογα με την παραγόμενη ηλεκτρική ισχύ).
- Εργοστάσιο Ανακύκλωσης Απορριμμάτων Κεντρικής Ελλάδας.
- Η λειτουργική ολοκλήρωση της οδικής σύνδεσης του Βόλου με τον ΠΑΘΕ και με τη Λάρισα, η οδική παράκαμψη του Πολεοδομικού Συγκροτήματος και άλλα οδικά έργα μεγάλης κλίμακας.
- Λιμνοδεξαμενή στον Ξηριά Αλμυρού
- Επαναπλημμυρισμός της Λίμνης Κάρλας (που συνδυάζεται με κωπηλατοδρόμιο, για την τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων, καθώς και με τη δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου και με χρήσεις αναψυχής και τουρισμού).
- Αρδευτικά, αποστραγγιστικά και συναφή έργα.
- Αντιπλημμυρικά έργα και έργα διευθέτησης της ροής των υδάτων (νέα έργα).
- Υδρομάστευση πηγών για ύδρευση ή άρδευση.
- Γεωτρήσεις για ύδρευση, άρδευση ή άλλη χρήση (ανάλογα με το μέγεθος του έργου).
- Εμπορευματικό κέντρο, εκθεσιακό κέντρο και επιχειρηματικό κέντρο στον άξονα Βόλου-Λάρισας.
- Πολεοδομικός και Χωροταξικός σχεδιασμός.

7 Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ)

Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) αποτελεί σημαντικό υποστηρικτικό εργαλείο, προληπτικού χαρακτήρα, που φιλοδοξεί να επεκτείνει την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και τη συμμετοχή του ενδιαφερόμενου κοινού και των φορέων εκπροσώπησης του, σε λειτουργίες και διαδικασίες ανώτερου επιπέδου (σχέδια και προγράμματα). Στην πράξη, η ΣΠΕ είναι μια δυναμική διαδικασία, που στοχεύει στην εκπλήρωση του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης διαμέσου της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης πριν την υιοθέτηση σχεδίων και προγραμμάτων με τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων, όρων και διαδικασιών για την αξιολόγηση και εκτίμηση των επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν στο περιβάλλον και να προωθείται έτσι η αειφόρος ανάπτυξη και μια υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος.

Με τη λογική δηλαδή ότι, όταν οι αρχικές αποφάσεις στηρίζονται σε περιβαλλοντικά θεμελιωμένες στρατηγικές, οι ενέργειες που ακολουθούν είναι εξ ίσου περιβαλλοντικά αποδεκτές, ενισχύεται η πιθανότητα ότι η ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος θα συνυπάρξουν αρμονικά στο πλαίσιο εξειδίκευσης και υλοποίησης σχεδίων και προγραμμάτων.

Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) θεσμοθετήθηκε με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001. Στο κείμενο της Οδηγίας δεν υιοθετείται ο όρος «Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση», αλλά ο ισοδύναμος όρος της «εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από σχέδια και προγράμματα».

Στην Ελλάδα, η διαδικασία ΣΠΕ θεσπίστηκε με την ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/28.8.2006 για την «εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ» (ΦΕΚ 1225/Β/5.9.2006).

Το πρώτο βήμα της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης είναι η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), η οποία αποτελεί το κύριο εργαλείο για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεωρήσεων στην εκπόνηση και υιοθέτηση σχεδίων και προγραμμάτων αφού διασφαλίζει την ταυτοποίηση, περιγραφή και αξιολόγηση των ενδεχόμενων σημαντικών τους επιπτώσεων και τη λήψη τους υπόψη στην εν λόγω διεργασία.

Πρόκειται για μια τεκμηριωμένη μελετητική εργασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός σχεδίου ή προγράμματος, η οποία διεξάγεται αντιπαραβάλλοντας τα βασικά στοιχεία της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος, περιλαμβανόμενων των τάσεων που εκτιμώνται για το μέλλον, με τα βασικά στοιχεία του σχεδίου ή προγράμματος, ιδίως δε εκείνα που συνδέονται με την πιθανότητα δημιουργίας περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Βασικές απαιτήσεις για τη ΣΜΠΕ, μεταξύ άλλων, είναι:

- Η διερεύνηση και αξιολόγηση εναλλακτικών δυνατοτήτων, όπου τεκμηριώνεται η επιλογή της πρότασης για το σχέδιο ή πρόγραμμα σε σχέση με διάφορες λύσεις-προτάσεις.
- Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας διαβούλευσης.
- Η διαμόρφωση ενός προγράμματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης του σχεδίου ή προγράμματος.

Σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος των διαδικασιών εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδίων και προγραμμάτων αποτελούν οι διαβουλεύσεις. Οι διατάξεις περί διαβουλεύσεων της Οδηγίας και της ΚΥΑ υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να δίνουν την ευκαιρία στις αρχές και το κοινό να εκφράζουν τη γνώμη τους για την περιβαλλοντική μελέτη και το προκαταρκτικό σχέδιο ή πρόγραμμα. Οι διαβουλεύσεις μπορεί μερικές φορές να οδηγήσουν σε κάποιες σημαντικές νέες πληροφορίες ή απόψεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχέδιο ή πρόγραμμα με στόχο τη μείωση ή πρόληψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να είναι αναγκαίο να εξεταστεί η αναθεώρηση της μελέτης. Σε κάθε περίπτωση, οι διαβουλεύσεις, οι γνωμοδοτήσεις των φορέων και οι απόψεις του κοινού επικεντρώνονται στην περιβαλλοντική διάσταση του σχεδίου ή προγράμματος και όχι στο σχέδιο ή πρόγραμμα καθαυτό.

Από τα αναφερόμενα στην παρούσα πρόταση σχέδια και προγράμματα ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα για την υλοποίηση των οποίων απαιτείται η εκπόνηση ΣΜΠΕ:

- Μελέτη του ΓΠΣ Αλμυρού.
- Κοινή μελέτη τριών ΣΧΟΟΑΠ για τις περιοχές των Δήμων Φερών, Νέας Αγχιάλου και Κάρλας.
- ΣΧΟΟΑΠ Δήμου Αρτέμιδος.

Σε ό,τι αφορά τη δημιουργία ΒΕΠΕ κοντά στα όρια των Νομών Μαγνησίας και Λαρίσης και τη δημιουργία της ΒΕΠΕ Αλμυρού ισχύουν τα εξής:

- Εάν οι ΒΕΠΕ δεν προβλέπονται από εγκεκριμένο ΓΠΣ προτείνεται η διενέργεια ΣΠΕ και η εκπόνηση ΣΜΠΕ αντί ΜΠΕ.
- Στην περίπτωση των ΒΕΠΕ οι οποίες καθορίζονται από εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, προτείνεται η διενέργεια περιβαλλοντικού προελέγχου (*screening*) στην περίπτωση που από το εγκεκριμένο ΓΠΣ προβλέπεται φορέας διαχείρισης της ΒΕΠΕ και δεν ορίζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 5, παράγραφος 2 του Ν.2545/1997.

Για τη μελέτη Αναθεώρησης του ΓΠΣ Βόλου προτείνεται η διαδικασία περιβαλλοντικού προελέγχου (*screening*).

Τέλος, για τις ΠΟΑΠΔ που δεν προβλέπονται από εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ προτείνεται η διενέργεια ΣΠΕ, ενώ όταν προβλέπονται από εγκεκριμένο ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ προτείνεται η διενέργεια περιβαλλοντικού προελέγχου (*screening*) μόνο στην περίπτωση που καθορίζεται από αυτά και ο φορέας διαχείρισης της ΠΟΑΠΔ.

BIII Διοίκηση

Όπως σημειώνεται στο Κεφάλαιο ΒΙ.5 του παρόντος τεύχους, η επιτυχής υλοποίηση των στόχων του Ρυθμιστικού Σχεδίου θα εξαρτηθεί κατά πολύ από τις εξωτερικές προϋποθέσεις, που θα εξασφαλιστούν, για την αποτελεσματική διακυβέρνηση των χωρικών συστημάτων, με τα οποία συνδέεται έμμεσα ή άμεσα η Περιοχή Μελέτης. Τρία είναι τα χωρικά συστήματα, τα οποία έχουν ήδη αναφερθεί και στα οποία απαιτούνται σοβαρές λειτουργικές παρεμβάσεις για την αρτιότερη διαχείριση των ζητημάτων διοίκησης της Περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου:

- το περιφερειακό επίπεδο,
- το επίπεδο του διπόλου Βόλου-Λάρισας και
- το επίπεδο της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης.

Άλλωστε, όπως επίσης έχει προαναφερθεί, οι σχετικές με το θέμα δυσλειτουργίες της υφιστάμενης κατάστασης αναγνωρίζονται και από το κείμενο του Γενικού Πλαισίου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στο σχετικό άρθρο –με θέμα τη ‘Διοικητική ανασυγκρότηση της Χώρας, με σκοπό τη δημιουργία βιώσιμων διοικητικών και αναπτυξιακών ενότητων’– ότι ‘είναι αναγκαία η μείωση του αριθμού των Περιφερειών, Νομαρχιών και Δήμων, ώστε να αποκτήσουν ισχυρή διοικητική δομή και ικανοποιητικά κρίσιμα μεγέθη μάζας και σχέσεων και να διαχειριστούν με αποτελεσματικότερο τρόπο την αναπτυξιακή διαδικασία. Η εφαρμογή αυτού του ανασχεδιασμού πρέπει να έχει συντελεστεί εντός τετραετίας με ευθύνη του αρμόδιου υπουργείου, ύστερα από ειδική μελέτη’.

BIII.1 Το περιφερειακό επίπεδο

Ως προς το περιφερειακό επίπεδο, εκτιμάται ότι με την προώθηση δράσεων:

- για τη διεύρυνση του χωρικού συστήματος αναφοράς για κάθε νέα περιφερειακή δομή και συγχρόνως
- για την πολιτική αποκέντρωση,

θα βελτιώνονται και ορισμένες συνιστώσες της κοινωνικής πραγματικότητας (μεγαλύτερο πλήθος ανθρώπινου δυναμικού με επιδεξιότητες, γνώσεις, εξειδικευμένο με εμπειρία και τεχνογνωσία / ενδεχόμενα, αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της ανεργίας και της μετανάστευσης / μείωση των φαινομένων 'συνωστισμού' στις κεντρικές υπηρεσίες / ασφαλώς εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών για την αντιμετώπιση της διαφθοράς στη διοίκηση και τη διαχείριση των δημοσίων πραγμάτων).

Ήδη σήμερα το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 έχει προγραμματιστεί και λειτουργεί σε πέντε διευρυμένα χωρικά⁶⁴ συστήματα, έναντι των 13 Περιφερειών, στις οποίες συγκροτούνταν, έως σήμερα, τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, που συνόδευσαν το Εθνικό Σκέλος. Ένα από αυτά τα πέντε χωρικά συστήματα είναι η προγραμματική - αναπτυξιακή ενότητα της Θεσσαλίας - Ηπείρου. Είναι αυτονόητο ότι, εάν λειτουργήσει η πολιτική αποκέντρωση, η ακτινοβολία του εθνικού αστικού διπόλου της Κεντρικής Ελλάδας, ανάμεσα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, θα επεκταθεί και σε τμήματα των όμορων Περιφερειών, προς Νότο στους Νομούς Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας και ενισχυμένου με τον τρίτο πόλο, τα Ιωάννινα⁶⁵, προς τα δυτικά στους Νομούς Κερκύρας και Λευκάδας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Απαιτείται, επομένως, να γίνει πραγματικότητα η επιταγή του κειμένου του Γενικού Πλαισίου και να εκπονηθεί η προβλεπόμενη Μελέτη από το ΥΠΕΣΔΔΑ το γρηγορότερο δυνατό. Θεωρείται αναγκαίο να τεθούν υπόψη, των όποιων μελετητών θα κληθούν να το κάνουν, οι σχετικές με το θέμα προσεγγίσεις της παρούσας, αλλά και κυριότερο αυτές της Μελέτης του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, που ολοκληρώθηκε και παρελήφθη από την αρμόδια Διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ το καλοκαίρι του 2007 και οι οποίες αναφέρονται στο σύνολο του εθνικού χώρου.

⁶⁴ Η ομαδοποίηση των οποίων έγινε με βάση τα όρια των σημερινών Περιφερειών, δίχως να τεθούν ειδικά χωροταξικά κριτήρια και επομένως δίχως να διασφαλίζεται η απαιτούμενη εδαφική συνοχή.

⁶⁵ Έχει ήδη αναλυθεί το γεγονός ότι η 'συν-λειτουργία' των δύο πλευρών της Πίνδου καθίσταται δυνατή με τη σημαντική ισχυροποίηση των δύο αξόνων ανάπτυξης της Κεντρικής Ελλάδας (τον κάθετο της Κεντρικής Ελλάδας και την αντένα προς Βόλο-Λάρισα και τον εγκάρσιο, με την ολοκλήρωση της Εγνατίας έως Ιωάννινα-Ηγουμενίτσα), σε συνδυασμό με τον αναπτυξιακό άξονα της Χώρας σε σχήμα 'σίγμα τελικό'. Η ακτινοβολία των Ιωαννίνων, ήδη σήμερα –πόσο μάλλον στο μέλλον–, εκτείνεται στα λοιπά νησιά του Ιονίου (Λευκάδα, Κέρκυρα, Παξοί).

BIII.2 Το επίπεδο του διπόλου

Το γεγονός ότι από τον Νόμο έχει προκριθεί η δημιουργία δύο Οργανισμών Ρυθμιστικών Σχεδίων, Βόλου και Λάρισας, είναι προφανές ότι δεν υπηρετεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το στόχο της αποτελεσματικής συν-λειτουργίας του διπόλου. Απομένει, επομένως –και κρίνεται απολύτως αναγκαίο και άμεσο–, να αντιμετωπιστεί με συγκεκριμένα θεσμικά μέτρα το θέμα της αποτελεσματικής διακυβέρνησης του χώρου του διπόλου.

Δύο τρόποι υπάρχουν για να επιλυθεί το συγκεκριμένο τελευταίο ζήτημα:

- η προώθηση τροποποιητικής –στη σήμερα υφιστάμενη– νομοθετικής ρύθμισης, με την οποία θα αποσαφηνίζεται ότι συνιστάται ενιαίος Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου, για τα δύο αστικά κέντρα
- ή
- η πρόβλεψη ειδικών διατάξεων, όσον αφορά στις ιδιότητες των μελών των Εκτελεστικών Επιτροπών των δύο ξεχωριστών Οργανισμών Ρυθμιστικών Σχεδίων, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι αντικειμενικοί όροι για τη στενή μεταξύ τους συνεργασία, όταν αυτοί ιδρυθούν.

Είναι αυτονόητο ότι από την Ομάδα Μελέτης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου προκρίνεται η νομοθετική ρύθμιση, διότι η εναλλακτική λύση δεν φαίνεται πως θα είναι σε θέση να διασφαλίσει τους απαιτούμενους όρους συνεργασίας.

Επιπλέον των ανωτέρω και πέρα από την αυτονόητη επιταγή για την παρακολούθηση της εφαρμογής του σχεδιασμού, οι διατάξεις του οποίου θα περιλαμβάνονται στον Ιδρυτικό Νόμο του ενός ή των δύο Οργανισμών, θα πρέπει θεσμικά:

- να ληφθεί μέριμνα, ώστε να συγκροτηθεί Ειδική Διεύθυνση εντός του (των) Οργανισμού, με αντικείμενο τη δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης, για την παρακολούθηση και την προώθηση της ολοκληρωμένης προστασίας, ανάδειξης και προβολής του συνόλου των στοιχείων, διαμέσου της ενσωμάτωσής τους σε ‘ενιαία και συνδυσασμένα δίκτυα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος’, ώστε να αναδεικνύεται η ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε ενεχόμενου χωρικού συστήματος,
- να καθιερωθούν μέτρα –και να ελέγχεται η εφαρμογή τους από τον (τους) Οργανισμό– που θα καθιστούν ασύμφορη την κατοχή γεωργικής γης πρώτης προτεραιότητας από μη κατ’ επάγγελμα αγρότες και
- να δημιουργηθεί ‘τράπεζα αγροτικής γης’, με ευθύνη του (των) Οργανισμού, η οποία θα διαχειρίζεται τις εκτάσεις που δεν ανήκουν σε κατά κύριο επάγγελμα αγρότες.

Σημειώνεται ότι, στην περίπτωση της Περιοχής Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου, οι Διαδημοτικές συνεργασίες, σε θέματα ασφάλειας, συγκοινωνιακού σχεδιασμού, κατανομής 1^{ου} και 2^{ου} βαθμού εκπαίδευσης, περιαστικού πρασίνου, αντιπλημμυρικής προστασίας, ενέργειας-τηλεπικοινωνιών, διαχείρισης υγρών αποβλήτων και απορριμμάτων –όπως προκύπτει και από τα οικεία κεφάλαια που προηγούνται– είναι ιδιαίτερα προωθημένες και φυσικά η ενιαία διαχείρισή τους θα πρέπει να ενταχθεί στον Νόμο του Οργανισμού.

BIII.3 Το επίπεδο της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης

Ήδη από την προηγούμενη Μελέτη ΓΠΣ ΠΣ Βόλου (1983) είχαν επισημανθεί αρκετές χωρικές δυσλειτουργίες που σχετίζονταν με την πραγματικότητα των διοικητικών ορίων (δηλαδή των περιοχών αρμοδιότητας) των γύρω από το αστικό κέντρο Δήμων και Κοινοτήτων, τα οποία δεν επέτρεπαν την αρμονική ανάπτυξη στο χώρο, τόσο των επιθυμητών δραστηριοτήτων ρυθμιστικού χαρακτήρα, όσο και των αναγκαίων πολεοδομικών ρυθμίσεων και εφαρμογών (δύο Δήμοι στον κεντρικό πυρήνα της Πόλης, περιοχές συγκεντρωμένης εργασίας και περιβαλλοντικές υποδομές σε άλλους περιφερειακούς των κεντρικών Δήμους, περιοχές κατοικίας να εξυπηρετούνται από τις κοινωνικές υποδομές σε εδαφικές περιφέρειες άλλων Δήμων, κ.ά.).

Με τη μεγάλη διοικητική μεταβολή του Νόμου 'Καποδίστρια', ουδεμία από τις παραπάνω διαπιστώσεις και προτάσεις των Μελετών ελήφθη υπόψη. Όλοι οι περιφερειακοί, του Δήμου Βόλου, Δήμοι και Κοινότητες συνενώθηκαν με άλλες διοικητικές περιοχές, ευρισκόμενες στην ακόμη ευρύτερη ζώνη, με αποτέλεσμα οι τελευταίες να διευρυνθούν σημαντικά, ενώ ο Δήμος Βόλου –ο Δήμος του αστικού κέντρου– αντί να διευρυνθεί λειτουργικά, εγκλωβίστηκε ακόμη περισσότερο, όπως εμφανώς καταγράφεται και προκύπτει από τους χάρτες, οι οποίοι παρατίθενται στο Τεύχος 1 της παρούσας Μελέτης. Ας σημειωθεί ότι, ακριβώς αντίθετη πολιτική ασκήθηκε στο άλλο –πολύ μικρότερο– αστικό κέντρο του Νομού, που είναι ο Αλμυρός.

Οι υπαρκτές σήμερα λειτουργικές και οικιστικές ενότητες της Περιοχής Μελέτης, όπως αυτές προέκυψαν από τη χωρική αξιολόγηση των οικισμών και των οικιστικών κέντρων, διακρίνονται (βλ. και Χάρτες 3 και 4, εκτός κειμένου) σε τρεις, με κέντρα αναφοράς (1) τον Βόλο-Νέα Ιωνία, (2) τις Φερές-Νέα Αγχιάλο και (3) τον Αλμυρό. Στην προσεχή διοικητική μεταβολή των ορίων των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, που έχει ήδη αναγγελθεί, οι διοικητικές περιφέρειες των παραπάνω ενοτήτων θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση προβληματισμού για τη δημιουργία τριών Δήμων.

Φυσικά, για τις τελικές ομαδοποιήσεις θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το σύνολο των σημερινών Δήμων του Νομού Μαγνησίας και με αυτήν την έννοια –σε λεπτομερέστερη προσέγγιση– η Κοινότητα Κεραμιδίου μάλλον θα πρέπει να ενσωματωθεί στην ενότητα Βελεστίνου-Νέας Αγχιάλου, ενώ η Κοινότητα Ανάβρας, ο Δήμος Σούρπης και ο Δήμος Πτελεού στην ενότητα Αλμυρού. Οι λοιποί ορεινοί Δήμοι του Πηλίου συγκροτούν με τη σειρά τους μια σχετικά ομοιογενή λειτουργική - οικιστική ενότητα. Οι Μελετητές δεν διατυπώνουν άποψη για το νησιωτικό σύμπλεγμα των Σποράδων, ως προς αυτό το ζήτημα, διότι δεν γνωρίζουν το θέμα και δεν έχουν τεθεί ακόμη κριτήρια σχετιζόμενα με την αντιμετώπιση της ιδιομορφίας των νησιωτικών περιοχών.

BIV Πλαίσιο δράσης

Στον επόμενο πίνακα παρατίθενται κατά κατηγορία οι προγραμματισμένες και οι προβλεπόμενες δράσεις, οι οποίες συγκροτούν το Πρόγραμμα Εφαρμογής και Προστασίας Περιβάλλοντος του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου. Η εφαρμογή του Προγράμματος προβλέπεται να ολοκληρωθεί σε δύο περιόδους, η πρώτη έως το 2013 και η δεύτερη έως το 2021. Στην συγκεκριμένη συγκυρία, για τον Βόλο και τη Λάρισα, η πρώτη περίοδος συμπίπτει με τη χρονολογία τέλεσης των Μεσογειακών Αγώνων και φυσικά με τον επίσημο χρόνο ολοκλήρωσης του Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ενώ η δεύτερη συμπίπτει με τον χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης των δράσεων και έργων του Γενικού Χωροταξικού Πλαισίου.

Για τη συμπλήρωση της στήλης 'προϋπολογισμός κόστους' χρειάστηκε να γίνουν πολλές και εν πολλοίς αυθαίρετες παραδοχές, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη προδιαγραφεί και κοστολογηθεί ούτε οι βασικές υποδομές, αλλά ούτε και οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις –όσες έχουν ευθεία αναφορά στο Δ' ΚΠΣ και έχουν έλλειψη ωριμότητας, αλλά και όσες σχετίζονται με την τέλεση των Μεσογειακών Αγώνων, που η προετοιμασία των Τεχνικών Δελτίων τους καθυστερεί ανεπίτρεπτα. Για τον λόγο αυτό οι εκτιμήσεις του κόστους που παρατίθενται στον πίνακα είναι ενδεικτικές και στηρίζονται σε προδιαγραφές οι οποίες προϋποθέτουν ότι αφ' ενός οι ειδικές δυσκολίες, που θα συναντηθούν και ότι αφ' ετέρου η ποιότητα των κατασκευών θα έχουν κλίμακα αναφοράς την 'μεσαία προς υψηλή τάξη'. Από όλες αυτές τις παραδοχές, προκύπτει και η αναγκαιότητα τολμηρής στοργυλοποίησης των τιμών, η οποία έγινε στα ποσά που καταγράφονται στον Πίνακα.

Εξ' άλλου για όσα έργα ή παρεμβάσεις έχει εξασφαλιστεί χρηματοδότηση, οι τιμές αναγράφονται στον πίνακα με στοιχεία bold, ενώ για τα υπόλοιπα η προεκτίμηση του κόστους τους στηρίζεται σε προσεγγίσεις, που έχουν πραγματοποιηθεί από τις ενεχόμενες Δημοτικές Επιχειρήσεις ή σε μετρητικά στοιχεία και σε τιμές μονάδος, που αποτελούν προσεγγίσεις των Μελετητών και που αντιστοιχούν σε έργα και παρεμβάσεις μεσαίας δυσκολίας. Σημειώνεται ότι για όσα έργα ή παρεμβάσεις απαιτείται αποκλειστικά να εξευρεθεί Ιδιώτης Επενδυτής, προκειμένου να εξασφαλιστεί η πραγματοποίησή τους, δεν συμπληρώνεται στον πίνακα η στήλη του κοστολογίου, διότι μόνον ο 'μελλοντικός' Επενδυτής θα προσδιορίσει τελικώς τα επιθυμητά μεγέθη τους και τον βαθμό πολυτέλειας των κατασκευών.

Ειδικά, για τα έργα της κατηγορίας 'προστασία, ανάδειξη, προβολή πολιτιστικών στοιχείων ... κλπ.', τα οποία θεωρούνται διαχρονικά και θα πρέπει να χρηματοδοτούνται συνεχώς δράσεις για την επίτευξη των υψηλών τους στόχων, οι προϋπολογισμοί, που αναγράφονται στη στήλη του πίνακα, αναφέρονται και σε εκτιμήσεις των Μελετητών, σχετικά με τις δυνατότητες απορρόφησης των πόρων που έχουν οι αρμόδιες Υπηρεσίες για αυτού του τύπου τις δράσεις.

Σημειώνεται ότι, όπως είναι φυσικό, για την πρώτη κατηγορία 'θεσμικές παρεμβάσεις', δεν δίδονται στοιχεία κόστους, μιας και πρόκειται για εργασίες που αφορούν σε ενέργειες οι οποίες αναλαμβάνονται από τις Υπηρεσίες των διαφόρων επιπέδων διοίκησης / διακυβέρνησης του χώρου. Μάλιστα, οι παρεμβάσεις αυτής ειδικά της κατηγορίας, η οποία προετοιμάζει το πεδίο για αρκετές από τις δράσεις των υπόλοιπων κατηγοριών, προβλέπεται να έχουν προωθηθεί όλες έως το τέλος της πρώτης περιόδου, ανεξάρτητα από το εάν χρειάζεται να συνεχίζεται η προώθησή τους και κατά την επόμενη περίοδο.

Τέλος, η τελευταία στήλη του Πίνακα 'Φορέας Εφαρμογής' συμπληρώνεται με την αναφορά στους κύριους φορείς, οι οποίοι πρόκειται να εμπλακούν για την επιτυχή έκβαση των ενεργειών και την εξασφάλιση των αναγκαίων χρηματικών πόρων.

Πίνακας ΒΙV-1: Πλαίσιο δράσης Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
<i>Θεσμικές παρεμβάσεις</i>				
Δημιουργία Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου (ΟΡΣΒ)	X	-	-	ΥΠΕΧΩΔΕ και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Θεσμοθέτηση 3 χωρικών ενοτήτων	X	-	-	ΟΡΣΒ
Μέτρα για σταδιακό δραστικό περιορισμό έως τη σταδιακή κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης	X	-	-	ΟΡΣΒ και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Παρατηρητήριο Καταγραφής και Παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής, θαλάσσιας, εδαφικής και ακουστικής ρύπανσης, με εγκαταστάσεις στη ΒΕΠΕ Αλμυρού, το Λιμάνι του Βόλου και την Αγριά και Σύστημα Ελέγχου εφαρμογής των αποτελεσμάτων	X	-	-	ΟΡΣΒ και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Χαρακτηρισμός όλης της γεωργικής γης της Περιοχής Μελέτης ως 'πρώτης προτεραιότητας'	X	-	-	ΟΡΣΒ, ΝΕΧΩΠ και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Δημιουργία 'τράπεζας αγροτικής γης' και μέτρα για μη κατοχή γεωργικής γης από μη κατά κύριο επάγγελμα αγρότες	X	X	-	ΟΡΣΒ, ΝΕΧΩΠ και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Αναδιάρθρωση εποχιακών καλλιεργειών, ειδικά στις πεδινές περιοχές, με σύγχρονη ενίσχυση παραγωγής τοπικών προϊόντων ποιότητας	X	X	-	ΝΕΧΩΠ και Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
Αναζήτηση ΠΟΑΠΔ κτηνοτροφίας στις υπώρειες της Όθρυος, στο Μαυροβούνι και στις ημιορεινές περιοχές της Κάρλας	X	-	-	ΟΡΣΒ, Περιφέρεια Θεσσαλίας και ΝΕΧΩΠ

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Αναθεώρηση όρων ανέγερσης νέων οικοδομών στους οικισμούς του Πηλίου, με δραστική μείωση δόμησης και όγκου οικοδομών	X	-	-	ΥΠΕΧΩΔΕ και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Θεσμοθέτηση περιγράμματος και μέτρα για την προστασία και ανάδειξη των στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του Πηλίου και της Όθρυος (με δράσεις ενίσχυσης των τοπικών προϊόντων και των διατροφικών συνηθειών)	X	X	-	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ση Φυσικού Περιβάλλοντος, ΥΠΠΟ και Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
Θεσμοθέτηση περιγράμματος και μέτρα για αναβάθμιση των στοιχείων της φύσης και του δασικού πλούτου στο όρος Μαυροβούνι	X	X	-	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ση Φυσικού Περιβάλλοντος και ΟΡΣΒ
Μετά από εκπόνηση Ειδικής Μελέτης, χωροθέτηση περιορισμένων ζωνών εξόρυξης, κατάργηση της λειτουργίας των υπολοίπων, με υποχρέωση των ιδιοκτητών τους για αποκατάσταση των τοπίων	X	-	-	ΟΡΣΒ, ΝΕΧΩΠ και Ιδιώτες
Πρωώθηση δράσεων ήπι-ας τουριστικής ανάπτυξης στην Περιοχή Μελέτης	X	-	-	ΟΡΣΒ και Δήμοι
Οργάνωση διευκολύνσεων στην Α' ΒΙΠΕ Βόλου για υποδοχή νέων δραστηριοτήτων σε νεκρά βιομηχανικά κελύφη (800,0 στρ. διατίθενται)	X	-	-	ΟΡΣΒ και Υπουργείο Ανάπτυξης
Εκπόνηση Μελετών στις άτυπες βιομηχανικές περιοχές και τις λιμενικές τους εγκαταστάσεις (ΑΓΕΤ και SOVEL) -ορθολογική οργάνωση, εξυγίανση χώρων, περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση	X	-	-	ΟΡΣΒ, Δήμοι Βόλου και Αλμυρού

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Πρόβλεψη από τα ΓΠΣ της χωροθέτησης των νέων περιοχών και υποδοχών κατοικίας και, στη συνέχεια, μελέτες πολεοδομίας (Βόλος-Νέα Ιωνία, Αρτέμιδα, Παραλία Αγχιάλου-Αισωνίας, Πλάτανος Αλμυρού, Βελεστίνο)	X	X	-	ΟΡΣΒ, Δήμοι της Περιφέρειας Μελέτης και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Δράσεις για την οργάνωση της μεταφόρτωσης του σκράμπ στις λιμενικές εγκαταστάσεις στο Τσιγκέλι, όπου προβλέπεται και η μετεγκατάσταση Μαμιδάκη από Χρυσή Ακτή	X	-	-	ΟΡΣΒ και Υπουργείο Ανάπτυξης και ΟΛΒ
Εκπόνηση Ειδικής Μελέτης διερεύνησης των δυνατοτήτων συμμετοχής της περιοχής στην παραγωγή ενέργειας από εναλλακτικές πηγές	X	X	-	ΟΡΣΒ, Υπουργείο Ανάπτυξης και περιφέρεια Θεσσαλίας
Υποστήριξη και ενίσχυση της πολιτικής για την περαιτέρω ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων	X	X	-	ΟΡΣΒ και Υπουργείο Ανάπτυξης
Σύσταση ενιαίου περιφερειακού φορέα διαχείρισης υδάτινων πόρων	X	-	-	ΥΠΕΧΩΔΕ - Δ/ση Περιβάλλοντος και Περιφέρεια Θεσσαλίας
Κατάρτιση σχεδίου διαχείρισης βιομηχανικών αποβλήτων στον Αλμυρό	X	-	-	Φορέας διαχείρισης ΒΕΠΕ Αλμυρού
Χωρικές παρεμβάσεις				
Ταμιευτήρας Κάρλας και Κωπηλατοδρόμιο, Αρχαιολογικό πάρκο, Κανάλια / Κάρλα - Ριζόμυλο – Βελεστίνο. Διαμόρφωση χώρων εκθεσιακού χαρακτήρα και κελυφών αθλητισμού και τουρισμού – αναψυχής	X X X	- - -	- 15.350.000,0 € (5.500.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ ΥΠΠΟ / ΓΓΑ Επιτροπή Αγώνων και ΥΠΠΟ / Δήμοι Φερών και Κάρλας
Αναβάθμιση εγκαταστάσεων Κέντρου σκοποβολής Κάρλας	X	-	(1.000.000,0 €)	ΥΠΠΟ / ΓΓΑ και Επιτροπή Αγώνων

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Συνεδριακό πανεπιστημιακό κέντρο επιπέδου διπλόου στις εγκαταστάσεις του γεωπονικού αγροκτήματος στο Βελεστίνο (περί τις 3.000 θέσεις)	X	-	(30.000.000,0 €)	ΟΡΣΒ και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ανάπτυξη συστήματος θαλάσσιων επιβατικών μεταφορών μικρών αποστάσεων εντός του Παγασητικού, με αφετηρία το Λιμάνι του Βόλου	X	-	(500.000,0 €)	Δήμος Βόλου, Λιμενικό Ταμείο, Ιδιώτες Φορέας Διαχείρισης (δεν έχει ακόμη προδιαγραφεί)
‘Τρενάκι Πηλίου’: σύσταση φορέα διαχείρισης, επαναλειτουργία όλης της γραμμής από Πάρκο Αγίου Κωνσταντίνου / Άναυρο έως Μηλιές	X	-	(1.000.000,0 €)	ΟΡΣΒ, Φορέας Διαχείρισης
Πραγματοποίηση τελεφερίκ, από Άνω Βόλο προς Μακρινίτσα, Πορταριά και Χάνια, με συμπλήρωση του δικτύου προς Άγιο Λαυρέντιο	X	- X	(4.500.000,0 €)	Έχει ολοκληρωθεί η σχετική μελέτη της ANEM
ΒΕΠΕ 1.000 στρ. για οχλούσες τον αστικό ιστό βιοτεχνικές μονάδες κατά μήκος του άξονα του διπλόου και ΒΙΠΑ-ΒΙΟΠΑ 300 στρ. στη Νέα Αγχιάλο	-	X	(77.500.000,0 €)	ΟΡΣΒ, Δήμοι Κάρλας και Νέας Αγχιάλου, Ιδιώτες
	-	X	(25.000.000,0 €)	
Δημιουργία νέου επιχειρηματικού / βιομηχανικού πόλου περιφερειακής ακτινοβολίας στον Αλμυρό, περίπου 2.000 στρ.	X	-	(125.000.000,0 €)	ΟΡΣΒ, Δήμος Αλμυρού, Ιδιώτες
Αστικές παρεμβάσεις				
Δράσεις ανάπλασης δυτικού κεντρικού πυρήνα Βόλου για βελτίωση των συνθηκών διεύθυνσης των πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων στα Παλιά (για φοιτητική κατοικία) και τη Νεάπολη (για κτιριακές εγκαταστάσεις)	X	-	(15.000.000,0 €)	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και ΟΡΣΒ και Δήμος Βόλου
Συμπληρωματικές δράσεις και παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο στις ζώνες της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας <i>URBAN</i> (Παλιά και Προσφυγικά)	X	-	(2.000.000,0 €)	Δήμοι Βόλου και Νέας Ιωνίας

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Εφαρμογή της βραβευμένης Μελέτης EUROPAN, για την ενσωμάτωση της κοινότητας των ΡΟΜ στην περιοχή Αλιβέρι της Νέας Ιωνίας	X	X	(10.000.000,0 €)	Δήμος Νέας Ιωνίας και ΟΡΣΒ
Υλοποίηση νέου διοικητικού-εμπορικού κέντρου εμβέλειας ΠΣ, με απελευθέρωση της έκτασης του στρατοπέδου στη Νέα Ιωνία	-	X	-	Ιδιώτης Επενδυτής και Δήμος Νέας Ιωνίας
Δημιουργία Αθλητικού Χωριού στο Δήμο Αισωνίας, σε κοντινή περιοχή στον οικισμό Παλιούρι (απόδοση της εγκατάστασης για φοιτητική ή εργατική κατοικία) – περί τους 2.500 αθλητές και συνοδούς / 300 κατοικίες	X	-	(90.000.000,0 €)	Επιτροπή Αγώνων, Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας και Δήμος Αισωνίας
Αποκατάσταση των κελυφών του πυρήνα του οικισμού Παλιούρι για κοινωνοφελείς δραστηριότητες μικρής κλίμακας (απόδοση της εγκατάστασης για τη στήριξη μειονοτικών ομάδων)	X	-	(3.500.000,0 €)	Επιτροπή Αγώνων και Δήμος Αισωνίας
Παρεμβάσεις αποκατάστασης διατηρητέων ή παραδοσιακών κτιρίων στο Ιστορικό Κέντρο Βόλου.	X	X	(1.500.000,0 €)	Δήμος Βόλου, ΥΠΠΟ και Ιδιώτες
Ολοκλήρωση και αναβάθμιση πόλου αναψυχής στην παραλιακή ζώνη του Πεδίου Άρεως (Εκθεσιακό Κέντρο και Θεματικό Πάρκο Αργούς)	X	-	(2.000.000,0 €)	Δήμος Βόλου και Επιτροπή Αγώνων
Δημιουργία δικτύου τραμ στον Βόλο-Νέα Ιωνία (σε συνδυασμό με παρεμβάσεις αισθητικής βελτίωσης των κατασκευών και των δημοσίων χώρων) – περί τα 15 χλμ.	X	-	(11.500.000,0 €)	ΟΡΣΒ και Δήμοι Βόλου και Νέας Ιωνίας

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Ολοκληρωμένη ανάπτυξη δικτύου ποδηλατοδρόμων-πεζοδρόμων κατά μήκος επτά επιλεγμένων αξόνων στον κεντρικό πυρήνα του αστικού κέντρου / περί τα 15,0 χλμ.	X	-	(3.000.000,0 €)	Δήμος Βόλου
Συμπλήρωση της αντιπλημμυρικής θωράκισης και δημιουργία γραμμικών πάρκων πρασίνου στους χείμαρρους Ξηριά, Κραυσίδωνα και Άναυρο/ περί τα 15,0 χλμ.	X	-	(1.500.000,0 €)	ΟΡΣΒ και Δήμοι της περιοχής
Προστασία, ανάδειξη, προβολή και τόνωση του πολιτιστικού άξονα και πόλων: Σέσκλο, Διμήνι, Παλαιά, Γορίτσα, Νέες Παγασές / Δημητριάδα	X	-	(2.500.000,0 €)	ΥΠΠΟ και Δήμοι Βόλου και Αισωνίας
Παρεμβάσεις αποκατάστασης ιστορικών στοιχείων στον ιδιωτικό και τον δημόσιο χώρο των Παραδοσιακών Οικισμών του Πηλίου - οργανωτική και οικονομική υποστήριξη δράσεων ανάδειξης των στοιχείων του δημόσιου χώρου (καλντερίμια, κρηναία συγκροτήματα, μνημεία της φύσης, πλατείες, κλπ.)	X	X	(2.500.000,0 €)	ΥΠΠΟ και Δήμοι της περιοχής
Δράσεις Ανάπλασης κεντρικού πυρήνα οικισμού Αλμυρού-Ευξεινούπολης	X	X	(1.500.000,0 €)	Δήμος Αλμυρού
Παρεμβάσεις ανάπλασης και ανάδειξης στοιχείων στο Ιστορικό Κέντρο Βελεστίνου - Αρχαιολογικό Πάρκο και Μουσείο προϊστορικών / κλασικών αρχαιοτήτων	X	X	(12.000.000,0 €)	ΥΠΠΟ και Δήμος Φερών
Παρεμβάσεις ανάπλασης και ανάδειξης στοιχείων στο Ιστορικό Κέντρο Νέας Αγχιάλου	X	X	(2.000.000,0 €)	Δήμος Φερών και ΥΠΠΟ

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Μεταφορικές υποδομές				
Υποδομές οδικών μεταφορών				
Κλάδος Μακρυχώρι-Νίκαια του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας Ε-65 –περί τα 45 χλμ	X	X	(260.000.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ Έχει μελέτη και προέγκριση χωροθέτησης
Αναβάθμιση Ε.Ο. Βόλου-Βελεστίνου σε κλειστό αυτοκινητόδρομο /παράπλευρο οδικό δίκτυο για παρόδιες χρήσεις - περί τα 12 χλμ Λειτουργική βελτίωση του κόμβου Βελεστίνου	X	-	(48.000.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ Διεκδίκηση χρηματοδότησης μελέτης - έργου
Βελτιωτικές παρεμβάσεις στην Ε.Ο. 30 (τμήματα Βόλος-Νέα Αγχίαλος-Μικροθήβες-Α/Κ ΠΑΘΕ). Παράκαμψη της Νέας Αγχιάλου χρήσεις - περί τα 12 χλμ συνολικά	X	X	(30.000.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ
Λειτουργική αναβάθμιση της Ε.Ο. 71 (οδός από Ε.Ο. 30 έως αεροδρόμιο) – περί τα 10,5 χλμ.	X	-	(21.000.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ
Ολοκλήρωση περιφερειακού ΠΣ Βόλου (κόμβος Λαρίσης έως Λεχώνια)	X (2008)	-	11.500.000,0 € + (10.000.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ (υπό κατασκευή)
Περιφερειακός: ολοκλήρωση νότιου κλάδου από Λαρίσης ως Μπουρμπουλήθρα και Λιμάνι	X	-	1.500.000,0 € + (17.500.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ Μελέτη για ένταξη σε Δ' ΚΠΣ
Περιφερειακός: 3 χλμ. από Μπουρμπουλήθρα έως το Σωρό, Νέων Παγασών	-	X	(14.500.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ
Παλαιά Εθνική Οδός 1 'Στυλίδα-Βελεστίνο': έργα παρακάμψεων και ιεράρχησης των συνδέσεων στις περιοχές Αλμυρός-Ευξεινούπολη και Βελεστίνο	X	X	(1.200.000,0 €)	ΥΠΕΧΩΔΕ
Εξασφάλιση πρόσθετου χώρου στάθμευσης βαρέων οχημάτων στο Πεδίο του Άρεως	X	-	(300.000,0 €)	Δήμος Βόλου και ΟΛΒ

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Υποδομές σιδηροδρομικών μεταφορών				
Νέα χάραξη και λειτουργία της γραμμής Βόλου-Λάρισας ως προστασιακού τύπου (περί τα 50 χλμ)	X	-	65.000.000,0 €	ΟΣΕ / ΕΡΓΟΣΕ Υπό Μελέτη από τον ΟΣΕ
Αναβάθμιση της γραμμής Βόλου-Λάρισας σε διπλή και ηλεκτροκίνητη (προοπτική περιφερειακής συγκοινωνίας με τα 4 Θεσσαλικά Κέντρα)	-	X	(50.000.000,0 €)	ΟΣΕ / ΕΡΓΟΣΕ
Σιδηροδρομική σύνδεση ΒΕΠΕ Αλμυρού με το Λιμάνι του Βόλου, με χάραξη σύμφωνα με τις προτάσεις της παρούσας Μελέτης (περί τα 35 χλμ.)	X	-	(24.500.000,0 €)	ΟΣΕ / ΕΡΓΟΣΕ
Λιμενικές υποδομές				
Αναθεώρηση του Master Plan του λιμένα Βόλου και προγραμματισμός για την υλοποίηση των έργων:	X	-	-	ΟΛΒ - ΥΠΕΧΩΔΕ (ολοκληρωμένες ή υπό κατασκευή τουριστικός και εμπορικοί προβλήτες, προβλήτας πορθμείου, μαρίνες, η ιχθυόσκαλα, κρηπιδώματα και μώλοι εξυπηρέτησης βιομηχανιών και πετρελαιοφόρων πλοίων <i>motor ship</i>)
1. αναβαθμισμένες εγκαταστάσεις λιμένων (όρμος Αγριάς και Τσιγκέλι Αλμυρού και	X	-	(1.500.000,0 €)	
2. συμπληρωματικών υποδομών στον κεντρικό λιμένα (όπως απαιτούνται για την εκπλήρωση των προοπτικών του νέου ρόλου του)	X	-	10.000.000,0 €	
	-	X	(20.000.000,0 €)	
Κατασκευή κτιρίου στάθμευσης ΙΧ στον τουριστικό προβλήτα, για τους ταξιδιώτες των Σποράδων (περί τα 400 οχήματα)	X (2009)	-	2.500.000,0 €	Δήμος Βόλου και ΟΛΒ
Κατασκευή οδικής γέφυρας Ξηριά, στον ΝΔ κεντρικό λιμένα	X		2.500.000,0 €	ΥΠΕΧΩΔΕ Υπό δημοπράτηση
Αερολιμενικές υποδομές				
Ολοκλήρωση του νέου αεροσταθμού	X (2008)		13.200.000,0 €	ΕΥΔΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ Γ' ΚΠΣ
Λοιπές υποδομές				
Υποδομές ενέργειας				
Ίδρυση Αιολικού Πάρκου στα Γλαφυρά	-	X	-	Ιδιώτης, ΡΑΕ (δεν υπάρχει ακόμη επενδυτικό σχέδιο)

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Αναβάθμιση δικτύου παραγωγής ενέργειας από τον Βιολογικό Βόλου	X	-	(5.000.000,0 €)	ΔΕΥΑΜΒ
Υδάτινοι πόροι - υποδομές ύδρευσης-αποχέτευσης και αντιπλημμυρικής προστασίας				
Επαναπλημμυρισμός Λίμνης Κάρλας, περί τα 38.000,0 στρ.	X (2009)	-	-	Χρηματοδοτείται και είναι υπό κατασκευή
Κατασκευή λιμνοδεξαμενής Ξηριά στον Αλμυρό	X	-	(15.000.000,0 €)	Επιχειρείται ένταξη του έργου στο Δ' ΚΠΣ
Έργα διευθέτησης χειμάρρων, κατασκευή φραγμάτων και λιμνοδεξαμενών / προγράμματα αντικατάστασης και συντήρησης παλαιών δικτύων ύδρευσης των οικισμών	X	X	(7.0000.000,0 €) 770.000,0 €	ΥΠΕΧΩΔΕ και Δήμοι της Περιοχής Μελέτης (για το δίκτυο ύδρευσης Ν. Αγκιάλου έχουν εγκριθεί 770.000€)
Υλοποίηση εργοστασίου αφαλάτωσης για την εξυπηρέτηση του ΠΣ στη Μπουρμπουλήθρα	-	X	(5.000.000,0 €)	ΔΕΥΑΜΒ
Επεξεργασία λυμάτων				
Επέκταση της εγκατάστασης του Βιολογικού Βόλου, με δυνατότητα σύνδεσης των οικισμών των Δήμων Πορταριάς, Φερών, Ιωλκού και της Κοινότητας Μακρινίτσας	X	-	7.100.000,0 €	ΔΕΥΑΜΒ και Γ' ΚΠΣ / ΠΕΠ Θεσσαλίας
Εργασίες αντικατάστασης του καταθλιπτικού αγωγού του Βιολογικού Βόλου	X	-	(900.000,0 €)	ΔΕΥΑΜΒ (8 χλμ.)
Επεξεργασία λυμάτων Δήμων Αγριάς και Αρτέμιδος. Δεν έχει ληφθεί ακόμη απόφαση για σύνδεση με Βιολογικό Βόλου	X	X	3.000.000,0 €	Δήμοι Αγριάς και Αρτέμιδος
Δίκτυα αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού Νέας Αγκιάλου	X	X	2.000.000,0 €	Δ. Νέας Αγκιάλου (χρηματοδότηση της Μελέτης από το πρόγραμμα 'Θησείας')
Διαχείριση απορριμμάτων				
Επέκταση ΧΥΤΑ Βόλου (Χρηματοδοτείται)	X (2008)	-	-	Ολοκληρώνεται η κατασκευή του

Δράση - ενέργεια - έργο	2013	2021	Προϋπολογισμός κόστους (σε €)	Φορέας Εφαρμογής
Ολοκλήρωση ΣΜΑ Αλμυρού (Χρηματοδοτείται)	X (2008)	-	-	Ολοκληρώνεται η κατασκευή του
Δημιουργία εργοστασίου Ανακύκλωσης Απορριμμάτων Κεντρικής Ελλάδας	-	X (2015)	-	Ιδιώτης Επενδυτής, ΥΠΕΧΩΔΕ, Περιφέρεια Θεσσαλίας
Αποκατάσταση ΧΑΔΑ	X	-	1.600.000,0 €	Περιφέρεια (ΠΕΠ Γ' ΚΠΣ) Θεσσαλίας ⁶⁶

Από όλα τα προηγούμενα και τις παραδοχές που έχουν γίνει, προκύπτει ότι θα απαιτηθούν -κυρίως δημόσιες, αλλά και εν μέρει ιδιωτικές δαπάνες- στην Περιοχή του Ρυθμιστικού Σχεδίου Οικιστικού Συγκροτήματος Βόλου, για την πραγματοποίηση των δράσεων και των έργων:

- της πρώτης προγραμματικής περιόδου 2007-2013, περίπου 735.000.000,0 € (66,5%), ενώ για αυτές
- της δεύτερης περίπου 2014-2021, περίπου 370.000.000,0 € (33,5%).

Εάν όμως θεωρηθεί ότι η κατασκευή του οδικού κλάδου Μακρυχώρι – Νίκαια -ο οποίος ούτως ή άλλως αποτελεί έργο εθνικού επιπέδου- θα προωθηθεί με τη μέθοδο της παραχώρησης, τότε τα προκύπτοντα μεγέθη είναι αντιστοίχως 605.000.000,0 € και 240.000.000,0 €.

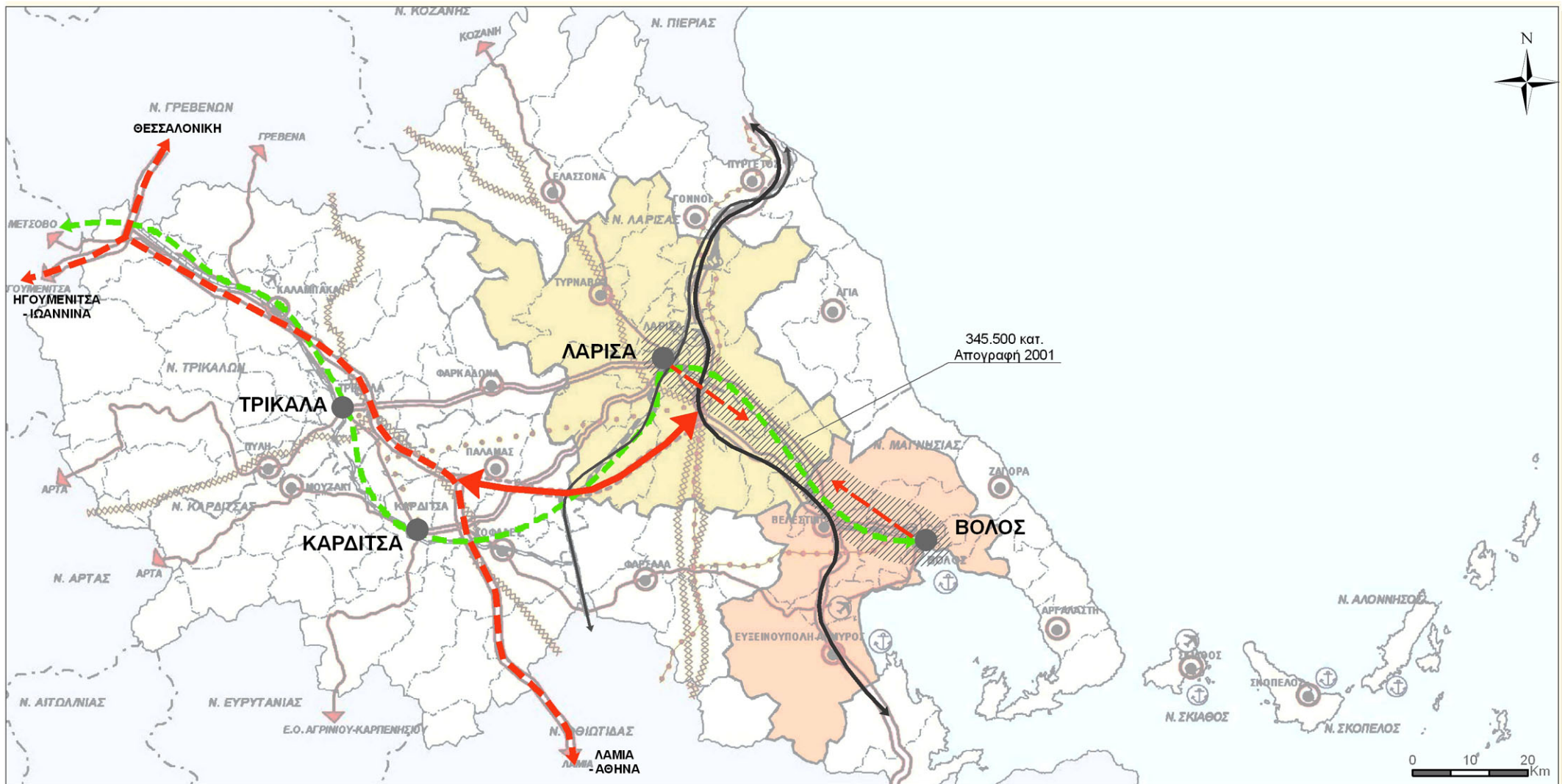
Τα παραπάνω αποτελέσματα μπορεί να σχολιαστούν με δύο τρόπους. Ο πρώτος είναι πως η συντριπτική διαφορά των αναγκαίων δαπανών σε χρήματα κατά την πρώτη περίοδο, σε σχέση με τις δαπάνες της δεύτερης, οφείλεται εν πολλοίς στο γεγονός της τέλεσης των Μεσογειακών Αγώνων και ως εκ τούτου απαιτείται ήδη κατά το 2013 πολύ μεγαλύτερη ετοιμότητα σε υποδομές προς άμεση χρήση.

Ο δεύτερος τρόπος σχολιασμού των αποτελεσμάτων σχετίζεται με την επιλογή του σεναρίου της συγκεντρωμένης αποκέντρωσης από το Εθνικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού, όπως εγκρίθηκε από την Βουλή τον Ιούνιο 2008, που συνεπάγεται ότι:

- την πρώτη περίοδο θα πρέπει να υποστηριχθούν ουσιαστικά οι επιλεγμένοι εθνικοί πόλοι, πλην Αθήνας και Θεσσαλονίκης, δηλαδή ο Βόλος - Λάρισα, η Πάτρα, τα Ιωάννινα, το Ηράκλειο και η Αλεξανδρούπολη – Κομοτηνή, ενώ
- την δεύτερη περίοδο οι προσπάθειες θα πρέπει να στραφούν -με την ίδια ένταση της πρώτης περιόδου- στις υπόλοιπες χωρικές ενότητες της Ελλάδας.

Σε αυτό το πλαίσιο, αξίζει να σημειωθεί ότι για την προώθηση των δύο στόχων του ΕΣΠΑ –οι οποίοι συμβάλλουν στη στρατηγική της Λισσαβόνας- 'σύγκλιση' και 'περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση', η κοινοτική συμμετοχή προβλέπεται να ανέλθει στο ποσό των 20.000.000.000,0 €, δηλαδή με κατά κεφαλήν ευρώ στο σύνολο της πρώτης περιόδου 1.820.000,0 ανά κάτοικο της Χώρας. Το αντίστοιχο κατά κεφαλήν ποσό για την Περιοχή Μελέτης -με την παραδοχή ότι οι δημόσιες δαπάνες της κοινοτικής συμμετοχής θα ανέλθουν στο 75% της συνολικής χρηματοδότησης- προκύπτει να είναι 2.600.000,0 € ανά κάτοικο, για την ίδια περίοδο.

⁶⁶ Έχουν εγκριθεί πιστώσεις για την αποκατάστασή τους: δυο στον Αλμυρό (427.000€), Νέας Αγχιάλου (200.000€), Φερών (150.000€), Αρτέμιδος (27.000€), Σέσκλου (53.000€), Μακρινίτσας (100.000€) και Κάρλας (650.000€).

Χάρτης ΒΙ.1α: Ενίσχυση της δυναμικής του διπόλου. Αποτελεσματική σύνδεση με τον περιφερειακό χώρο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ

↔ υπάρχοντες

↔ προγραμματισμένοι

↔ προς δημοπράτηση σε άμεση προτεραιότητα

ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΞΕΙΣ

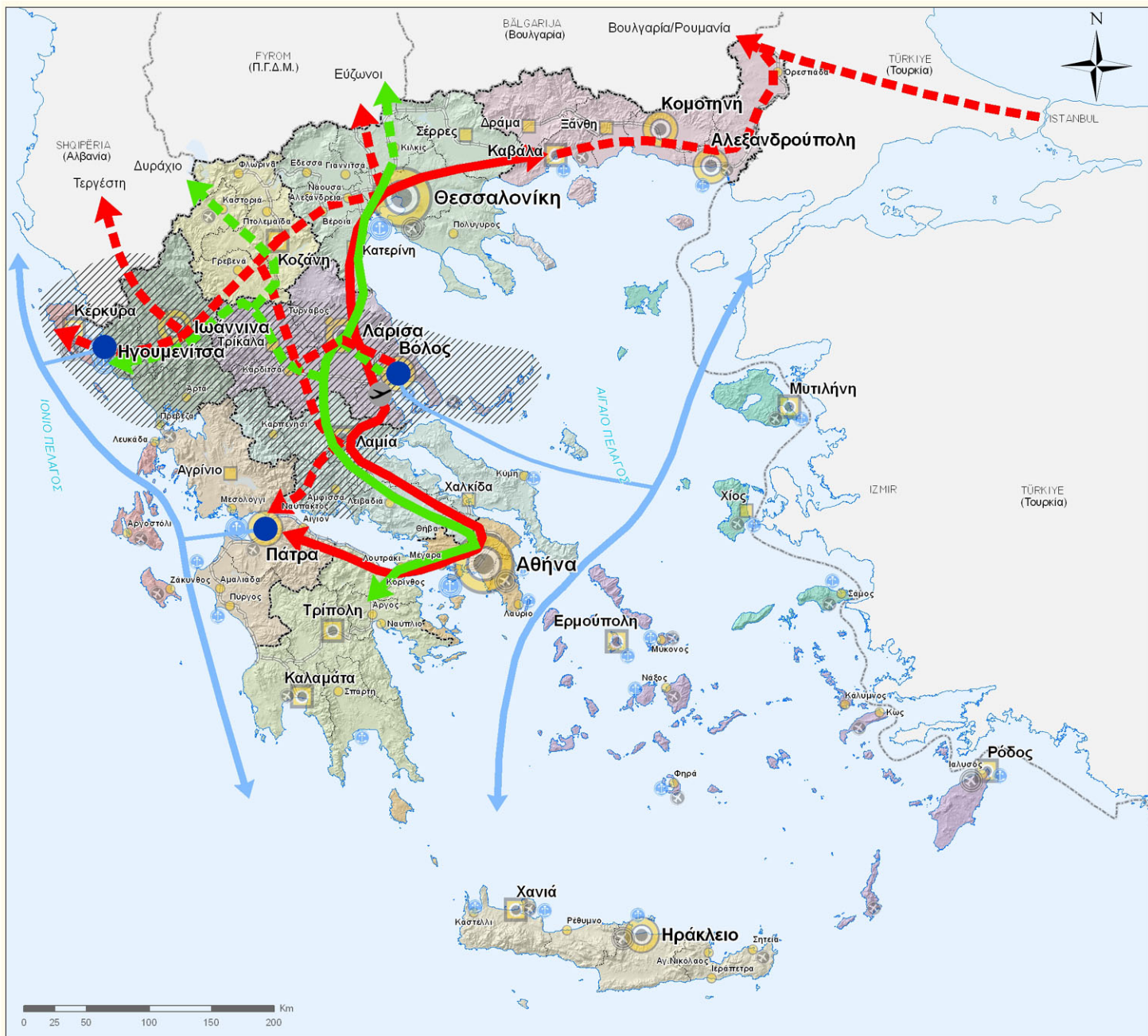
↔ υπάρχουσες

↔ προγραμματισμένες προς αναβάθμιση και προβλεπόμενες

↔ άξονας διπόλου

▨ εμπλουτισμός άξονα διπόλου

Υπόβαθρο, πηγή: Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Θεσσαλίας

Χάρτης ΒΙ. 1β: Αποτελεσματική σύνδεση της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου με τον εθνικό/βαλκανικό/μεσογειακό και ευρωπαϊκό χώρο

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Περιφέρεια Κεντρικής Ελλάδας
- Εθνικοί λιμένες
- Αεροδρόμιο Κεντρικής Ελλάδας
- Διεθνείς θαλάσσιοι άξονες
- Διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα (υφιστάμενα)
- Διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα (προβλεπόμενα)
- Διευρωπαϊκά σιδηροδρομικά δίκτυα (υφιστάμενα)
- Διευρωπαϊκά σιδηροδρομικά δίκτυα (προβλεπόμενα)

Υπόβαθρο, πηγή: Μελέτη Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου